

ΕΚΛΟΓΗ

ΤΟΜΟΣ Θ'

ΜΑΡΤΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 89

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μετανάστευσις		17
Ὁ Βύρων καὶ τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα	B. Blackstone	26
Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ	E. Exman	34
Τὸ μυστικὸ ὁβέτ	F. Maraini	40
Ἡ καταγωγὴ τοῦ ἀνθρώπου	J. Rostand	50
Ἡ ἐπ'στημὴ στὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου		56
Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος στὰ παραμύθια		59
Αὐτοανασθησία	L. Galton	69
Cineraama		73
Τὰ χρυσὰ πιστόλια	F. Buckley	76
Τὶ ὑπάρχει στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Γῆς		81
Ἡ πάλιν κατὰ τοῦ καρκίνου	J. Carlet	84
Οἱ ἱπτάμενοι δίσκοι	& Gilbert	89
Μαθουσάλες τῆς φύσεως	O. Breland	93
Πίσω ἀπ' τὸν σταχτὴ τοῖχο	N. Μάτσας	97
«Μετεο»	A. Labarthe	105
Τὰ πρῶτα μηνύματα	Μαρίνα	111

«Τὶ ἐννοεῖτε» 39, «Μωσαϊκὸ τῆς ζωῆς» 48, «Κουτς» 55.
«Ποιὸς θὰ βρῇ τὰ περισσότερα» 96.

Ἀνθολογία Ξένων Διηγημάτων: «Πρώτη φορὰ μὲ τὸν πατέρα
στὸν Ὀρδρο», τοῦ Λάξο Λαζάρεβιτς.

Τὸ ἐξώφυλλό μας: «Μυγδαλιές», ἀπὸ ἑγχρωμὴ φωτογραφία.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἄρθρων καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἀδείαν τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

"Ἐκλογὴ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Υπεύθυνος τυπογραφείου : Κ. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Νεοπολέμου 14

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΖΗΝΩΔΟΣ 4, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

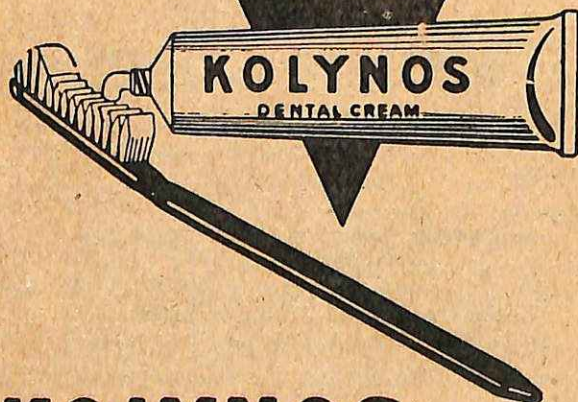
Ἐσωτ. Ἐτησ. 60.000

Ἐξωτ. Ἐτησ. \$ 5

Ἐσωτ. Ἐξάμ. 30.000

Ἐξωτ. Ἐτησ. £ 1.15.0

1 ΕΚΑΤ.
ΕΙΝΑΙ
ΑΡΚΕΤΟΝ

KOLYNOS

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ

Η ΠΡΩΤΗ ΦΡΟΝΤΙΣ ΤΟ ΠΡΩ!

ΚΑΙ Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΟ ΒΡΑΔΥ

ΓΕΝ. ΑΝΤ. ΑΔΕΛΦΟΙ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΙΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. Τόσα χρόνια έζησε ο Σουρής.
2. Έξεγυμνάζοντο κατά τον Μεσαίωνα διά την θήραν φασιατών. — Γυναικείον όνομα (ξεν.).
3. Λόφος που έδωσε το όνομά του σε μία φυλετική κίνηση. — Η γενική μιάς θεάς της Αιγύπτου.
4. Είναι μερικοί δρόμοι στην Πλάκα.
5. Ιστορική πόλις της Ήλειας. — Διά το Μολυβδοαίνιον χημικών σύμβολον.
6. Αναφορικόν επίρρημα. — Προσωπική αντωνυμία του γ' προσώπου. — Περιβάλλει την Βέρνην.
7. Διά τα κρασιά της φημιζομένη πόλις της Ιταλίας. — Γυναικείον όνομα, Ισπανικόν.
8. Οικονομική στενοχωρία (γεν.).
9. Ένα από τα παλαιότερα δημοτικά σχολεία των Αθηνών. — Μουσικός φθόγγος.
10. Αρχαία, διά την φύλαξιν μύρων και βαλσάμων, χρησιμοποιούμενα άγγεϊα. — Κινητική νομισματική μονάδα.
11. Αρχή μιάς προσευχής. — Ο συγγραφέυς του «Αετιδέως».
12. Γραμμή του πλοίου, όριζομένη υπό της επιφανείας της θαλάσσης (πληθ.). — Όρος ελληνικής μεγαλονήσου.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. Βάζω μέσα... άνευ «ήμετέρων». — Ένα από το σπανιότερα ζώα της Αφρικής.
2. Χωρίον της έπαρχίας Πεδιάδος, Ηρακλείου Κρήτης. — Οί Ρωμαίοι το προσέφεραν εις τους ξένους που έδέχοντο.
3. Ήτο ή Μαντώ. — Τέτοια αμύγδαλα είναι εύθρυπτα.
4. Διά του αύχένος της διέρχεται ή άμαξιτή όδός Ιωαννίνων — Πρεβέζης (γεν.). — Ένας από τους πρώτους ανθρώπους.

5. Σύντησις πυγμαχικού δρου. — Μεωρίαν ή άπερισκεψίαν σχετική (δημ.).
6. Τόσα χρόνια έζησε ο Βαλαωρίτης. — Θερινή διαμονή της Γορτυνίας (γεν.).
7. Περιβόητος φασιστής. — Νομός της Κεντρικής Γαλλίας, όφείλων το όνομά του εις τόν ποταμόν που τόν διασχίζει.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

8. Αρχαίος Έλλην λυρικός ποιητής έξ Ίμέρας της Σικελίας.
9. Πρώτη ύλη μιάς μεγάλης βιομηχανίας. — Διαρρέει το Λέβινγκραντ.
10. «Χάρισμα... είναι γλυκύτερο από το μέλι», λέγει μία παροιμία. — Τρία φωνήεντα, ένα έπίρρημα. — Άρθρον.
11. Ο παρατατικός κοινού ρήματος. — Λέξις άραβική σημαίνουσα «έκείνο που θέλει ο θεός», συχνά αναγραφόμενη επί των μασαλάδων.
12. Κινηματογράφος των Αθηνών. — Έτοι λένε μεταφορ. στή δημοτική τόν έξυπνο και ικανό άνθρωπο (αίτ.).

Ι. Χ.

Λύσις στή σελίδα 118

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

ΘΕΑΤΡΑ

ΕΘΝΙΚΟ
'Αγ. Κωνσταντίνου
Τηλ. 53.242

Στό α'
10ήμερο

(Θίασος Βέμπο)

Συνεχίζει
τό έργο

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
'Ιπποκράτους 7
Τηλ. 23.723

'Απογ. 5.30 — Βραδ. 8.30

«Τὸ Μυστικό τῆς Κοντέσσας Βαλέρινας»

του Γρηγ. Ξενοπούλου

Παίζουν: Πρωταγωνιστεί ἡ κ. Κυβέλη, στους λοιπούς βασικούς ρόλους τὰ ἄλλα μέλη τοῦ θιάσου.
Σκηνοθεσία: 'Αλέξη Σολομοῦ. Σκηνικά: Κλώνη. Κοστούμια: 'Αντ. Φωκά.

ΚΥΒΕΛΗΣ
Πλ. Συντάγματος
Τηλ. 34.491

Συνεχίζει
τό έργο

«Νόρα»

Τοῦ 'Ιψεν

Παίζουν: 'Ελλη Λαμπέτη, Δημ. Χόρν, Γ. Παππάς, Λυκ. Καλλέργης, 'Αννα Παϊτατζή, 'Αθ. Μουστάκα, Μαίρη Λαλοπούλου, Γ. Μιχαλόπουλος, 'Ολ. Παπαδόπουλα Μετάφρασις: Λ. Κουκούλα. Σκηνογραφίες καὶ κοστούμια: 'Αντ. Φωκά. Σκηνοθεσία: Μάριου Πλωρίτη.

ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ
Πανεπιστημίου 48
Τηλ. 21.492

Συνεχίζει
τό έργο

'Απογ. 6 — Βραδ. 9

«Θανασάκης ὁ πολιτευόμενος»

Α. Σακελλάριου — Χρ. Γιαννακόπουλου
Παίζουν: Ντ. 'Ηλιόπουλος, 'Αννα Συνοδινού, Τζ. Γαρμπή, Β. Πάλη. Σκηνικά: καὶ κοστούμια: Γ. Γ. 'Ανεμογιάννη. Σκηνοθεσία: 'Αλ. Σακελλάριου.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ
Πλ. Κολοκοτρώνη
Τηλ. 21.559

Συνεχίζει
τό έργο

'Απογ. 6.30 — Βραδ. 9.30

«Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε»

Κωμωδία τοῦ Ρουσσέν

Παίζουν: Βασ. Λογοθετίδης, 'Ιλια Λιδυκού, Σμ. Στεφανίδου, Κ. Λαμπροπούλου, Α. Ρούσου, Μ. Μωραϊτοπούλου, Ν. Καψή, Ε. Πρωτόπαπας, Μ. Παπαδάκης, Στ. Στρατηγός, Γ. Καρέτας. Μετάφρασις: Δημ. Γιαννουκάκη.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

4 Μαρτίου: Ρεσιτάλ διολιού τοῦ κ. Νικολάου Δικαίου. ('Ελληνογαλλικός Σύνδεσμος).

8 Μαρτίου 7 μ.μ.: Ρεσιτάλ τοῦ κουαρτέτου τοῦ κ. Χαρίση Κουσιμάνη.

9 Μαρτίου: Συναυλία με ἔργα Χατζοπούλου — Καλομοίρη, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ποίησι. Συμπράττουν οἱ κυρίες 'Αν. Ρεμουνδου, Λουκ. Χέβα καὶ ἀνδρική χορωδία.

10 Μαρτίου 6 μ.μ.: Ρεσιτάλ κιθάρας ἀπὸ τὸν κ. Γερασ. Μηλιαρίση.

12 Μαρτίου 7 μ.μ.: Ρεσιτάλ πιάνου τῆς κ. Μ. Χαιρογιώργου—Σιγάρα. ('Ελληνογαλλικός Σύνδεσμος).

14 Μαρτίου 6 μ.μ.: Συναυλία μουσικῆς τοῦ κ. Καλογερά.

15 Μαρτίου 6.30 μ.μ.: Παιδικὴ χορωδία τοῦ Λυκείου 'Αθηνῶν (Νούσια).

17 Μαρτίου 8.15 μ.μ.: Ρεσιτάλ τραγουδιοῦ τῶν κυριῶν Στάλλας Κωστή — 'Ολγας Νικολάου.

22 Μαρτίου 7.30 μ.μ.: Ρεσιτάλ τραγουδιοῦ τοῦ κ. Σπύρου Καράλη.

16, 28, 30 Μαρτίου: Σειρὰ συναυλιῶν τοῦ 'Εθνικοῦ 'Ωδείου.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ

3 Μαρτίου 6.30 μ.μ.: Συναυλία ὑπὲρ τῶν πλημμυροπαθῶν τῆς 'Ολλανδίας ὑπὸ τὴν προεστίαν τῆς Α.Ε. τοῦ Προσβετοῦ τῆς 'Ολλανδίας, με συμμετοχὴ τῶν 'Αλ. Λυκούδη, Μαρίας Χαιρογιώργου—Σιγάρα (πιάνο), Καϊσάρη—'Αράκη (ἄρπα), Ζ. Ρεμουνδου (τραγοῦδι), τῆς χορεύτριας Λουκίας, Γ. Λυκούδη (βιολί), Κ. Κυθωνιάτη (πιάνο), Γ. Κοντογιώργου (κλαρίνο).

9 καὶ 13 Μαρτίου 6.30 μ.μ.: Κονσέρτο τοῦ πιανίστα κ. Φρεϊδ. Γκούλντα.

ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ
Πατησίων 28
Τηλ. 55.262

Συνεχίζει
τό έργο

«Μικρὸ—μεγάλο παστρεῦει»

'Απογ. 6.45 — Βραδ. 9.45

'Επιθεώρησις τῶν Γιάλαυ — Θισαίου—Νικολαΐδη — 'Ελευθερίου Μουσική: Γ. Μουζάκη

Παίζουν: Μπελίντα, Ρένα Ντόρ, Β. Λειβαδίτης, Β. Αὐλωνίτης, Θηβαῖος, Σπεράντζα Βρανά, Τζίμης Μακούλης, Μόγια Μολάγια, Σόνια, Δήμος, Γ. Βαρόσης καὶ τὸ διενεζικό μπαλέτο «Κόντι—γκέρλες». Σκηνικά: Δόξα.

'23 Μαρτίου 6.30 μ.μ.: Ρεσιτάλ τραγουδιοῦ τῆς νέας 'Ελληνίδος ὁψιφώνου δι. δος Λαρέττας 'Αλιφέρη.

ΘΕΑΤΡΟ

Σειρὰ ἔργων τοῦ κλασσικοῦ δραματολογίου, ἀπὸ τὸν Ῥαδιοφωνικὸ Στάθμ 'Αθηνῶν:

α) 'Απὸ τὸ 'Εθνικὸ Πρόγραμμα:

6 Μαρτίου: «Στοιχεῖο» τοῦ Καλντερόν.

13 Μαρτίου: «Εὐγένιος 'Ονέγκιν» τοῦ Πούσκιν.

20 Μαρτίου: «Δημιουργηθέντα συμφέροντα» τοῦ Μπενουδέντε.

27 Μαρτίου «Σπασμένη στάμνα» τοῦ Κλάιστ.

6) 'Απὸ τὸ Β' Πρόγραμμα:

4 Μαρτίου «Βασιλικὸς» τοῦ Μάτεσι.

11 Μαρτίου «Μίς Μπᾶ».

18 Μαρτίου: «Καλλιγούλας» τοῦ Καμύ.

25 Μαρτίου «Βαθυλινία» τοῦ Βυζαντίου.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

«ΑΘΗΝΑΙΟΝ»

(Λεωφ. 'Αμαλίας 38)

Τὴν Δευτέρα, 9 Φεβρουαρίου, ἄρχισαν τὰ μαθήματα τῆς Β' περιόδου 1952—

53 τοῦ Μορφωτικοῦ Συλλόγου «'Αθηναίων». Τὸ πρόγραμμα καθωρίσθηκε ὡς ἑξῆς:

ΔΕΥΤΕΡΑ 6½—7½ μ.μ.: Σοφία Γεδεών: Ψυχολογία. 7½—8½ μ.μ.: Ε.Π. Παπανούτσος: Χαρακτηριολογία.

ΤΡΙΤΗ 6½—7½ μ.μ.: Θρ. Σταύρου: 'Ελληνιστικὴ ποίησις. 7½—8½ μ.μ.: Ι. Παπογιάννου: Μπετόδεν.

ΤΕΤΑΡΤΗ 6½—7½ μ.μ.: Μ. Χατζηδάκης: 'Η Κωνσταντινούπολις πρωτεύουσα τοῦ Βυζαντίου. 7½—8½ μ.μ.: Ε. Π. Παπανούτσος: Χαρακτηριολογία.

ΠΕΜΠΤΗ 6½—7½ μ.μ.: Κ. Ρωμάος: Τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι. 7½—8½ μ.μ.: Α. Τερζάκης: 'Ερρίκος 'Ιψεν.

ΩΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Κάθε φορά που παρουσιάζομε ένα καινούργιο προϊόν χρειάζομαστε όλο και περισσότερους συνεργάτες, για να πετύχουμε στόν επαγγελματικό αντικειμενικό μας σκοπό, αλλά και στήν γενικώτερη προσπάθειά μας : να φέρωμε τόν Πολιτισμό στο έλληνικό σπίτι.

Γι' αυτό και καταφεύγομε στή συνδρομή τών πωλητών. Αὐτὼν που πωλοῦν τὰ προϊόντα μας με λόγια καὶ με σχέδια, δηλαδή τών Διαφημιστῶν μας· καθὼς καὶ αὐτῶν που τὰ πωλοῦν με ἔργα, δηλαδή τών ἐμπόρων. Μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ὁ ἔμπορος εἶναι τὸ πρόσωπο που θὰ ἔλθῃ σὲ τελικὴ ἐπαφὴ με τὸν πελάτη. Πού θὰ χρησιμοποίησῃ ὅ,τι ὡς τὴν στιγμή ἐκείνη τοῦ παρέχουμε: τὸ καλὸ προϊόν, τὶς εὐνοϊκὲς συνθήκες, τὴν καλὴ διαφήμισι. Ὁ ἔμπορος εἶναι ἐκεῖνος που θὰ πραγματοποιήσῃ τὴν πώλησι, προσφέροντας στὸν πελάτη τοῦ ἑνα προϊόν φηινότερο ἀπὸ πολλὰ ἄλλα κι' ὅμως ἐξ ἴσου καλὸ, ἂν ὄχι καλύτερο, ὅπως ἐμεῖς πιστεύουμε: ἑνα προϊόν τῆς «ΙΖΟΛΑ». Κι' ἂν τὸ προϊόν αὐτὸ εἶναι ἀκριβώτερο ἀπὸ ὠρισμένα ἄλλα, θὰ εἶναι ἀσύγκριτο σὲ ποιοτικὴ ὑπεροχὴ καὶ ἀσφαλῶς οἰκονομικωτέρας λειτουργίας καὶ μεγαλυτέρας ζωῆς.

Ἔτσι ὁ ἔμπορος συμμετέχει ἐνεργητικὰ στὴν καλὰ ὀργανωμένη «ὀμάδα» τῆς παραγωγῆς καὶ κυκλοφορίας ἀγαθῶν που ἀνεβάξουν τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο τῆς χώρας, που τείνουν στὸ νὰ φέρουν τὸν Πολιτισμὸ μέσα σὲ κάθε ἑλληνικὴ οἰκογένεια, που περιποιοῦν τιμὴ στὴν Ἑθνικὴ Βιομηχανία καὶ βοηθοῦν τὴν Οἰκονομίαν τοῦ τόπου.

ΑΝΩΝ. ΕΛΛΗΝ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ "ΙΖΟΛΑ"

Καταστήματα πού πωλοῦν ἠλεκτρικὰς συσκευὰς ΙΖΟΛΑ

Ἀθῆναι

Γεώργ. Ἀναγνωστόπουλος, Πατησίων 212
 Υἱοὶ Ἀντώνου, Ἱπποκράτους 11
 Λεωνίδας Ἀσιπώτης, Πατησίων 285
 ("Ἅγιος Λουκάς")
 Γεώργιος Ἀγούστης, Σταδίου 5
 Πελοπίδας Βελόπουλος, Σπ. Τρικοῦπη 50β
 Γαλιανὸς Ταγκαλάκης, Ἑμμ. Μπενάκη 11
 Γιολλάσης καὶ Μουτσόπουλος, Χρήστου Λαδὰ 7
 Στέφ. Γεωργιάδης, Μιλτιάδου 1
 Γεώργιος Γεωργιάδης, Καματεροῦ 6 (πλατεία Βάθης)
 Σ. Γκίκας, Θεμιστοκλέους 38
 Α.Ε.Ε. Π. Γ. Δράκος, Πραξιτέλους 41
 Υἱοὶ Ἀλξ. Δράκου, Βύσσης 23
 Σπ. Ζενεμπίσης, Ἑμμ. Μπενάκη 13 (στοῖα) Ἀθῆναι
 Ζωγράφος καὶ Κάζος, Τσώρτσιλ 30
 Ἡλέκτρα, Τσώρτσιλ 30 (στοῖα)
 Ἡλεκτρικὸ σπίτι, Γιάν Σμάτς 13
 Ἰωάννης Καδάλας, Λεωφ. 22
 Ἀγγελος Καποδούπουλος, Ζήνωνος 4α
 Προκ. Καφάλης, Πατησίων 137
 Gallerie Κοντούζογλου, Πανεπιστημίου 51
 Σταύ. Κοντούζογλου, Ἑμμ. Μπενάκη 24
 Κορρές καὶ Κορδογιάννης, Ἀγίου Κωνσταντίνου 18
 Δ. Κωνσταντινίδης καὶ Σία, Πανεπιστημίου 51—Ἀθῆναι
 Κορρές καὶ Κορδογιάννης Ἀγίου Κωνσταντίνου 18
 Κωτσόβολος καὶ Σία, Ἀριστείδου 1
 Λαγγούσης Ν., Στοῖα Νικολοῦδη 27
 Ἀν. Λώζος, Πανεπιστημίου 51ε
 Σπ. Ματσούκης, Κεραμικοῦ 7
 Δ. Μετμέρογλου, Ἀπόλλωνος 1
 Ἀν. Μερκάτης, Ἑμμ. Μπενάκη 8
 Κυρ. Μεταξάς, Ἑμμ. Μπενάκη 36α
 Β. Γ. Μηχαῖλ, Ἀχαρνῶν 172
 Κ. Μπότσης, Μεγ. Ἀλεξάνδρου 38
 Π. Νικολάου, Χαλκοκοιδύλη 23α
 Δ. Νοταρᾶς, Στοῖα Νικολοῦδη 18—Ἀθῆναι
 Β. Ξένος, Σοφοκλέους 1
 Γεώργ. Ὀρφανίδης, Πλ. Κολοκοτρώνη 3
 Ράδιο Πάλλας, Κάνιγγος 4
 Παπαγρηγοράκης, Ἀριστείδου 11
 Δ. Παπαθανασίου, Ἀόλου 77
 Στ. Παπαπαύλου, Πραξιτέλους 33
 Σωτ. Πελοπόνεζος, Πραξιτέλους 33
 Ἀλ. Ροβανόπουλος, Βουλαγμένης 159
 Κυριάκος Στρατηγάκης, Στοῖα Νικολοῦδη 5—Ἀθῆναι
 Ράδιο Στριγκλή, Πανεπιστημίου 71
 Ταγκούλης καὶ Πετρόπουλος, Ἀριστείδου καὶ Σοφοκλέους
 Κων. Τσαπάλας, Σολωμοῦ 46

Πειραιᾶ

Δαμιονήλης καὶ Χριστοδουλάτος, Βασιλέως Κωνσταντίνου 50
 Γεώργιος Ζωγράφος, Κολοκοτρώνη 80
 Ἀδελφοὶ Ζωγράφου, Τσαμαδὸ 29
 Ἀντ. Κορσίδης, Ἑλ. Βενιζέλου 50
 Κων. Κυπρίος, Ναυάρχου Μήττι 25

Χ. Πασχαλίδης, Ἀλατσάτων 3
 Σ. Σκελλάρης, Γεωργίου Α' 5
 Κατάστημα Συνοδίου, Κολοκοτρώνη καὶ Δραγούνη
 Μάκης Τριτσαρῶλης, Κολοκοτρώνη 46
 Χουτόπουλος καὶ Υἱός, Μ. Βρετανίας 4

Νίκαια

Ἀντ. Καρσίκης, Π. Τσαλδάρη 70

Χαροκόπου

Σταμ. Ἀριστογένης, Σοφοκλέους 53

Καλλιθέα

Λεωνίδας Εἰθυμίου, Δαδᾶκη 85
 Λουκοπούλος, Σιδιτανίδου 1

Γούδα

Κ. Μυτιληναῖος, Φιλολάου 184γ

Νέα Σμύρνη

Ν. Σκυλίτης, Βενιζέλου 35

Παγκράτι

Κ. Κουφοδήμιος, Χρεμνίδου 44
 Σ. Παπαζογλου, Ἐπυχίδου 45

Βύρων

Κ. Δελακούρας, Ἀγίας Σοφίας 60

Ἀμπελόκηποι

Β. Παραδείσης, Κηφισίας 137

Χαλάνδριον

Σπ. Τριγγέτας, Βασ. Κωνσταντίνου 38

Κηφισιά

Μιχ. Ἀδάμ, Μελᾶ 84

Νέα Ἰωνία

Περογιαννάκης καὶ Ἀναστασιάδης, Μικρὰς Ἀσίας 9

Χανιά Κρήτης

Τάσος Ψεγιαννάκης, Λεωφόρος Κωνσταντίνου

Ἡράκλειον Κρήτης

Κ. Τσαγκαράκης

Μυτιλήνη

Σεφέλης — Παπαγεωργόπουλος καὶ Σία, Τυρταίου 2

Λάρισα

Ἀδελφοὶ Σαλτζή
 Κατάστημα Παπαγιάννη

Πάτραι

Β. Σ. Παπαχρηστόπουλος καὶ Σία, Ἑρμοῦ

Ναύπλιον

Μ. Λάμπρου

Βόλος

Ο. Ε. «Ἐστία»

Θεσσαλονίκη

Ν. Β. Ζερντινίδης καὶ Σία, Β. Κωνσταντίνου 15

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6½—7½ μ.μ.: Σφαίλλος: 'Η Μορφή στην 'Αρχιτεκτονική. 7½—8½ μ.μ.: Ι. Γιαννόπουλος: 'Ο 'Ηλεκτρισμός. ΣΑΒΒΑΤΟ 7½—8½ μ.μ.: 'Εντουαρντέ: Τό σύγχρονο αγγλικό μυθιστόρημα.

ΑΝΩΤ. ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧ. ΙΠΟΥΔΩΝ

('Ακαδημίας 84)

2 Μαρτίου 7.30 μ.μ.: Διάλεξις τοῦ κ. Λουδ. 'Αρντιγκέ, διευθυντοῦ τῆς 'Εταιρείας Μπελτώ, με θέμα: «'Η ἐργασία καὶ ὁ ρόλος τῆς εἰς τὴν ὀργάνωσιν».
4 Μαρτίου 7.30 μ.μ.: Διάλεξις τοῦ κ. Πολ. Σαραντοπούλου με θέμα: «Θερμικὴ Οικονομία καὶ 'Εθνικὸν Καύσιμον».
11 Μαρτίου 7.30 μ.μ.: Διάλεξις τοῦ τῶς 'Υπουργοῦ κ. Θεοδ. Δεσούλα με θέμα: «Προβλήματα τῆς ἐν 'Ελλάδι καλλιέργειας καὶ διομηχανοποιήσεως τοῦ καννάβου».
18 Μαρτίου 7.30 μ.μ.: Διάλεξις τοῦ τῶς 'Υπουργοῦ κ. Παντῆ Ροζάκη με θέμα: «Αἱ εἰδικευμέναι ἐκπαιδευτικαὶ ἀρχαὶ ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης».

ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

3 Μαρτίου: Διάλεξις τοῦ κ. Τόμσον με θέμα: «Ποιὸς ἔγραψε τὰ ἔργα τοῦ Σαίξπηρ;»
6 Μαρτίου: Διάλεξις τῆς σειρᾶς «'Ιστορία καὶ ἐξέλιξις τῆς 'Αγγλικῆς Γλώσσας». Θὰ μιλήσῃ ὁ Δρ Σάντμος τῆς 'Αμερικανικῆς 'Υπηρεσίας Πληροφοριῶν με θέμα: «'Η ἑμερικανικὴ συμβολὴ ἐν τῇ ἀγγλικῇ γλώσσῃ».
13 Μαρτίου: 'Ανάγνωσις τοῦ θεατρικοῦ ἔργου «Τὸ στόμα τοῦ δράκοντος», τῶν Τζ. Β. Πρίστλεϋ καὶ Τζακέττα Χάουκς.
17 Μαρτίου: Διάλεξις τοῦ κ. Νέβιλλ Κόγκχιλλ με θέμα: «'Ο Τ. Σ. 'Ελιοτ ὡς δραματογράφος».
18 Μαρτίου: Διάλεξις τοῦ κ. Νέβιλλ Κόγκχιλλ ἐν τῷ Ἀμφιθέατρῳ τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν με θέμα: «'Ο Τσῶστερ καὶ ὁ Χριστιανικὸς Πολιτισμός».
24 Μαρτίου: Διάλεξις τοῦ ἐν 'Αθήναις Πρεσβευτοῦ τῆς Κίνας με θέμα: «Ε. Μ. Φόρστερ καὶ Τζέην 'Ωστεν».
27 Μαρτίου: Διάλεξις τοῦ κ. Χένρυ Οὐίλλιαμ τοῦ Κολλεγίου Μάντλιν τοῦ Κάμπριτζ.

ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

23 Μαρτίου: Διάλεξις τοῦ κ. Νικοκάδουρα γιὰ τὸν Σεζάρ Φράνκ καὶ ἐκτέλεσις δίσκων με ἔργα τοῦ συνθέτη.

ΘΕΑΤΡΟ ΜΟΥΣΟΥΡΗ

Παρασκευὴ 13 Μαρτίου 7 μ.μ.: 'Ο Σὺλ-λογος Λευκαδίου ὁργανῶναι φιλολογικὸ μνημόσυνο εἰς μνήμην τοῦ Λευκαδίου ποιητοῦ 'Αγγέλου Σικελιανοῦ. 'Ομιληταί: Τάκης Μπαρλάς, Γερασίμος Γρηγόρης, Θεόδωρος Εὐδης. Θὰ ἀπαγγελοῦν ποιήματα τοῦ Σικελιανοῦ ἀπὸ ἠθοποιῶν τοῦ 'Εθνικοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ θιάσου Μουσούρη. Εἴσοδος ἐλευθερία.

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Σειρά διαλέξεων ὑπὸ τὸν τίτλο «Μερικοὶ 'Αμερικανοὶ μυθιστοριογράφοι, ἡ δη-

μιουργία μιᾶς λογοτεχνικῆς παραδόσεως», ἀπὸ τὸν Δρα Τζ.η Χάμπελλ, καθηγητὴν τοῦ 'Αμερικανικοῦ Πολιτισμοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον 'Αθηνῶν.

5 Μαρτίου: Ναθανιέλ Χάουθρν καὶ ὁ Νεο-'Αγγλοὶ Πουριτανοί.

15 Μαρτίου: Λέρμαν Μέρβιλλ καὶ ὁ βορειοὶς Θάλασσεος.

19 Μαρτίου: Μάρκ Τουαὶν καὶ 'Αμερικανικὸ Χιούμορ.

26 Μαρτίου: Δύο Δυτικοὶ συγγραφεῖς: Μπέρτ Χάρτ καὶ Οὐίλλια Κάθερ.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

1 Μαρτίου 11.30 π.μ.: 'Υπὸ τοῦ Σωματείου Φίλων τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς δίδεται διάλεξις με θέμα: «Περὶ Βυζαντινῆς Μουσικῆς». 'Ομιλητὴς ὁ λογοτέχνης κ. Στρ. Μυριδῆλης.

1 Μαρτίου 7 μ.μ.: 'Ομιλία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου 'Αργυροκάστρου Παντελεήμονος.

7 Μαρτίου 6.30 μ.μ.: Διάλεξις τοῦ Συνδέσμου Φιλεκαπαιδευτικῆς 'Εταιρείας. 'Ομιλητὴς ὁ λογοτέχνης κ. Στρ. Μυριδῆλης.

7 Μαρτίου 7.30 μ.μ.: Διάλεξις τῆς κ. Γιούλιας Μαρκάκη με θέμα: «'Η γυναίκα καὶ τὰ κοινωνικὰ τῆς καθήκοντα».

11 Μαρτίου 7 μ.μ.: Διάλεξις τοῦ Καθηγητοῦ κ. Πιέρ Μπερτώ. ('Ελληνογαλλικὸς Σύνδεσμος).

17 Μαρτίου 7 μ.μ.: Διάλεξις τοῦ Μεταψυχικοῦ Συνδέσμου 'Αθηνῶν.

18 Μαρτίου 7 μ.μ.: Διάλεξις τοῦ κ. Ραοῦλ Φολερώ. ('Ελληνογαλλικὸς Σύνδεσμος).

23 Μαρτίου 7 μ.μ.: Διάλεξις τοῦ κ. 'Αντρέ Ρουσσώ. ('Ελληνογαλλικὸς Σύνδεσμος).

6, 13, 20, 27 Μαρτίου: Σειρά διαλέξεων τοῦ Τεχνικοῦ 'Επιμελητηρίου.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

7—26 Μαρτίου: 'Η ἑκθεσις ζωγραφικῆς τοῦ κ. Ι. Σεργουλοπούλου.

1—28 Μαρτίου: 'Η ἑκθεσις ζωγραφικῆς τῆς κ. 'Αννας Κοιτογιώργη.

10—24 Μαρτίου: 'Η ἑκθεσις ζωγραφικῆς τῆς διδος Ραντίμλας Ζῶτα.

Συνεχίζεται μέχρι τῆς 5ης Μαρτίου ἡ ἑκθεσις ζωγραφικῆς τῆς «Φιλικῆς Ὁμάδος».

9 Μαρτίου κλείνει καὶ ἡ ἑκθεσις ζωγραφικῆς τῆς κ. Δώρας Μπούκη.

ΖΑΠΕΙΟΝ

Συνεχίζεται μέχρι 31ης Μαρτίου ἡ 'Α' ἐτήσια ἑκθεσις ζωγραφικῆς — γλυπτικῆς τοῦ 'Ομίλου 'Αθηναίων ζωγράφων — γλυπτῶν (Παλαιῶν Πολυμιστῶν).

ΔΙΘΥΣΑ ΖΑΧΑΡΙΟΥ

2—31 Μαρτίου: 'Η ἑκθεσις ζωγραφικῆς τῆς κ. Καπαϊτζίη.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ «ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ»

'Οδὸς Σταδίου

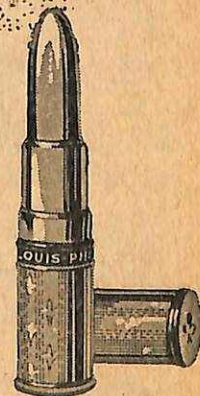
(Παραπλεύρως Κιν)γράφου «'Εσπερος»)

1—31 Μαρτίου: 'Η ἑκθεσις ζωγραφικῆς τοῦ κ. 'Εκτορος Δούκα.

ΤΕΛΕΙΑ ΖΩΓΡΑΦΙΣΜΕΝΑ ΧΕΙΛΗ
ΜΟΝΟΝ ΜΕ ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΚΡΕΓΙΟΝ

Louis Philippe
ΛΟΥΪ ΦΙΛΙΠ

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ: ΦΙΛ. Α. ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ & ΣΙΑ ΟΔΟΣ ΑΔΑΜΑΧΟΥ 3Α — ΤΗΛ. 52936
PARIS 13, RUE JEAN MERMOZ BE — NEW YORK 22 EAST 40TH STREET

«ΝΕΑ ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ»

(Χρ. Λαδά 3—Εφημ. «Βήμα»)
Συνεχίζεται η αναδρομική έκθεση έργων του χαράκτου Τασού, η οποία άνοιξε στις 23 Φεβρουαρίου.

ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

17 Μαρτίου: Εκθέσις Αγγλίων ζωγράφων που ζούν στην Ελλάδα.

30 Μαρτίου: Τριήμερος έκθεσις 'Ανθών.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Το αθλητικόν πρόγραμμα του Μαρτίου παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, διότι κατά την διάρκειαν του μηνός η εθνική ομάς των ενόπλων δυνάμεών μας θα διεκδικήσῃ πάλιν τὸ διεθὲς στρατιωτικὸν πρωτάθλημα, τὸ ὁποῖον εἶχε κατακτήσει τὸν παρελθόντα Μάρτιον ἑντα ἑα. Οἱ ἀγῶνες θὰ διεξαχθοῦν στὴν Ἀγκυρὰ καὶ Κωνσταντινούπολι μετὰ 14 καὶ 23 τοῦ μηνός. Θὰ μετᾶσχουν, ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς τουρκικῆς, οἱ ομάδες Ἰταλίας, Γαλλίας, Βελγίου καὶ Ὀλλανδίας. Ἡ ἑλληνικὴ ομάς, προετοιμασθεῖσα ἀπὸ μακροῦ ἐντατικῶς, ἀναχωρεῖ γιὰ τὴν Τουρκίαν τὴν 10ην τοῦ μηνός.

Ἐπίσης στὴν Τουρκίᾳ πρόκειται νὰ μετὰβῃ καὶ ἡ μικτὴ ποδοσφαιρικὴ ομάς τοῦ Πειραιῶς, ἡ ὁποία τὴν 14, 15 καὶ 18 θὰ ἀγωνισθῇ μετὰ τὴν μικτὴν Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐξ ἄλλου δὲν ἀποκλείεται κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα ἄλλοι παίκτες τοῦ Πειραιῶς νὰ ἀντιπροσωπεύσουν τὴν πόλιν τους σὲ ἀγῶνες μετὰ τῆς μικτῆς ομάδας Ἀθηνῶν καὶ Πατρῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι πιθανὸν νὰ τελεσθοῦν ἐνταῦθα.

Ἄλλοι ποδοσφαιρικοὶ ἀγῶνες θὰ διεξαχθοῦν γιὰ τὰ πρωταθλήματα τῶν κατωτέρων κατηγοριῶν, ἐνῶ οἱ ἀθληταὶ τοῦ στίβου συνεχίζονται τὴν χειμερινὴν προπόνησί τους, θὰ μετᾶσχουν σὲ διαφόρους ἀγῶνες ἀνωμάλου δρόμου.

XIII ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΩΝ 1953 (συνέχεια)

24 Μαρτίου Ἑθνικὴ Ὅμας Χιονοδρόμων: Ἀγῶνες Ζήρειας: 11.30 π.μ.: Ἐλευθέρα κατὰ βασίς ἀνδρῶν.

ΤΟΠΙΚΟΝ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ 1953

22—23 Μαρτίου: Ὅμας Χιονοδρόμων Ἀθηνῶν: Ἀγῶνες Ζήρειας: 11.30 π.μ. Ἐλευθ.ρα κατὰ βασίς ἀνδρῶν.

25 Μαρτίου: Ὅμας Χιονοδρόμων Ἀθηνῶν: 9 π.μ.: Δρόμος 12 χιλ. ἀνδρῶν, δρόμος 6 χιλ. ἐφήδων.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΛΛΗΝ. ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Σάββατοκύριακο 28 Φεβρουαρίου — 1 Μαρτίου: Γύρος Παρνασσού.

Κυριακὴ 1 Μαρτίου: 1) Πάρνης. 2) Μάζι — Ὁσ. Μελέτιος. 3) Ἀνάβυσσος. 4) Κουβαράς — Μονὴ Ἱερουσαλὴμ. 5) Παληοκούνουρα — Βυλιαρή. 6) Λίμνη Μαραθῶνος. 7) Βαρνάβας — Καπανδρίτι.

8) Παλ. Κόρινθος — Νεμέα. 9) Ζούγκλα. Σάββατοκύριακο 7—8 Μαρτίου: Εὐλόκαστρο — Λίμνη Στυμφαλίας — Νεμέα. Κυριακὴ 8 Μαρτίου: 1) Πόνης 2) Πόρτο Γερμανό. 3) Ζευγελатиό Κορινθίας — Φουκάς. 4) Πάρνης (πεζοπορικὴ) 5) Ὑπατο — Σύρτσι. 6) Διόνυσος — Γύρος Ἰακρίου δρόμους. 7) Νταού Πεντέλη. 8) Μάτι. 9) Βαρνάβας — Λίμνη Μαραθῶνος.

Σάββατοκύριακο 14 — 15 Μαρτίου: Ναύπλιον — Ἐπίδαυρος — Μυκῆναι.

Κυριακὴ 15 Μαρτίου: 1) Πάρνης. 2) Ἀγ. Μερκούριος (δουλιχία). 3) Ἀγ. Μερκούριος — Κισόρκα. 4) Ν. Μάκρη — Βαρνάς. 5) Λίμνη Μαραθῶνος. 6) Διόνυσος — Ν. Μάκρη. 7) Μήλεσι — Ὠροπός. 8) Πέρασμα Μεγάρων — Σαλαμίνα — Κασιδίγκλα. 9) Ζούμπερι.

Σάββατοκύριακο 21—22 Μαρτίου: Χαλκίς — Κύμη.

Κυριακὴ 22 Μαρτίου: 1) Πάρνης. 2) Θῆβαι — Μονοπόδι. 3) Μονὴ Κλειστών. 4) Κρυμπὰς (Βοιωτίας) — Ζαγαράς. 5) Ζούγκλα. 6) Σούνιον — Λευγαρινά. 7) Βαρνάβας — Κάλαμος. 8) Γύρος Ὑμητοῦ. 9) Λίμνη Μαραθῶνος.

Τετάρτη 25 Μαρτίου: Πανηγυρισμοὶ Ἑθ.ικῆς Ἑστῆς: 1) Ραφίνα — Ἅγιος Ἀνδρέας. 2) Τύμβος Μαραθῶνος — Ἀγ. Ἀνδρέας. 3) Μασαθῶν — Γραμματικό — Ἀγ. Ἀνδρέας. 4) Νταού Πεντέλη — Ἀγ. Ἀνδρέας. 5) Ἀθήναι — Ἀγ. Ἀνδρέας.

Σάββατοκύριακο 28—29 Μαρτίου: Πόρος.

Κυριακὴ 29 Μαρτίου: 1) Πάρνης. 2) Πόρτο Ράφτη. 3) Πεντέλη — Πικίρι. 4) Τανάγρα — Ἅγιος Θωμᾶς. 5) Μελετάκι — Ἀγ. Τριάς (Μυρίνη). 6) Γεράνια. 7) Αἰγίνα — Αφαία. 8) Μαλακᾶσα — Μήλεσι. 9) Μάτι.

«ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΣ»

1 Μαρτίου: Πάρνης (τουριστικὴ). 7—8 Μαρτίου: Κιθαιρῶν (ὀρειβατικὴ). 8 Μαρτίου: Βίλλια — Κρυόδρυση (τουριστικὴ).

15 Μαρτίου: Ἅγιος Θωμᾶς (τουριστικὴ).

22 Μαρτίου: Ὁσίος Ἱερόθεος (τουριστικὴ).

24—25 Μαρτίου: Φαρμάκας (ὀρειβατικὴ).

25 Μαρτίου: Πάρνης (τουριστικὴ).

29 Μαρτίου: Ὑμηττός (ὀρειβατικὴ).

ΕΛΛΗΝ. ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ (Τμήμα Ἀθηνῶν)

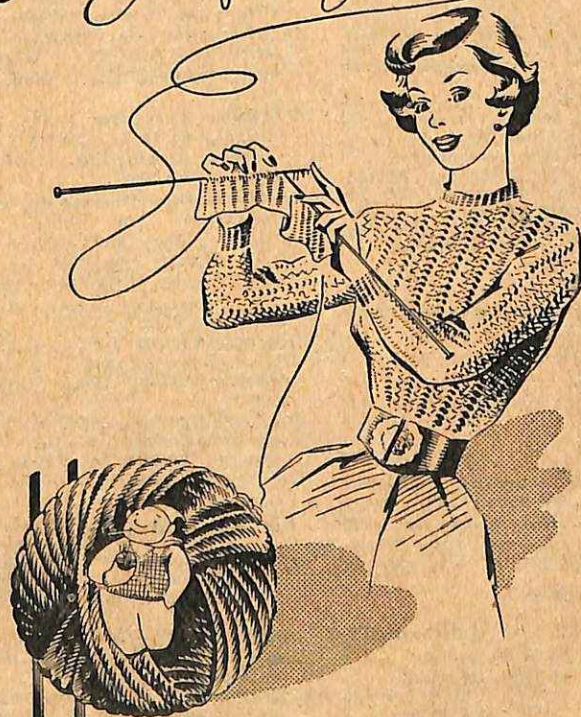
28 Φεβρουαρίου—1 Μαρτίου: Πάστρα — Ὁσίος Μελέτιος (διασκέψεις). Ἀνάβασις τὴν Κυριακὴν στὶς κορυφὰς Πάστρας, κατὰ βασίς εἰς Φρούριον Ἐλευθερών.

8 Μαρτίου: Πεντέλη. (Πανηγυρικὴ ἀνάβασις ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 25ετίας ἀπὸ τὴν πρώτην ἐπίσημον ἀνάβασιν τοῦ Συλλόγου. Ὁμάδες τοῦ Συλλόγου θὰ ἀνεβῶν στὴν Πεντέλη ἀπὸ διάφορα σημεῖα. Τὸ θρόνον θὰ ἐπακολουθήσῃ ἐορτὴ στὴν Κηφισιά).

14—15 Μαρτίου: Γκιώνα (2.510 μ.).

ΑΔΕΛ

Μαζί γιὰ ἀνέμω

Μοτοκότου

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ 18 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛΕΦ. 22.476

Ἀνάβασις ἀπὸ Καλοσκοπή, κατάβασις ἀπὸ Σεγδίτσα.

15 Μαρτίου: Πατέρας (1.140 μ.).
21—22 Μαρτίου: Καντήλι (Ευβοίας—1.225 μ.).
29 Μαρτίου: Σκίμφθι (Πάρνης).

ΕΟΡΤΕΣ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

2 Μαρτίου 7 μ.μ.: Ἐναρξίς τῆς ἑβδομάδος τοῦ Διδασκάλου.

3 Μαρτίου 7 μ.μ.: Φιλολογικὸ μνημόσυνο εἰς μνήμην τοῦ Κωστή Παλαμᾶ ἀπὸ τὸν Φιλολογικὸ Σύλλογον «Παρνασσὸς» με ὁμιλητὰς τοὺς κ.κ. Ἰπ. Καραβία καὶ Ἀργυρόπουλο.

9 Μαρτίου 7 μ.μ.: Παρουσία τῶν Α.Α. Μ.Μ. τῶν Βασιλέων θὰ γίνη τελετὴ ἐπὶ τῇ περὶ τῶν τῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν οἰκιῶν τῆς Κονίτης.

21 Μαρτίου 7.30 μ.μ.: Ἐορτασμός τῆς Ἐθνικῆς Ἐορτῆς ὑπὸ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λογογραφικῆς Ἑταιρείας Θεσσαλῶν με ὁμιλητὴ τὸν κ. Εἰάγγ. Φωτιάδη.

29 Μαρτίου 5 μ.μ.: Ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος Σιφνίων ἐορτίζονται τὰ 100 ἔτη ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ ποιητοῦ Ἀριστ. Προβελεγγίου, με ὁμιλητὰς τοὺς κ.κ. Ἀντ. Κανακάρην καὶ Σπ. Θεοδωρόπουλον.

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ

Ἱπποδρομικαὲς ἡμέρες Μαρτίου 1953
(Ἦρα ἐναρξέως 3 μ.μ.)

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 Μαρτίου.
ΤΕΤΑΡΤΗ 4 »
ΚΥΡΙΑΚΗ 8 »
ΤΕΤΑΡΤΗ 11 »
ΚΥΡΙΑΚΗ 15 »
ΤΕΤΑΡΤΗ 18 »
ΚΥΡΙΑΚΗ 22 »
ΤΕΤΑΡΤΗ 25 Μαρτίου: Ἐπαθλον
SAINT LEGER (60 ἑκατ. δρχ.) Καθαρσμοὶ 4 καὶ 5 ἐτῶν. Ἀπόστασις 2.400 μ. Ἰσοζυγισμός. Ἀνώτατον βάρος 61 κιλά. Δι' Ἱππους νικήσαντας 3 ἡ πλείονας ἱπποδρομίας.
ΚΥΡΙΑΚΗ 29 Μαρτίου.

ΤΙΜΕΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΤΟΥ ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΥ

Α' θέσις: 22.000 (ἀνδρῶν)
16.500 (γυναικῶν)
Β' θέσις: 11.000 (ἀνδρῶν)
5.500 (γυναικῶν)
Ἀθλητικὸ Περίπτερο (μόνον μέλη):
25.000 (ἀνδρῶν)
20.000 (γυναικῶν)

ΜΟΥΣΕΙΑ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ (Τοσίτσα καὶ Μπομπο λίνας—τηλ. 663.395): Καθημερινές 9 π.μ.—2 μ.μ. Δευτέρα κλειστὸ. Εἴσοδος δρχ. 3.000 (Πέμπτη καὶ Κυριακὴ εἴσοδος ἐλευθέρη).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ (Πειραιῶς — φιλελλη-
νων 38): Ἀνοικτὸν 9 π.μ.—2 μ.μ.
Εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ (Βασ. Σοφίας 22, τηλέφ. 71.027): Καθημερινές (πλὴν Σαββάτου) 10 π.μ.—1 μ.μ. Κυριακὴς καὶ ἑορτὲς 9 π.μ.—1 μ.μ. Εἴσοδος δρχ. 3.000 (Πέμπτη καὶ Κυριακὴ εἴσοδος ἐλευθέρη).

ΓΕΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΟΝ (Ροῦ δελτ 38): Ἀνοικτὸν τὰς προμεσημβρινὰς ὥρας. Εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΜΠΕΝΑΚΗ (Κουμπάρη 1, τηλ. 611.617): Καθημερινές (πλὴν Τρίτης) 9½ π.μ.—1½ μ.μ. Εἴσοδος δρχ. 3.000 (Δευτέρα εἴσοδος ἐλευθέρη).

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟΝ (Προσφώνως στὸ Οἶκον τῆς Στέγης τῶν ἀπόρων Γυναικῶν, Ἀμαλίας 38): Καλλιτεχνικὰ καὶ ἱστορικὰ κειμήλια τοῦ 1821.

ΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ (Μοναστηράκι): Καθημερινές 9 π.μ.—1 μ.μ. Εἴσοδος ἐλε θέρα.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ (ἐντὸς τοῦ κτιρίου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν): Ἀνοικτὸν τὰς προμεσημβρινὰς ὥρας. Εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΖΩΟΛΟΓΙΚΟΝ (Ροῦ δελτ 43, ἐντὸς τοῦ πανεπιστημιακοῦ κτιρίου): Ἀνοικτὸν Δευτέρα, Τετάρτη καὶ Σάββατον 9 π.μ.—12 μεσ. Εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΑΡΧΑΙΑ—ΜΝΗΜΕΙΑ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ: Ἀνοικτὸν ἀπὸ 9 π.μ. ἕως τῇ δύσει τοῦ ἡλίου. Εἴσοδος δρχ. 3.000 (Κυριακὴ καὶ Πέμπτη εἴσοδος ἐλευθέρη).

ΘΗΣΕΙΟΝ: Ἀνοικτὸν καθημερινῶς ἀπὸ 8 π.μ. ἕως τῇ δύσει τοῦ ἡλίου. Εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ (Τέρμα οδού Ἑρμοῦ): Ἀνοικτὸν καθημερινῶς ἀπὸ 8 π.μ. ἕως τῇ δύσει τοῦ ἡλίου. (Τὸ μουσεῖον ἀνοικτὸν ἐκάστην Τρίτην 9 π.μ.—1 μ.μ.). Εἴσοδος ἐλευθέρη.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ

Οἱ δημόσιες ὑπηρεσίαι θὰ δέχωνται τὸ κοινὸ κάθε Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή ἀπὸ 12—1.30 μ.μ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Οἱ ὥρες ἐργασίας γιὰ τὰ ἐμπορικὰ κα-
ταστήματα:

Ἀπὸ 16ης Ὀκτωβρίου ἕως 31ης Μαρ-
τίου: 8.30—1 μ.μ. καὶ 3.30—7 μ.μ.

Τὸ Σάββατον καὶ τὶς παραμονὲς τῶν ἑορτῶν, κατὰ τὶς ὁποῖες τὰ καταστήματα παραμένουν κλειστά, τὸ ἑσπερινὸ κλείσι-
μο παρατείνεται ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν.

Οἱ ὥρες μεσημβρινῆς καὶ νυκτερινῆς ἡ-
συχίας κατὰ τὴ χειμερινήν περίοδον εἶναι ἄ-

πὸ 2 μ.μ.—4 μ.μ. καὶ ἀπὸ 10 μ.μ.—
8 π.μ.

ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Σταθμός Α' Βοηθειῶν (Ἀθηνῶν)	55.555
» » (Π. Φαλήρου)	99.324
» » (Πειραιῶς)	45.612
Πυροσβεστικὴ Ὑπηρεσία (Ἀθην.)	71.441
	71.442
	72.105
» » (Στ. Βάθ.)	42.412
	44.161
Βλάβες — διακοπὲς ἡλεκτρικοῦ Ἀθηνῶν	85.611
Βλάβες — διακοπὲς ἡλεκτρικοῦ Πειραιῶς	47.750
	44.065
Βλάβες Ὑδρεύσεως	663.023

Ραδιοφωνικοὶ Σταθμοὶ Ἑλλάδος

	Μήκ. κυμ. Μέτρα
Ἀθηνῶν (μεσαίων)	412
» »	451
» (θραχέων)	19,53—25,6—31,23—41,09—48,55
» (Ἐνόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	230,7
» (» θραχέων)	49,39—80,86
» (Πανεπιστημίου, μεσαίων)	499
Βόλου (μεσαίων)	202
Θεσσαλονίκης (μεσαίων)	287,6
» (Φωνὴ Ἀμερικῆς, μεσαίων)	379
» (Ἐνόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	298,21
» (Ἐνόπλων Δυνάμεων, θραχέων)	42,86
Ἰωαννίνων (» »)	48,3
Καβάλας (» »)	39,3
Κοζάνης (» »)	37,74
Λαρίσης (» »)	44,5
Μακρονήσου (» »)	42,25
Χανίων (μεσαίων)	198,2
Μεγάρων (μεσαίων)	253
Μυτιλήνης (θραχέων)	48,05
Πατρῶν (μεσαίων)	198,5
Τριπόλεως (Ἐνόπλων Δυνάμεων, θραχέων)	47,85

"ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΝΕΑ"

150ῆμερος Ἀνεξάρτητος Ναυτικὴ Ἐφημερίς

Ναυτιλιακαὶ μελέται. Ἐπίκαιρα θέματα

Γραφεῖα: Εὐριπίδου 4. Τηλ. 21.923

ΚΛΙΜΕΝΣ

Σαπφούς 1 καὶ Μενάνδρου 11. Τηλ. 56.369 — ΑΘΗΝΑΙ
ΡΑΔΙΟΤΕΧΝΙΑ δι' Ἀλληλογραφίας. Χωρὶς νὰ μετακινήθῃ ἀπὸ
τὸ σπῆτι σας γίνεσθε ΤΕΛΕΙΟΣ Ραδιοτεχνίτης διὰ τοῦ συστήμα-
τος ΚΛΙΜΕΝΣ. Γράψατε νὰ σᾶς σταλῇ ΔΩΡΕΑΝ ὁ Κανονισμός.

ΓΚΡΕΚΑ

Θὰ σὰς
δυναμώσῃ
τὰ παιδιά σας
διότι περιέχει
ᾠφδονες βιταμίνες
καὶ δερμίδες
ἀπαραίτητες
διὰ τὴν
ἀνάπτυξιν των

Μαγειρεύετε με
Ὀλιβίνη
γιὰ νὰ ἔχετε πάντα ὑγεία!

Ἵσπερα ἀπὸ τὴν δεομηνία

Ἀερογέφυρες γιὰ τὴν ἀνακούφισι τῆς δυστυχίας

Ἡ τρομακτικὴ συμφορὰ ποὺ ἐπληξε τὴν νοτιοδυτικὴ Ὀλλανδία τὶς πρώτες πρωινὲς ὥρες τῆς 1ης Φεβρουαρίου, ἐπροκάλεσε μέχρι στιγμῆς τὸ θάνατο 1.400 ἀτόμων. Ἡ ἔκτασις τῆς καταστροφῆς αὐτῆς ὁμως θὰ ἦταν πολὺ μεγαλύτερη ἂν δὲν ὑπῆρχαν τὰ σύγχρονα τεχνικὰ μέσα, τὰ βενζινοπλοία, τὰ στρατιωτικὰ ἀμφίβια ὀχήματα καὶ πρὸ παντὸς τὸ ραδιόφωνο καὶ ὁ ἀσύρματος.

Ἀλλὰ πάνω ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ τεχνικὰ μέσα, ἐκεῖνο ποὺ συνετέλεσε στὸν περιορισμὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θυμάτων εἶναι τὸ τεράστιο κύμα τῆς διεθνoῦς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς βοήθειας γιὰ τὴ χώρα ποὺ ὑπέστη αὐτὴ τὴ σκληρὴ δοκιμασία.

Ὅταν μὲ τὴν χαυραγὴ τῆς μοιραίας Κυριακῆς ἓνα ἀγανγνωριστικὸ ἀεροπλάνο ἐπέταξε πάνω ἀπὸ τὶς περιοχὲς ποὺ κατέκλυσαν τὰ μανιασμένα κύματα, ἡ ἀναφορὰ ποὺ ἔδωσαν ἦταν ἀπίστευτη. Ὀλόκληρες περιοχὲς εἶχαν ἀπομονωθῇ, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ τρόπος ἀμέσου ἐπικοινωνίας. Ἀμέσως ὁργανώθηκε μία «αερογέφυρα» ἀπὸ ἀεροπλάνα τοῦ στρατοῦ, τοῦ ναυτικοῦ, τῆς σχολῆς ἀεροπορίας καὶ τῆς ὀλλανδικῆς βασιλικῆς ἀεροπορικῆς ἐταιρίας (K.L.M.). Ἡ «αερογέφυρα» αὐτὴ ἐνισχύθηκε ἀπὸ ἀεροπλάνα ξένων χωρῶν καὶ μέσα σὲ λίγες μέρες ὁ διεθνὴς αὐτὸς ἀεροπορικὸς στόλος ἀριθμοῦσε σχεδὸν 250 ἀεροπλάνα κάθε τύπου. Ὅλα αὐτά, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἔφθαναν μὲ δέματα βοήθειας πρὸς τοὺς ἀποκλεισμένους πλημμυροπαθεῖς.

Οἱ πιλότοι τῶν 38 ἐλικοπτέρων ἐπέδειξαν ἀφάνταστο ἡρωϊσμὸ καὶ αὐτοθυσίαν. Ἀφοῦ περιμάζεψαν ἀπὸ στέγες καὶ ἀπὸ δένδρα κάπου 2.200 ἀπομονωμένους καὶ σὲ ἀπελπιστικὴ κατάστασι ἀνθρώπων, κυρίως μικρὰ παιδιὰ, ἄρχισε ἡ ἔρευνα στὶς αὐλὲς τῶν σπιτιῶν, ὅπου βρέθηκαν ἄνθρωποι ἐγκαταλελειμμένοι καὶ ἀνίκανοι νὰ κινηθοῦν. Στὶς στέγες τῶν σπι-

τιῶν ἀνοίχθηκαν τρύπες καὶ ἀπὸ τὰ ἐλικόπτερα μῆλкан μέσα ἄνθρωποι γιὰ νὰ σώσουν θύματα ποὺ ἦταν τόσο ἐξηντλημένα ὥστε νὰ μὴ μποροῦν οὔτε βοήθεια νὰ ζητήσουν.

Σὲ διάστημα πέντε ἡμερῶν τὰ τέσσαρα «Ντακότα» τῆς K. L. M., σὲ 41 πτήσεις μετέφεραν στὶς ἀπειλούμενες περιοχὲς 50.000 ἀμμοσάκους, ψωμιὰ καὶ ἄλλα ἀπαραίτητα ἐφόδια, συνολικοῦ βάρους 106 τόνων.

Ἐκτὸς ὁμως ἀπὸ τὴν «αερογέφυρα» αὐτὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ, δημιουργήθηκε καὶ μία ἄλλη. Μία «αερογέφυρα» ποὺ συνέδεσε τὴν Ὀλλανδία μὲ κάθε σχεδὸν χώρα τοῦ ἐλευθέρου κόσμου. Τὰ εἶδη περιθάλψεως γιὰ τὴν πρώτη ἀνακούφισι τῶν θυμάτων κατέφθαναν ἀεροπορικῶς ἀπὸ ὅλες τὶς μεριεὲς τῆς γῆς. Ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ, τὴν Ἀφρικὴ, τὴν Ἀσίαν, τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὴν Εὐρώπην. Χιλιάδες τόννοι ἐφοδίων μετεφέρθησαν στὴν Ὀλλανδία καὶ ὅταν πιά ἡ K. L. M. ἐπνίγηκε κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὸν ὄγκο τῶν ἐφοδίων ποὺ προσφέρονταν, ἄλλες ἀεροπορικὲς ἐταιρίαις ἔσπευσαν νὰ βοηθήσουν.

Ἡ συμφορὰ ποὺ ἐπληξε τὴν Ὀλλανδία τὴν στιγμὴ ποὺ μόλις εἶχε ἀρχίσει νὰ συνέρχεται ἀπὸ τὶς καταστροφὲς τοῦ πολέμου, ὑπῆρξε μία μεγάλῃ δοκιμασία. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁμως, οἱ Ὀλλανδοὶ θὰ ἀπομακρύνουν πάλι τὴν θάλασσα ἀπὸ τὰ χωράφια τους. Τὴ θάλασσα ποὺ εἶναι φίλος, σύμμαχος καὶ πηγὴ πλούτου τῆς Ὀλλανδίας καὶ καμμιὰ φορὰ, τώρα, ὁ τρομερώτερος ἐχθρὸς.

Μέσα σὲ μίαν ἐβδομάδα ἡ Ὀλλανδία ἐπλημμύρησε δύο φορές. Τὸ πρῶτο κύμα ἔφερε τὸ θάνατο, τὴν καταστροφή, τὸν πόνο. Μὰ τὸ δεύτερο κύμα, ἔφερε τὴν καλωσύνη, τὴν συμπάθεια, τὴν ἀλληλοβοήθεια καὶ τὴν γενναϊδωρὴ ἐνίσχυσι. Ὅπως εἶπε καὶ ἡ Βασίλισσα Τζουλιάννα: «Ὅπου ὑπάρχει δυστυχία, ἡ βοήθεια εἶναι κοντά».

ΕΑΡΙΝΗ ΒΡΑΔΥΑ

Στὰ περιβόλια ἀπλώθηκε γαλήνιο τὸ βράδυ:
Οἱ ἐργάτες μὲ τὰ ζῶα τους γυρίσανε στὴ χώρα,
σταμάτησαν νὰ τρίζουνε τὰ ξύλινα πηγάδια,
κάθε ζωὴ ἀποκάρωσε, κ' εἶναι ἡ ὥρα τώρα
ποὺ ἀνάβουνε τὰ φῶτα τους, μακρυνά, κάποια σπητάκια,
ποὺ μιὰ κραυγὴ φτωχοῦ πουλιοῦ ξεσχίζει τὸ σκοτάδι,
ποὺ ἀνήσυχια θροῖζουμε οἱ ριγηλὲς πλατάνες
στῆς αὖρας τῆς ἐσπερινῆς τ' ἀργὸ καὶ κρύο χάδι.
Εἶναι ἡ ὥρα ἀνάμεσα ποὺ σι' ἀνθία τὰ κλεισμένα
οἱ πεταλοῦδες —ὅπου ζοῦν μὲ φῶς— θὲ νὰ πεθαίνουν,
ποὺ τὸν γαλήνιον οὐρανὸ ἄστρα λαμπρὰ διαβαίνουν,
καὶ ποὺ ἡ ψυχὴ μου σοβαρὴ στέκεται σὰ ν' ἀκούει
τὶς μέρες μου σὶδ παρελθόν νὰ πέφτουν μία - μία
ἀργά, βαρειά,—ὡς οἱ ὠριμοὶ καρποὶ στὴν ἡσυχία.

(*Απὸ τὶς «Νοσταλγίες»)

Ο Κώστας Ουράνης (Ψευδώνυμο τοῦ Κ. Νεάρχου, —1890) ἄσκησε μεγάλην ἐπ' ὀρρὸν στοὺς νέους ποιητὲς τὴν ἐποχὴ ποὺ πρωτοδημοσιεύθηκαν οἱ «Νοσταλγίες» του, στὰ 1920. Ἦταν τότε μιὰ νότα καινούργια στὴν ἐλληνικὴ ποίηση γεμάτη ἀπὸ ἀναμνηστικὸ λυρισμὸ καὶ μιὰ συγκρατημένη μελαγχολία, ποὺ εὗρισκε, μὲ τὸ νεότερο ποιητικὸ ὕφος ποὺ εἶχε εἰσαγάγει, βαθύτατη ἀπὴχηση. Πρὶν ἀπὸ τὶς «Νοσταλγίες» ὁ Ουράνης ἐδημοσίευσεν τὶς συλλογὰς «Σὰν Ὀνειρα» (1907) καὶ «Spleen» (1912), τῆς ἰδίας περιόδου διαθέσεως. Ἀπὸ τὸ 1920 ὁ Ουράνης δημοσιεύει ἀπὸ καιροῦ σὲ καιρὸ ποιήματα καὶ ἔχει μιὰ ἑτοιμὴ συλλογὴ γὰρ τύπωμα, τὶς «Ἀποδημίες». Στὸ μεταξὺ ὅμως ἔγραψε θαυμάσιες ταξιδιωτικὰς περιγραφὰς καὶ ἐξέδωκε τὰ βιβλία «Sol y Sombra» («Ἡλιος καὶ Σκιά»), «Γλαυκοὶ Δρόμοι» καὶ «Τὰξιδιὰ στὴν Ἑλλάδα». Ἐπίσης ἐξέδωκε μιὰ βιογραφία περὶ Ἀχιλλέως Παράσχου. Συνεργάζεται σ' ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ. Εἶναι ἀπὸ τοὺς γνησιώτερους ἐκπροσώπους τοῦ ἐλληνικοῦ νεορομαντισμοῦ, γεμάτος εὐαισθησία καὶ προικισμένος μὲ διαπεραστικὴ παρατηρητικότητα στὶς περιγραφὰς του, ποὺ διακρίνονται ἐπίσης γιὰ τὴν ποιητικότητά τους.

'Απὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ

Μία παράδοσις ποὺ ζημιώνει τὸν τόπο μας

Τὸ ἄρθρο ποὺ ἀκολουθεῖ γράφτηκε ἐπὶ τῇ βάσει τῆς νέας μελέτης τοῦ κ. Ἀλ. Κρίκου, ἡ ὁποία θὰ κυκλοφορήσῃ μὲ τὸν τίτλο «Μεταναστεύσεις Ἑλλήνων πρὸς τὸν Νέον Κόσμον». Ὁ κ. Ἀλ. Κρίκος ἔζησε πολλὰ χρόνια στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου τοῦ ἐδόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ μελετήσῃ τὸ πρόβλημα τῆς μεταναστεύσεως. Καρπὸς τῆς μελέτης του εἶναι σειρά σχετικῶν ἐργασίων, ἐκδοθεισῶν τόσον στὴν Ἀμερικὴ, ὅσο καὶ στὴν Ἑλλάδα. Ἡ πρώτη του μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Θέσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Ἀμερικῇ» ἐξεδόθη τὸ 1915. Ἀκολούθησε σειρά ἄλλων, στὶς ὁποῖες ἐξετάζονται ὅλα τὰ προβλήματα τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς ἀγρότες καὶ τὶς συνθήκες τῆς ζωῆς τους.

Ἡ μεταναστευτικὴ κίνησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἄρχισε ὑπὸ μορφὴν δουλείας καὶ ἡμιδουλείας, γύρω ἀπὸ τὸ 1660—1670. Συνεχίσθηκε ἀπὸ τότε ὑπὸ διάφορες μορφὰς καὶ σὲ περιορισμένους ἀριθμούς. Στὶς ἀρχὲς ὅμως τοῦ παρόντος αἰῶνος, 1900—1914, ἐγίνετο ὁμαδικὴ ἐξόρμησις ἀπὸ 300.000 περίπου ἄρρενες μεταξὺ τῶν 10—40 ἐτῶν, οἱ ὁποῖοι προέρχονταν κατὰ 75—80% ἀπὸ τὴν ὑπαίθρου καὶ ἰδίως τὶς ὀρεινὰς περιοχὰς τῆς τότε Ἑλλάδος τῶν 2.700.000 κατοίκων. Αὐτὴν θὰ τὴν σχολιάσωμε ἐν ὀλίγοις.

Μὲ τὰ ἐμβάσματα τῆς περιόδου ἐκείνης, τὰ ὁποῖα —πλὴν τῶν ἀντιπροσωπευόντων μετακινήσεις περιουσιῶν, τοποθετήσεων κλπ.— ἐφθασαν εἰς τὰ 360 περίπου ἑκατομμύρια

δολλάρια, ἐπῆλθε μία εὐχάριστη παροδικὴ μεταβολὴ στὶς κοινωνικο-οικονομικὰς διαβαθμίσεις τῆς χώρας, καὶ ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία ἀνέπνευσε. Αὐτὰ ἦσαν τὰ εὐεργετήματα τῆς ὁμαδικῆς ἐκείνης ἐξορμήσεως. Ἀλλ' ἂς δοῦμε τί ἐπληρώσαμε καὶ τί πληρώνομε γι' αὐτά.

Ἀπὸ τὶς 300.000 τῆς περιόδου ἐκείνης, 1900—1914, κατὰ προσέγγισιν βεβαίως, 5000 εὐδοκίμησαν, 35—40.000 μὲ διάφορα ποσὰ οἰκονομικῶν ἐπανεπατρίσθησαν, 10.000 ἔμειναν πλανώμενοι ἐδῶ κι' ἐκεῖ, 100.000 ἐφυτοζώησαν ὅπως ἂν ἔμεναν ἐδῶ, οἱ δὲ ἄλλοι 150.000 χάθηκαν χωρὶς νὰ δώσουν κανένα ἀπολογισμὸ γιὰ τὴν ζωὴν τους. Ἡ Ἑλλὰς ὅμως ἔχασε σχεδὸν τὸ σύνολον καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτὴ ἐπέφερε μεγάλη ἀναταραχὴ σ' ὅλο τὸ ρυθμὸ τῆς ζωῆς τῆς χώρας.

Με τη φυγή μιάς τόσο μεγάλης αναλογίας από τους άκμαίστερους νέους διασαλεύτηκε η φυσιολογική σύνθεσις του πληθυσμού και ιδίως μεταξύ φύλων, έμειώθηκε η παραγωγή, υπέστη υπότασιν η νέα γενεά, ιδίως στην ύπαιθρο, γιατί η άναπαράγωγή έμεινε στους ασθενέστερους άνδρικούς τύπους.

‘Αλλά και τὰ πενιχρά εκείνα όφέλη που είχαμε, έν συγκρίσει προς τις ζημιές, ώφείλοντο στην έλευθερία του κινήσεως του άτόμου, στην κοινωνικο-οικονομική ευστάθεια και πρόοδο, στην άπεριόριστη συναλλαγή κ.λ.π., καθώς και στην καλή διάθεση του λαού της χώρας εκείνης όπως συντρέξουν τον καθένα για να άνέβη σε ύψηλότερα πνευματικά επίπεδα. (‘Ενας από αυτούς έτυχε να είμαι και εγώ).

Σήμερα όμως οί προϋποθέσεις αυτές, και ιδίως ως προς την έλευθερίαν του άτόμου, δέν υπάρχουν. Οί χώρες εισδοχής μεταναστών έδηλωσαν καθαρά ότι θέλουν αγρότες και μάλιστα συγκροτημένες οικογένειες, ‘ιτίς όποιες δέν έπιτρέπεται να μένουν στα άστικά κέντρα, εκεί δηλαδή όπου ο ‘Ελληνας μπορεί να εκμεταλλευθή τις πνευματικές και έμπορικές του ίκανότητες.

‘Επί πλέον ή όλη υπόθεση της μεταναστεύσεως ανατέθηκε σε έναν ειδικό ‘Οργανισμό, μέλος του όποιου είναι και ή ‘Ελλάς. Αύτος ρυθμίζει την αναλογία των μεταναστών σε κάθε άποστολή, την τοποθέτησί τους κ.τ.λ. ‘Υπό τις συνθήκες αυτές ο μετανάστης είναι ένας μισθοφόρος, τον όποιον παραλαμβάνει ο ‘Οργανισμός και για ένα διάστημα οί σχέσεις του με αυτόν είναι στενωτάτες. ‘Ας τον γνωρίσωμε λοιπόν καλύτερα.

‘Ο ‘Οργανισμός Μεταναστεύσεως

Οί συνέπειες της πολέμου και περισσότερο ή άνιση νέα κατανομή της Εύρώπης έν σχέσει προς τον πληθυσμό και την δυνατότητα παραγωγής αγαθών για τη ζωή, έδημιούργησαν πρόβλημα προσφυγικό και ώξυναν

το υπερπληθυσμικό. Για να άντιμετωπίσει το πρώτο, ή Κυβέρνησις των ‘Ηνωμένων Πολιτειών συνέστησε πρό πενταετίας την «Μεταναστευτική ‘Επιτροπή Προσφύγων», άργότερα δέ, το 1951, παρουσία 23 χωρών, μεταξύ των όποιων και ή ‘Ελλάς, ιδρύθηκε στις Βρυξέλλες ο νυν ‘Οργανισμός ‘Προσωρινή Διεθνής ‘Επιτροπή για τη μεταφορά μεταναστών εξ Εύρώπης».

Σκοπός του ‘Οργανισμού τούτου είναι όπως μεταφέρει από την Εύρώπη στις χώρες του Νέου Κόσμου 5.000.000 μεταναστών έντος έπταετίας περίπου, ώστε να επέλθη κάποια άνακούφισις στους πληθυσμούς της Εύρώπης. ‘Ο ‘Οργανισμός άρχισε κανονικώς τις εργασίες του από τις άρχές του 1952, οί χώρες όμως εισδοχής μεταναστών διατύπωσαν επιφυλάξεις προκειμένου να δεχθούν μετανάστες στα άστικά τους κέντρα. Θέλουν αγρότες, κατά προτίμησι οικογενείας, επί πλέον δε και κεφάλαια για την άποκατάστασί τους.

Και ναί μόν οί άνθρωποι έφ’ όσον τους προσκαλούμε είναι δικαιώμα τους να διαλέξουν και να πάρουν ό,τι θέλουν. ‘Εδώ όμως με έμας, μεταξύ άλλων, γίνονται δύο σοβαρά έρωτήματα.

Τὰ προβλήματα που δημιουργεί ή μετανάστευσις

Π ρ ώ τ ο ν, συμφέρεi στην κοινωνία αύτή να διαθέση από τους έλαχίστους αγρότες που έχει άκόμη στις άγροτικές μας περιοχές; Και ή άπάντησις θα είναι ή μάλλον πρέπει να είναι άπελπιστικώς όχι. Γιατί έπι 650 περίπου χιλιάδων άρρένων οί όποιοι άντιπροσωπεύουν τις ηλικίες μεταξύ 20—30 έτών και τους όποιους προτιμούν, είναι άμφίβολο άν έχωμε περισσότερους από 60 χιλιάδες σε οίκισμούς μικρότερους των 2000 κατοίκων, δηλαδή καθαρώς καλλιεργητάς και κτηνοτρόφους.

Το δεύτερο άλλα και σοβαρότερο έρώτημα είναι: Μας συμφέρεi και από άπόψεως αξιοπρεπειάς άκόμη να έπιτρέπωμε την δι’ έπιλογής έκλογή των σωματικώς και

πνευματικώς άκμαιότερων νέων της χώρας;

Και ο πιό άνίδεος κτηνοτρόφος δέν θα επέτρεπε κάτι τέτοιο στο ποίμνιό του. Και άπορεί κανείς πώς ξύνας εύφυη λαός, όπως ο ‘Ελληνικός, δέν βλέπει τόσο απλά, αλλά ουσιώδη πράγματα.

‘Η άπορία μας όμως δέν είναι μικρότερη και για την άδιαφορία μας ως προς τις πιθανότητες έπιτυχίας ή μη των μετανάστευόντων. Γιατί ούτε με τις σημερινές συνθήκες και ό αριθμός των μεταναστών είναι περιωρισμένος και ή εκεί έπιτυχία τους δέν προδιαγράφεται πολύ λαμπρή.

Αυτούς θα μπορούσα να τους διαβεβαιώσω ότι έν συγκρίσει με τους κινδύνους, τις δυσκολίες, τις κακουχίες, τις στερήσεις, τους κόπους κλπ. που μοιραίως θα άντιμετωπίσουν στα ξένα άκατοίχτα μέρη, περισσότερο εύτυχισμένοι θα είναι άν μένουν στην πατρίδα τους.

Ευλόγως όμως τώρα γεννάται το έρώτημα: «Τί θα γίνουν οί νέοι μας;» Το έρώτημα έγκλείει άτέρμονη σειρά άλληλousυγκρουμένων άντιλήψεων έπι του θέματος. ‘Οπωςδήποτε θα πούμε λίγα και συγκεκριμένως θα άσχοληθούμε με τη μεταναστευτική δυνατότητα, την έκπλήρωσι του σκοπού της μεταναστεύσεως, την έπιδρασί της στην έδώ κοινωνία καθώς και με τα έξ αυτής προσδοκώμενα όφέλη.

Μεταναστευτική δυναμικότης

‘Η χρησιμότης του Διεθνούς Μεταναστευτικού ‘Οργανισμού (‘Επιτροπής) είναι άναμφισβήτητη. Το έργο όμως, το όποιον άνέλαβεν, ή άποσυμφόρησις δηλαδή της Εύρώπης από τον πλεονάζοντα πληθυσμό, είναι άκατόρθωτο. Τούτο άφ’ ένός μόν γιατί οί χώρες εισδοχής άπέκλεισαν την πρόσληψι και παραμονή εργατών στα άστικά κέντρα τους, τους δε αγρότες και ιδίως συγκροτημένες οικογένειες άδυνατούν να άπορροφήσουν ή να άποκαταστήσουν. ‘Ακόμη και υπό τις εύνοϊκώτερες συνθήκες μετακινήσεως και άποκαταστάσεως δέν είναι δυνατόν ποτέ να υπερβούν

το 1)10 της φυσιολογικής αύξήσεως, δηλαδή τις 200.000 έτησίως.

Για μας όμως τους ‘Ελληνες παρoυσιάζονται και άλλα έμπόδια, τα όποια άποκλείουν και αύτην άκόμη την αναλογία. Είναι οί μεγαλύτερες ανάγκες της Δυτικής Εύρώπης που δημιουργούνται από την πυκνότητα του πληθυσμού και των προσφύγων, καθώς και ή προτίμησις την όποιαν έχουν οί νέες χώρες για μετανάστες από τις βόρειες χώρες. Τούτο άποδεικνύεται από την δράσι του ‘Οργανισμού κατά το παρελθόν έτος 1952, όπως φαίνεται στον κατωτέρω πίνακα:

	Προϋπ’σθησαν	‘Ανεχώρησαν
Γερμανία	55.000	24.203
Αύστρία	17.400	10.375
‘Ιταλία	35.000	3.300
‘Ελλάς	8.000	126

Οί αριθμοί αυτοί μας λένε καθαρά ότι μεταναστευτική δυνατότης δέν υπάρχει και μάλιστα κατά τον τρόπο που την έννοούμε έμεις οί ‘Ελληνες. ‘Αλλά ως δούμε τι ώφελούνται οί έλάχιστοι αυτοί που μεταναστεύουν και που ό αριθμός τους δέν είναι άσήμαντος έν συγκρίσει προς τις προσδοκίες μας.

‘Εκπλήρωσις του σκοπού της μεταναστεύσεως

Οί αγρότες ‘Ελληνες μετανάστες, όπως ίσως και εκείνοι που φύγουν από τις άλλες χώρες, δέν μπορούν να παραμείνουν στις πόλεις, ούτε και να είσχωρήσουν στα εργατικά συνδικάτα. Οί 85 που έφυγαν προχθές, καθώς και άλλοι που ένδέχεται να φύγουν μελλοντικώς, ίσως χρησιμοποιηθούν σε έργα διαφόρων έπιχειρήσεων, σε έκκερσώσεις, λατομεία κλπ. Πολλοί όμως θα διασπαρουν σε ιδιωτικά άγροκτήματα γεϊνικής καλλιεργείας, τσελιγκάτα και βουστάσια, δηλαδή θα γίνουν εργάτες και ύπηρέτες, βουκόλοι και ποιμένες.

‘Ολες όμως οί άπασχολήσεις των κατογηριών τούτων θα έχουν όχι έκτάωρη, αλλά δεκαοκτάωρη εργασία, διότι χρειάζεται και το νυκτοσκόρι, ή συλλογή χόρτου, το καθάρισμα

των σταύλων, τὸ κόψιμο ξύλων. ἡ περιποίησης τῶν ὀρνίθων κλπ., κλπ., τὰ ὅποια, ὅπως συμβαίνει παντοῦ, γίνονται ἐκτός τῆς κανονικῆς κατὰ ἐποχὲς ἐργασίας, δηλαδή τῆς σπορᾶς, τοῦ θερισμοῦ, τοῦ τρυγητοῦ καὶ ἄλλων.

Ἐδῶ ὅμως, πράγμα πού εἶναι καὶ τὸ σπουδαιότερο γιὰ τὸν Ἕλληνα, ὁ μετανάστης θὰ ἔχη καὶ τὴν δέσμευση γιὰ ἀκαθόριστο χρονικὸ διάστημα νὰ παραμείνῃ στὶς ἐργασίες αὐτὲς ὡς ἡμίδουλος. Οἱ ὅροι τοὺς ὁποίους θέτουν οἱ χώρες εἰσδοχῆς εἶναι ὅροι συγκεκριμένοι ἡμιδουλείας καὶ θὰ τηρηθοῦν αὐστηρῶς, ἴσως καὶ γιὰ τὸ καλὸ αὐτῶν τούτων τῶν μεταναστῶν. Γιατὶ εἶναι γνωστὸ τὶ θὰ συμβῇ στὴν κοινωνία ἐκείνη καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους, ἐὰν ἕνας ἀριθμὸς μετanasτῶν ἐγκαταλείψῃ τὶς ἀσχολίες του καὶ περιπλανᾶται στὴ χώρα, χωρὶς στέγη, χωρὶς τροφή καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴ γλῶσσα γιὰ νὰ συνεννοηθῇ.

Πάντως, πρέπει νὰ γνωρίζωμε, καὶ τὸ γνωρίζωμε, ὅτι ὅταν ὁ Ἕλληνας ἀποκλεισθῇ ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἐμπορικῶν του ἱκανοτήτων, εἶναι σὰν τὸ ψάρι ἔξω ἀπὸ τὸ νερό. Οἱ ἀγροτικὲς ἀπασχολήσεις τὸν βγάζουν ἀπὸ τὸ στοιχεῖο του, ὁπότε ὄχι μόνο ὁ σκοπὸς του μένει ἀνεκπλήρωτος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιβίωσίν του καθίσταται ἀμφίβολη.

Ἐννοεῖται ὅτι ὑπάρχουν πιθανότητες νὰ χορηγηθοῦν ὕστερα ἀπὸ καιρὸ γαίεις, πάντοτε θέβαια ὑπὸ δρους καὶ μὲ τὶς οικονομίας του, τὶς ὁποῖες δὲν θὰ τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ἐξαγάγῃ. Ἡ ἐπιδίωξις αὐτὴ θὰ εἶναι ἴσως ἡ μόνη ἐλευθέρᾳ καὶ ἴσως μερικοὶ κάνουν καὶ μεγάλες περιουσίες γιὰ τοὺς ἀπογόνους τους. Θὰ εἶναι καὶ αὐτὸ μιὰ ἡθικὴ ἱκανοποίησις, οἱ ἴδιοι ὅμως οὐδέποτε θὰ δοῦν πραγματοποιημένους τὶς προσδοκίες τους.

Τὸ συμπέρασμα μας λοιπὸν ἀπὸ τὰ ὀλίγα πού εἴπαμε εἶναι πρῶτον ὅτι δὲν ὑπάρχουν δυνατότητες μεταναστεύσεως καὶ δεύτερον ὅτι ἡ μετακίνησις αὐτὴ δὲν εἶναι συμφέρουσα γιὰ τοὺς ἐλαχίστους πού μετα-

ναστεύουν μὲ τὶς σημερινὲς συνθήκες, ἰδίως ἐξ αἰτίας τῶν ὁρῶν πού τοὺς ἐπιβάλλουν.

Εὐσταθοῦν τὰ δικαιολογητικά τῆς μεταναστεύσεως;

Πρέπει ὅμως νὰ δοῦμε κατὰ πόσον εὐσταθοῦν καὶ τὰ προβεβλημένα δικαιολογητικά περὶ Μεταναστεύσεως καὶ ἰδιαίτερως τὰ ζητήματα τοῦ υπερπληθυσμοῦ καὶ τῆς πενίας τῆς γῆς, γιὰτὶ καὶ ἡ μεταναστεύσις, ἂν δὲν εἶναι ἐφικτὴ γιὰ πολὺς δεκαετηρίδες, ὅπως ἐμεῖς τὴ ζητοῦμε, ἐν τούτοις θὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀπαλλαγῶμε ἀπὸ τὸ πάθος αὐτὸ καὶ νὰ εὕρουμε τὶς καλύτερες δυνατὲς λύσεις πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος.

Ἡ γονιμότης τῆς φυλῆς μας εἶναι ἀναμφισβήτητη· εἶναι ὅμως κάπως γελοῖον νὰ προβάλλωμε τέτοιο ζήτημα, ὅταν ἡ πυκνότης πληθυσμοῦ μας στὴν ὑπαιθρο δὲν ὑπερβαίνει τὰ 30 ἄτομα κατὰ τετραγωνικὸ χιλίόμετρο ἢ τὰ 70 ἐπὶ τοῦ συνόλου, τὴ στιγμή πού ὑπάρχουν χώρες, καὶ στὴν Εὐρῶπῃ ἀκόμη, στὶς ὁποῖες ἀναλογοῦν 400 ἄτομα στὸ τετραγωνικὸ καὶ ἄλλες ὅπου εἶναι 800 καὶ πλέον.

Συνεπῶς, μᾶλλον περὶ ὑποπληθυσμοῦ πρόκειται, ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον ἐκλαμβάνομε ὡς υπερπληθυσμὸ εἶναι μιὰ ἄνιση κατανομή τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἐν σχέσει μὲ τὶς παραγωγικὰς ἱκανότητές της. Καὶ εἶναι πράγματι λυπηρὸ ὅτι ξοδεύαμε τεράστια ποσὰ σὲ μετρητὰ κατὰ τὰ πρόσφατα ἔτη καὶ ἄλλα ἀγαθὰ, χωρὶς νὰ φέρωμε ἕνα κοινωνικὸ ἰσοζύγιο στὸν τομέα αὐτό, χωρὶς δηλοδὴ νὰ πετύχωμε τὴν ἀποσυμφόρῃσιν τῶν ἀστικῶν κέντρων καὶ τὴν ἀναπροσαρμογὴν στὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς.

Ἀφ' ἑτέρου, σχετικὰ μὲ τὴν πενίαν τοῦ ἐδάφους, πρέπει νὰ γνωρίζωμε ὅτι ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἡροδότου ἐπῆλθαν μεγάλες μεταβολὲς στὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς γῆς καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν προϊόντων της. Κάθε τμήμα γῆς εἶναι καλὸ γιὰ κάποιο εἶδος παραγωγῆς καὶ ὅταν ἐκμεταλλευτοῦμε τὶς λεπτομέρειες αὐτές, ἡ

γῆ μας μπορεῖ νὰ διαθρῆψῃ διπλάσιο πληθυσμὸ ἀπὸ τὸν σημερινό. Καὶ σὰν παράδειγμα ἄς πάρωμε μιὰ ἀπὸ τὶς πτωχότερες ἐπαρχίες τῆς χώρας (τὴν Δωρίδα), γιὰ τὴν ὁποία, λόγῳ τῆς καταγωγῆς μου καὶ τῆς ἀναμείξεώς μου στὰ γεωργικά, κάτὶ γνωρίζω.

Ἡ ἐπαρχία αὐτὴ ἔχει ἐλάχιστον καλλιεργήσιμον χώρον γιὰ δημητριακά. Δὲν θὰ ἦταν ὅμως δύσκολον νὰ παράγῃ κεράσια, ἀχλάδια, μήλα κλπ., νὰ παραγάγῃ καὶ 1.000 τόννους λάδι ἐπὶ πλέον τῆς σημερινῆς παραγωγῆς, νὰ παράγῃ ἀνετα 5.000 τόννους ἀμύγδαλα καὶ καρύδια καὶ 30.000 τόννους κάστανα στὰ ψηλότερα μέρη, δηλαδὴ προϊόντα, τὰ ὁποῖα ἔχουν διεθνή ἀγορά. Θὰ μπορούσαμε ἐπὶ πλέον νὰ ἐνισχύσουμε καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, ὁπότε δὲν θὰ ὑπῆρχε ζήτημα μεταναστεύσεως.

Ἀντίθετα, ὄχι μόνον δὲν κατωρθώσαμε νὰ ἀποτρέψωμε τὴν συγκέντρωσιν τοῦ πληθυσμοῦ στὰ ἀστικά κέντρα, ἀλλὰ προωθήσαμε τὸν ἀστικισμὸ στὰ μᾶλλον ἀπόκεντρα μέρη, σὲ σημεῖο ὅστε νὰ καταστοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄχρηστα γιὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ νὰ μὴ μὲν στοὺς κατοίκους ἄλλο, παρὰ ἡ ἰδέα τῆς φυγῆς.

Ἐπίδρασις τῆς μεταναστεύσεως στὴν κοινωνία

Ἀπὸ ὅσα ἀναφέραμε, γεννᾶται ἡ ἐντύπωσις ὅτι εἴμεθα φανατικοὶ κατὰ τὴν μεταναστεύσεως. Ὅχι· κάθε ἄλλο. Ἡ πείρα καὶ ἡ μελέτὴ μᾶς ὠδήγησε στὸ συμπέρασμα ὅτι μὲ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ εἶδους μόνον ὄλεθρον ἀποκομίζομε. Ἄλλως, ἂν ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ οἰκογενειακὴ ἀποικιακὴ μετανάστευσιν ἢ ἔστω καὶ γιὰ μετακίνησιν 5 ἢ 10 χιλιάδων βιοπαλαιστῶν ἀπὸ τὰ ἀστικά κέντρα μὲ τὴν σειράν προτεραιότητος, οὐδέποτε θὰ γίνονταν λόγος. Ὅταν ὅμως βλέπουμε ὅτι ἀπὸ τὶς δέκα χιλιάδες πού εἶναι ἐγγεγραμμένοι γιὰ μετανάστευσιν, δὲν ἐπρωτίμηναν κανένα, ἀλλὰ ἔτρεξαν στὰ ἀπόκεντρα μέρη τῆς χώρας γιὰ νὰ διαλέξουν καὶ μάλιστα μόνο ἄρρε-

νες, τότε αὐτομάτως προβάλλει τὸ συναίσθημα τῆς αὐτοσυνηρῆσεως. Ἄς δοῦμε τώρα καὶ τὶ κινδύνους διατρέχει ἡ κοινωνία.

Μὲ τὴν φυγὴν τῶν ἀκμαϊτέρων νέων μειώνεται δυσαναλόγως ἡ παραγωγικὴ δυναμικότης σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς δράσεως. Π.χ. ἂν ἀπὸ μιὰ ὁμάδα 20 ἀθλητῶν ἀφαιρέσουμε 2, ἴσως τὰ καλύτερα στελέχη της, ἡ δύναμις τῆς ὁμάδας δὲν θὰ μειωθῇ ἀριθμητικῶς κατὰ 10%, ἀλλὰ κατὰ 40%, ἴσως καὶ περισσότερο. Αὐτὸ συνέβη σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς, συνεπείᾳ τῆς τελευταίας ὁμαδικῆς ἐξόδου 1900—1914.

Ἡ ὑπόταξις αὐτὴ πού προκαλεῖται ἀπὸ τὴν φυγὴν τῶν ἀκμαϊτέρων στοιχείων, ἐκδηλώνεται καὶ πάλιν στὶς ἀνθρώπινες ὑπάρξεις. Μελέτες τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τῆς νέας γενεᾶς φανερώνουν ὅτι τὰ παιδιὰ τῆς ὑπαιθρου ὑπολείπονται τοῦ κανονικοῦ κατὰ 4½ κιλά σὲ βάρος καὶ 5 ἐκατ. σὲ ὕψος· καὶ τοῦτο ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος στὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἀναπαραγωγῆς σὲ κατώτερους ἀνδρικοὺς τύπους. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἡθικῆς πλευρᾶς τὰ πράγματα δὲν εἶναι πιὸ ρόδινα. Ἡ ἀριθμητικὴ ἀναλογία μεταξὺ τῶν νέων καὶ τῶν νεανίδων σήμερον στὴν ὑπαιθρο εἶναι 1 πρὸς 3.

Δὲν εἶναι ὅμως μόνον αὐτό. Ἡ ὠριμὴ ἡλικία, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ 17% περίπου, ἔχει περιοριστῇ σὲ 10%. Ἀκόμη, ἐξ αἰτίας τῆς ἀριθμητικῆς καὶ συγχρόνως καὶ ποιοτικῆς ἀνεπαρκείας, καθίσταται ἀδύνατον ἡ ἐπιλογὴ προσώπων ἱκανῶν γιὰ τὰ προνομιούχα δικαιώματα τῆς ἡλικίας αὐτῆς. Εἶναι περιττὸ νὰ ὑπενθυμίσουμε ὅτι ἀφοῦ στὴ διοίκησιν π.χ. ἐκάναν γρήσι αἰωνοβίων παπᾶδων καὶ ἄλλων πολὺ ὠρίμων ἀνδρῶν, καταλήξαμε τελευταίως στὸ κενό. Καὶ τοῦτο ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ βρεθοῦν 20 τοῦλάχιστο ἀπὸ κάθε παράταξι γιὰ νὰ λειτουργήσῃ ἡ διοικητικὴ μηχανὴ κανονικά. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν περιορίζεται στὴ διοίκησιν μόνον. Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ στὴ λειτουρ-

για άλλων μηχανισμών.

Οικονομικά οφέλη από την μετανάστευση

Προκαλεί την άπορία, πώς ένας λαός, τόσο ικανός σ'αν άτομο στο εμπόριο, δ'εν μπορεί κανονικώς να δ'η και τὰ πλέον απλά πράγματα, όπως τὸ κόστος καὶ τὴν διάθεσι ἐνὸς πράγματος. Ἐὰν π.χ. λάβωμε ὑπ' ὄψει τὸ κόστος ἐνὸς νέου στήν ἐθνικὴ οἰκονομία μέχρι τὸ 18ο ἔτος τῆς ἡλικίας τοῦ ἀπὸ καθαρὰ ὑλικὴ πλευρά, θὰ βροῦμε ὅτι ἀπὸ τὴν ὥρα πού θὰ ἀρχίσουν οἱ διαμαρτυρίες τῆς γεύσεως καὶ τῆς ὀσφρήσεως, οἱ δαπάνες γιὰ τὸν τοκετὸ, τὴν ἐλγὴ τῶν σαράντα ἡμερῶν, τὰ παιχνίδια, τὰ φάρμακα, τὰ σχολικὰ ἐξοδα, τὴν τροφή, τὰ ρούχα κ.λ.π. κ.λ.π. θὰ φθάσουν τὰ 100 περίπου ἑκατομμύρια δραχμές, καὶ λίγώτερα ἴσως στὶς ἐπαρχίες.

Τὸ προϊόν λοιπὸν τοῦτο καὶ ἄσχετα μὲ τὴν ἡθικὴ ἀξία κάθε μέλους τῆς κοινωνίας, ἐρχόμαστε νὰ τὸ διαθέσουμε, ἀλλὰ μὲ τί; μὲ προσδοκώμενα ἐμβάσματα. Καὶ ἤδη ἂς ἐξετάσουμε σὲ τί ποσὸν εἶναι πιθανὸν νὰ ἀνέλθουν τὰ ἐμβάσματα αὐτά. Τὰ χρόνια τῶν ἐμβασμάτων καὶ τῆς ἰδέας περὶ ἐπιστροφῆς στήν πατρίδα ἀνήκουν στὸ παρελθόν. Καὶ τοῦτο γιὰτὶ σήμερα ὑπάρχουν περιορισμοὶ κινήσεως, πληθωρισμοί, ἀπαγορεύσεις ἐξαγωγῆς συναλλαγματος, μεγαλυτέρα ἀδιαφορία γιὰ τοὺς οἰκείους, περισσότερες γνώσεις καὶ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ διατήρησι τῆς υγείας, μεγαλύτερες ἐπιθυμίες γιὰ ἀπολαύσεις κ.λ.π. κ.λ.π. Ὡστε δὲ τὸ μετανάστης θὰ ἔχη πλεονάσματα καὶ ὅτι θὰ τὸ στέλνῃ, εἶναι πράγματα ἀμφίβολα καὶ ὑπὸ τὶς καλύτερες συνθήκες.

Ἀλλὰ καὶ ἂν οἱ συνθήκες εἶναι εὐνοϊκὲς καὶ θελήσῃ ὁ σημερινὸς μετανάστης νὰ στείλῃ τὶς στερήσεις του κατὰ τὸ πρῶτο, δεύτερο ἢ καὶ τὸ τρίτο ἔτος τὸ πολὺ, αὐτὲς οὐδέποτε θὰ εἶναι περισσότερες ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες δολάρια κατὰ μέσον ὄρο. Ἀρα θὰ λάβωμε ἀπὸ τὸ νέο τὰ 45 ἑκατομμύρια καὶ τοῦτο χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμε ὅτι καὶ τὰ ὑ-

πόλοιπα 50-55 ἑκατομμύρια, δηλαδὴ τὸ ὑπόλοιπο τοῦ ποσοῦ τοῦ ἐκόστισε, κάθε ἄλλο παρὰ ἀσφαλὴ εἶναι. Φυσικὰ δὲν ξέρω πὼς σκέπτονται οἱ οἰκονομολόγοι μας, πάντως ὁμως τέτοιες ἐπιχειρήσεις εἶναι ἱκανὲς νὰ ὀδηγήσουν τὸ Κράτος σὲ χρεωκοπία ἐὰν δὲν τὸ ἔχουν ἤδη κάμει.

Πολὺ δυσκολώτερον ὁμως εἶναι τὸ νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ μετανάστης γιὰ νὰ ἀποκαταστήθῃ ἐδῶ. Ἡ περίοδος κατὰ τὴν ὁποία ὁ μετανάστης ἐπέστρεφε μὲ 2.000 δολάρια καὶ ἔκτιζε τὸν ἀχυρῶνα του, ἔκανε τὰ ἐξοδα τοῦ γάμου του, ἀγόραζε τὸ μουλάρι του καὶ εἶχε κι' ἓνα ὑπόλοιπο, πέρασε ὀριστικά. Καὶ τοῦτο ὄχι μόνον γιὰτὶ ἡ ἀποταμίευσις εἶναι δυσκολώτερη, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ ἡ συναλλακτικὴ δυναμικότης τοῦ ξένου συναλλάγματος εἶναι δυσμενέστερη γιὰ τὸ σημερινὸ μετανάστη, ἔστω καὶ ἂν οἱ ἀποταμιεύσεις του εἶναι πενταπλάσιες τοῦ παλίου.

Καὶ τί σημασία θὰ εἶχε σήμερα γιὰ τὸ Κράτος τὸ ἰσότιμο τῶν 2 ἢ καὶ τῶν 5 ἑκατομμυρίων δολλαρίων ἐμβασμάτων; Ἀπλῶς τὴν διαιωνίσι τὴν περὶ ἀνέμων καὶ ὑδάτων συζητήσεων.

Συμπεράσματα

Εἴπαμε ἀρκετὰ ὥστε νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ σχηματίσῃ δική του γνώμη γιὰ τὸ θέμα. Ἐν τούτοις καμμιά ἀμεση ἀπάντησι δὲν ἐδόθη στήν ἐρώτησι: «τὶ θὰ γίνουν οἱ νέοι μας;»

«Οἱ νέοι μας εὐρίσκονται σὲ πολὺ δύσκολη θέσι καὶ μὰζι μ' αὐτοὺς καὶ ἡ ὁλότης. Γιὰτὶ δὲν ἐδώσαμε τὴν δέουσα σημασία στὴ διαπαιδαγώγησίν τους καὶ στὴν παραγωγικὴ δυνατότητα τῆς γῆς».

Αὕτη εἶναι ἡ ἀπάντησί μου. Ἰσως νὰ μὴν συμφωνοῦν οἱ οἰκονομολόγοι μας μὲ τοὺς μεγάλους ἀριθμούς, γιὰτὶ στὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξιν μιᾶς χώρας συμβάλλουν καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα. Ἀλλὰ ἂν κατορθώσωμε νὰ πάρωμε τὴν βάσιν μὲ τοὺς μικροὺς ἀριθμούς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀρρηκτὰ συνδεδεμένοι μὲ τὴν ἀτομικὴ πείρα, τότε μποροῦμε νὰ προχωρήσωμε περισσότερον.

Γιὰς μικρεμπορίου στὸ χωριὸ Κερασιά τῆς Δωριίδας, εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ παρακολουθῶ τὴν κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ κατάστασί του ὅταν ἤμουν ἀκόμη στὴν Ἀμερικὴ. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ποσοστὸ τῶν μεταναστῶν κ.λ.π. συμπίπτει νὰ εἶναι τὸ ἴδιο περίπου, θὰ παραθέσω τὴ δημολογικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐξέλιξι τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ ὥστε νὰ σχηματίσωμε μιὰ εἰκόνα τῆς πραγματικότητος. Τὸ χωριὸ Κερασιά εἶχε τὸ:

Ἔτος	Κάτ.	Θήλ.	Ἀρρ.	Θήλ.
1900	645	323	322	1
1914	594	304	290	14
1928	402	250	152	98
1941	340	240	100	140
	47%	26%	69%	58%

Περιοριζόμεστε στὴν ἀνωτέρω χρονολογία 1942 γιὰ νὰ μὴ γίνῃ σύγχυσις μὲ τὰ γεγονότα τοῦ ἀνταρτοπολέμου, σὰν συνέπεια τοῦ ὁποίου ἦρθε καὶ νέα πτώσις στοὺς ἀριθμοὺς τῶν κατοίκων καὶ στὴν ἀναλογία τῶν φύλων. Παρατηροῦμε ὅτι ἡ πτώσις ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ ἀνέβηκε σὲ 47%, τῶν θηλέων σὲ 26%, τῶν ἀρρένων σὲ 69% καὶ ἡ διαφορὰ μεταξὺ φύλων ἀπὸ μηδὲν σχεδὸν στὰ 58%.

Πολὺ μεγαλυτέρα τῆς πτώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων καὶ τῶν ἀναλογιῶν τῶν φύλων ἦτο ἡ πτώσις στὴν κτηνοτροφία καὶ γενικώτερα στὴν καλλιέργεια.

☆

Στὸ φαινόμενο αὐτὸ τῆς φυγῆς δύο βασικὲς ἐξηγήσεις μποροῦμε νὰ δώσωμε: Πρῶτον ὅτι οἱ ἀγρότες δὲν ἔλαβαν ἐπαγγελματικὴ γεωργικὴ διαπαιδαγώγησι, ἡ ὁποία θὰ τοὺς ἐπέτρεπε νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὶς ἀποδοτικὲς δυνατότητες τῆς γῆς καὶ δεύτερον ὅτι οἱ ἀγρότες, ὡς κυρίως παραγωγοὶ πλοῦτου, οὐδέποτε ἀμείφθηκαν ἀνάλογα μὲ τὸν κόπο τους καὶ τὴ σοβαρότητα τῆς ἐργασίας τους.

Αὐτὰ ἀνάγκασαν τοὺς ἀγρότες, ὅσους τοῦλάχιστον μποροῦσαν νὰ ἀδιαφορήσουν γιὰ τὴν παραγωγή τῆς ὁκάς τοῦ σταριοῦ καὶ νὰ ἔλθουν καὶ αὐτοὶ στὶς πόλεις, ὅπου γίνεται ἡ κατανομή, νὰ πάρουν καὶ αὐτοὶ ὅ,τι μπορέσουν. Ἐδῶ ὁμως περιπλέκεται ἡ ὑπόθεσις καὶ μάλιστα πολὺ ἄσχημα, διότι ὅλοι ζητοῦν νὰ πάρουν κάτι ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει.

Τὸ 1)3 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας σήμερα βρίσκεται ἐκεῖ πού δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἢ ἐκεῖ πού δὲν ἀποδίδει πλοῦτον, ἐνῶ ταυτοχρόνως κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπο καταναλίσκει ἀγαθὰ.

Συζητήσεις περὶ τοῦ ἂν συμφέρῃ ἢ μετανάστευσιν ἢ ὄχι, εἶναι δεδαιώως περιττὲς ὕστερα ἀπὸ ὅσα εἶδαμε, ἐφ' ὅσον οὐδεμία ἀξία λόγου δυνατότης θὰ ὑπάρχῃ ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδες, ἴσως καὶ ποτὲ, ὅπως ἐμεῖς φανταζόμεστε τὴν μετανάστευσιν. Συζητήσιμο εἶναι ἂν θὰ κατορθώσωμε νὰ ἐπαναπατρίσωμε τὶς ἐρημωθεῖσες ἀγροτικὲς περιοχὲς ἢ νὰ ἀποτρέψωμε, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, τὴν πρὸς τὰ ἀστικά κέντρα συνεχιζομένη ροὴ τοῦ ἐκεῖ ἐναπομεινάντος πληθυσμοῦ.

Ἡ δυσαναλογία μεταξὺ παραγωγῶν ἀγαθῶν καὶ καταναλωτῶν καθὼς καὶ τῆς ἀμοιβῆς τῶν δύο παρατάξεων ἔχει πρὸ πολλοῦ ξεφύγει ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς λογικῆς. Δὲν μποροῦμε νὰ θέσωμε ἐπ' ἀπειρον τὰ συμφέροντα καὶ τὰς ἀπολαύσεις ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ καὶ τὶς κακουχίες καὶ τὶς στερήσεις ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὅπως συμβαίνει μεταξὺ ἀστῶν καὶ ἀγροτῶν, καὶ νὰ ἔχωμε τὴν ἀπαίτησιν νὰ ἐπιστρέφουν οἱ νέοι στὶς ἀγροτικὲς περιοχὲς.

Ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῆς ἐργασίας πρὸς τὶς παραγωγικὰς ἀνάγκες τῆς χώρας ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ μάλλον ἐπείγοντα προβλήματα πού ἔχουμε νὰ λύσωμε. Τοῦτο δὲ διότι ἡ γλίσχυρα ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας εἶναι τὸ πρῶτο ἐπιχειρήμα που προβάλλει ὁ ἀγρότης στὴν ἀρνήσι του νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν ὑπαίθρου ἢ νὰ μείνῃ, ἂν εὐρίσκεται ἀκόμη ἐκεῖ.

Ἡ μετανάστευσις πληγὴ γιὰ τὸν τόπο

Ἐξ ὅλων αὐτῶν βλέπουμε ὅτι ἡ μετανάστευσις εἶναι ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀσύμφορος καὶ γιὰ τὴ χώρα καὶ γι' αὐτοὺς τοὺς μετανάστες. Καὶ ναὶ μὲν γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες κάθε ἐλπίς μεταναστεύσεως σεβαστοῦ ἀριθμοῦ ατόμων οὐσιαστικῶς ἐξέλιπε, δὲν μπορούμε ὅμως νὰ πούμε τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὴν νοοτροπία μας.

Γνωρίζω νέον ὁ ὁποῖος παντρεύτηκε τελευταίως μόνον καὶ μόνον γιὰτὴν ἡ γυναῖκα του ὡς Ἕλληνοαμερικανὶς μπορούσε νὰ τὸν μεταφέρει στὴν Ἀμερική. Πάρα πολλοὶ ἀποφασίζουν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸν τόπο ὡς λαθρεπιβάτες καὶ ἄλλοι μὲ ἄλλους τρόπους. Ἀκόμη καὶ παιδιὰ παίρνουν μιὰ βάρκα καὶ τραβοῦν γιὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Αὐτὰ φανερώουν, μεταξύ ἄλλων, ὅτι πίσω ἀπὸ ὅλα κρύπτεται μιὰ ἐσφαλμένη ἀντίληψις, μιὰ ἰδιόρρυθμη νοοτροπία, ἓνα πάθος, θὰ ἔλεγε κανεῖς, ποὺ κρατᾷ δεκάδες, ἂν ὄχι ἑκατοντάδες, χιλιάδες νέους καὶ ἄν-

δρες αἰχμαλώτους, καὶ τοὺς στερεῖ τὴν δύναμι νὰ ἐργασθῶν γιὰ τὸ μέλλον τους ἢ νὰ δεχθῶν συμβουλὲς καὶ ὁδηγίες.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ ἀπὸ τοὺς καλύτερους, πρέπει νὰ θεραπευθῶν ἀπὸ τὴ νοσηρὴ κατὰστασι στὴν ὁποία βρίσκονται. Γιὰ τοῦτο ἡ πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ ἐξυγιάνσις πρέπει νὰ τεθῇ μεταξύ τῶν πρώτων ἐνεργειῶν μας, ἀφοῦ σ' αὐτὴν ἐγκειται ἡ ὅλη ἐπιτυχία κάθε προσπάθειας γιὰ τὴν ἀναδιοργάνωσι τῆς ὑπαίθρου. Θὰ τὸ ἐπιτύχουμε;

Φαντάζομαι ὅτι τὸ πάθος μας γιὰ τὴ μετανάστευσι μοιάζει μὲ τὸν ἔρωτα ἐνὸς νέου, ὁ ὁποῖος ἐπιμένει ἀκόμη καὶ ὅταν πληροφορηθῇ ὅτι συγγένεια ἐμποδίζει περαιτέρω σχέσεις ἢ ὅτι ἐκείνη ἔχει ὑπ' ὄψει τῆς ἄλλου ἢ ὅτι δὲν εἶναι φυσιολογικῶς ἐν τάξει.

Ἀπαιτοῦνται ὅμως ὅλες οἱ ἄλλες προϋποθέσεις, τίς ὁποῖες ἀναφέραμε προτοῦ ζητήσουμε ἀπὸ τὸν νέο νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν ὑπαίθρου ἢ νὰ μείνῃ ἐκεῖ, ἂν δὲν ἔφυγε ἀκόμη.

Σ' ἐδὲς τίς συζητήσεις μὲ τὴ γυναῖκα σου ἔχεις ἐσὺ τὴν τελευταία λέξι!

—Τὴν ἔχω. Πάντα τελειῶνω μὲ τὸ «ναί, χρυσή μου».

P. M.

☆

Εἶμαι τελείως ἀπελπισμένος, λέει κάποιος σ' ἓνα φίλο του, ποὺ συνάντησε στὸ δρόμο. Κυριολεκτικῶς δὲν ξέρω τί νὰ κάνω. Μοῦ χρειάζονται μερικὰ χρήματα καὶ δὲν ξέρω ποῦ στὸ διάβολο νὰ τὰ βρῶ.

—Δόξα σοι ὁ Θεός. Φοβήθηκα πῶς θὰ εἶχες τὴν ἰδέα ὅτι θὰ μπορούσα νὰ σοῦ τὰ δανείσω ἐγώ.

Constellation

Μία φορὰ ὁ διάσημος ἡθοποιὸς Ἄλ Τζόνσον δῆλκε περίπατο μὲ τὴν τοκίνητό του. Μαζί του ἦταν ἡ γυναῖκα του. Στὸ δρόμο σταμάτησε γιὰ νὰ πάρουν βενζίνη. Ἡ κυρία Τζόνσον ἐπωφελήθηκε γιὰ νὰ ξεμουδιάσῃ λίγο καὶ δῆλκε ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο.

—Χαριτωμένη ἡ κόρη σας, λέει στὸν Τζόνσον ὁ ὑπάλληλος.

—Ἡ Κόρη μου! αὐτὴν ἰσοεῖς. Μὰ σὲ βλέπεις ἀγαπητέ μου πῶς εἶμαι πολὺ μεγάλος γιὰ νὰ ἔχω τόσο μικρὴ κόρη; Γυναίκα μου εἶναι.

L. L.

☆

Πῶς πρωταρχίσατε αὐτὴ τὴ δουλειά; ρωτοῦσε ἓνας νεαρὸς κάποιον μεγάλο Ἀμερικανὸ Τραπεζίτη.

—Ἀ! δὲν δυσκολεύτηκα καὶ πολὺ, εἶπε ὁ Τραπεζίτης. Μιὰ μέρα ἔβαλα στὴν πόρτα μου μιὰ ἐπιγραφή μὲ τὴ λέξι: «Τράπεζα». Σὲ λίγο μπαίνει κάποιος καὶ μοῦ καταθέτει ἑκατὸ δολλάρια. Δὲν περνάει πολλὴ ὥρα καὶ μπαίνει ἄλλος μὲ 150 δολλάρια. Τότε ἀπέκτησα καὶ ἐγὼ ἐμπιστοσύνη καὶ κατέθεσα τὰ κεφάλαιά μου — 10 δολλάρια.

Constellation

☆

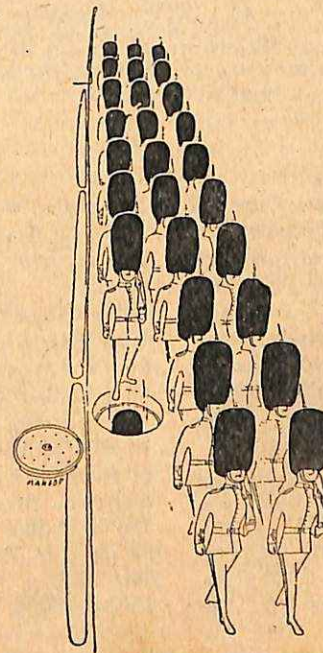
Πῶς πηγαίνουν οἱ δουλειές;

—Περίφημα. Ἡ πελατεία μου μεγαλώνει ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα.

—Σπουδαία. Καί... τί πουλάτε;

—Παιδικὰ εἶδη.

Constellation

Γελοιογραφία τοῦ ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ «Πάντες»

Ὁ Βύρων

καὶ τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα

Τοῦ

BERNARD BLACKSTONE

Ὁ Μπέρναρντ Μπλάκστοουν, πού εἶναι καθηγητὴς τῆς Ἑδρας Βύρωνος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἦρθε στὴν Ἑλλάδα τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1952. Ὁ καθηγητὴς Μπλάκστοουν σπούδασε στὸ Τρίνιτι Κόλλετζ τοῦ Καίμπριτζ. Τὸ 1946 ἔγινε ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημιακοῦ Κολλεγίου τοῦ Σουάνση τῆς Ουαλλίας καὶ τὸ 1949 διωρίσθηκε καθηγητὴς τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐχει γράψει διάφορες λογοτεχνικὲς μελέτες καὶ βιβλία, ὅπως γὰρ τὸν Μπλαίηκ καὶ τὴν Βιοτζίβια Γούλφ. Τὰ μαθήματά του στὸ Πανεπιστήμιον ἄρχισαν μὲ μιὰ ὁμιλίαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Βύρων καὶ τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα», τῆς ὁποίας δημοσιεύουμε τὸ μεγαλύτερον μέρος.

Κύριος σκοπός μου εἶναι νὰ μιλήσω γιὰ τὸν Βύρωνα καὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα, νὰ πῶ τί σημαίνει ὁ Βύρων γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τί ἐσημαίνει ἡ Ἑλλάδα γιὰ τὸν Βύρωνα. Δὲν θὰ ἐκμεταλλεῖθω τὴν εὐκαιρίαν γιὰ νὰ κάνω ἐπίδειξιν τοῦ Βρετανικοῦ Φιλελληνισμοῦ. Ὁ Σέλλεϋ, ὁ φίλος τοῦ Βύρωνος, ἔγραψε κάποτε: «Ὅλοι μας εἴμαστε Ἕλληνες». Μέσα σὲ τέσσερις αὐτὲς λέξεις συγκεντρώνεται ὅλη ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος χωρὶς νὰ χρειάζωνται ἄλλα σχόλια ἀπὸ μένα. Οἱ δεσμοὶ ποὺ ἐνώνουν τὴν Ἀγγλίαν μὲ τὴν Ἑλλάδα εἶναι δυνατοὶ καὶ σταθεροί. Καὶ τίποτα

δὲν τοὺς συμβολίζει καλύτερα ἀπὸ τὴν ὑπαρξιν τῆς Ἑδρας Βύρωνος στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν.

Ὁ Λόρδος Βύρων ἀγάπησε τὴν Ἑλλάδα. Καμμιά φορά μάλιστα ἀναρωτιέται κανεὶς μήπως ἡ Ἑλλάδα δὲν ἦταν τὸ μόνο πρᾶγμα ποὺ ἀγάπησε μὲ ἀπόλυτη σταθερότητα καὶ μοναδικὴ ἀφοσίωσι. Σὲ ἄλλες ἐκδηλώσεις ἡ ψυχὴ τοῦ ἦταν ἄστατη. Μόνο γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ ἀγάπη τοῦ ἔλαμπε μὲ μιὰ ὁλοκάθαρη καὶ ἄσβεστη φλόγα. Ἦρθε στὴν Ἑλλάδα στὰ 1809, τὴν εἶδε, καὶ ἡ Ἑλλάδα τὸν κατέκτησε. Χάρισε στὴν Ἑλλάδα μιὰ ἀφοσίωσιν ποὺ δὲν

κλονίστηκε ποτέ. Καὶ ὅταν ἔγραψε τὸ δεύτερον ἄσμα τοῦ «Τσαῖλντ Χάρολντ» κέρδισε ἀμέσως φήμην στὴν Εὐρώπῃ σάν ποιητῆς.

Τὶ καταπληκτικὸ ἀλήθεια πρᾶγμα! Βλέπουμε τὸν Βύρωνα, ἕναν Ἀγγλο εὐγενή, ἕναν ἄνθρωπο ἀδέσμευτο, δοσμένο στὰ νεανικά του πάθη, τὸ ἀγαπημένο παιδί τῆς τύχης, τὸν ποιητὴ μερικῶν μαθητικῶν στίχων καὶ μιᾶς αὐτοσάτιρας, νὰ ὑψώνεται ξαφνικά στὴν κορυφὴ τῶν ποιητικῶν του δυνατοτήτων ὕστερα ἀπὸ μιὰ καὶ μόνη ἐπίσκεψιν σὲ μιὰ χώρα ποὺ σπάνια τὴν περιελάμβαναν τότε οἱ ἄνθρωποι σὲ ταξιδιωτικὰς τοὺς περιοδεῖες. Τὶ ἦταν ἐκεῖνο ποὺ ὑπῆρχε στὴν Ἑλλάδα; Ποιὰ ἦταν ἡ μαγικὴ δύναμις ποὺ μπόρεσε τόσο γρήγορα νὰ μεταμορφώσῃ τὸν Βύρωνα; Πῶς θὰ ἐξηγήσουμε τὸ ξαφνικὸ ὀρίμασμα τῆς χρυσαλλίδας καὶ τὸ πέταγμα τῆς πεταλούδας;

Τὸ ἴδιο πρᾶγμα μποροῦμε νὰ τὸ ἐκφράσουμε μὲ ἕνα ἄλλο ἐρώτημα: Τί ἦταν ἐκεῖνο ποὺ χρειαζόταν ὁ Βύρων; Τί ἦταν ἐκεῖνο ποὺ τὸν ἀπομακρυνε ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν; Τί ἀναζητοῦσε στὸν κόσμον; Ξέρουμε πῶς οἱ λόγοι ποὺ τὸν ὠδήγησαν νὰ ξεκινήσῃ γιὰ τὸ μεγάλο ταξίδι δὲν ἦταν μόνο οἱ συνηθισμένοι. Εἶχε φύγει ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν ἀηδιασμένος ἀπὸ τὴν ὑποκρισίαν τῆς, τὴν νερόθραστη ἠθικὴ τῆς, τὴν πολιτικὴ τῆς χρησιμοθηρίας. Εἶχε φύγει ἀηδιασμένος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του καὶ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν στὴν ὁποία ζοῦσε. Εἶχε νοιώσει τὸν ἑαυτὸ του δεμένο καὶ σκλαβωμένο ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς συμβατικότητος καὶ τὴν εἰκόνα τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς τυραννίας ποὺ τὸν τριγύριζε. (Γιατὶ πρέπει νὰ θυμώμασθε ὅτι ἡ Ἀγγλία τοῦ 1809 ἦταν ἡ Ἀγγλία τῆς ἀντι-

δράσεως καὶ τῆς ἀπελπισίας ποὺ ἀκολούθησε τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάστασι καὶ ὁ Βύρων ἦταν ἕνας Φιλελεύθερος). Ἡ φυγὴ τοῦ λοιπὸν στὸν «εὐρύτερον αἰθέρα» τῆς Εὐρώπης ἦταν μιὰ φύγῃ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Διαθάζοντας τὶς πρώτες στροφές τοῦ «Τσαῖλντ Χάρολντ» καταλαβαίνουμε πόσο βαθεῖα ἐνοιώθη ὁ Βύρων τὴν ἀνάγκη νὰ ὀρῇ ἕνα ἐλιξήριο ἐλευθερίας, μὲ πόση θερμὴ ἡ καρδιά τοῦ —καθὼς τὸ πλοῖον ποὺ ἄραζε πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ— σκιρτοῦσε στὴ σκέψιν πῶς ἴσως ἐδῶ θὰ θρῖσκοταν ἀνάμεσα σὲ ἄνθρωπους ἐλευθέρους!

Τὸν αἶρα αὐτὸν τῆς ἐλευθερίας δὲν τὸν ὄρῃκε οὔτε στὴν Πορτογαλίαν οὔτε στὴν Ἰσπανίαν. Στὴν Ἑλλάδα ὅμως, σάν ἀπὸ κάποιο θαῦμα, τὸν ὄρῃκε. Ναί! Κάτω ἀπὸ τὸν πέπλον τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς ἡττοπάθειας ποὺ σὲς μέρες τοῦ Βύρωνος σκέπαζε τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔκρυβε τὸ δοξασμένο παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς, ὁ Βύρων μὲ τὸ διεισδυτικὸν μάτι τῆς μεγαλοφυΐας, μάντευσε τὴν ἀθάνατην ψυχὴν τῆς Ἑλλάδας. Ἡ χώρα αὕτη, ποὺ ὅπως ἔγραψε κάποτε «εἶναι τιμὴ ἀκόμῃ καὶ νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ κανεὶς», κρατοῦσε κρυμμένη κάτω ἀπὸ τὶς στάχτες τῆς τῆ σπῖθας τῆς ἐλευθερίας.

☆

Ξέρουμε πῶς ὁλόκληρον τὸν χειμῶνα τοῦ 1810 πρὸς τὸ 1811 ὁ Βύρων ἔμεινε στὴν Ἀθήναν, κοντὰ στὸ χορηγικὸν μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους, ἐκεῖ ὅπου σήμερον ὑπάρχει μιὰ ἀναμνηστικὴ ἐπιγραφή. Ξέρουμε πῶς «ὠνειρευόταν νὰ μείνῃ στὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἀγοράσῃ τὴν Ἰθάκην». Καὶ ἂν ἀναρωτηθοῦμε ποιὰ ἦταν ἡ μαγεία ἐκεῖνη ποὺ τὸν ὠθοῦσε σ'

αυτά τὰ ὄνειρα, θὰ ἀπαντήσου-
με καὶ πάλι: ἡ μαγεία ποὺ ἦταν
κρυμμένη στὶς πέτρες καὶ στὰ
βουνὰ τῆς Ἑλλάδας, ὅπως τὸ ἀ-
λάτι εἶναι κρυμμένο στὰ κύμα-
τα τῆς θάλασσας. Ἦταν ἡ μα-
γεία τῆς ἐλευθερίας. Τὴν ἐλευθε-
ρία αὐτὴ ἡ Ἑλλάδα δὲν τὴν εἶ-
χε κερδίσει ἀκόμη στὶς μέρες
τοῦ Βύρωνος.

«Ἡ Τέχνη, ἡ Δόξα, ἡ Ἑλευ-
θερία ἔχουν χαθῆ» λέει ὁ ποιη-
τής. Ναί, ἀλλὰ ὄχι γιὰ πολὺ.
Ὅταν ὁ Βύρων ξαναγύρισε στὰ
1823, γύρισε σὰν ἕνας πρόμαχος
τῆς Ἑλευθερίας καὶ ἦρθε φέρ-
νοντας δῶρα. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη
ἡ Ἀγγλία ἦταν μιὰ πλούσια χώ-
ρα καὶ ὁ Βύρων δὲν ἦταν ἀπὸ
τὰ φτωχὰ παιδιὰ τῆς. Ὅ,τι εἶχε
τὸ ἔρριξε στὰ πόδια τῆς Ἑλλά-
δας. Τῆς ἔφερε τὴ ζωὴ του, τὴν
καταπληκτικὴ του φήμη. Ἀλλὰ
τῆς ἔφερε καὶ τὴν περιουσία του.
Τῆς ἔφερε βοήθεια ἡθικὴ ὅσο καὶ
ὕλική.

Ἀλήθεια τί μεταβολὴ βλέπου-
με στὴν κατάστασι ὅπως εἶναι
σήμερα! Ἡ Ἀγγλία δὲν κυριαρ-
χεῖ πιά στὴν Εὐρώπῃ καὶ δὲν ἔ-
χει φέρει στὴν Ἑλλάδα παρὰ ὅ-
τι πήρε ἀπ' αὐτήν. Ἡ τέχνη, ὁ
πολιτισμός, ἡ φιλολογία τῆς Ἀγ-
γλίας πηγάζουν ἀπὸ τὴν Ἑλλά-
δα. Εἶπα ὁ πολιτισμός, ἀλλὰ
πραγματικά δὲν ὑπάρχει Ἀγ-
γλικὸς πολιτισμός. Δὲν μπορού-
με νὰ μιλήσουμε γιὰ Ἀγγλικὸ
πολιτισμὸ ὅπως μιλοῦμε γιὰ Ки-
νέζικο πολιτισμὸ ἢ γιὰ Ἀμερικα-
νικὸ πολιτισμὸ. Γιατὶ δὲν ὑπάρ-
χει τέτοιο πρᾶγμα. Ὑπάρχει Εὐ-
ρωπαϊκὸς πολιτισμός καὶ ἐμεῖς
οἱ Ἀγγλοὶ εἴμαστε ὑπερήφανοι
ποὺ ἀποτελοῦμε ἕνα τμῆμα του,
ἔστω καὶ περιθωριακό. Ἐμεῖς
καὶ σεῖς εἴμαστε μέλη τῆς με-
γάλης Εὐρωπαϊκῆς οἰκογένειας.
Μιὰ οἰκογένεια ὅμως —καὶ λυ-

Ὁ George Gordon Lord Byron γεν-
νήθηκε τὸ 1788 ἀπὸ ἀριστοκρατι-
κὴ οἰκογένεια τῆς Σκωτίας. Τὸν
τίτλο τοῦ λόρδου τὸν κληρονόμη-
σε χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃ, ὅταν
ἕνας συγγενὴς του καὶ ὁ νόμιμος
κατοχὸς του σκοτώθηκαν στὴν
Κορσική, στὰ 1794. Ὁ Βύρων
σπούδασε στὸ Χάρροου καὶ μετὰ
στὸ Κάιμπριτζ καὶ φοιτητὴς ἀ-
κόμη τύπωσε τὴν πρώτη του ποι-
ητικὴ συλλογὴ «Ὁρεὲς Ἀργίας»
(1807). Τὸ 1809 ἔφυγε ἀπὸ τὴν
Ἀγγλία καὶ ταξίδεψε ὡς τὰ 1811.
Πῆγε στὴν Πορτογαλία, στὴν
Ἰσπανία, στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν
Πόλη. Στὰ ἔργα του ὁ Βύρων δί-
νει τὸν ἑαυτό του. Μιὰ νοσηρὴ
ἐγναπθεῖα χαρακτηρίζει τὸ ἔρ-
γο του, ποὺ μεγάλο μέρος τῆς γο-
ητείας του ἀντλεῖ ἀπὸ τὴν περι-
πεισιώδη ζωὴ τοῦ ποιητῆ. Στὴν
Ἑλλάδα ὁ Βύρων κατέβηκε τὸ
Δεκέμβριο τοῦ 1823 καὶ πέθανε
στὸ Μεσολόγγι τὸν Ἀπρίλη τοῦ
1824. Ὁ θάνατός του ἀνάμεσα
στοὺς Ἑλευθεροὺς Πολιορκημέ-
νους ἦρθε σὰν κάθαρσι τῆς μο-
εμικῆς ζωῆς του καὶ συγκίνησε ὅ-
χι μόνο τὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ τὸν
κόσμο ὁλόκληρο.

ποῦμαι ποὺ τὸ προλέγω— ποὺ
πορεύεται πρὸς τὸν ἀφανισμό
τῆς, ἀλλὰ ποὺ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀκ-
μῆς τῆς δὲν θέλησε τὸ κακὸ τῆς
ἀνθρωπότητας. Ὁ πολιτισμός αὐ-
τὸς ποὺ εἶχε τίς ρίζες του στὴν
Ἑλλάδα, ἡ Εὐρωπαϊκὴ αὐτὴ οἰ-
κογένεια ποὺ εἶχε παραδόσεις
μὲ πνευματικὴ (καὶ ὄχι ὕλική)
δύναμι καὶ ἔδινε ἔργα τέχνης μὲ
τὴ σφραγίδα τοῦ ἀτόμου (καὶ ὄ-
χι τῆς μαζικῆς παραγωγῆς) —
συγκινούσε πολὺ τὴν καρδιά τοῦ
Βύρωνος. Ἦταν ἕνας ἀριστοκρά-
της— καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ πα-
ραδεχθοῦμε. Ἦταν ἕνας μεγάλ-
ος φιλελεύθερος, ἕνας μεγάλος
ἐραστὴς τῆς ἐλευθερίας — μὰ δὲν
ἦταν δημαγωγός. Παρ' ὀλίγο νὰ
πῶ ὅτι δὲν ἦταν δημοκράτης.
Ξέροντας ὅμως πόσα πάθη ξυπνᾷ

αὐτὴ ἡ παράξενη λέξι, (ποὺ φαί-
νεται νὰ σημαίνει τόσα διαφορετι-
κὰ πράγματα) συγκρατήθηκε.
Ἄς ποῦμε, ὥστόσο, ὅτι τὸν Βύ-
ρωνα δὲν τὸν τραβούσε ἰδιαίτερα
ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος τῶν ἀνθρώ-
πων. Ἦταν ἕνας μεγάλος Εὐρω-
παῖος. Γιὰ νὰ εἶναι ὅμως κανεὶς
Εὐρωπαῖος σημαίνει πὼς εἶναι ὁ-
παδὸς τῶν παραδόσεων, σημαί-
νει ὅτι ἔχει συνείδησι τῆς ἔννοιας
τῆς ἱεραρχίας. Πίστευε βαθιά
(ὅπως πίστευε ὁ Πλάτων καὶ ὁ
Ὁμηρος) στὴ βασικὴ ἀνισότητα
τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀναζητοῦσε
μιὰ τάξι πραγμάτων ποὺ θὰ πε-
ριέκλεινε τίς ἀνισότητες αὐτῆς
μέσα σὲ μιὰ δημιουργικὴ σύνθεσι.
Ὁύτε κομμουνιστής, οὔτε κεφα-
λαιοκράτης, ἀλλὰ «traditionalist»,
ὁπαδὸς τῆς παραδόσεως. Ὁ καη-
μένος ὁ Βύρων! Τὴ κρίμα ποὺ οἱ
ὁμοῖδεάτες του ἔχουν ξεπέσει
τόσο στὴν προοδευτικὴ, μηχανο-
ποιημένη ἐποχὴ μας!

☆

Ὁ Βύρων ἦταν πάνω ἀπ' ὅλα
ρεαλιστής. Κι' αὐτὸ ἦταν τὸ δεύ-
τερο σημεῖο ποὺ, κατὰ τὴ γνώ-
μη μου, εἶχε κοινὸ μὲ τὸ «ἑλλη-
νικὸ πνεῦμα». Ὁ Βύρων ὑμνήθη-
κε σὰν μεγάλος ρωμαντικός, καὶ
πολὺ σωστά. Γιατὶ τὸ πνεῦμα τῆς
ἐλευθερίας ποὺ εἶναι τὸ κατ' ἐ-
ξοχὴν πνεῦμα τοῦ ρωμαντισμοῦ
βρῆκε στὸ Βύρωνα τὴν ἀποθέωσι
του. Εἶναι ὁ ποιητὴς τῆς ἐλευθε-
ρίας. Ἀλλὰ εἶναι συγχρόνως καὶ
ὁ ποιητὴς τῆς λογικῆς. Καὶ στὸ
σημεῖο αὐτὸ διαφέρει ἀπὸ τοὺς
«ρωμαντικούς» συγχρόνους του,
ἀπὸ τὸν Οὐάντσογουορθ, τὸν Σέλ-
λεϋ καὶ τὸν Κόλεριτζ. Δὲν τὸν
παρασύρει ἡ φαντασία. Τὰ πόδια
του πατοῦν στερεὰ στὸ χῶμα.
Βλέπει τὰ πράγματα ὅπως εἶναι.
Στοὺς ρωμαλέους στίχους του
ὑπάρχει πολὺ λίγη αἰσθηματικό-

τητα, πολὺ λίγο ἀπὸ «τὸ φῶς
ποὺ δὲν θρίσκει ποτὲ στὴ θά-
λασσα ἢ στὴν ξηρὰ». Καὶ ὑποψιά-
ζομαι ὅτι οἱ κριτικοὶ ποὺ ἀρνοῦν-
ται σήμερα στὸ Βύρωνα τὴν ἀ-
ξία τοῦ ποιητῆ, δὲν θὰ συμπα-
θοῦν καθόλου τὴ φιλολογία τῆς
ἀρχαίας Ἑλλάδας. Γιατὶ καὶ ἡ
φιλολογία ἐκείνη εἶναι γυμνή,
ρωμαλέα, μὴ ρωμαντικὴ, μεγα-
λοπρεπής.

☆

Τὸ τρίτο ἰδιαίτερο χαρακτηρι-
στικὸ τῶν στίχων τοῦ Βύρωνος,
κι' αὐτὸ κοινὸ μὲ τὸ Ἑλληνικὸ
πνεῦμα, εἶναι ἡ ζωτικότητα. Δὲν
χρειάζεται βέβαια νὰ τονίσω ὅτι
κι' αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικὸ συ-
δέεται στενὰ μὲ τὰ ἄλλα ποὺ ἀ-
νέφερα. Ἐνα ἀργόσχολο, ὑπερ-
λεπτολόγο ἢ αἰσθηματο-μουσικι-
στικὸ πνεῦμα δὲν μπορεῖ νὰ εἶ-
ναι ζωντανό. Ὁ ρεαλισμὸς τοῦ
Βύρωνος καὶ ἡ Δωρικὴ του λι-
τότητα —ιδιότητες ποὺ τὸν φέρ-
νουν κοντὰ στὸν Ὁμηρο καὶ τοὺς
μεγάλους τραγικούς— εἶναι οἱ ἀ-
παραίτητες προϋποθέσεις γιὰ τὸν
ρωμαλέο, νικητῆριο ρυθμὸ τῶν
στίχων του. Μάταια θὰ ζητήσου-
με στὸ Βύρωνα, ὅπως μάταια
ζητοῦμε στὸν Ὁμηρο, τίς λεπτό-
τητες τῶν ψυχολογικῶν ἀναλύ-
σεων. Δὲν εἶχε οὔτε τὸν χρόνο,
οὔτε τὴν διάθεσι γι' αὐτὰ τὰ
πράγματα ποὺ ἀνήκουν στὴ φι-
λολογία τῆς μετακλασσικῆς ἐ-
ποχῆς, στοὺς αἰῶνες τῆς παρακ-
μῆς, ὅπου οἱ ἄνθρωποι εἶχαν πά-
ψει νὰ ζοῦν καὶ προτιμοῦσαν νὰ
σκέπτονται καὶ νὰ αἰσθάνονται,
καὶ νὰ ζοῦν μὲ τὰ αἰσθήματα
τους. Ὁ Βύρων δὲν εἶναι ἐνδο-
σκεπτικὸς τύπος παρ' ὅλο ποὺ
γράφει τόσο πολὺ γιὰ τὸν ἑαυτό
του. Δὲν εἶναι ἐνδοσκεπτικὸς σὰν
τὸν Οὐάντσογουορθ, τὸν Κόλεριτζ
καὶ τὸν Τέννyson. Εἶχε συνείδησι

της ανταρσίας που γινόταν μέσα του, γνώριζε τόν πόνο του, μὰ δὲν σταματοῦσε γιὰ νὰ τὸν ἀναλύσῃ. Ἀντίθετα κατέφευγε στὴν κίνησι. Περνοῦσε γοργὰ ἀπὸ ὅλη τὴν Εὐρώπη, καὶ ταξιδεύοντας ἔδενε τὴν ἐσωτερικὴν του ταραχὴ μὲ τὰ τοπεῖα ποὺ γινώριζε καὶ ποὺ εἶχαν σταθῇ μάρτυρες κάποιας ἱστορικῆς ἀναταραχῆς. «Μπορῶ νὰ ξαναζήσω στὸ παρελθόν» λέει στὸ «Τσάιλντ Χάρολντ» καὶ ἔχει ἀπόλυτα δίκαιο. Κανένας ἄλλος Ἀγγλος ποιητῆς δὲν ἔδειξε τόση κατανόησι γιὰ τὸ δράμα τῆς ἱστορίας. Μποροῦσε ὅμως καὶ νὰ ξαναδημιουργήσῃ αὐτὸ τὸ δράμα καὶ νὰ μᾶς κἀνὴ νὰ νοιώσουμε τὴ δύναμι του, γιὰτὶ ἔτσι μποροῦσε νὰ ταυτίσῃ τὸ δικό του προσωπικὸ ἀγῶνα μὲ καθένα ἀπὸ τὰ τοπεῖα ποὺ γινώριζε. Ἡ ἀντίληψι ὅτι ἡ ἱστορία εἶναι ἡ ἔκφρασι — σὲ χρόνον καὶ σὲ χώρῳ — μιᾶς ἐσωτερικῆς διαμάχης, ἀποτελεῖ τὸ θέμα τῶν πιὸ μεγάλων ποιημάτων τοῦ Βύρωνος καὶ κυρίως τοῦ «Τσάιλντ Χάρολντ» καὶ τοῦ «Δὸν Ζουάν». Ἀμφιβάλλω ἂν ἔχῃ ἀρκετὰ ἐκτιμηθῇ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Βύρων δημιούργησε στὰ ποιήματα αὐτὰ καινούργιους τύπους ἐκπληκτικῆς πρωτοτυπίας. Τουλάχιστον τὸ γεγονός αὐτὸ δὲν ἔχει ἐκτιμηθῇ ἀρκετὰ στὴν Ἀγγλία. Στὴν ἡπειρωτικὴ Εὐρώπη ὅμως καὶ ἰδιαίτερα στὴ Γαλλία (μιὰ χώρα ποὺ εἶχε πάντα τοὺς καλύτερους κριτικούς) τὸ μεγαλεῖο του ἔγινε αἰσθητὸ καὶ γιὰ πρώτη φορά, μὲ τὸν Βύρωνα, ἡ Ἀγγλικὴ ποίησι ἀπέκτησε φήμην στὴν Εὐρώπη. «Μόνο τὸν Βύρωνα, εἶπε ὁ Γκαίτε, θὰ ἄφιναν νὰ σταθῇ στὸ πλευρό μου».

☆

Τὸ τέταρτο χαρακτηριστικὸ τοῦ Βύρωνος μὲ τὸ ὁποῖο θὰ ἀσχο-

ληθῶ ἐδῶ (κι' αὐτὸ πάλι θρῖσκεται σὲ ἄμεση σχέσι μὲ τὴν ζωτικότητα του) εἶναι τὸ θάρρος του. Ἀγάπη γιὰ τὴν ἐλευθερίαν, ρεαλισμός, ζωντάνια, θάρρος. Μήπως τὰ τέσσαρα αὐτὰ θεμελιώδη στοιχεῖα δὲν μᾶς δίνουν τὸ «ἐλληνικὸ πνεῦμα»; Γνωρίζω πολὺ καλὰ ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλα συστατικά — ὑπάρχει ὁμορφιά, ὑπάρχει εὐφυΐα, ὑπάρχει ἀκόμη καὶ μυστικισμός. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ὅμως συντελέσανε στὴ διαμόρφωσι ἄλλων χωρῶν καὶ ἄλλων φυλῶν: Ἔχουμε τὸν μυστικισμό τῶν Ἰνδῶν, τὴν εὐφυΐα τῆς Ρώμης, τὴν ὁμορφίαν τῆς Κίνας. Μέσα στοὺς μεγάλους κύκλους τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, μόνο στὴν Ἑλλάδα ὁ ἄνθρωπος θρῖκε μιὰ μορφὴ ζωῆς ποὺ μποροῦσε νὰ παραδοθῇ σὲ ἄλλους λαοὺς καὶ σὲ ἄλλες ἐποχές. Ἔτσι ποὺ ἀκόμη καὶ σήμερα, στὴ ζούγκλα τῆς Βραζιλίας ἢ στὶς πεδιάδες τῆς Αὐστραλίας σχετικὰ μὲ τὴ διακυβέρνησι ἐπικρατοῦν οἱ ἰδέες τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν τοπικῶν κοινοτικῶν κτιρίων καθρεφτίζει ἀκόμη τοὺς αἰώνιους νόμους τῆς ἀναλογίας, ὅπως τοὺς τελειοποίησε ὁ Φειδίας καὶ ὁ Πολύκλειτος ὁ νεώτερος. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὅμως αὕτῃ ἡ κυριαρχία σ' ὅλο τὸν κόσμον, χρειαζόταν κάτι περισσότερο ἀπὸ αἰσθητικὴ ἀνωτερότητα, κάτι περισσότερο ἀπὸ εὐφυΐα καὶ ἐνόρασι. Χρειαζόταν κάποια θεβαιότητα καὶ κάποιο θάρρος. Οἱ δυνάμεις τῶν βαρβάρων δὲν κατανικῶνται μὲ λόγια ἢ μὲ καλλιτεχνήματα, ἀλλὰ μὲ δράσι. Καὶ ἔτσι ἡ Ἑλλάδα ἀπὸ αἰῶνα σὲ αἰῶνα «πραγματοποιῶσε τὸν ἑαυτὸ της» σὲ μορφὲς μεγαλείου ποὺ εἶχαν τίς ρίζες τους ὅχι μόνο στὶς τέχνες ἢ τίς ἐπιστῆμες, ἀλλὰ καὶ στὶς θεμελιακὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνθρώπου.

νου πνεύματος: Στὴν γενναιοψυχία καὶ στὸ θάρρος.

Δὲν χρειάζεται νὰ τονίσω τὴν ἐξαιρετὴ γενναιοψυχία καὶ τὸ θάρρος ποὺ ἔδειξε ἡ Ἑλλάδα σὲ ὅλες τίς κρίσιμες στιγμὲς τῆς ἱστορίας. Οὔτε χρειάζεται νὰ τονίσω τὴν εὐλικρίνεια τῆς τελικῆς θυσίας τοῦ Βύρωνος γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Δὲν χρειάζεται νὰ τὸ τονίσω σὲ Ἑλληνας, παρ' ὅλο ποὺ πρέπει ἴσως νὰ πῶ ὅτι ὑπάρχουν μερικοὶ σύγχρονοι συγγραφεῖς ποὺ ζήτησαν νὰ κερδίσουν λίγη φθηνὴ φήμη ἀμφισβητώντας τὴν εὐλικρίνεια τῆς θυσίας αὐτῆς. Προσπάθησαν νὰ δεῖξουν ὅτι ὁ Βύρων πέθανε γιὰ τὴν Ἑλλάδα, γιὰτὶ αἰσθανόταν τόση μονοτονία, ὥστε ἀκόμη καὶ ὁ θάνατος ἦταν προτιμότερος ἀπὸ τὴν ἀδυσσο τῆς ἀνίας ποὺ τὸν κύκλωνε. Εἶπαν ἀκόμη ὅτι προτίμησε νὰ πεθάνῃ γιὰτὶ τὸν τρώμαξ ἢ σκίψι ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ γυρίσῃ κοντὰ στὴν Κόμισσα Γκουϊτσιόλι! Τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτοὺς πρέπει νὰ τοὺς ἀντικρύσουμε μὲ τὴν περιφρόνησι ποὺ τοὺς ἀξίζει. Ἀλλὰ ἂς παραμερίσουμε τὸ θέμα τοῦ προσωπικοῦ θάρρους τοῦ Βύρωνος καὶ ἂς προσέξουμε ἐκεῖνο ποὺ ἔχει στενώτερη σχέσι μὲ τὴν σημερινὴ μας ἔρευνα: Τὸ θάρρος τῆς τέχνης του. Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά θλέπουμε ὅτι μπορούμε νὰ χαράξουμε μιὰ παράλληλη γραμμὴ ἀνάμεσα στὸ ἔργο τοῦ Βύρωνος καὶ στὸ πνεῦμα τῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας ἢ καὶ τῆς ἐλληνικῆς τέχνης γενικά. Τὶ εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἀνυψώνει τὴν ψυχὴ μας ὅταν ἀντικρύσουμε ξαφνικὰ τὸν Παρθενῶνα, ὅταν ἀκούσουμε ἕνα χορικό τὸν Εὐριπίδη, ἢ ὅταν θρεθοῦμε ἀνόμεσα στὰ ἔρειπια τῶν Δελφῶν; Δὲν εἶναι μόνο ἡ διορφία, οὔτε τὸ αἶσθημα τοῦ ἀρχαίου, οὔτε ἡ χαρά. Εἶναι ὁ ἥρωϊσμός. Ναι, ὑπάρχει τὸ στοιχεῖο

τοῦ ἥρωϊκοῦ καὶ τῆς ὑπεροχῆς σ' αὐτὰ τὰ μνημεῖα τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος. Θάρρος, αὐτὴ εἶναι ἡ καλύτερη λέξι γιὰ νὰ ἐκφράσουμε αὐτὴ τὴν ἰδιότητα ποὺ τὴν θρῖσκουμε μὲ τὴν ἰδία ἀφθονία στὴν ποίησι τοῦ Βύρωνος, ὅσο καὶ στὴν τέχνη τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας. Εἶναι θάρρος νὰ θλέπη κανεὶς τὴ ζωὴ μὲ σταθερότητα καὶ νὰ τὴν θλέπη ὁλόκληρη, νὰ ἀναγνωρίζῃ τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰ ὅρια τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ πάνω ἀπ' ὅλα νὰ εἶναι προικισμένος μὲ τὸ αἶσθημα τοῦ χιούμορ, ποὺ κάτω ἀπὸ τὸ πρίσμα του οὔτε τὰ ἐλαττώματα οὔτε οἱ ἀρετὲς ἔχουν τόση σημασία.

☆

Νομίζω ὅτι ἦρθε ἡ στιγμή νὰ φθάσω στὸ τέρας τῆς σύντομης αὐτῆς ἔρευνάς μου. Μὲ ὅσα εἶπα πιὸ πάνω δὲν ἔκανα τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἀποκαλύψω μιὰ μικρὴ γωνιά ἐνὸς μεγάλου θέματος. Γιὰτὶ ὁ Βύρων ἀνήκει στὴν Ἑλλάδα περισσότερο παρὰ στὴν Ἀγγλία ποὺ τὸν εἶχε ἀποδιώξει, ἢ στὴν Ἰταλία ποὺ τοῦ προκαλοῦσε ἀνία. «Στὰ ψυχρὰ κλίματα ζοῦν ψυχροὶ ἄνθρωποι», εἶχε πῆ ὁ ποιητῆς καὶ πόσο δίκιο εἶχε! Ὁ Βύρων αἰσθανόταν ἀνετακοντὰ σὲ ἀνθρώπους ποὺ ἦταν φυσικοὶ, θερμοὶ, αὐθόρμητοι. Στὴν κοσμικὴ ζωὴ ἦταν καμμιὰ φορά ἀκαμπτος καὶ σιωπηλός. Ἀλλὰ μὲ τοὺς φίλους καὶ ἰδιαιτέρως μὲ τὰ παιδιὰ, μὲ τὰ ζῶα, μὲ τοὺς ἀπλοὺς ἀνθρώπους τῆς ὑπαίθρου ἔχανε τὴν ἀκαμψία του καὶ ξανάθρῖσκε τὸν ἑαυτὸ του. Πρὸς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἀρχισε νὰ ἀπομακρύνεται ὅλο καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ τὸν συμβατικὸ κόσμον ποὺ τὸν περικύκλωνε στὴν Ἰταλία, στρεφόταν ὅλο καὶ περισσότερο πρὸς τὸν ἑαυτὸ του, γιὰτὶ δὲν ἔβρισκε κατανόησι.

Καί, χάρις στήν 'Ελλάδα, ξφθα-
σε τή στιγμή εκείνη τὸ κάλεσμα
τῆς 'Ελληνικῆς ἐλευθερίας καὶ ἐ-
κείνος τὸ δέχθηκε. Δὲν τὸ δέχθη-
κε ἐπάνω σὲ ἕνα ξέσπασμα ὡ-
μαντικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, γιατί, ὅ-
πως προσπάθησα νὰ τονίσω, ὁ
Βύρων δὲν ἦταν τέτοιος τύπος.
'Η φιλοφρόνησι γιὰ τὴν 'Ελλάδα
εἶναι πολὺ μεγαλύτερη, ἂν κατα-
νοήσουμε ὅτι ὁ Βύρων δέχθηκε
τὸ κάλεσμά της ὄχι μὲ τὴ διάθε-
σι τοῦ ἀνθρώπου ποὺ κυνηγᾷ μιὰ
χίμαιρα, ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ ψύ-
χραιμη σκέψι. Ἦταν ἡ 'Ελλάδα
ἄξια τῆς θυσίας του; (Γιατὶ ἤ-
ξερε βέβαια ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅτι
δὲν θὰ γύριζε ἀπὸ τὴν περιπέτειά
του εκείνη). Καὶ ἡ ἀπάντησι ἦ-
ταν ναί. Στὴν περιπέτεια αὐτὴ ὁ
Βύρων ἦταν ἔτοιμος νὰ δώσῃ
ὅ,τι εἶχε: Τὴν περιουσία του, τὴ
φήμη του, τὸ πνεῦμα του.

Οφρέντυ ἦταν κακὸς μαθητὴς καὶ ὁ πατέρας του εἶχε ἀπελπιστῇ. Μιὰ
μέρα τοῦ ἔκαμε μιὰ συμφωνία: Γιὰ κάθε καλὸ βαθμὸ ποὺ θὰ ἔφερνε, θὰ
τοῦ ἔδινε 20 φράγκα. Δὲν εἶχε ὅμως περάσει ἕνας μῆνας καὶ αὐτὴ ἡ ὑπόθε-
σις τοῦ εἶχε κοστίσει κάπου 300 φράγκα. Δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ τί
γινόταν.

—Αὐτὸ εἶναι ἀπίστευτο, εἶπε μιὰ μέρα στὴ γυναῖκα του. 'Υποψιάζομαι πὼς
ὁ Φρέντυ τὰ μοιράζεται μὲ τὸν δάσκαλο...

Constellation

Οἱ γυναῖκες φορᾶνε ἄσπρα ὅταν παντρεύονται—σύμβολο τῆς εὐτυχίας.
Γιατὶ αὐτὴ ἡ ἡμέρα εἶναι ἡ πιὸ εὐτυχισμένη τῆς ζωῆς του, ἔλεγε κά-
ποιος σὲ μιὰ συντροφιά.

—Καὶ γιατί οἱ ἄντρες φορᾶνε μαύρα; ρώτησε κάποιος.

P. M.

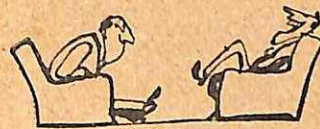
Θὰ τελειώσω τὴν διάλεξι μου
μὲ τοὺς τελευταίους στίχους ποὺ
ἔγραψε ὁ Βύρων περιμένοντας
στὸ Μεσολόγγι τὸν ἐρχομὸ τοῦ
θανάτου:

Στρατιῶτες, φλάμπουρα, σπαθιά,
τὴ Δόξα, τὴν 'Ελλάδα γύρω δές·
ὁ Σπαρτιάτης στὴν ἀσπίδα του φερ-
(μένος
πιὸ λεύτερος δὲν ἦταν ποτές.

Ξύπνα, (ὄχι ἡ 'Ελλάδα—ἐκείνη ξύ-
(πνησε!)
Πνεῦμα μου, ξύπνα, σήκω πιά,
στοχάσου ποιάς γενιάς ἐσύ εἶσαι
(θρέμμα,
καὶ τότε χτύπα, χτύπα στὸ σκοπὸ.

Ζήτη—λιγότερο ζητήθη ἀπ' ὅ,τι εὐ-
(ρέθη—
τάφο στρατιῶτη: τὸ καλύτερο γιὰ σέ!
Κοίταξ' ἔπειτα γύρω σου καὶ διάλεξε
(τὸν τόπο
καὶ δρὲς ἀναπαμό.

(Μετάφρ.: Δ. Σταύρου
«'Αγγλοι Λυρικοί»).

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

Μιὰ φορὰ ἕνας ψυχολόγος, εἰδικευμένος στὰ προβλήματα τοῦ παιδιοῦ,
ἔδινε στὴ δασκάλα τῆς δευτέρας τάξεως ἑνὸς σχολείου τὶς πολύτιμες
συμβουλές του:

—Δὲν κατορθώνετε, δεσποινίς, νὰ κρατᾶτε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν σας.
Ὅταν θὰ μποῦν στὴν τάξι, θὰ σᾶς ἀποδείξω πὼς δὲν παίρνουν εἶδησι τί
γίνεται στὸ μάθημα.

Σὲ λίγο οἱ μαθηταὶ ἦταν στὶς θέσεις τους. Ὁ ἐπισκέπτης ζήτησε νὰ τοῦ
ποῦν ἕνα ἀριθμό.

—35, φωνάζει ἕνα παιδί.

Αὐτὸς γυρίζει στὸν πίνακα καὶ τὸν γράφει ἀνάποδα: 53.

—'Αλλον ἕναν, παιδιά.

—91.

Γυρίζει στὸν πίνακα καὶ γράφει 19. Τὸ ἴδιο ἔκανε μὲ τὸ 47 καὶ τὸ 68 καὶ
γυρίζει θριαμβευτικὰ τὰ βλέμματά του στὴ δασκάλα, ὅταν ἀπὸ κάτω ἀκού-
στηκε μιὰ φωνή:

—66. Νὰ δοῦμε τί θὰ κάνῃ τώρα!

Constellation

Τελευταία ὁ Μαρσὲλ Αἰμί πήγε μὲ τὴ γυναῖκα του στὸ θέατρο. Τὸ ἔργο
ἦταν κακό, τὸ παίξιμο τῶν ἡθοποιῶν ἀκόμη χειρότερο καὶ ὁ Μαρσὲλ
Αἰμί ἤθελε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ πρῶτο διάλειμμα.

—Δὲν εἶναι σωστό, τοῦ λέει ἡ γυναῖκα του. Μᾶς ἔστειλαν προσκλήσεις οἱ
ἄνθρωποι...

Ὁ Μαρσὲλ Αἰμί παραδέχτηκε πὼς εἶχε δίκιο, ἀναστένανε καὶ κάθησε στὴ
θέσι του. Στὰ μισὰ τῆς δευτέρας πράξεως πετάχτηκε ἐπάνω.

—Ποῦ πᾶς; τὸν ρώτησε ἡ γυναῖκα του.

—Στὸ Ταμεῖο! τῆς φώναξε. Νὰ ἀγοράσω δύο εἰσιτήρια!

Herald Tribune

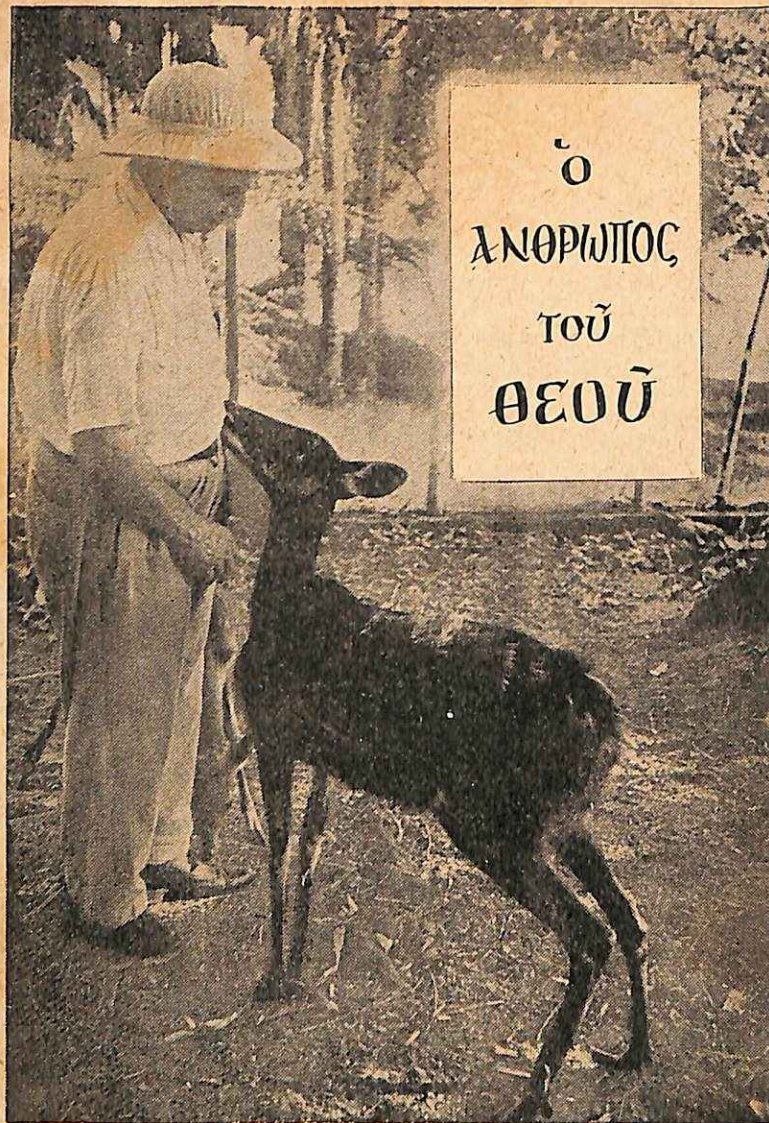

Μέσα στὸ λεωφορεῖο μπήκε μιὰ κυρία μὲ πέντε παιδάκια. Φυσικὰ γιὰ
ν' ἀνέβουν βοήθησε καὶ ὁ εἰσπράκτορας. Ἀλλὰ κατὰ τὴ διαδρομὴ, ὅ-
λο καὶ κάποια βοήθεια τοῦ ζητοῦσε ἡ κυρία. Μὲ τὰ πολλὰ φθάσανε στὴ στά-
σι ποὺ τὸ τσουρμὸ θὰ κατέβαινε. Ἡ κυρία ζήτησε ἀπὸ τὸν εἰσπράκτορα
νὰ τῆς κρατήσῃ τὸ πιὸ μικρὸ γιὰ νὰ κατεβάσῃ τὰ ἄλλα. Ὁ εἰσπράκτορας
τῇ βοήθησε, ἀλλὰ καθὼς ἡ κυρία ἀπομακρυνόταν τῆς φώναξε:

—Κυρία μου, θὰ σᾶς συμβούλευα, ὅταν ταξιδεύετε, νὰ ἀφίνετε τὰ μισὰ
στὸ σπῆτι.

—'Ακριβῶς αὐτὸ ἔκανα, ἀπάντησε ἐκείνη μὲ ὅλη τὴν ψυχραιμία.

P. M.

Ο
ΑΝΘΡΩΠΟΣ
ΤΟΥ
ΘΕΟΥ

Ένα πετραδάκι είχε σφηνωθεί στη θαλβίδα της άντλιας. Και τὸ νοσοκομείο τοῦ Λαμπαρινέ ήταν δίχως νερό ὡς τὴν ὥρα πού ὁ Δρ Σβάϊτσερ ἀνακάλυψε τὴ θλάθῃ καὶ τὴν ἐπιδιόρθωσε. Ὁ

ταν μιά ἀπλὴ θαλβίδα μιᾶς κοινῆς μηχανῆς, ἀλλὰ γιὰ τὸ νοσοκομείο τοῦ μέσα στὸ δάσος εἶχε τότε σημασία, ὅση μιά καρδιακὴ θαλβίδα γιὰ ἕνα ἄνθρωπο.

Αὐτὰ τὰ δάχτυλα πού τὸ πρωί

ἔσπαζαν φουντούκια καὶ ἐπιδιόρθωναν τὶς ἀντλίες, τὸ θράδυ ἦταν εὐκίνητα πάνω στὰ πλῆκτρα τοῦ πιάνου. Καθόμουν δίπλα του, καθὼς ἔπαιζε μιά φούγκα τοῦ Μπάχ. Τὸ πιάνο ἦταν ἐφωδιασμένο μὲ πεντὰλ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου καὶ φτιαγμένο ἔτσι πού ν' ἀντέχη στὴ ζέστη τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ στὰ ἔντομα. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς φούγκας τοῦ Μπάχ συνωδεύετο ἀπὸ μιά δυνατὴ κι' ἀδιάκοπη βροχή πού ἤχοῦσε στὴ διαπασὼν στὴ σιδερένια στέγη, πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας. Ὁ ἄνθρωπος πού ἔχει γράψει βιβλία γιὰ τὴν κατασκευὴ τοῦ ὀργάνου καὶ γιὰ τὴν ὀργανικὴ μουσικὴ ἔπαιζε σ' ἕνα νόθο ὄργανο. Ὁ ἄνθρωπος πού μποροῦσε νὰ γεμίσει τὴ μεγαλύτερη αἰθουσα συναυλιῶν σὲ ὁποιαδήποτε χώρα μὲ ἕνα ρεσιτάλ ὀργάνου, ἔπαιζε τώρα μόνο γιὰ δυὸ ἀνθρώπους στὴ Γαλλικὴ Ἀφρικὴ τοῦ Ἰσημερινοῦ.

Ἀλλὰ ἔχεσσα: δὲν ἔπαιζε γιὰ δυὸ ἀνθρώπους. «Παίζω κάθε μέρα γιὰ τὴν ἀντιλόπη μου», εἶπε δείχνοντας δυὸ μικρὲς ἀντιλόπες μέσα σ' ἕνα δωμάτιό του. Καὶ σκέφθηκα πὼς δὲν θὰ μιλοῦσε μὲ διαφορετικὸ τρόπο, ἂν ἔλεγε: «Παίζω κάθε μέρα μπροστὰ σὲ Βασιλιάδες».

Ὁ Ἀλμπέρ Σβάϊτσερ ἔχει χαρακτηριστὴ ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας. Ἀν τὸ νὰ εἶσαι μεγάλος σημαίνει νὰ εἶσαι καὶ ταπεινός, τότε ὁ Σβάϊτσερ ἀξίζει αὐτὸν τὸ χαρακτηρισμό. Εἴτε θγάζει ἕνα πετραδάκι ἀπὸ τὴν ὑδραντλία, εἴτε ἕνα ὄγκο ἀπὸ τὸ σῶμα ἑνὸς ἀνθρώπου, τὴν ἴδια φροντίδα καὶ προσοχὴ καταβάλλει. Παίζει μουσικὴ ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὰ ζῶα, ὅπως παίζει καὶ ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὰ ἀνθρώπινα ὄντα.

ΑΛΜΠΕΡ ΣΒΑΪΤΣΕΡ

Ὁ μουσικός, ὁ γιατρός, ὁ φιλόσοφος, γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ ζωὴ εἶναι ἕνα ὅραμα πρὸς τὴν αἰωνιότητα.

•

Ὁ Ἀλμπέρ Σβάϊτσερ γεννήθηκε τὸ 1875 στὸ Γκύνσμπουργκ τῆς Ἀλσατίας. Ὁ πατέρας του ἦταν Λουθηρανὸς πάστορας. Σπούδασε στὰ Πανεπιστήμια τοῦ Στρασβούργου, τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Βερολίνου καὶ ἀπέκτησε διδακτορικὰ δ.πλώματα στὴ φιλοσοφία, θεολογία καὶ μουσικὴ. Ἀργότερα σπούδασε καὶ ἱατρικὴ μὲ τὸ σκοπὸ νὰ προσφέρει τὶς ὑπηρεσίες του στοὺς Μαύρους τῆς Ἀφρικής. Εἶναι ἕνας ἐξαιρετὸς δεξιότηνης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργάνου. Ἀνάμεσα στὰ πρῶτα του ἔργα περιλαμβάνεται μιά μελέτη γιὰ τὴ θρησκευτικὴ φιλοσοφία τοῦ Κάντ. Ἀργότερα ἔγραψε μιά περίφημη διτομὴ μελέτη γιὰ τὸν Ἰωάννη Σεβαστιανὸ Μπάχ. Ὁ Σβάϊτσερ ἐχορημάτισε Καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Στρασβούργου καὶ κοσμητορας τῆς Θεολογικῆς τοῦ Σχολῆς. Ἐγκατέλειψε ὁμῶς ὀριστὰ τὴν ἀκαδημαϊκὴ του σταδιοδρομία καὶ τὸ 1913 ἐγκατεστάθηκε στὴ Γαλλικὴ Ἀφρικὴ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ἡ ζωὴ του ἀνάμεσα στοὺς Μαύρους περιγράφεται λαμπρὰ στὸ βιβλίο του «Στὰ κράσπεδα τοῦ Πρωτόγονου Δάσους». Ἀνάμεσα στὰ κυριώτερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἔργα του εἶναι: «Φιλοσοφία τοῦ Πολιτισμοῦ» (1923-25), «Ἡ Ἰνδιζὴ Σκέψι καὶ ἡ Ἀνάπτυξίς της» (1936), «Ὁ Παῦλος καὶ οἱ Ἑομηνευτὲς του», «Ἡ Ζωὴ μου καὶ ἡ Σκέψι μου» (1933).

«Ὅλα εἶναι σπουδαῖα γι' αὐτόν. Κανένα ζωντανὸ ὄν, κανένα γηγονός, κανένα πρᾶγμα, δὲν εἶναι χωρὶς σπουδαιότητα. Κινεῖται μὲ εὐλάβεια καὶ ταπεινότητα μπρὸς

στο κάθε τι μέσα στη σπηλιά του.

Ἡ ταπεινότητα, καθώς ἡ εὐτυχία, δὲν μπορεῖ νὰ κατακτηθῇ με ἐπίθεσι κατὰ μέτωπο. Ὁ Μπά-υρον ἔλεγε πῶς ἡ εὐτυχία εἶναι διδυμὴ ἀδελφὴ τῆς χαρᾶς πού μοιράζεσαι με κάποιον ἄλλον. Γιά τὸν Σθάίτσερ εἶναι διδυμὴ ἀδελφὴ τοῦ πόνου. «Ἡ σκέψι πὼς ἀξιόθηκα νὰ ζήσω τόσο εὐτυχισμένα νιάτα, δὲν ἔφευγε ποτὲ ἀπὸ τὸ μυαλό μου», γράφει στίς «Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Παιδικὴ καὶ Νεανικὴ Ζωή». Ἡ εὐτυχία ἐνώνονταν με κάτι ἄλλο πού με συνδεδεκεν ἀπὸ τὰ παιδικὰ μου χρόνια» ἐννοῶ τὴ βαθιὰ μου συμπάθεια πρὸς τὸν πόνο πού βασίλευε στὸ γύρω μας κόσμο. Ὁλοένα καὶ πιὸ ξεκάθαρα καταλάβαινα πὼς δὲν εἶχα τὸ ἐνδόμυχο δικαίωμα νὰ παίρνω σὰν κάτι τὸ φυσικὸ τὰ εὐτυχισμένα νιάτα μου, τὴν καλὴ μου ὑγεία καὶ τὴν ἀντοχή μου στὴ δουλειά.

Ἐκεῖνος πού εἶναι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὸν προσωπικὸ πόνο ὀφείλει νὰ αἰσθάνεται χρέος του νὰ συμβάλλῃ στὴ θεραπεία τοῦ πόνου τῶν ἄλλων. Ὁφείλουμε ὅλοι μας νὰ φορτωθούμε τὸ μερικὸ μας ἀπὸ τὴν ἀθλιότητα πού σκεπάζει τὸν κόσμο».

Ἐτσι στὰ 1896, σὲ ἡλικία 21 ἐτῶν, ἀποφασίζει ὅτι ὡς τὰ τριάντα του χρόνια θὰ ζήσει γιὰ τὴν ἐπιστὴμὴ καὶ γιὰ τὴν τέχνη καὶ ὕστερα θὰ θέσῃ τὸ ταλέντο του στὴν ἀμεση ὑπηρεσία τῆς ἀνθρωπότητας. «Ἐτσι κι' ἔκανε. Ὅταν μπῆκε στὰ τριάντα ἀποφάσισε νὰ σπουδάσῃ γιαντρός καὶ νὰ πάῃ στὴν Ἀφρικὴ γιὰ νὰ προσφέρῃ τὰ φῶτα του ὡς παθολόγος καὶ χειρουργός. Θὰ ἄφινε στὴν μπάντα τὸ ὄργανο καὶ τὴν ἀκαδημαϊκὴν ζωὴ, πού τόσο τοῦ ἄρεσε, γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τοὺς συνανθρώ-

πους του ἐκεῖ πού τὸν χρειάζονταν περισσότερο.

Τὸ 1913 ἦταν ἔτοιμος νὰ ξεκινήσῃ. Τὰ χρήματα πού εἶχε κερδίσει ἀπὸ τὶς συναυλίες του μετὰ τὸ ὄργανό του, ἀπὸ τὰ βιβλία του καὶ ἀπὸ δῶρα φίλων του, διατέθηκαν γιὰ τὰ ἔξοδα τοῦ ταξιδιοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς γυναίκας του στὴν Ἀφρικὴ καὶ γιὰ τὴν ἀγορὰ τοῦ ὑγειονομικοῦ ὕλικου πού πῆραν μαζί του. Οἱ τρεῖς ἀγέτες πηγὲς ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερα, ὕστερα ἀπὸ 40 χρόνια, νὰ εἶναι τὰ μοναδικὰ του εἰσοδήματα. Καμμιά ὀργάνωσις δὲν τὸν βοηθεῖ καὶ οὐδέποτε ὁ Σθάίτσερ ἢ κανεὶς ἀπὸ τοὺς συνεργάτες του γιαντρός ἢ νοσοκόμος πῆρε σὲ χρήματα παραπάνω ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὶς πιὸ στοιχειώδεις ἀνάγκες του.

«Τὸ τραπέζι μου αὐτό, μοῦ εἶπε, τὸ ἔφτιαξα ἀπὸ κιβώτια ὑγειονομικοῦ ὕλικου. Τίποτα δὲν πετιέται στὸ νοσοκομεῖο αὐτό, οὔτε καὶ τὰ ἄδεια κουτιά τῆς κονσέρβας. Κι' αὐτὰ ἀκόμα εἶναι χρήσιμα στὸν κήπο».

Ἀπὸ τὸ γραφεῖο, πού εἶναι ἴδιο κελλί, κυττάζει τὸν ποταμὸ Ὁγκοβέ. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῶν βροχῶν ἔχει ξεχειλίσει. Ὁ γαλανὸς οὐρανὸς καὶ τὰ ὀλόλευκα σύννεφα καθρεφτίζονται στὰ πλατιά του νερά. Γῆ, οὐρανὸς καὶ νερό, ὅλα ξεχειλίζουν ἀπὸ ζωὴ. Ὁ δρ Σθάίτσερ στοχάζεται πάνω στὸ μυστήριο τῆς ἀλληλοεξαρτήσεως ὅλων τῶν ζωντανῶν πλασμάτων. Θυμᾶται τὴν ἔξαρσι τοῦ πνεύματος πού αἰσθάνθηκε ὅταν περικυκλωμένος ἀπὸ τέτοιες φυσικὲς ὁμορφιὲς συνέλαβε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν ἐννοια τῆς «εὐλάβειας πρὸς τὴ ζωὴ», τῆς εὐλάβειας πρὸς κάθε μορφὴ ζωῆς πού τόσο παράξενα, τόσο ἐπιμόνα ἀποζητᾷ τὴν ἐ-

πιβίωσι. Ἡ «εὐλάβεια πρὸς τὴ ζωὴ» εἶναι τὸ κλειδί τῆς σημασίας τῆς ὑπάρξεώς μας.

Τὰ γκρίζα μαλλιά τοῦ Ἀλμπέρ Σθάίτσερ σπάνια εἶναι χτενισμένα καὶ πέφτουν πάνω στὸ μέτωπό του καθὼς γέρνει στὸ γραφεῖο του γιὰ νὰ γράψῃ. Ἡ μακρυὰ του μύτη χωρίζεται ἀπὸ τὸ πηγούνι μ' ἓνα παχὺ μoustάκι, πού μαζί με τὸ ἀπλό του ντύσιμο τὸν κάνει νὰ μοιάζῃ με τὸν Ἀϊνσταϊν. Γράφει πάνω σ' ἓνα γραφεῖο φορτωμένο με γράμματα, ἐκθέσεις, χειρόγραφα. Μιά λάμπα τοῦ πετρελαίου τοῦ φέγγει ὡς ἀργὰ τὴ νύχτα.

Ὅλες τὶς δουλειὲς τὶς κάνει κατὰ τὸν τρόπο πού γράφει — χωρὶς βία. Ἄν ἡ δουλειὰ σήμερα εἶναι περισσότερη ἀπὸ χθές, περιορίζει τὸν ὕπνο του. Κάποτε ἓνας φίλος του τὸν πείραξε λέγοντάς του πὼς δὲν μπορούμε ν' ἀνάψουμε ἓνα κερί κι' ἀπ' τὶς δυὸ ἄκρες. «Μάλιστα, μπορούμε, ἀπάντησε, ἂν τὸ κερί εἶναι ἀρκετὰ μακρὺ». Ὅταν τοῦ ὑπέδειξε νὰ βλέπῃ λιγώτερο κόσμο γιὰ νὰ μπορῇ νὰ διαθέτῃ περισσότερο χρόνο στὸ γράψιμο, μοῦ ἀποκρίθηκε πὼς ἡ συνάντησι καὶ ἡ συζήτησι με ἄλλους εἶναι μιὰ ἀπ' τὶς λίγες χαρὲς πού ἀπομένουν σ' ἓνα γέροντα.

★

Μιά νύχτα καθὼς ἐργαζόταν στὸ γραφεῖο του, ἄκουσε ἓνα μωρὸ νὰ κλαίῃ στὸ διπλάνο δωμάτιο. Ἦταν ἡ παραπονιάρικη κραυγὴ ἐνὸς ἄρρωστου θρέφους. Ὁ δρ Σθάίτσερ θυμῆθηκε τὸν ἦχο πού εἶχε ἀκούσει πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες τὴ στιγμὴ πού ἀποχαιρετοῦσε μιὰ Ἑλβετίδα νοσοκόμα πού γύριζε στὴν πατρίδα τῆς.

«Εἶχαμε ἀκούσει λίγη καλὴ μουσικὴ ἀπὸ δίσκους πού μᾶς εἶχαν στείλει ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ, εἶπε. Ἀλλὰ ὁ πιὸ γλυκὸς ἦχος πού ἄκουσα ποτὲ ἦρθε μιὰ νύχτα ἀπὸ τὸ διπλάνο δωμάτιο. Ἡ ἀλλαγμένη φωνὴ ἐνὸς ἄρρωστου μωροῦ μ' ἔκανε ν' ἀντιληφθῶ ὅτι ἡ κρίσι του εἶχε περάσει καὶ εἶχε γλυτώσει ἀπὸ τὸν κίνδυνο».

Τὰ άτομα, ἓνα-ἓνα, ἐνδιαφέρουν τὸν Σθάίτσερ περισσότερο ἀπὸ τὸ πλῆθος. Πραγματικά, φαίνεται αἰσιόδοξος γιὰ τὰ πρόσωπα καὶ ἀπαισιόδοξος γιὰ τὴν κοινωνία. Βλέπει τὸν πολιτισμὸ νὰ καταποντίζεται στὸ μηδέν, ἂν ἡ ἀνθρωπότης δὲν ἀκολουθήσῃ με εὐρύτερο πνεῦμα τὶς αἰώνιες προσταγὲς τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς θρησκείας, πού ἔχει ἐπικυρώσει ἡ ἱστορία. Μιά ἀπὸ τὶς προσταγὲς αὐτὲς — ὁ δυνατός νὰ βοηθᾷ τὸν ἀδύνατο νὰ σηκῶν τὸ βάρος του — εἶναι ἐκεῖνο πού τὸν ἔφερε στὴν Ἀφρικὴ.

«Τὸ παράδειγμα εἶναι αὐτό πού κυρίως ἐπηρεάζει τοὺς ἄλλους;» τὸν ρώτησα.

«Τὸ παράδειγμα δὲν εἶναι τὸ κυριώτερο, εἶπε. Εἶναι τὸ μόνο. Ὑπὸ τὸν ὄρο, θέβαια, ὅτι ἐκεῖνος πού δίνει τὸ παράδειγμα δὲν θὰ πῇ στὸν ἑαυτὸ του: «Κύτταξε, δίνω ἓνα παράδειγμα». Αὐτὸ χαλαίει τὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ ἀπλότητα χάνεται. Μόνο ὅταν ἓνας ἀνθρώπος εἶναι προικισμένος με ἀπλότητα μπορεῖ νὰ ἐπηρεάσῃ τοὺς ἄλλους».

Ἐνῶ ἡ συνταγὴ του γιὰ τὸν τρόπο μετὰ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ ὑπηρετῇ κανεὶς τοὺς συνανθρώπους του εἶναι ὀλοφάνερη, ὁ Σθάίτσερ μᾶς δίνει, νομίζω, ἓνα ἀκόμα βασικώτερο παράδειγμα — ἓνα τρόπο σκέψεως.

Ἐχουν πῇ πὼς καμμιά πνευ-

ματική δραστηριότητα δεν ξεπερνάει εκείνη του ξμπειρου ὄργανιστῆ, ὅταν παίζει μιὰ δύσκολη σύνθεσι. Ὁ συντονισμὸς ματιοῦ, αὐτιοῦ, χειρῶν καὶ ποδιῶν πού απαιτεῖται γιὰ νὰ παίξης τὸ «Τρίο Σονάτας» τοῦ Μπάχ, εἶναι κάτι πού τίποτε δὲν μπορεί νὰ συγκριθῇ μαζί του. Ὁ Σβάιτσερ δὲν εἶναι μόνο ἕνας μεγαλοφυῆς ἑρμηνευτὴς τοῦ Μπάχ. Ἔχει ἐκδόσει ὅλα τὰ ἔργα του γιὰ ὄργανο καὶ ἔχει γράψει τὴν καλύτερη βιογραφία τοῦ μεγάλου μουσικοῦ. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς γίγαντες τοῦ πνεύματος, εἰδικεύονται μόνο σ' ἕνα πεδίο τῆς γνώσεως. Ὁ Σβάιτσερ εἶναι αὐθεντία σὲ τέσσερα: Φιλοσοφία, θεολογία, μουσικὴ καὶ ἱατρικὴ. Ἐπὶ πλέον, πρᾶγμα πού χαρκτηρίζει ὅλες τὶς μεγαλοφυΐες, μιὰ ἀπέραντη μνήμη τοῦ ἔχει πάντοτε στὴ διάθεσί του ὅ,τι εἶδε, ὅ,τι ἄκουσε, ὅ,τι στοχάστηκε ἐπὶ ἑβδομήντα χρόνια.

Μὲ μιὰ τόσο λαμπρὴ διάνοια θὰ ἦταν φυσικὸ γιὰ τὸν Σβάιτσερ νὰ δίνει πρωταρχικὴ σημασία στὸν ὀρθὸ λόγο. Ἀλλὰ ὄχι. Ὅσο σπουδαῖος καὶ ἂν εἶναι, ὁ ὀρθὸς λόγος εἶναι πολῦτιμος μόνο ὅσο μᾶς ὁδηγεῖ σὲ μιὰ ἀνώτερη μορφὴ, πού τὴν ὀνομάζει μουσικὴ σκέψι. Μόνον ὡς ἐκεῖ μπορεί νὰ μᾶς πάη. Γιὰ νὰ προχωρήσουμε ἀκόμη περισσότερο, πρέπει ν' ἀφίσουμε τὸ πνεῦμα ἡσυχ καὶ νὰ περιμένουμε τὴν ἐνόρασι, γιὰ τὴν ὁποία τὸ λογικὸ μᾶς ἔχει προετοιμάσει.

Ἡ ἀνώτερη αὐτὴ σκέψι μπορεί ν' ἀρχεται σὲ ἀντίθεσι μὲ τὶς προσδοκίες τῆς λογικῆς, τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Κι' ἴσως αὐτὸ νὰ εἶναι ἡ αἰτία πού οἱ ἄνθρωποι δυσπιστοῦν συχνά σ' αὐτήν. Ἐκεῖ

νο πού δὲν κατορθώνουν νὰ ἴδουν εἶναι πὼς ἡ ἐνόρασι μόνον φαινομενικὰ συγκρούεται μὲ τὴν προηγούμενη θέσι. Τὸ νερὸ ὅταν θράξη δὲν παύει νὰ εἶναι νερό, μ' ὅλο πὺ ἀλλάζει ἡ μορφὴ του. Ἔτσι καὶ ἡ λογικὴ σκέψι θράζοντας γίνεται σκέψι ὁλοκληρωμένη.

Ὁ Σβάιτσερ βλέπει πὼς ὁ πᾶρχει ὁ κίνδυνος νὰ παρερμηνευθῇ αὐτὴ ἡ μουσικὴ σκέψι. Ἡ παρερμηνεία αὐτὴ μπορεί νὰ ὁδηγήσῃ στὴν ἄρνησι τῆς γνώσεως πού θασιζεται στὸ λογικὸ, καὶ στὴν ἀναζήτησι μιᾶς πείρας, ξεχωριστῆς ἀπὸ τὴ ζωὴ. Ὑπάρχει ὁμως μιὰ σωστὴ κατεύθυνσι, πού τὴν ὀνομάζει «ἡθικὸ μουσικισμὸ» καὶ πού «παραδέχεται πόσο ἀπόλυτα μυστηριώδης καὶ ἀβυσσαλέος εἶναι ὁ κόσμος καὶ ἡ ζωὴ». Ἡ συνηθισμένη λογικὴ σκέψι μᾶς λέει ὅτι ὀφείλουμε πρῶτα νὰ κυτᾶμε τὸν ἑαυτὸ μας καὶ τὰ συμφέροντά μας. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἱσχύει, ὅταν ἀπὸ τὴν πείρα τῆς ἀγάπης βλέπουμε πὼς ἡ ζωὴ ἐνὸς ἄλλου ἔχει τόση ἀξία, ὅση καὶ ἡ δική μας. Ὁ Σβάιτσερ, ὅμοια μὲ τὸ Γκάντι, θὰ ἤθελε νὰ μᾶς πάη ἕνα βῆμα πιὸ μακριά, νὰ μᾶς κἀνὴ νὰ βλέπουμε ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους σὰν ἀντικείμενα πού ἀξιίζουν τὴν ἀγάπην μας. Αὐτὸ τὸ βῆμα δὲν μπορεί νὰ τὸ κάμῃ οὔτε τὸ λογικὸ, οὔτε ἡ συναισθηματικὴ προσήλωσι πρὸς ἕνα ἄλλο πρόσωπο. Τὸ βῆμα αὐτὸ τὸ κάνουμε ὅταν ἀποφασίζουμε νὰ κυττάξουμε πέρα ἀπὸ τὸ προσωρινό, νὰ δοῦμε τὸ αἰώνιο. Ὅταν κάνουμε αὐτὸ μὲ χαμόγελο καὶ θάρρος, ἀνακαλύπτουμε μιὰ καινούργια σημασία σὲ ὅλο τὸν γύρω μας κόσμον καὶ στὴν ἴδια μας τὴν ὑπαρξί.

Ἀλλὰ, ἐπιμένει ὁ μεγάλος ἄνθρωπος τοῦ Λαμπαρενέ, δὲν μπορούμε νὰ εἰσδύσουμε στὸ τελικὸ μυστήριο. Μπροστὰ μας ὁ πᾶρχει τὸ ἀπύθμενο βάθος. Ἐνῶ μπορούμε νὰ μετᾶμε τὸ χρόνο, δὲν μπορούμε νὰ μετρήσουμε τὴν αἰωνιότητα καὶ ὁ χρόνος

μας περιβάλλεται ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές ἀπὸ τὸ αἰώνιο. Εἶναι μιὰ προοπτικὴ πού γεννᾷ τὸ δέος καὶ καθὼς κυττάζουμε γύρω μας, βλέπουμε ὅλα τὰ ζωντανὰ πλάσματα νὰ καθρεφτίζονται ἐκεῖ. Ὅλα τὰ πλάσματα σὰν ἕνα.

EUGENE EXMAN

Τί ἀκριβῶς ἐννοεῖτε ὅταν λέτε:

Γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις διαλέξτε ἀνάμεσα στοὺς 3 ὀρισμοὺς ἐκεῖνον πού νομίζετε ὅτι ἀποδίδει τὴν ἀκριβῆ σημασία της.

1) ΑΝΤΙΠΟΥΣ — Α: Ἀντικρινός. Β: Ἀντίθετος. Γ: Μακροπόδαρος.

2) ΑΣΥΔΟΤΟΣ — Α: Ἀχαλίνωτος. Β: Ἠλίθιος. Γ: Ἐκφυλος.

3) ΒΑΝΔΑΛΙΣΜΟΣ — Α: Σκληρότης. Β: Βαρβαρότης. Γ: Ἀσέβεια.

4) ΔΙΑΠΑΣΩΝ — Α: Μουσικὸς φθόγγος. Β: διάστημα. Γ: Μουσικὸς ἦχος.

5) ΙΚΜΑΣ — Α: Ὑγρασία τῆς γῆς. Β: Αἷμα. Γ: Ἀκμή.

6) ΚΑΣΤΑ — Α: Τάξις ἱερέων. Β: Ἀριστοκρατία. Γ: Κοινωνικὴ τάξις.

7) ΜΑΓΓΑΝΕΙΑ — Α: Ἀλη-

τεία Β: Μαγεία. Γ: Μαγγανοπήγαδο.

8) ΝΤΙΛΕΤΑΝΤΗΣ — Α: Ἐρασιτέχνης. Β: Κομψευόμενος. Γ: Θεληπρεπής.

9) ΡΟΚΟΚΟ — Α: Καλλιτεχνικὸς ρυθμός. Β: Σουρρεαλιστικός. Γ: Ἐπιδεικτικός.

10) ΣΥΒΑΡΙΤΗΣ — Α: Ἀμαρτωλός. Β: Φιλήδονος. Γ: Πανούργος.

11) ΣΥΝΟΝΟΥΛΕΥΜΑ — Α: Παραγέμισμα. Β: Σύγκρουσις. Γ: Συνομοσπονδία.

12) ΤΥΡΒΑΖΩ — Α: Περιπλανῶμαι. Β: Ἀσχολοῦμαι ἐπιδεικτικά. Γ: Χάσκω.

13) ΥΠΟΤΥΠΩΔΗΣ — Α: Ἀτελής. Β: Ὑποδειγματικός. Γ: Ἐντυπος.

14) ΦΡΕΣΚΟ — Α: Τοπίο. Β: Ἀγιογραφία. Γ: Εἶδος ἀκου-
ε

(Ἀπαντήσεις στὴ σελίδα 119)

Ο Ἰταλὸς ἔθνολόγος Fosco Maraini ἐπισκέφθηκε τὸ Θιβέτ στὰ 1937 καὶ 1948. Μετὰ ἀπὸ τὸ δεύτερο ταξίδι του ἐξέδω-
σε τὸ βιβλίο του «Τὸ μυστικὸ Θιβέτ». Οἱ ζωντανές του περι-
γραφές μεταφέρουν τὸν ἀναγνώστη στὸ θαυμάσιο καὶ μοναδικὸ
κόσμο μὲ τίς ἀπίθανες συνήθειες καὶ τὴν ἰδιότυπη σοφία.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΘΙΒΕΤ

Τοῦ
FOSCO MARAINI

Σ' αὐτὸ τὸ το-
πίο τῶν Ἰμα-
λαίων μὲ τοὺς
γκρεμνοὺς ποὺ
προκαλοῦν ὀλιγ-
γο εἶναι πολὺ
φυσικὸ νὰ ὑπάρ-
χῃ —γιὰ ἀντίθε-
σι— μιὰ κουκλί-
στικη πρωτεύου-
σα, μὲ μιὰ κου-
κλίστικη ἀγορά,
μὲ κουκλίστι-
κους κήπους καὶ
κουκλίστικα σπί-
τια χτισμένα ἀ-
νάμεσα σὲ φτέ-
ρες καὶ ἄγρια
ὄρχεοειδῆ σὲ
μιὰ βουνοπλα-
γιά, χαμένη μέ-
σα στὰ σύννε-
φα. Ἔτσι εἶναι
τὸ Γκανγκτόκ,
ἡ πρωτεύουσα
τοῦ Σικκίμ, ἐ-
νὸς μικροῦ κρά-
τους στὰ σύνορα
τοῦ Θιβέτ.

Φθάσαμε στὸ
Γκανγκτόκ πρὶν
ἀπὸ ἀρκετὲς μέ-
ρες. Ἡ πόλις
συνδέεται μὲ τὸν ὑπόλοιπο κόσμο
μὲ μιὰ τηλεγραφικὴ γραμμὴ καὶ
βρίσκεται στὸ τέρμα ἐνὸς αὐτο-
κινητόδρομου. Ἐχει ἕνα ταχυ-
δρομεῖο, ἕνα νοσοκομεῖο καὶ τὸ

παλάτι τοῦ μα-
χαραγιᾶ. Παρ'
ὅλα αὐτὰ νοιώ-
θει κανεὶς πὼς
βρίσκεται ἔξω ἀ-
πὸ τὸν κόσμο.
Ὅλα εἶναι σὰν
παραμῦθι.

Χθὲς εἴμασταν
καλεσμένοι στὸ
παλάτι. Μᾶς δέ-
χθηκαν χωρὶς ἐ-
πισημότητες καὶ
περάσαμε πολὺ
εὐχάριστα. Ἀ-
πὸψε μᾶς εἶχαν
προσκαλέσει πάλι
σὲ δείπνο. Στὸ τραπέζι εἴ-
μασταν 26 πρό-
σωπα. Κύτταζα
τὸν μαχαραγιᾶ,
κοντό, ἀδύνατο
καὶ περασμένο
στὰ χρόνια, λε-
πτὸ σὰν πουλά-
κι καὶ εὐγενικὸ
σὰν βασιλικὸ οἰ-
κόσημο.

Ἡ αὐτοῦ ὕ-
ψηλότης ὁ Σέρ
Τασσί Ναμγκυ-
άλ, Μαχαραγιᾶς
τοῦ Σικκίμ, παρ'
ὅλο πὺ εἶναι
ἀπὸ θιβητιανῆ γενιά,
ὅπως ὁλό-
κληρῇ ἡ ἀριστοκρατία τοῦ Σικ-
κίμ, εἶναι ἕνας τέλειος ἀντιπρό-
σωπος τοῦ μικροκαμωμένου, μυ-

στηριώδους ἀνθρωπίνου τύπου
ποὺ κατοικεῖ τίς κοιλάδες, στοὺς
πρόποδες τῶν γιγαντιαίων Ἰμα-
λαίων. Ἀγαπᾷ τὰ ὠραία πράγ-
ματα, τὰ πολυτίμα πετράδια ποὺ
τὰ χαϊδεύει μὲ τὰ λεπτὰ δάχτυ-
λα τοῦ καλλιεργημένου ἀσκητῆ
καὶ πηγαίνει ἀπὸ τὸ ἕνα δωμάτιο
στὸ ἄλλο τόσο ἀθόρυβα, σὰν νὰ
μὴν ἀγγίζουν τὰ πόδια του κάτω.

Ἡ Πριγκίπισσα Πεμά

Δὲν μποροῦσα νὰ ξεκολλήσω
τὰ μάτια μου ἀπὸ πᾶνω του
καθὼς τὸν ἔβλεπα νὰ τρώῃ τὰ
μπιζέλια του. Ἦταν ἕνας ἐξαί-
σιος, μικροσκοπικὸς ἀγώνας, κά-
τι μεταξὺ μιᾶς παρτίδας σκακιοῦ
καὶ τοῦ μόχθου ἐνὸς μινιατουρί-
στα, κάτι μεταξὺ μιᾶς μουσικῆς ἱ-
εροτελεστίας καὶ μιᾶς αὐλικῆς ἐ-
θιμοτυπίας. Ὁ ἀγώνας ὅμως τε-
λείωσε. Τὸ τελευταῖο μπιζέλι, ἡτ-
τημένο καὶ περασμένο στὸ πηρού-
νι, ἔφθασε στὰ βασιλικά χεῖλη,
ποὺ ἀνοίξαν μὲ χάρι γιὰ νὰ τὸ δε-
χθοῦν, σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ πά-
ρουν ἢ νὰ δώσουν ἕνα φιλί.

Ἀπέναντι στὸ Μαχαραγιᾶ καθό-
ταν ἡ Πριγκίπισσα Πεμά Τσόκι,
ἡ δευτερότοκη κόρη του. (Ἡ με-
γάλη εἶναι παντρεμένη μὲ ἕνα ἀ-
νώτερο ἀξιωματοῦχο τοῦ Θιβέτ
καὶ ζῇ στὴ Λάσα, τὴν πρωτεύου-
σα τοῦ Θιβέτ). Ἐπειδὴ ὁ Μαχα-
ραγιᾶς ἔχει χωρίσει, ἡ Πεμά Τσό-
κι εἶχε τὴ θέσι τῆς οἰκοδέσποι-
νας.

Εἶναι 22 χρονῶν, τὸ ὄνομά της
σημαίνει «λῶτὸς τῆς εὐτυχίας»,
καὶ εἶναι ὁμορφὴ σὰν τὸ παραμυ-
θένιο τῆς ὀνομα. Εἶναι ἔξυπνη,
περήφανη καὶ εὐαίσθητη. Τὰ μαῦ-
ρα της μαλλιά, πλεγμένα σὲ κο-
ταῖδα σύμφωνα μὲ τὸ θιβητιανὸ
στύλ, πλασιώνουν ἕνα λεπτὸ,
χλωμὸ πρόσωπο καὶ δυὸ μάτια
ποὺ εἶναι πότε διεισδυτικὰ καὶ
πότε ἀπροσδόκητα ἡδυσπαθῆ. Τὸ

στόμα της εἶναι μικρὸ καὶ ἐκ-
φραστικὸ καὶ ἀπὸ τὸ χαμόγελο
περνᾷ στὴν ἀπογοήτευση, ἀπὸ τὴν
αὐστηρότητα μιᾶς στιγμῆς στὸ
γέλιο γιὰ κάποιο ἀστεῖο μὲ τὴν
εὐλυγισίαν ἐκείνη τῆς διαθέσεως
ποὺ χαρακτηρίζει ἕνα ξύπνιο
πνεῦμα.

Ὅταν τελείωσε τὸ δείπνο ἡ
Πεμά Τσόκι σηκώθηκε καὶ παρα-
τήρησα πὼς ἦταν κοντή, μὰ τὸ
ἀσιαστικὸ της φόρεμα τὴν ἔκανε
νὰ φαίνεται ψηλότερη. Ἀλλωστε
ἔχει τόσο καλὲς ἀναλογίες, ὥστε
μόνο ὅταν σταθῇτε κοντὰ της κα-
ταλαβαίνετε τὸ ὕψος της. Φοροῦ-
σε ἕνα φόρεμα ἀπὸ μενεξεδι με-
ταξωτὸ μὲ μιὰ φαρδεῖα ζώνη στὴ
μέση καὶ ἕνα εἶδος ποδιᾶς μὲ
λαμπερὰ χρώματα. Τὸ χρυσὸ
«κάου» (κουτάκι μὲ φυλαχτά),
ποὺ φοροῦσε ἦταν φορτωμένο
διαμάντια.

Ἡ προσωπικότητά της Πεμά
Τσόκι ἐκφραζόταν πολὺ ὁμορφα
σὲ ὀρισμένες καινοτομίες ποὺ τίς
ἔβλεπε ἀμέσως ἕνα πεπειραμένο
μάτι. Ἀντὶ γιὰ τὰ πατροπαράδο-
τα χρωματιστὰ μεταξωτὰ παντο-
φλάκια π.χ. φοροῦσε κομψὰ μαῦ-
ρα δερμάτινα πέδιλα καὶ τὰ νύ-
χια της ἦταν θαμμένα κόκκινα.

Μετὰ τὸ δείπνο περάσαμε στὸ
σαλόνι καὶ θρέθηκα κοντὰ στὴν
Πριγκίπισσα ποὺ μιλᾷ ὠραϊότα-
τα ἀγγλικά. Γνωρίζει τὴ Δύσι ἀ-
πὸ τὰ βιβλία καὶ τίς σπουδές
της, ἀλλὰ δὲν ἔχει βγῇ ποτὲ ἀπὸ
τὴν Ἀσία. Στὸ σχολεῖο μάθαινε
ἀπ' ἔξω ἀγγλικά παραμῦθια καὶ
ποιήματα καὶ τώρα διαβάζει πολ-
λὰ ξένα περιοδικὰ. Στὴν κουβέν-
τα ἐπάνω μπερδεψε τὰ ὀνόματα
τῆς Κλωντὲτ Κολμπέρ μὲ τοῦ
Φλωμπέρ, καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη μὲ
τοῦ Μεφιστοφελῆ. Ὡστόσο, τὸν
θιβητιανὸ πολιτισμὸ τὸν ξέρει ἀπὸ
κάθε ἄποψι. Λατρεῖ τίς θουδι-
στικὲς τελετὲς καὶ ἔχει ἰδιαίτερο
σεβασμὸ γιὰ τὸν Μιλάρεπα, ἕνα

άσκητή, που έζησε πριν από χίλια χρόνια.

—Φαντασθήτε, μου είπε, σαν να μιλούσε για καμιά καταστροφή που μόλις είχε γίνει την προηγούμενη μέρα, ο Μιλαρέπα ζούσε σέ μια σπηλιά στα Ίμαλάια μέσα στα χιόνια και στους πάγους, χειμώνα καλοκαίρι. Πηγαίνω και έγω στο θουνό καμιά φορά, μα δεν θά ήθελα να μείνω εκεί για πάντα.

Ένα δίδαγμα από τα θρύ- ψαλα

Ο Μιλαρέπα είχε ένα και μόνο πράγμα στη ζωή του: Μια στάμνα για νερό. Άλλα μια μέρα ή στάμνα έπεσε και έγινε χίλια κομμάτια. Άντι να παραπονεθώ ή να απέλπισω, ο Μιλαρέπα άρχισε να τραγουδάει και να λέει στη στάμνα: «Ήσουν το μόνο πράγμα που είχα. Τώρα που έσπασες, έγινες ένας Λάμα και με δίδαξες πόσο εφήμερα είναι τα πράγματα». Είναι έξοχο, δεν θρίσκετε; με ρώτησε.

Ένας υπηρέτης, ντυμένος σαν στοιχειό του δάσους, πέρασε με ένα δίσκο. Η Πριγκίπισσα μου είπε να πάρω ένα ποτό και συνέχισε:

«Σε λίγες μέρες θα γίνω μια θαυμάσια τελετή στο μοναστήρι. Πρέπει να έρθετε χωρίς άλλο! Έχει έρθει από το Θιβέτ ένας καινούργιος Λάμα. Έχει τόσο όμορφη φωνή! Καί είναι πραγματικά ωραίος. Δεν είμαι ανόνη όμως να λέω πως ένας Λάμα πρέπει να είναι ωραίος για να μπορεί να οδηγήσει τις ψυχές στο δρόμο της πίστεως;»

Η Πριγκίπισσα μου μίλησε ύστερα για την επίσκεψή της στη Λάσα πριν από δυο χρόνια, για τις παραμυθένιες πομπές, τους ύμνους, τα θυμιάματα, τη μουσική.

‘Η Άσία του Μάρκο Πόλο

«Φαντασθήτε μια επίσημη τελετή σ’ ένα μεγάλο ναό», μου είπε. «Φαντασθήτε συγκεντρωμένους όλους τους ανώτερους εκπροσώπους της Έκκλησίας και όλες τις μεγάλες οικογένειες της Λάσα. Λοιπόν, μέσα στη μέση της λειτουργίας ένας υπηρέτης ήρθε και με φώναξε ή μάλλον εφφονικά τον είδα να μου κάνει νοήματα από την άλλη άκρη του ναού.

»Καθόμουν κοντά στην πρώτη σειρά και παρ’ όλιγο να πεθάνω με την σκέψη ότι θά σηκώνομουν και θά πατούσα σχεδόν τις μεγαλύτερες κυρίες του Θιβέτ. Ήταν εκεί οι γυναίκες πολλών Υπουργών και συγγενείς του Δαλάι Λάμα. Ήταν τρομερό, καταλαβαίνετε; Έπειτα δεν ήμουν θέθει αν τα μαλλιά μου ήταν εν τάξει. Άλλα ο υπηρέτης έξακολουθούσε να μου κάνει νοήματα και σέφθηκα ότι κάτι φοβερό θά είχε συμβεί στο σπίτι. Ίσως να είχε πιάσει φωτιά ή να είχαν μπη κλέφτες... Ποιός ξέρει τι μπορούσε να είχε συμβεί!»

«Και τι είχε συμβεί, επί τέλους;»

«Άφου τσαλαπάτησα αρκετές προσωπικότητες, έμαθα πως το σκυλάκι μου είχε βγάλει όλο το ρύζι που είχε φάει πριν από λίγο. Φαίνεται πως το ρύζι θά είχε πάρει μυρωδιά από ψάρι και είναι κάτι που δεν μπορεί να το υποφέρω, το καυμένο! Εκείνη τη στιγμή δεν μπορούσα να κάνω τίποτα άλλο, παρά να το κλείσω στο γκόν-κάνγκ!»

Η λέξη «γκόν-κάνγκ» μου χτύπησε παράφωνα. Άκούγοντας την περιγραφή της Πριγκίπισσας φανταζόμουν τη σκηνή στον μυριοφώτιστο ναό, με τα θαρύτιμα στολίδια, τις ψαλμωδίες, τους Λάμα με τα μεταξωτά ρούχα, τους

Αυτό το δωδεκάχρονο αγόρι είναι ο Μάρκο Πόλος

καπνούς των άρωμάτων, τα χρυσοποίκιλτα αγάλματα, το πλήθος των επισήμων σέ όλη την λαμπρότητα του θρησκευτικού και φεουδαρχικού Θιβέτ, του Θιβέτ που ανήκει στην Άσία του Μάρκο Πόλο.

Όστόσο, το «γκόν-κάνγκ» είναι μια σκοτεινή κρύπτη σαν παρεκκλήσι, και τέτοια παρεκκλήσια βρίσκονται σ’ όλα τα μοναστήρια. Είναι ή κατοικία των θεοτήτων που κηδεμονεύουν τους θνητούς, ένας τόπος μυστηρίου, όπου ή μυρωδιά των προσφορών δημιουργεί μια ατμόσφαιρα αηδιαστική. Στην είσοδο είναι κρεμασμένα τα άποσυντεθειμένα σώματα άρκτων, αγριόσκυλων, φιδιών, παραγεμισμένα με άχυρα, για να τρομάζουν τα κακά πνεύματα που θέλουν να περάσουν το κατώφλι. Τα πτώματα αυτά θρυμματίζονται και όλος ο τόπος γύρω είναι συχαμερός. Στους τοίχους είναι ζωγραφισμένες εικόνες των Θεών. Στην άρχή νομίζεις πως είναι δαίμονες, τέρατα, όντα καταχθόνια. Κι όμως, είναι καλά προστατευτικά

πνεύματα, που παίρνουν αυτή την τρομερή μορφή για να καταπολεμήσουν τις άόρατες δυνάμεις του κακού.

Η συσχέτιση μέσα στο νού μου της Πεμά Τόκι με ένα «γκόν-κάνγκ» μου φάνηκε έγκλημα. Δεν μπορούσα να σκεφθώ τίποτα πιο χαριτωμένο από την Πριγκίπισσα εκείνη τη στιγμή, με τα χρώματα, τα κοσμήματα και τα νειάτα της, αλλά και τίποτα πιο άποτρόπαιο από ένα «γκόν-κάνγκ», μια σκοτεινή, σκονισμένη τρύπα με μουχλιασμένο αέρα, με αηδιαστικά ανθήματα και τερατόμορφους θεούς στους τοίχους, με διαδήματα από κρανάκια και περιδέραια από σκελετούς.

Η Πριγκίπισσα χαμογέλασε και συνέχισε:

«Άλλα άσφαλώς δεν θά ξέρετε τι είναι το «γκόν-κάνγκ!»

Και άρχισε μια πλήρη περιγραφή. Μου μίλησε για κόκκαλα και χορούς, για το ιερό μαχαίρι, για τον κεραυνό και για κρανάκια. Μέσα της μιλούσε το Θιβέτ, το μυστικό και ανεξιχνίαστο Θιβέτ, το Θιβέτ της εκστάσεως, της όμορφιάς και της φρίκης, του άνοιχτου όρίζοντα, των έρημικών βράχων και των «γκόν-κάνγκ», των ψηλών κορυφών που λαμπυρίζουν στον ήλιο. Η χώρα της απλότητας και της σκληρότητας, της αγνότητας και του όργιου.

Η Πεμά Τόκι και ο άδελφός ο Πρίγκιπας Θοντούπ αποφάσισαν να μās ακολουθήσουν στο Θιβέτ και να κάνουν σκι στα βουνά. Απόψε περάσαμε πολλές ώρες γύρω στη φωτιά πίνοντας «τσάνγκ», ένα είδος μύρας του Σικκίμ, μέσα σέ ψηλά ποτήρια από μπαμπού. Μιλήσαμε για τον Βερλαίν και τον Κήτς. Ύστερα δεν ξέρω πως, ή Πεμά Τόκι άρχισε να μιλά για πράγματα που

ήταν πιο κοντά της. Μίλησε για τους «λουνηκ-πά», τους μοναχούς που ύστερα από χρόνια ασκητισμού και αυστηρής παρασκευής κατορθώνουν να ελευθερωθούν σχεδόν έντελως από το σωματικό θάρος και έτσι μπορούν να περπατούνε έκκοντάδες μύλλια σε μία μέρα.

Ήταν πολύ φυσικό ή κουβέντα να στραφή και στα δηλητήρια.

«Νά προσέχετε όταν ταξιδεύετε, είπε η Πριγκίπισσα. Στο Θιβέτ δεν μπορείτε να έλτε ποτέ βέβαια. Υπάρχουν φαρμάκια που σκοτώνουν χωρίς να το καταλάβει κανείς. Στο Θιβέτ πιστεύουν πως όταν κανείς φαρμακώσει κάποιον που είναι τυχερός, πλούσιος ή ισχυρός, ή τύχη του, τά πλούτη του ή η δύναμή του μεταβιβάζεται σ' αυτόν».

Αιτίες που δεν περνούν από το νοῦ σου

«Καμμιὰ φορά το φαρμάκι γίνεται για ακόμη πιο κρυφές αιτίες. Οί άνθρωποι προσπαθούν μ' αυτό τον τρόπο να αγιάσουν. Ένας μεγάλος σοφός κινδυνεύει να δηλητηριασθή από κάποιον τρελλό που θα θέλη να κερδίσει για τον έαυτό του την ανωτερότητα του σοφού απέναντι στους κοινούς θνητούς. Πολλές απόπειρες έγιναν για να φαρμακώσουν το θεῖο μου γι' αυτό το λόγο».

«Τι λέτε; Τὸν περίφημο θαυματουργό για τὸν ὅποιο ἄκουσα τόσα πολλά;»

«Ναί».

Ἡ Πεμά Τσόκι ἐξακολούθησε:

«Τὰ δηλητήρια, νὰ ξέρετε, εἶναι σχεδὸν ζωντανά. Γελᾶτε; Δὲν τὸ πιστεύετε; Μὰ δὲν ξέρετε πόσα παράξενα πράγματα συμβαίνουν σ' ἐτοῦτα τὰ μέρη; Ένας μάγος εἶχε ἐτοιμάσει μιὰ φορά δηλητήριο γιὰ νὰ σκοτώσῃ ἕνα

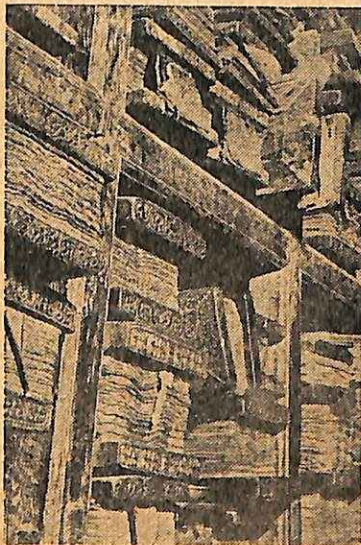
ἀντίπαλό του. Καὶ ὁ ἀντίπαλος ἄρρωσθησε καὶ πέθανε μόνος του μιὰ - δυὸ μέρες προτοῦ τὰ ἄστρα δείξουν πὼς τὸ δηλητήριο ἦταν ἐτοιμο νὰ δράσῃ.

«Όλα είναι φοβερά στο Θιβέτ»

«Όστόσο, δὲν ὑπῆρχε διέξοδος. Όταν ἕνα δηλητήριο εἶναι ἐτοιμο, πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῇ. Ὁ μάγος ἔπρεπε εἶτε νὰ δώσῃ τὸ δηλητήριο σὲ κάποιον, εἶτε νὰ πεθάνῃ ὁ ἴδιος. Τὸ δηλητήριο ἦταν ἐτοιμο καὶ περίμενε. Πεινοῦσε, καταλαβαίνετε; Κι' ἐστὶ ὁ μάγος ἔδωσε τὸ δηλητήριο στὴν κόρη του. Τὸ δηλητήριο εἶναι κάτι ζωντανό. Έχει ζωὴ καὶ θέλῃσι δική του. Φοβερό; Μὰ ὅλα εἶναι φοβερά στο Θιβέτ».

«Όλα εἶναι φοβερά στο Θιβέτ!

Ἡ κουβέντα πού εἶπε ἡ ὁμορφὴ Πεμά ξύπνησε ἀναμνήσεις στὴν ψυχὴ μου. Ήταν ἀλήθεια. Ἡ σι-

Τὰ ἱερὰ βιβλία τοῦ Βουδδισμού, πού περνοῦν τὰ 300, ντύνουν τοὺς τοίχους τῶν βλαιοθηκῶν τοῦ Θιβέτ

ωπή, ἡ ἔκτασι, οἱ ναοὶ μὲ τὸ πληθος τῶν θεῶν σὰν καράβια γεμάτα τρελλοὺς ναυαγούς, ριγμένα σὲ μιὰ ἀπίθανη ἄκτῃ. Ἀλλὰ τὸ μυστήριο τοῦ Θιβέτ ἄρχισε τώρα νὰ φωτίζεται μ' ἕνα καινούργιο φῶς. Ἐξ αἰτίας τῆς καινούργιας αὐτῆς φιλίας ἄρχισα νὰ βλέπω τὰ πράγματα ὄχι πιά ἀπ' ἔξω, ἀλλὰ ἀπὸ μέσα. Ἀρχισα νὰ μπορῶ νὰ αἰσθάνωμαι καὶ ὅταν κανεὶς ἀρχίσῃ νὰ αἰσθάνεται, τότε ἀρχίζει νὰ καταλαβαίνει.

Ἡ Πεμά μίλησε πάλι γιὰ τὸ θεῖο της:

«Ήταν ὁ πιο καταπληκτικὸς ἄνθρωπος πού γνώρισα ποτέ. Θυμάμαι πὼς ὅταν ἦμουν μικρὴ ζούσε σὲ ἕνα δωμάτιο ὁλότελα ἄδειο καὶ πετοῦσε».

«Δὲν τὸν φοβόσασταν; Τὸν εἶδατε πραγματικὰ νὰ πετάῃ;».

«Ναί. Έκανε αὐτὸ πού θὰ ὠνομάζατε ἀσκήσεις θαρύτητος. Τοῦ πήγαινα κάθε μέρα λίγο ρύζι. Στεκόταν ἀκίνητος στὸν ἀέρα καὶ κάθε μέρα ἀνέβαινε λίγο ψηλότερα. Στὸ τέλος ἀνέθηκε τόσο ψηλά, ὥστε δυσκολεύομαι νὰ τοῦ δώσω τὸ ρύζι. Ἦμουν μικρὴ καὶ σηκωνόμουν στὶς μύτες τῶν ποδιῶν μου. Υπάρχουν μερικὰ πράγματα πού δὲν τὰ ξεχνᾷ κανεὶς!»

Βούτυρο καὶ κόκκαλα

Οφύλακας τοῦ καταφυγίου εἶχε ρίξει πολλὰ ξύλα στὴ φωτιά πού κόρωνε ὠραία. Ζεστοὶ καὶ ἀκόμη γεμάτοι ἀπὸ φῶς θγήκαμε γιὰ λίγο ἔξω νὰ ἀναπνεύσουμε τὸν νυχτερινὸ ἀέρα. Ένα τεράστιο, ὁλόλαμπρο φεγγάρι ταξίδευε στὸν σκοτεινὸ οὐρανό. Γύρω μας δὲν ὑπῆρχε παρὰ τὸ γλαυκὸ ἀσήμι τοῦ χιονιοῦ. Καθὼς περπατούσαμε ὁ πάγος τοῦ μονοπατιοῦ ράγιζε καὶ ἦταν σὰν μιὰ φωνὴ μέσα στὴ σιωπῇ.

Τὸ βούτυρο (ὅπως τὰ κόκκαλα καὶ ἡ σιωπῇ) εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Θιβέτ. Φαίνεται ἀπίστευτο πού τὰ ἀδύνατα «γιακ», οἱ ἀγελάδες τοῦ Θιβέτ, πού θόσκουν στὶς πέτρες καὶ στὸν ἄμμο, μποροῦν νὰ δώσουν τόσο βούτυρο. Ἀλλὰ τὸ Θιβέτ εἶναι γεμάτο ἀπ' τὸ βούτυρό τους. Πουλιέται στὰ πιο ἀπομακρυσμένα χωριά. Χρησιμοποιεῖται γιὰ προσφορὲς στοὺς θεοὺς σὲ κάθε ναὸ καὶ σὲ κάθε ἰδιωτικὸ παρεκκλήσι. Σμιλεῖται μὲ πολλὴ τέχνη σὲ ἀγάλματα καὶ πολύπλοκες διακοσμήσεις καὶ ὕστερα χρωματίζεται μὲ πολλὴ χάρη. Τὸ καίνε στὶς λάμπες καὶ πληρώνουν φόρους μ' αὐτό. Οἱ γυναῖκες τὸ ἀλείφουν στὰ μαλλιά τους καὶ συχνὰ στὸ πρόσωπό τους. Εἶναι πάντα ἕνα καλὸδεχτὸ δῶρο. Τὸ ἀνακατώνουν μὲ ἀλεύρι κριθαριοῦ καὶ τὸ τρῶνε, καὶ μὲ τσάι καὶ τὸ πίνουν. Στὸ Θιβέτ ὑπάρχει βούτυρο παντοῦ. Τὸ χρησιμοποιοῦν πάντα, γιὰ ὅποιοδήποτε σκοπὸ καὶ δὲν μπορεῖτε ποτέ νὰ τὸ ἀποφύγετε.

Τὰ κόκκαλα εἶναι τόσο ἄφθονα στὸ Θιβέτ, ὅσο καὶ τὸ βούτυρο. Σὲ ἄλλες χώρες πεθαίνουν ἢ σκοτώνονται πολλὲ περισσότερα ζῶα ἀπ' ὅτι στὸ Θιβέτ. Ἀλλὰ πουθενὰ ἄλλου στὸν κόσμο, ὅσο ξέρω, δὲν θὰ δῆτε τόσοι σκελετοὺς, κρανία, σπόνδυλους, ὅλων τῶν εἰδῶν ὅσά, σκόρπια στοὺς δρόμους, ἔξω ἀπὸ τὰ σπίτια, στὰ ὄρεινὰ περάσματα.

Χρόνος, ἔκτασι, σιωπῇ

Δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος νὰ γίνεταὶ αὐτό. Αἰτία εἶναι ἀπλῶς μιὰ παράξενη συνήθεια. Τὰ ὅσα τῶν ζῶων δὲν θάβονται, δὲν κρύβονται, δὲν καταστρέφονται. Μένουν σὰν τὶς πέτρες, στὸ δρόμο, μπροστὰ στὶς πόρτες. Τὰ

παιδιά παίζουν μ' αυτά, τὰ πετοῦν τὸ ἓνα στὸ ἄλλο. Φαντάζομαι πὼς θὰ ὑπάρχη κάποια ἐξήγηση τῆς φαινομενικῆς αὐτῆς ἀπάθειας. Θὰ τοὺς ἀρέσῃ ἴσως νὰ ἔχουν τὰ κόκκαλα γύρω τους. Θὰ τὰ θεωροῦν σὰν λουλούδια, σὰν στολίδια, μιὰ παρηγοριά, μιὰ χαρά. Μήπως ἔραγε τοὺς θυμίζουν πὼς ὁ κόσμος ποὺ ζοῦμε εἶναι προσωρινός, πὼς πρέπει νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ ὁ ἄνθρωπος ἂν θέλῃ νὰ σωθῇ; Ποιὸς ξέρει;

Τὸ τρίτο χαρακτηριστικὸ τοῦ Θιβέτ, ὕστερα ἀπὸ τὸ βούτυρο καὶ τὰ κόκκαλα, εἶναι ἡ ἀπέραντη σιωπή. Ἡ σύγχρονη φυσικὴ μιλάει γιὰ ἓνα τετραδιάστατο χωρο-χρονικὸ κόσμο. Στὸ Θιβέτ ὑπάρχει ὁ τετραδιάστατος χωρο-σιωπηλὸς κόσμος. Ὑπάρχει ἡ χλωμή, κίτρινη σιωπὴ τῶν θράχων, ἡ γαλαζοπράσινη σιωπὴ τῶν κοιλάδων ποὺ πάνω τους πετοῦν τὰ γεράκια καὶ φτάνουν ὡς τὸν ἥλιο, ὑπάρχει ἡ σιωπὴ ποὺ ἐξαγνίζει τὰ πάντα, ποὺ στεγνώνει τὸ βούτυρο, ποὺ κάνει σκόνῃ τὰ κόκκαλα καὶ ἀφίνει στὴν ψυχὴ μιὰ ἀνείπωτη, ὄνειρεμένη γλυκύτητα, σὰν νὰ θρέθηκε ξαφνικὰ σὲ μιὰ πανάρχαιη πατρίδα, χαμένη ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου.

☆

Ὁ Λόμπσανγκ μοῦ εἶπε χθὲς πὼς θὰ ἔρχοταν ἓνας Ἑνσαρκωμένος. Ἡ σημασία ποὺ εἶχε τὸ πράγμα φάνηκε ἀπὸ τὸ πρωτὶ: Ὁ λόκληρος ὁ πληθυσμὸς βάλθηκε νὰ καθάρισῃ τὸ χωριό. Ἐρχόταν ὁ Ἑνσαρκωμένος! Ὁ Μεγάλος Γιατρός!

Ἀπὸ νωρὶς τὸ ἀπόγευμα ὁλόκληρο τὸ Γκαντόνγκ βρισκόταν στὸ δρόμο. Ὁ ἀέρας ἦταν δροσερός καὶ ὁ ἥλιος ἔλαμπε στὸν οὐρανό. Τὰ ἀγόρια φαίνονταν χαρούμενα καὶ ἐνθουσιασμένα καὶ

ἔτρεχαν ἐδῶ κι' ἐκεῖ πρὸς ζωηρὰ ἀπὸ τὸ συνηθισμένο καὶ τὰ κορίτσια φοροῦσαν ποδιές μὲ χτυπητὰ χρώματα. Στὸ δρόμο εἶχαν βάλει δυὸ σειρὲς ἄσπρες πέτρες γιὰ νὰ κρατήσουν μακριὰ τὰ κακά πνεύματα. Ἐξω ἀπὸ κάθε πόρτα καίγονταν κλαδιά κυπαρισσιῶν ποὺ γέμιζαν τὸν ἀέρα μὲ ἓνα μυρωδάτο γαλάζιο καπνὸ.

Ἡ μεγάλη προσωπικότητα ἔγινε λοιπὸν δεκτὴ κάτω ἀπὸ ἓνα καπνισμένο οὐρανό. Πρῶτα ἔφθασε μιὰ μακριὰ πομπὴ ἀπὸ ἑπιπλους καλόγερους, ὑπηρέτες μετ' οὐφέκια, καλοθρεμμένους παπάδες καὶ ζῶα φορτωμένα. Τὰ κίτρινα ροῦχα, τὰ πορφυρὰ μεταξωτὰ καπέλλα, οἱ μαῦρες γούνινες κουκούλες, φαίνονταν πρὸς χτυπητὲς μέσα στὸν γαλάζιο καπνὸ τοῦ πλανιόταν πάνω στὸ χωριό.

Ὁ Μεγάλος Γιατρός, ἑτῶν 12

Ξαφνικὰ ἀκούστηκαν φωνές: «Νάτος! Νάτος!» Τὰ παιδιά ἔτρεξαν νὰ δοῦν, οἱ γυναῖκες γονάτισαν, οἱ ἄντρες ἔσκυψαν μὲ σεβασμό. Ὁ Μεγάλος Γιατρός, μὲ ἓνα φαρδύ κίτρινο μεταξωτὸ ράσο καὶ ἓνα κάλυμμα στὸ κεφάλι ἀπὸ δουλεμένο μέταλλο, φάνηκε μέσα ἀπὸ τὴ γαλάζια ομίχλη, καθάλα σ' ἓνα μικρὸ ἄσπρο ἄλογο. Ἦταν 12 ἐτῶν. Ἦταν γοητευτικός.

Πῆγα νὰ υποβάλω ἐπισήμως τὰ σέβη μου στὸν περίφημο νεαρὸν γιατρό. Καθόταν σταυροπόδι σ' ἓνα εἶδος θρόνου, σκεπασμένο μὲ μεταξωτὰ ὑφάσματα καὶ κινέζικα κεντήματα, στὴ μέση τοῦ ναοῦ. Μπροστὰ του ὑπῆρχαν διάφορα ἀναθήματα, τὸ διπλὸ τύμπανο, ἡ ἐπίσημη καμπάνα καὶ ὁ μπρούτζινος κεραυνός. Ὁ ναὸς ἦταν σκοτεινός, βαθύς, μυστηρι-

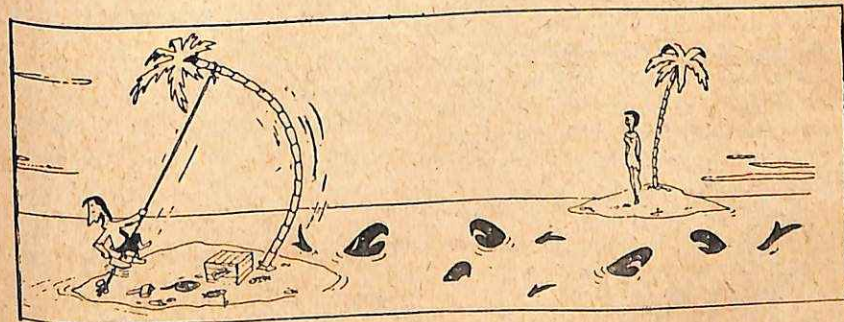
ώδης. Οἱ ἄνθρωποι περνοῦσαν μπροστὰ ἀπὸ τὸν μικρὸν γιατρό σιωπηλοί, ὑποκλίνονταν καὶ ἐπαιρναν τὴν εὐλογία. Ὅσοι ἔφερναν πολλὰ ἀναθήματα, ἔπαιρναν μιὰ ἄσπρη μεταξωτὴ ζώνη γιὰ δῶρο. Ὁ μικρὸς ἄπλωνε τὰ χέρια στὸ κεφάλι κάθε προσκυνητῆ.

Στοὺς τοίχους φαίνονταν εἰκόνες τοῦ Βούδδα, συγκεντρωμένου γαλήνια στὴν ἱερατικὴ του στάσι, καὶ ἄλλων τρομερῶν θεῶν, ποὺ χόρευαν μέσα σὲ λίμνες ἀπὸ αἷμα καὶ ἔπιναν ἀμβροσία ἀπὸ ἀνθρώπινα κρανία.

Τὸ ὄνομα τοῦ γιατροῦ ἦταν

Νγκαγάνγκ Ἀομπάνγκ Γκυάλν-τεν Γίγκμε Τσόκι Γάνγκτσουκ. Ἦταν γιὸς τοῦ Ἑντσε Κάσι ἀπὸ τὸ Γκανγκτόκ. Σὲ λίγο θὰ πῆγαινε νὰ συμπληρώσῃ τὴν μόρφωσί του σ' ἓνα μοναστήρι τῆς Λάσα.

Πρόσφερα λίγα ρούπες σ' ἓνα ἀπ' τοὺς μοναχοὺς καὶ πῆρα μιὰ ζώνη ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ μικροῦ ζωντανοῦ θεοῦ. Δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἴχνος ἀβεβαιότητας, οὔτε σκιά ἀμφιβολίας στὰ ὄμορφα λαμπερά μάτια τοῦ παιδιοῦ. Ἦξερε πὼς ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτούς. Ποτὲ δὲν εἶχε σκεφθῇ διαφορετικά.

Μ Ω Σ Α Ϊ Κ Ο Τ Η Σ Ζ Ω Η Σ

Ο δάσκαλος: Τί ονομάζεται Θαύμα;

‘Ο μαθητής: Δεν ξέρω, κύριε.

‘Ο δάσκαλος: “Ας σκεφθούμε λιγάκι και θα το βρούμε. Υπόθεσε πώς ανανεώνω σ’ ένα ψηλό καμπαναριό και πώς πέφτω από την κορφή του στο δρόμο. “Αν δεν πάθω τίποτε, τι θα είναι τότε;

‘Ο μαθητής: Τύχη, κύριε.

‘Ο δάσκαλος: Κάτι περισσότερο από τύχη. Μά’ ελα να σκεφθούμε ακόμη. “Αν ξαναβρω στο καμπαναριό και πέσω ξανά στο δρόμο και δεν πάθω πάλι τίποτε, τι θα είναι τότε;

‘Ο μαθητής: Σύμπτωσης, κύριε.

‘Ο δάσκαλος: Κάτι περισσότερο. “Ας υποθέσουμε πώς ξαναβγαίνω για τρίτη φορά στο καμπαναριό και πέφτω ξανά στο δρόμο χωρίς να πάθω το παραμικρό, τότε τι θα είναι;

‘Ο μαθητής: “Ε, τότε θα είναι συνήθεια, κύριε!...

Π. Ε.

Συναντιώνται δυο φίλοι μετά από χρόνια. Παρ’ όλο που ή ηλικία τους δεν είναι και πολύ προχωρημένη, του ενός τ’α μαλλιά έχουν άσπρισει, του άλλου δε έχουν πέσει, αφήνοντάς του μια σημαντική φαλάκρα.

—Βλέπω τ’α μαλλιά σου που άσπρισαν, λέει ο ένας, και σκέπτομαι πώς γεράσαμε πιά.

‘Ο άλλος πειραγμένος:

—Κι’ εγώ δεν βλέπω τ’α δικά σου και κάνω την ίδια διαπίστωση.

—Ναί, φίλε μου, μα βλέπεις, τ’α δικά μου προτίμησαν την αυτοκτονία παρά την ατίμωσι!

Κ. Σ.

Η συζήτηση μεταξύ φίλων μικρών και μεγάλων για διάφορα θέματα. “Ενας έξ αυτών καυχάται ότι δουλεύει στο «Μινιόν», ένα μικρό όμως με κάποια δικαιολογημένη άπορία των ρωτάει:

—Δεν μου λές, κάθε μήνα Ντούμπλεξ πληρώνεσαι;

Πώλ - Λάκη

Πάλι μεθυσμένος, μπάρμπα-Λάμπρο; λέει ο δάσκαλος σ’ ένα χωρικό, που περπατάει τρικλίζοντας στο δρόμο.

—Εγώ μεθυσμένος; του άπαντά εκείνος. Τράβα μια γραμμή στο χώμα και να δής πώς θα την περάσω δίχως να ξεφύγω τρίχα!

‘Ο δάσκαλος χαράζει μια γραμμή με το μπαστούνι του.

—“Α, δάσκαλε! φωνάζει τότε ο Μπάρμπα - Λάμπρος. Είπαμε να γράψης μια γραμμή και όχι δύο!...

Νικ. Τατσόπουλος—Καστοριά

Ο κύρ - Νιόνιος καθισμένος εις τὸ δωμάτιό του ἀκούει διάφορα τραγούδια ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο.

Σὲ μιὰ στιγμή ἔρχεται τρέχοντας ἀπὸ τὸ πλαῖνὸ δωμάτιο ἡ ὑπέρτρια φωνάζοντας:

—Κύριε, κύριε, τρέξτε ν’ ἀκούστε τὸ ράδιο τοῦ κύρ’ Νίκου, λέει τὸ ἴδιο τραγούδι καὶ τὴν ἴδια λέξι συγχρόνως μὲ τὸ δικό μας!

Σπύρος Πλέσσας

Στὸ Κέντρο Ἐκπαιδεύσεως, στὴ θεωρία γιὰ τοὺς βαθμούς:

—“Όταν δὲν ἔχει κανένα ἀστέρι, τί εἶναι, Μῆτρο;

—Συννεφιά, κύρ’ Ἀνθυπολοχαγέ!

ΝΙΚ—ΚΥΜ

Σ’ ἓνα λεωφορεῖο τῆς ὁδοῦ Πατησίων μάταια ἓνα εἰσπρακτοράκι φώναζε, ἀποτεϊνόμενο σ’ ἓναν ἐπιβάτη: «Κύριος, εἰσιτήριο, εἰσιτήριο, κύριος!!» ‘Ο κύριος ἔκανε πὼς δὲν κατάλαβε πὼς ἦταν γιὰ κείνον καὶ σὲ μιὰ στιγμή πού τὸ λεωφορεῖο σταμάτησε στὴ στάσι Ἀγγελοπούλου, ἐπωφελήθηκε καὶ πετάχτηκε ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα του.

Τὸ εἰσπρακτοράκι τότε μὲ τὴν στραβοβαλμένη τραγιάσκα καὶ τὸ τσαχπίνικο ὕφος του, γράζει τὸ κεφάλι του ἀπ’ τὸ παράθυρο κι’ ἐνῶ τὸ λεωφορεῖο ξεκινοῦσε, φωνάζει:

—Νὰ μᾶς προτιμᾶτε, κύριε!!

Κ. Κ.

Καθισμένοι στὴν πεζούλα τοῦ χωριοῦ τρεῖς νεαροὶ τελειόφοιτοι γυμνασίου συζητοῦσαν γιὰ τὰ ἄστρα καὶ τοὺς κατοίκους των. ‘Ο Μπάρμπα - Ζαχαρίας ἄκουγε.

‘Ο ἓνας ὑπεστήριζε ἐνθέρμως ὅτι ἡ Σελήνη κατοικεῖται. Ἀμέσως σηκώθηκε ὄρθιος ὁ Μπάρμπα - Ζαχαρίας καὶ τοῦ λέει:

—Κρίμα στὰ γράμματα πού ἔμαθες. Καὶ τὸν καιρό, μπρέ, πού τὸ φεγγάρι γίνεται σὰν φαλτσέτα, πού στὸ διάβολο πάει ὁ κόσμος;

Σπύρος Τζάννης

Κάποιοι Μανιάτης πού ἦρθε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἀθήνα νὰ παραμείνῃ στὸν ἀδελφο του, τὸν ἔπεισε μετὰ πολλὰ νὰ πᾶνε στὴν Μητρόπολι.

Μιὰ Κυριακή, λοιπόν, τὸν πήγε ὁ ἀδελφός του στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ κι’ ἐκεῖ πού ἄκουγαν τὴν Θεία Λειτουργία, ρώτησε νὰ μάθῃ ποιὸς εἶναι ὁ... Χριστός.

‘Ο ἀδελφός του, λοιπόν, τοῦ ἔδειξε τὸν Χριστὸ «ἀνυπόδητο», ὅπως συνήθως εἶναι, νὰ διδάσκῃ, ὁπότε αὐτὸς ἐξεμάνῃ, λέγοντας ἀπταιστώς Μανιαστί:

—Βρεσού! Φτοῦνο τὸν ξυπόλυτο βάνανε γιὰ Χριστό; Δὲν βάζανε τὸν Μαυρομιχάλη πού ἔχει τίς μπότες εἴσαμ’ τὸ γόνατο;

Καλαμάκης Δημ. — Πειραιεύς

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Του Γάλλου Καθηγητού

J. ROSTAND

Μετά την ανακάλυψι του Κοιλικάνθου

Τι θα έλεγαν οι επιστήμονες, αν ένα καλό πρωί ένας κυνηγός αγρίων θηρίων ανήγγελλε ότι σκότωσε ένα ωραίο δεινόσαυρο ή πετροδάκτυλο και τους παρακαλούσε να στείλουν ένα αεροπλάνο να τους παραλάβουν και να τους μελετήσουν επιστημονικώς πριν αποσυντεθούν; Οι επιστήμονες θα δοκίμαζαν τόση έκπληξη, όση ο καθηγητής Τζέιμς Σμιθ, του Πανεπιστημίου της Γκράχαμσταουν, της Νοτίου Αφρικής, όταν στις 20 Δεκεμβρίου έλαβε ένα τηλεγράφημα του πλοίαρχου Έοικ Χάντ από τη Μαδαγασκάρη. Με το τηλεγράφημα αυτό ο πλοίαρχος έπληροφόρησε τον καθηγητή ότι είχε ανακαλύψει το ψάρι που ο καθηγητής αναζητούσε δέκα τέσσερα ολόκληρα χρόνια και το όποιο ανήκει σ' ένα είδος ψαριών, που πιστευόταν ότι είχε εξαφανισθεί εδώ και 50 εκατομμύρια χρόνια! Ο Τζ. Σμιθ έπρόλαβε να ιδεί και να παραλάβει το ψάρι προτού αποσυντεθεί και του έδωσε το όνομα «Μαλάνια Άνιουάνε», προς τιμή του Νοτιοαφρικανού Πρωθυπουργού κ. Μάλαν, που του διέθεσε το αεροπλάνο για να μεταφέρει το ψάρι, και του νησιού Άνζουάν, ανάμεσα στη Μαδαγασκάρη και στην ανατολική άκτι της Αφρικής, όπου ψαρεύτηκε αυτό. Πάντως η επιστημονική του ονομασία είναι «Κοιλικάνθος», που σημαίνει ότι το ψάρι αυτό έχει κοίλας τās άκάνθας, δηλαδή τās όστā τών πλευρών του. Πριν από 14 χρόνια ούτε χίλοι άνθρωποι σ' όλο τον κόσμο δεν είχαν ιδεί αν τι σήμαινε ή λέξις αυτή. Μία ομάδα όμως επιστημόνων έγνώριζε ότι το όνομα αυτό αντιπροσώπευε ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον είδος «ιχθυομόρφων» πλασμάτων, μιάς πολύ μακρινής εποχής. Ο καθηγητής Σμιθ πίστευε ότι ο Κοιλικάνθος είναι ένα από τā πρώτα είδη ψαριών που φάνηκαν στη γη εδώ και 300-350 εκατομμύρια χρόνια. Ο Κοιλικάνθος που ψαρεύτηκε τον περασμένο Δεκέμβριο έχει μήκος 1.60 μ. και χρώμα κυανό.

Αν ή πρόσφατη ανακάλυψι του «Κοιλικάνθου», του ψαριού που ψαρεύτηκε κοντά στο νησί Άνζουάν, σ' άνοιχτά της βορειοδυτικής άκτης της Μαδαγασκά-

ρης, προκάλεσε τέτοιο ενδιαφέρον και τόσα σχόλια, είναι γιατί ο άνθρωπος περιμένει να μάθι για τήν καταγωγή του.

Γιά όλους σχεδόν τούς βιολό-

γους είναι πιά έξω από κάθε άμφιβολία ότι τō ανθρώπινο γένος είναι ή κατακλείδα μιάς μακρυάς και προοδευτικής εξέλιξεως, που άρχισε εδώ και δυό περίπου δισεκατομμύρια χρόνια, με τō σχηματισμό οργανισμών εξαιρετικά άπλων, αναλόγων λίγο-πολύ με τā πιό στοιχειώδη όντα που γνωρίζουμε σήμερα, δηλαδή με τā υπερμικρόβια ή ιούς.

Μας είναι όλοτελα άγνώστες οι λεπτομέρειες της βαθμιαίας αυτής αναπτύξεως της ζωής, μπορούμε όμως να δοκιμάσουμε να τήν ανασυνθέσουμε στις μεγάλες γραμμές της, χάρις στη σύγκριση ομάδων ζώων που ζούν τώρα πάνω στη γη και κυρίως χάρις στη μελέτη τών ζώων που εξαφανίσθηκαν και που τ' άπολιθώματά τους διατηρήθηκαν μέσα στα γήινα στρώματα.

Γενική είναι ή συμφωνία ανάμεσα στους ειδικούς επιστήμονες πώς τā υποκυτταρικά όντα, με τā όποια άρχισε ή ζωή, γέννησαν στην άρχή κύτταρα όμοια με τā πρωτόζώα μας. Ύστερα τā πρωτόζώα αυτά παρήγαγαν άσπόνδυλα θαλάσσια, που έμοιαζαν άρκετά με τίς μέδουσες και με τā σφουγγάρια. Από αυτή τήν άρχική πηγή ξεπήδησαν δυό διαφορετικοί κλάδοι: Από τō ένα μέρος γεννήθηκαν τā σκουλήκια, τā μαλάκια (σαλιγκάρια, πολύποδες), τā άρθρόποδα (άράχνες, μυριάποδα, έντομα), και από τ' άλλο τā εχινόδερμα (άχινός, σταυρός της θάλασσας), ύστερα τā ακράνια (άμφιοός) και ύστερα τā σπονδυλωτά ζώα.

Αυτά τā τελευταία εμφανίσθηκαν εδώ και 150 περίπου εκατομμύρια χρόνια. Τā πρώτα απ' αυτά ήταν ψάρια, στην άρχή ψάρια χωρίς μασέλες (άγναθα), ύστερα ψάρια με μασέλες που εξέλιχθηκαν κατά δυό τρόπους: "Άλλα

πήραν «χονδρώδη σκελετό» και άλλα «οστεώδη». Από τā τελευταία αυτά βγήκαν σέ λίγο τā βατραχοειδή με ούρά (σαλαμάνδρες), από τā όποια προήλθαν τā έρπετά και από αυτά, τέλος, τā πουλιά και τā θηλαστικά, που ή εξέλιξί τους θā έφθανε στο τέρμα της με τούς μεγάλους πιθήκους και τόν άνθρωπο.

Φυσικά, ή πραγματικότητα τών μεταμορφώσεων αυτών δεν μπορεί ν' άποδειχθι θετικά, γιατί πρόκειται για γεγονότα, στα όποια κανένας άνθρωπος δεν παραβρέθηκε και που ή φύσι δεν μας δίνει πιά παραδείγματα τους. Μά είναι άδύνατο στο φυσικό έμφη να μη προσυπογράψι τήν ύπόθεσι του «μεταμορφισμού», γιατί αυτή άποτελεί τή μόνη λογική εξέγησι της γενέσεως του έμφηχου κόσμου και γιατί αν τήν άποκρούσουμε, δεν ύπάρχει άλλη λύσι παρά να πιστέψουμε στήν αυτόματη γένεσι όλων τών όντων, μαζί και τών άνωτέρων ζώων. Έξ άλλου ή παλαιοντολογία μας διδάσκει πώς οι διάφορες ομάδες ζώων φάνηκαν διαδοχικά στην πορεία τών αίωνων και πώς ή σειρά έμφανίσεως άνταποκρίνεται στην πολυπλοκότητα: Τā άσπόνδυλα πριν από τā σπονδυλωτά, τā ψάρια πριν από τā βατραχοειδή, τā βατραχοειδή πριν από τā έρπετά, τā έρπετά πριν από τā πουλιά και από τā θηλαστικά. Έπι πλέον, ή ίδια αυτή έπίσημη μας φανέρωσε τύπους που είχαν εξαφανισθι και που προσφέρουν χαρακτήρες ένδιάμεσους ανάμεσα στους χαρακτήρες της άλφα ή βήτα σημερινής ομάδος: "Ετσι γνωρίζουμε ψάρια-βατραχοειδή, έρπετά-πουλιά και έρπετά-θηλαστικά.

Γιά να ξαναγυρίσουμε στα ψάρια, βλέπουμε πώς αυτά ανήκουν στην προγονική μας πινακοθήκη.

Δίχως άλλο δὲν ἀντιπροσωπεύουν παρὰ μιὰ φάσι τῆς μακρᾶς μας ἱστορίας, μιὰ φάσι ὅμως μὲ ἐντελῶς ἰδιαίτερη σημασία, γιατί ἐμπασαν στὸ βασίλειο τῶν ζώων τὴ σπονδυλικὴ στήλη καί, μαζί μ' αὐτήν, τὸν βασικὸ τύπο δομῆς. Γιατί, παρ' ὅλες τὶς δευτερεύουσες καινοτομίες, ὁ τύπος αὐτὸς ἐμελλε νὰ διατηρηθῇ σὲ ὅλη τὴν ὁμάδα —σὲ ὅλο τὸν «κλάδο» τῶν σπονδυλωτῶν.

'Απ' τὸν 'Αναξίμανδρο ὡς τὸν «Τελλιαμέντ»

Πολὺ πιὸ παλιά καὶ πολὺ προγενέστερη ἀπὸ τὴ γέννησι τοῦ ἐπιστημονικοῦ μεταμορφισμοῦ εἶναι ἡ γνώμη πὼς τὸ ψάρι ὑπῆρξε ὁ πρόγονος τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ γνώμη αὕτη διατυπώθηκε καθαρὰ γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Ἑλληνα φιλόσοφο Ἀναξίμανδρο τὸ Μιλήσιο, ποὺ γεννήθηκε τὸ 611 π.Χ. καὶ ἦταν μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ μεγάλου μαθηματικοῦ Θαλή.

Ὅλα τὰ νεογέννητα ζῶα, ἔλεγε ὁ Ἀναξίμανδρος, εἶναι σὲ θέσι ὕστερα ἀπὸ λίγο νὰ φροντίσουν γιὰ τὴ συντήρησί τους. Μόνο ὁ νεογέννητος ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη γιὰ πολὺ καιρὸ νὰ τὸν τρέφουν καὶ νὰ τὸν προστατεύουν ἄλλοι. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐμφανισθῇ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς μὲ τὴ σημερινή του μορφή. Γεννήθηκε μὲ τὴ μορφή ψαριοῦ καὶ δὲν ἔζησε πάνω στὴ στεριά παρὰ ὅταν ὑπέστη οὐσιαστικὲς μεταμορφώσεις.

Ὁ Ἀναξίμανδρος ἀντλήσε ἀραγε αὕτη τὴ γνώμη ἀπὸ μιὰ θαυλωνιακὴ παράδοσι, ποὺ ἀναφερόταν στὴν ὑπαρξί ψαριῶν μὲ ἀνθρωπῶπινο πρόσωπο ἢ τοῦ ἦρθε στὸ μυαλὸ καθὼς παρατηροῦσε ἄμεσα τὴ φύσι, κυττάζοντας τοὺς βατράχους ποὺ προτοῦ γίνουιν χερσαῖα τετράποδα εἶναι ὑδρόβιοι

οὗ γυρίνοι; Ἡ θεωρία τοῦ Ἀναξίμανδρου ἐπαναλήφθηκε ἐν μέρει τὸν 17ο αἰῶνα ἀπὸ τὸ Γάλλο φιλόσοφο Μπενουά ντὲ Μαγιέ (1659 - 1738), σ' ἓνα πολὺ περὶ ἐργο ἔργο του, ποὺ δὲν ἐκδόθηκε παρὰ ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατό του καὶ ποὺ ἦταν ἀφιερωμένο στὴ μνήμη τοῦ Σουρανὸ ντὲ Μπερζερὰκ: «Τελλιαμέντ» ἢ «Συνομιλίες ἐνὸς Ἰνδοῦ Φιλόσοφου μὲ ἓνα Γάλλο Ἱεραπόστολο πάνω στὴν Ἑλλάττωσι τῆς Θάλασσας». (Telliamed ἦταν ὁ ἀναγραμματισμὸς τοῦ ὀνόματος τοῦ De Maillet).

Ὁ ντὲ Μαγιέ εἶχε ἀνακαλύψει μὲ κατὰ πληξί του σὲ ὀρισμένους ὄρεινους θράχους κοχύλια καὶ ψάρια ἀπολιθωμένα. Ἦταν φανερό πὼς ἐπρόκειτο γιὰ ἀπολιθώματα, ἀλλὰ τότε ἦταν ἄγνωστη ἡ προέλευσι καὶ ἡ σημασία τους. Ἀπὸ τὴν παρατήρησί του αὕτη ὁ ντὲ Μαγιέ πίστεψε πὼς μποροῦσε νὰ συμπεράσῃ ὅτι ἡ γῆ ἦταν στὴν ἀρχὴ σκεπασμένη ὁλότλη μὲ νερό. Κατὰ τὴν ἀντίληψί του, ἡ πρωτόγονη πανὶς ἦταν ἀποκλειστικὰ ὑδρόβια —θαλασσινὴ— καὶ περιελάμβανε ὅλους τοὺς προγόνους τῶν χερσαίων ζώων μας. Καθὼς τὰ νερὰ λιγδοτεύαν μὲ τὴν ἐξάτμισι, ὀρισμένα εἶδη μεταβάλλονταν σὲ χερσαῖα, οἱ χελῶνες τῆς θάλασσας ἔγιναν στεριανές, τὰ φτερωτὰ ψάρια ἔγιναν πουλιά, οἱ τρίτῳνες καὶ οἱ σειρήνες ἔγιναν ἄνθρωποι...

Αὕτη ἡ ἀπότομη μεταβολὴ τοῦ περιβάλλοντος στάθηκε δίχως ἄλλο μοιραία γιὰ τὰ περισσότερα θαλάσσια ὄντα. Ὡστόσο δὲν ἔχει μεγάλῃ σημασία ἀν' ἑκάστὸ χιλιάδες χάθηκαν χωρὶς νὰ μπορέσουν νὰ προσαρμοσθοῦν στὴν ἀλλαγὴ. Ἀρκεῖ ὅτι τὸ κατώρθωσαν δυὸ ἄτομα γιὰ νὰ δημιουργηθῇ τὸ εἶδος.

Ὁ Μαγιέ ἔβλεπε μιὰ ἀπόδειξι τῆς θαλασσινῆς καταγωγῆς μας στὸ γεγονὸς ὅτι τὸ δέρμα μας, ἐξεταζόμενο στὸ μικροσκόπιο, φαίνεται σκεπασμένο μὲ μικρὰ λέπια, ποὺ μοιάζουν μὲ τὰ λέπια τῶν ψαριῶν. Ἐξ ἄλλου μήπως δὲν ζοῦμε σὰν ψάρια πρὶν ἀπὸ τὴ γέννησί μας, μέσα στὴ μητρικὴ κοιλία;

Ἡ θεωρία τοῦ Μαγιέ δέχτηκε θροχὴ εἰρωνίης ἀπὸ τὸ Βολταίρο. Στὸ ἔργο του «Παραξενιές τῆς Φύσεως» (1768), γράφει: «Ἄν ἡ θάλασσα ἀπλωνόταν παντοῦ, πρέπει νὰ ὑπῆρξε μιὰ ἐποχὴ, ὅπου ὁ κόσμος κατοικοῦνταν μόνο ἀπὸ ψάρια. Σιγὰ - σιγὰ, τὰ πτερύγια ἔγιναν χέρια· ἡ διχαλωτὴ οὐρὰ μάκρυνε γιὰ νὰ σχηματίσῃ τὰ πόδια. Τέλος, τὰ ψάρια ἔγιναν ἄνθρωποι καὶ αὐτὸ μαρτυροῦνε τὰ κοχύλια ποὺ ξεθάβουμε».

Καὶ ἀκόμα: «Παρ' ὅλους τοὺς ὄρκους τῶν... ψαριῶν, τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Θαλή, τὶς φαντασιοκοπίες τοῦ Μαγιέ, παρὰ τὸ δυνατὸ πάθος ποὺ ἔχει σήμερα ὁ κόσμος γιὰ τὶς γενεαλογίες, λίγοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι ποὺ πιστεύουν ὅτι κατάγονται ἀπὸ μιὰ μουρούνα. Γιὰ νὰ εὐσταθῇ τὸ σύστημα θὰ ἔπρεπε ὅλα ἀπολύτως τὰ ζῶα καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα νὰ μεταβάλλωνται τὰ μὲν στὰ δε. Οἱ «Μεταμορφώσεις» τοῦ Ὁιδίου θὰ ἦταν τὸ καλύτερο διῆλλο φυσικῆς ποὺ γράφηκε ποτέ».

Βέβαια ἡ θεωρία τοῦ Μαγιέ ἦταν ἀπλοϊκὴ καὶ χοντροκομμένη, μὰ ὥστόσο περιεῖχε μιὰ δόσι ἀληθείας. Σήμερα δὲν ἔχουμε καμμιά ἀμφιβολία πὼς τὰ πρῶτα σπονδυλωτὰ ἦταν θαλασσινὰ σπονδυλωτὰ—ψάρια. Καὶ ὅσο γιὰ τὰ κοχύλια καὶ τ' ἀπολιθωμένα ψάρια, ξέρουμε ὅτι, καθὼς πίστευε ὁ Μαγιέ, ἦταν λειψάνα ζώων ποὺ εἶχαν ζήσει ἄλλοτε: Στὸ

τελευταῖο αὐτὸ σημεῖο ὁ Βολταίρος ἔσφαλε φοβερά, ὅταν παρασυρμένος ἀπὸ τὸ χλευαστικὸ του σκεπτικισμὸ, ὑποστήριξε πὼς τὰ κοχύλια εἶχαν χαθῇ στὸ δρόμο ἀπὸ ταξιδιώτες καὶ πὼς τὰ ψάρια θρέθηκαν ἐκεῖ πεταμένα ἀπὸ γλεντοκόπους.

Ὁ Βολταίρος θὰ ἀποροῦσε ἀσφαλῶς μαθαίνοντας πὼς ὁ μεταμορφισμὸς ἔκαμε ἀπόλυτα πιστευτὴ μιὰ ἀποψι ποὺ αὐτὸς εἶχε κρίνει ἄξια τοῦ σαρκασμοῦ του: Ἄν ὁ ἄνθρωπος δὲν κατάγεται ἀπὸ μιὰ μουρούνα, ὀφείλουμε τοῦλάχιστο νὰ σκεφθοῦμε πὼς ἔχει ὡς πρόγονο κάποιο ψάρι. Καὶ ὅσο γιὰ τὴν ἐξέλιξι τῆς ζωῆς τῶν ζώων ἔτσι ὅπως τὴν ἐννοοῦμε σήμερα—ἀπὸ τὰ μονοκύτταρα ἕως ἐμᾶς— αὕτη περιλαμβάνει μεταμορφώσεις πραγματικὰ θαυμάσιες.

Οἱ βραγχιακὲς σχισμὲς τοῦ ἐμβρύου

Ενα ἀπὸ τὰ πιὸ χτυπητὰ ἐπιχειρήματα ποὺ μποροῦμε νὰ προβάλλουμε ὑπὲρ τῆς συγγενείας μας μὲ τὰ ψάρια, θγαίνει ἀπὸ τὴ μελέτῃ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐμβρύου.

Στὴν πρώτη φάσι τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἀνθρώπινης κεφαλῆς, δηλαδὴ στὴν ἀρχὴ τῆς πέμπτης ἐβδομάδος, ἐμφανίζεται, ἀπὸ τὶς δυὸ πλευρὲς τῆς κεφαλῆς, στὴν περιοχὴ τοῦ φάρυγγος, μιὰ σειρὰ ἀπὸ μικρὰ αὐλάκια ποὺ ἀντιστοιχοῦν μὲ τὸ σχῆμα τους στὶς βραγχιακὲς σχισμὲς τῶν ψαριῶν—σχισμὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες τὸ νερὸ μπορεῖ νὰ φθάσῃ ὡς τὰ θράγχια γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὀξυγόνωσι τοῦ αἵματος.

Στὸν ἄνθρωπο τὰ βραγχιακὰ αὐλάκια δὲν γίνονται ἀληθινὲς ρωγμές, δὲν διατρυποῦνται, μὰ χάνονται χωρὶς νὰ παίξουν ἰα-

νένα ρόλο στην αναπνευστική λειτουργία. Για να εξηγήσουν την πρόσκαιρη εμφάνισή τους, οι όπαδοι του μεταμορφισμού τις θεωρήσαν στην αρχή ένα είδος «κληρονομικό ένθυσιο». "Εβλεπαν σ' αυτές την απόδειξη, ή τουλάχιστο μία από τις αποδείξεις του λεγόμενου «νόμου της ανακεφαλαίωσης», σύμφωνα με τον όποιο κάθε ζώο στην ανάπτυξή του διατρέχει όλη τη σειρά των μεταμορφώσεων, που πριν απ' αυτό είχαν ύποστη οι πρόγονοί του. "Η όντογένεσι ανακεφαλαιώνει τη φυλογένεσι: "Ο άνθρωπος στους έννέα μήνες του σχηματισμού του διατρέχει σύντομα όλόκληρη την ιστορία του είδους του: είναι διαδοχικά κύτταρο, άσπώνδυλο, άμφίοξος, ψάρι, έρπετό, θηλαστικό...

"Η αντίληψι αυτή, που τόσο εύγλωττα έκλαϊκεύθηκε από τον "Ερνεστ Χαϊκελ («Ιστορία της Δημιουργίας»), δέν ισχύει σήμερα. Βλέποντας τὰ πράγματα κάπως διαφορετικά, οι σημερινοί όπαδοί του μεταμορφισμού δέν πιστεύουν πιά πως ή ανάπτυξι άνακεφαλαιώνει την Ιστορία του είδους, αλλά ότι άπλως στην ανάπτυξι ένός όντος ώρισμένα χαρακτηριστικά της άναπτύξεως των προγόνων του μπορούν να διατηρηθούν από κληρονομικότητα.

Σύμφωνα με την αντίληψι αυτή, οι θραγχιακές σχισμές που έμφανίζονται στο ανθρώπινο έμβρυο δέν είναι οι σχισμές του προγόνου ψαριού. Είναι οι σχισμές του έμβριου του προγόνου ψαριού, που εξακολουθούν να σχηματίζονται στον απόγονο, μ' όλο που εξαφανίζονται πρόωρα. Με μία λέξι δέν υπάρχει άνακεφαλαίωσι, αλλά άπλως επανάληψι. Καί ή διάκρισι αυτή, όσο κι' άν φαίνεται σχολαστική, δέν παύει να έχη μεγάλη σπουδαιότητα

από θεωρητική άποψι, όπως απέδειξε ό "Αγγλος βιολόγος Τζ. ντέ Μπέερ, στο ώραίο του βιβλίο «Έμβρυολογία και "Εξέλιξι».

"Αλλά γιατί το έμβρυο του ανθρώπου εξακολουθεί να σχηματίζει θραγχιακές σχισμές, όπως έκανε το έμβρυο του προγόνου του ψαριού; Γιατί επαναλαμβάνει αυτό τον προγονικό χαρακτήρα, ενώ τόσοι άλλοι έμβρυϊκοί χαρακτήρες της εξέλικτικής του γραμμής έχουν σβήσει όριστικά;

Δέν υπάρχει άμφιβολία πως αυτές οι προσωρινές δομές —καί γενικώτερα οι «επαναλαμβανόμενες δομές»— έχουν κάποια χρησιμότητα στην ανάπτυξι και γι' αυτό το διατηρήθηκαν από τη φυσική έπιλογή.

"Ο Τζ. Μπέερ παρατηρεί σωστά πως από το γεγονός ότι οι θραγχιακές σχισμές δέν χρησιμεύουν καθόλου στην άναπνοή του ανθρώπινου έμβριου, δέν έχουμε το δικαίωμα να συμπεράνουμε πως είναι άχρηστες. "Αλλωστε μήπως δέν ξέρουμε ότι οι σχισμές αυτές συμμετέχουν στο σχηματισμό της εϋσταχιανής σάλπιγγος, των άμυγδαλών, του θύμου αδένος και των παραθυροειδών αδένων;

Βάζοντας στη θέση της έννοιας «άνακεφαλαίωσι» την έννοια «επανάληψι», ή βιολογία δέν έμείωσε καθόλου τη σημασία εκείνου που έχουμε συνηθίσει να όνομάζουμε «έμβρυολογική απόδειξι της εξέλιξεως». "Αν τώρα δέν σκεπτόμαστε πιά ότι το ανθρώπινο έμβρυο περνάει από ένα στάδιο «ψαριού», εξακολουθούμε ώστόσο να σκεπτόμαστε ότι ή παρουσία των θραγχιακών σχισμών στο έμβρυο είναι ό δείκτης μιας άναμφισβήτητης συγγένειας μεταξύ του ψαριού και του ανθρώπου.

Λουίτζ

ΛΙΓΟ ΑΠ' ΟΛΑ

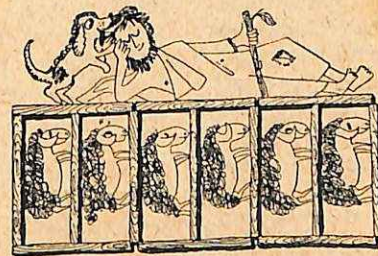
Πότε ακριβώς έγινε ή Ιαπωνική επίθεσις κατά του Πέρλ Χάρμπορ;
Τι είναι ή έκολογία;
Ποιός έγραψε το λαϊκό τραγούδι Fanfan la Tulipe;
Πότε έγιναν τὰ έγκαίνια του Folies Bergeres;
Τι σημαίνει ή λέξις GESTAPO;
Σε ποιές πόλεις του κόσμου έγιναν ως σήμερα 'Ολυμπιακοί 'Αγώνες;

ΞΕΡΕΤΕ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ;

- 1) Σε ποιο κράτος βρίσκεται;
Το Ναγκίν. "Η Μανίλα. "Η Λίμα.
Το Καίηπταουν.
- 2) "Ονομάστε δύο χώρες της "Α-

μερικής μεγαλύτερες σε έκτασι από τις "Ηνωμένες Πολιτείες.
3) Ποιο κράτος του Νοτίου "Ημισφαιρίου συναγωνίζεται τον Καναδά σε εξαγωγή σταριού;

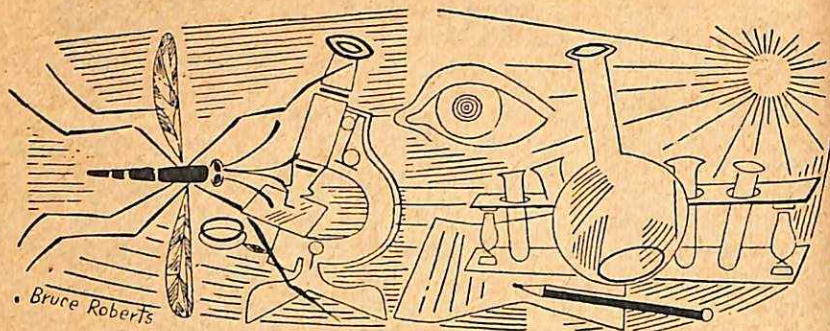
ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΟΣΚΟΥ

"Ενας φτωχός βοσκός δέν ξέρει ποιόν "Αγιο να παρακαλέση. ό από τις προβατίνες του πρόκειται να γενήσουν και πρέπει πάση θυσία να τις απομονώσει και από το άλλο κοπάδι και μεταξύ τους. "Ο βοσκός όμως έχει μόνον 12 σανίδες για να κάνει τὰ χωρίσματα και να βάλη τις προβατίνες. Με τον ποιο οικονομικό τρόπο, του χρειάζονται 13 σανίδες. Μήπως μπορείτε να τον βοηθήσετε;

(Λύσεις στη σελίδα 118)

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νερό από τόν ὠκεανό

Καινούριες ἐλπίδες χαρίζουν στὶς ξερές περιοχές τοῦ κόσμου οἱ ἐργασίες τῶν ἐρευνητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαρντ καὶ τοῦ Τεχνολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Μασαχουσέτης πού δείχνουν πῶς θά μπορέσουμε πολὺ σύντομα νὰ πάρουμε πόσιμο νερό ἀπὸ τὸ θαλάσσιο, δίχως ὑπερβολικὴ δαπάνη.

Στὴ γενικὴ συνέλευσι τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ὄργανισμοῦ Ἐρευνῶν καὶ Ἀναπτύξεως ἀνακοινώθηκε ἕνα ἐπαναστατικὸ καινούργιο σύστημα μὲ τὸ ὁποῖο ἀφαιρεῖται τὸ ἀλάτι ἀπὸ τὸ θαλάσσιο νερό. Καὶ τὸ σύστημα αὐτὸ ἀνοίγει καινούργιους ὁρίζοντες γιὰ τὴ δημιουργία νέων ἀποθεμάτων γλυκοῦ νεροῦ πού θά χρησιμοποιηθῇ στὴ γεωργία, τὴ βιομηχανία καὶ στὰ σπιτία σὲ περιοχές ὅπου τὸ φυσικὸ νερό εἶναι λιγιστό. Ἡ καινούργια μέθοδος βασίζεται στὴ χρησιμοποίησι ἡλεκτρικῆς ἐνέργειας σὲ συνδυασμὸ μὲ νέες συνθετικὲς μεμβράνες πού, ὅπως λένε οἱ ἐπιστήμονες, ἀφαιροῦν μὲ οἰκονομικὸ τρόπο

τὸ ἀλάτι ἀπὸ τὸ θαλάσσιο νερό, τὸ γλυφὸ νερό καὶ τὶς βιομηχανικὲς διαλύσεις.

Οἱ συνθετικὲς αὐτὲς μεμβράνες μὲ τὴ χημικὴ κατεργασία πού λέγεται «ιοντικὴ ἀνταλλαγὴ» κατὰ τὴν ὁποία ἀνταλλάσσονται θετικὲς καὶ ἀρνητικὲς φορτίσεις, ἀποχωρίζουν ὠρισμένα ὀρυκτὰ καὶ ἄλατα, ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλεκτρικὴ τους φόρτισι. Ἐνα ρεῦμα θαλάσσιου νεροῦ πού κατὰ τὰ 3,1% ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀλάτι, ὅταν περάσῃ μὲ ἀντλία ἀπὸ τὸ μηχανήμα χωρίζεται σὲ δύο: τὸ ἕνα μέρος, τὰ δύο τρίτα περίπου τοῦ συνόλου, εἶναι πόσιμο γλυκὸ νερό καὶ τὸ ὑπόλοιπο (τὸ ἕνα τρίτο) εἶναι ἄρμη. Τὸ γλυκὸ νερό μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ πόσιμο, γιὰ τὴ γεωργία ἢ γιὰ τὴ βιομηχανία. Ἡ ἄρμη μπορεῖ νὰ ὑποστῇ καὶ ἄλλη ἐπεξεργασία γιὰ νὰ ἀποδώσῃ ἄλας, μαγνήσιο, κάλιο, ἄλλες χημικὲς οὐσίες.

Τὸ ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον σημείω τῆς μεθόδου αὐτῆς εἶναι ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ ἔχουμε ἕναν

τρόπο γιὰ νὰ παίρνουμε πόσιμο νερό ἀπὸ τὸ θαλάσσιο μὲ λίγα ἔξοδα. Ἔτσι, θά μπορῇ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὶς οἰκιακὲς ἀνάγκες καθὼς καὶ τὴ γεωργία καὶ τὴ βιομηχανία.

Ἡ ἡλεκτρικὴ ἐνέργεια πού χρειάζεται, θά κοστίζῃ κατὰ τὸ ἕνα τρίτο λιγώτερο ἀπὸ ἐκείνην πού ἀπαιτεῖ ἡ καλύτερη μέθοδος ἀποστάξεως.

Πολλὲς περιοχές τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν θά δεχθοῦν μὲ ἱκανοποίησι τὴν καινούργια μέθοδο, ὅπως π.χ. τὸ Τέξας, ἡ Καλιφόρνια καὶ ἄλλες πολιτεῖες ὅπου τὸ νερό δὲν εἶναι ἄφθονο. Μὲ τὸν καιρὸ, ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος σὲ μεγαλύτερη κλίμακα θά ἐπιτρέψῃ τὸν ἀποικισμὸ μεγάλων περιοχῶν τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς πού σήμερα μένουν ἀκατοίκητες.

Ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ἐπιστημόνων πού ἐπέτυχαν τὴν καινούργια μέθοδο ἦταν ὁ Οὐῶλτερ Τζιούντα, ἀντιπρόεδρος καὶ τεχνικὸς σύμβουλος τῆς ἐταιρείας «Ionics, Incorporated», ἐρευνητῆς τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ Χάρβαρντ καὶ σύμβουλος τοῦ Ἐργαστηρίου Ἀτομικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Ὁοκ Ρίτζ.

Στὴ μέθοδο αὐτὴ δὲν χρησιμοποιεῖται οὔτε θερμότης, οὔτε χημικὲς οὐσίες. Οἱ συνθετικὲς μεμβράνες ἔχουν πάχος 10-40 χιλιοστῶν τῆς ἴντσας καὶ κατα-

σκευάζονται ἀπὸ προϊόντα ἀνθρακελαίου καὶ πετρελαίου.

Οἱ μεμβράνες αὐτὲς φαίνεται πῶς θά μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὸν καθαρισμὸ τῆς ζάχαρης, τῆς γλυκερίνης, τοῦ γάλακτος καὶ ἄλλων ὀργανικῶν προϊόντων. Ἀκόμη θά μπορούσαν νὰ χρησιμεύσουν στὴν περισυλλογὴ διαφόρων πολυτίμων χημικῶν οὐσιῶν καὶ μετὰλλων ἀπὸ τὰ ἀκάθαρτα νερά.

Μεγάλο μέλλον ἐλπίζεται πῶς θά ἔχῃ ἡ χρησιμοποίησις τῶν μεμβρανῶν «ιοντικῆς ἀνταλλαγῆς» στὶς βιολογικὲς καὶ ἱατρικὲς ἐρευνες. Τὸ ἀνθρώπινο σῶμα περιέχει ἑκατοντάδες διαφορετικὲς μεμβράνες πού ἐκτελοῦν διάφορες λειτουργίες, ὅπως οἱ μεμβράνες τῶν νεφρῶν, τῶν πνευμόνων, τῶν νεύρων, τῶν αἱμοφόρων ἀγγείων καὶ τῶν ἐντέρων. Οἱ συνθετικὲς μεμβράνες δὲν μοιάζουν βέβαια μὲ τὶς ἀνθρώπινες, ἀλλὰ ἔχουν πολλὲς κοινὲς ιδιότητες. Γι' αὐτὸ μποροῦν νὰ χρησιμεύσουν σὰν ἕνα μέσο γιὰ τὴν μελέτη τῶν μεμβρανῶν τοῦ σώματος καὶ νὰ φωτίσουν μερικὸς βασικοὺς μηχανισμοὺς τοῦ. Ἡ εὐκολία παραγωγῆς τῶν μεμβρανῶν αὐτῶν καὶ ἡ δυνατότητα νὰ καταγράφωνται ἐπάνω τους διάφορες μετρήσεις, τὶς κάνει πολὺ κατάλληλες γιὰ βιολογικὲς μελέτες.

Τὰ χρώματα καὶ ἡ στάσις μας

Οταν συγκρίνεται διάφορα χρώματα, προσέξτε νὰ μὴν εἰσθε ξαπλωμένος. Ὁ τρόπος πού τὰ βλέπετε ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν θέσι τοῦ σώματός σας, ἀναφέρει ὁ δόκτωρ Ἀλντγκτον τῆς Βρε-

τανικῆς Ἐταιρείας Ἡλεκτρικῶν Λαμπτήρων Σήμερα σὲ μιὰ ἀνακοίνωσί του στοῦ βρετανικοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ «Η Φύσις».

Ὅταν εἰσθε ὄρθιος, καὶ τὰ δύο μάτια βλέπουν τὰ χρώματα

σχεδόν κατά τον ίδιο τρόπο. Αύτη είναι θέβαια ή συνηθισμένη στάσι σας, όταν προσπαθήτε να συγκρίνετε ένα χρώμα με το δείγμα σας. Άλλά και όταν είσθε ξαπλωμένος άνάσκελα, πάλι τὰ δύο σας μάτια βλέπουν τὰ χρώματα με τον ίδιο τρόπο.

Όταν όμως γυρίσετε στο ξνα

πλευρό, τὸ μάτι πὸν βρίσκεται χαμηλότερα εἶναι πιὸ εὐαίσθητο στὸ κόκκινο χρώμα ἀπὸ ἐκεῖνο πὸν βρίσκεται ψηλότερα, λέγει ὁ δόκτωρ "Αλντιγκτον. Ἀντίθετα, τὸ ἐπάνω μάτι εἶναι πιὸ εὐαίσθητο στὸ μπλὲ χρώμα. Ἀν γυρίσετε στὸ ἄλλο πλευρό, ἡ χρωματικὴ εὐαισθησία τῶν δύο ματιῶν ἀντιστρέφεται.

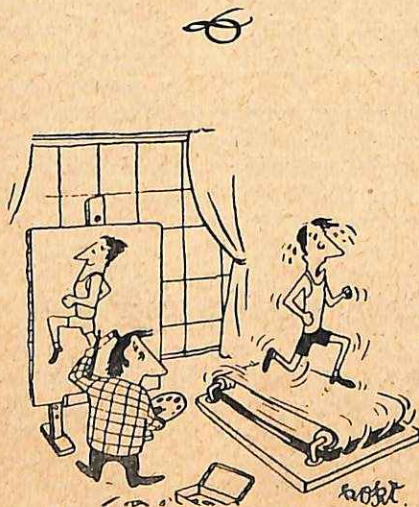
Δακτυλικά ἀποτυπώματα 3.500 ἐτῶν

Τὰ δακτυλικά ἀποτυπώματα τῶν ἀνθρώπων πὸν ἐσφράζιζαν τὶς στάμνες μετὸ λάδι, πρὶν ἀπὸ 3.500 χρόνια, ἦταν ἀκόμη καθαρὰ, ὅταν οἱ στάμνες ἦρθαν στὸ φῶς, μετὶς τελευταῖες ἀνασκαφῆς τοῦ 1950.

Αὐτὸ ἀναφέρει ὁ δόκτωρ "Αλαν Γουαίης, καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Φαρούκ Ι. τῆς Ἀλεξάνδρειας. Ὁ κ. Γουαίης ἀνεκοίνωσε στὴν Ἀμερικανικὴ Φιλοσοφικὴ Ἑταιρία

τὴν ἀνακάλυψι μιᾶς σπουδαίας κατοικίας μετὸ μεγάλο ὑπόγειο κατὰ τὶς ἀνασκαφῆς τῶν Μυκηνῶν, στὴν Ἑλλάδα.

Στὸ ἓνα δωμάτιο τοῦ ὑπογείου θρίσκονταν τριάντα «ἀμφορεῖς» γιὰ λάδι, πὸν εἶχαν κλεισθῇ μετὸ πηλὸ καὶ εἶχαν σφραγισθῇ μετὶς σφραγίδες τοῦ κατόχου τους. Στὶς στάμνες αὐτὲς διακρίνονται καθαρὰ τὰ δακτυλικά ἀποτυπώματα αὐτῶν πὸν τὶς ἐσφράγισαν.

Ὁ νεορρεαλισμὸς στὴν τέχνη

Ὁ ἥρωας, πὸν τὰ κατορθώματά του ξεπερᾶσανε τὰ ὄρια τῆς ἀνθρώπινης δύναμης καὶ γίνανε παραμῦθι, πὸν ἐθρεψε ἀμέτρητες γενεές.

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΣΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

«Ἡ φυλλάδα τοῦ Μέργ' Ἀλέξαντρου»

Λίγες εἶναι μέσα στὴν παγκόσμια ἱστορία οἱ μορφές πὸν ὁ θρύλος τὶς ἀγκαλιᾶζει καὶ πλάθει γύρω τους τὸ παραμῦθι του. Τέτοια μορφή εἶναι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Ἡ ζωὴ του δὲν εἶναι ἀγνωστὴ καὶ τὰ κύρια περιστατικά της εἶναι πασιγνώστα. Γεννήθηκε στὴν Πέλλα τῆς Μακεδονίας τὸ 356 π.Χ., γιὸς τοῦ Βασιλιᾶ Φιλίππου καὶ τῆς Ὀλυμπιάδος. Ὑστερα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια ἀνέβηκε στὸ θρόνο καὶ ἀμέσως ἄρχισε τοὺς ἀγῶνες του, πὸν κράτησαν ὅλη τὴ λιγύχρονη ζωὴ του, ὡς τὰ 323 π.Χ., ὅποτε πέθανε στὴ Βαβυλώνα.

Πόλεμοι καὶ μάχες πὸν διεξάγονται μετὸ ἀπίστευτὴ ταχύτητα τοῦ χαρίζουν μέσα σὲ 11 χρόνια ὀλόκληρη τὴν Περσικὴ Αὐτοκρατορία. Καὶ καθὼς ἡ φαντασία τῶν λαῶν δὲν παραδέχθηκε τὰ δεσμευτικά ὄρια τῆς λογικῆς, ἄφησε τὸ θαυμασμό της γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο νὰ δουλέψῃ ἐλεύθερα. Καὶ εἶδε στὸν Ἀλέξανδρο ὁχι μόνον τὸν γενναῖο στρατηγὸ, μὰ καὶ ἀπόγονο καὶ συγγενὴ τῶν δικῶν της Βασιλιάδων, ἀπόγονο καὶ ἰσότιμο τῶν δικῶν της Θεῶν,

ἄξιο νὰ λατρευτῇ ὅπως ἐκεῖνοι, τὸν εἶδε σοφὸ, δίκαιο, ἔξυπνο, ἐξερευνητὴ πὸν ὀργῶνι στεριές καὶ θάλασσες. Σὲ ὅλους τοὺς σχετικὸς μύθους, ὁ Ἀλέξανδρος προβάλλει σὰν φωτεινὸ πρότυπο, προικισμένο μετὸ ὅλες τὶς ἀρετὲς πὸν θαυμάζουν οἱ λαοί.

★

Πολὸ φυσικὸ λοιπὸν ἦταν, τὸ ἡρωϊκὸ του πέρασμα καὶ ὁ ξαφνικὸς του θάνατος, νὰ ἐπηρεᾶσουν βαθιὰ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς. Μὰ ὁ μῦθος πὸν γεννήθηκε στὴν Ἀνατολὴ δὲν ἄργησε νὰ ξαπλωθῇ σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη. Ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὡς τὴν Ἰσπανία καὶ ὡς τὴν Αἰθιοπία καὶ τὶς Σκανδιναβικὲς χώρες καὶ ὡς τὴν Ἰαπωνία ἀκόμη, εἶναι γνωστὸς ὁ μῦθος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Ποῦ γεννήθηκε ὁ μῦθος;

Πατρίδα του φαίνεται πὸς εἶναι ἡ Αἴγυπτος τῆς ἐποχῆς τῶν Πτολεμαίων, ὅπου ὁ Ἀλέξανδρος λατρεύτηκε σὰν Θεός. Στὴν Αἴγυπτο, κατὰ τὸν Β' ἢ Γ' π.Χ.

αίωνα, γράφτηκε ένα μυθιστόρημα που έγινε πολύ της μόδας.

Το μυθιστόρημα, ως το ποίμα έτσι, αποδιδόταν στον Καλλισθένη, ένα άνεψιό του 'Αριστοτέλη, που ακολούθησε τον 'Αλέξανδρο στην έκστρατεια του. 'Όπως αποδείχθηκε, όμως, το έργο γράφτηκε πολύ μετά τον θάνατο του Καλλισθένη και γι' αυτό το χειρόγραφο είναι σήμερα γνωστό ως «Ψευδοκαλλισθένης». 'Ο Ψευδοκαλλισθένης στάθηκε πηγή όλων των διασκευών και μεταφράσεων που κυκλοφόρησαν στην 'Ανατολή και στη Δύση.

Τόσο δημοφιλής ήταν η μορφή του Μεγάλου 'Αλεξάνδρου, ώστε τον 14ο αιώνα, όταν εισήχθησαν στην Εύρώπη τα παιγνιόχαρτα, ο 'Αλέξανδρος μαζί με τον Δαυΐδ, τον 'Ιούλιο Καίσαρα και τον Καρολομάγνο, αποτέλεσαν τους τέσσερις ρηγάδες της τράπουλας.

'Ο 'Αλέξανδρος ήταν ο Ρήγας σπαθί. Καθώς ο μύθος διαδιδόταν από χώρα σε χώρα, η λαϊκή φαντασία τον δούλευε και τον πλούτιζε και τον προσάρμοζε σε έθνικες παραδόσεις και θρησκευτικές προλήψεις.

☆

'Η ποίηση έδωσε θέμα και στη ζωγραφική και ιδίως τη διακόσμηση χειρογράφων. 'Από τα διάφορα χειρόγραφα που διηγούνται τη ζωή και τα κατορθώματα του Μεγάλου 'Αλεξάνδρου, δυο ξεχωρίζουν για τις θαυμάσιες μικρογραφίες τους. Είναι τα χειρόγραφα των ποιημάτων δυο Περσών ποιητών, του Φιρντουση και του Νιζάμη, που από τον 14ο έως τον 16ο αιώνα στάθηκαν πηγή έμπνευσεως για τους πατριώτες τους μικρογράφους.

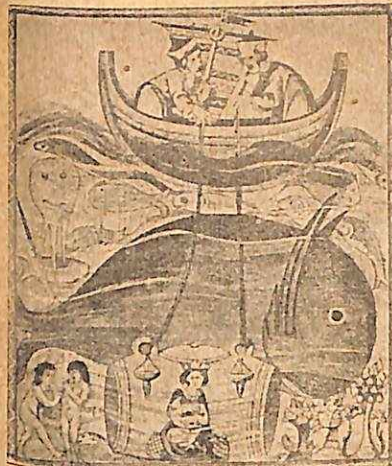
'Ο Μέγας 'Αλέξανδρος στο Κοράνι

Διηγείσαι σχετικές με τον 'Αλέξανδρο βρίσκουμε πολλές στο Κοράνι. Το χειρόγραφο του Ψευδοκαλλισθένη κυκλοφορούσε στην Παλαιστίνη και στη Συρία, όπου από το 595 έως το 600 μ.Χ. ο Μωάμεθ έκανε διάφορα ταξίδια. 'Εκεί θα άκουσε άσφαλώς τον μύθο για τον Μέγα 'Αλέξανδρο, τον έθαύμασε κι' αυτός και τον περιέλαβε στο Κοράνι που έγραψε αργότερα.

Οι μουσουλμανικοί λαοί ονομάζουν τον 'Αλέξανδρο 'Ισκάνταρ Δούλ-Καρνέιν ή και απλώς Δούλ-Καρνέιν, που θα πη δικέρατος. 'Από που βγήκε αυτή η ονομασία;

'Όταν ο 'Αλέξανδρος κατάκτησε την Αίγυπτο, άνακηρύχθηκε για λόγους πολιτικούς γιός του Αιγύπτιου Θεού 'Αμμωνα και μετά τον θάνατό του ως 'Αμμωνας λατρεύτηκε. 'Ο Θεός αυτός παριστανόταν με κέρατα κριαριού στο κεφάλι και έτσι παραστάθηκε και ο 'Αλέξανδρος σε μικρά αγαλματάκια. 'Αργότερα ένας από τους Διαδόχους του έκοψε νομίσματα στα όποια παριστανόταν ο 'Αλέξανδρος με κέρατα. Τα νομίσματα αυτά κυκλοφορούσαν σαν διενθές νόμισμα την εποχή εκείνη σ' όλη την 'Ανατολή και έτσι ο 'Αλέξανδρος ώνομάστηκε δικέρατος. 'Όταν ο Μωάμεθ έγραφε το Κοράνι, τόσος ήταν ο θαυμασμός του για τον 'Αλέξανδρο, ώστε τον κατέλεξε ανάμεσα στους Προφήτες της προίσαμικής εποχής που θεωρούσε προδρόμους του.

Γενικά το όνομα Δούλ-Καρνέιν, όπως λέγεται στο Κοράνι ο 'Αλέξανδρος, αναφέρεται σαν πα-

'Ο Μέγας 'Αλέξανδρος στο βυθό του 'Ωκεανού.
('Από γαλλ. χειρόγρ. του 13ου αι.)

ράδειγμα ανθρώπου που ήρθε με αποστολή από το Θεό να νουθετήσει την ανθρωπότητα. 'Αργότερα, Μουσουλμάνοι χρονογράφοι τον παρουσιάζουν φανατικό Μουσουλμάνο που μάχεται για τη δόξα του 'Ισλάμ, τον θάζουν μάλιστα να επισκέπτεται και τη Μέκκα. Αυτό το επεισόδιο το πήρε και η περσική ποίηση και το συναντούμε στα ποιήματα του Φιρντουση και του Νιζάμη, καθώς και σε χειρόγραφα του 13ου και του 15ου αιώνα.

'Ενας ωραίος μύθος που πήρε για το Κοράνι ο Μωάμεθ είναι εκείνος που θέλει τον 'Αλέξανδρο στη χώρα των Σκοταδιών να ζητά την Πηγή με το 'Αθάνατο Νερό. Χάρι σ' ένα τυχαίο περιστατικό, λέει ο μύθος, ο ύπρετης του Μεγάλου 'Αλεξάνδρου άνακάλυψε την πηγή. Και να πώς:

'Ενα παστό ψάρι που κρατούσε στα χέρια του του έπεσε στο νερό και άμέσως ζωντάνεψε. 'Ο ύπρετης ο 'Ανδρέας ήπια από το

νερό και έγινε άθανάτος, δέν είπε όμως τίποτα στον 'Αλέξανδρο. 'Αργότερα, μη μπορώντας να κρατηθί από τη χαρά του, φανέρωσε το μυστικό. 'Ο 'Αλέξανδρος θύμωσε και διέταξε να τον ρίξουν στη θάλασσα, όπου ο 'Ανδρέας μεταμορφώθηκε σε θαλάσσιο δαίμονα.

'Ο 'Αλέξανδρος στην περσική ποίηση

Για πρώτη φορά ο 'Αλέξανδρος συναντάται στην περσική ποίηση στο έμμετρο έπος του έθνικου ποιητή των Περσών Φιρντουση που έζησε από το 935—1020 μ.Χ. Το έπος αυτό λέγεται «Σαχνάμα», δηλαδή «Βιβλίο των Βασιλέων», και έχει 120.000 στίχους. Είναι μια φανταστική κατά το μεγαλύτερο μέρος της αφήγηση των κατορθωμάτων των Περσών Βασιλέων ως την εποχή που η χώρα κατακτήθηκε από τους 'Αραβες, το 651 μ.Χ. 'Ο τρόπος με τον όποιο φέρθηκε ο κατακτητής 'Αλέξανδρος στους νικημένους Πέρσες φαίνεται πως δέν λησμονήθηκε από το λαό. 'Υστερα, η μεγάλη Περσική αυτοκρατορία ήταν για τον λαό της ιερή και άήττητη. Πώς να συνδυαστή λοιπόν η κατάκτηση ώστε να μη γίνεται προσβολή; Αυτό το βλέπουμε στο ποίημα του Φιρντουση.

Στο «Σαχνάμα» ο 'Αλέξανδρος γίνεται έτεροθαλής αδελφός του Δαρείου και διάδοχός του. Γεννήθηκε, μας λέει ο Φιρντουση, από Πέρση πατέρα και 'Ελληνίδα μητέρα και πλάθει όλκληρη ιστορία:

'Ο Βασιλιάς της Περσίας άφου νίκησε τον Βασιλιά των 'Ελλήνων Φαίλακου (Φίλιππο), τον ύποχρέωσε να του δώσει την κόρη του Ναχίντ ('Αφροδίτη) και να

του πληρώση φόρο χίλια χρυσά αυγά τὸ χρόνο. Ἡ Ναχλιν ὅμως εἶχε ἓνα ἐλάττωμα: Μύριζε ἡ ἀναπνοή της. "Ετσι σὲ λίγο ὁ Βασιλιάς τῆς Περσίας ἀναγκάστηκε νὰ τὴν διώξη. Αὐτὴ τότε ἦταν ἔγκυος καὶ σὲ λίγο, στὴν αὐλὴ τοῦ πατέρα της πιά, γέννησε τὸν Ἰσκάνταρ. Ὁ Βασιλιάς τῆς Περσίας ξαναπαντρεύτηκε μιὰ Περσίδα αὐτὴ τὴ φορὰ καὶ ἔκαμε ἄλλο γιό, τὸν Ντάρas, τὸν γνωστό μας Δαρεῖο. Στὴν ἀρχὴ ὁ Ἰσκάνταρ ἀρνήθηκε νὰ πληρώσῃ στὸν ἑτεροθαλὴ ἀδελφὸ του τὰ χίλια χρυσά αυγά, πού ἔδωσε ὁ πατέρας του σὰν φόρο ὑποτελείας, καὶ εἰρωνεύθηκε τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Ντάρas, λέγοντας πὼς ἡ κλώσσα του ἔπαψε νὰ γεννάει.

Δὲν ἔφθανε αὐτό. Σὲ λίγο ἐξεστράτευσεν ἐναντίον του. Ὁ Ντάρas νικήθηκε καὶ φεύγοντας δολοφονήθηκε στὸ δρόμο. Ὁ Σικάνταρ ἔφθασε τὴν τελευταία στιγμή κοντὰ του καὶ ὁ Ντάρas τὸν παρακάλεσε νὰ παντρευτῇ τὴν κόρη του Ρουσάνεκ (Ρωξάνη), νὰ προστατεύσῃ τὴν οἰκογένειά του καὶ νὰ σεβαστῇ τὴ θρησκεία τῶν πυρολατρῶν. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο γεγονὸς ἀπηχεῖ ἱστορικὰ περιστάτικα. Τὰ τῆς γεννήσεως ὅμως εἶναι ὅλως διόλου παρὰμύθια.

"Αλλὸ ἐντελὼς φανταστικὸ περιστατικὸ εἶναι ἡ μετάβασι τοῦ Ἀλεξάνδρου στὴν αὐλὴ τῆς Βασίλισσας τῆς Ἰσπανίας Καίταφέ. Πήγαινε—λέει ἐκεῖ—γιὰ νὰ τῆς ζητήσῃ νὰ τὸν πληρώσῃ κάθε χρόνον φόρο ὑποτελείας καὶ παρουσιάζεται ὡς πρεσβευτής. Ἡ Βασίλισσα ὅμως τὸν ἀναγνωρίζει ἀπὸ ἓνα πορτραῖτο του καὶ τὸν ἀναγκάζει νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὴν ἀπαιτησί του.

"Αλλὰ δὲν εἶναι μόνον ὁ Φιρόντουσι τὴν Περσία πού χρησιμο-

ποίησε γιὰ ἥρωα τοῦ ἔπους του τὸν Ἀλέξανδρο. "Ενας ἄλλος ποιητής, ὁ Νιζάμη (13ος αἰὼν) ἔγραψε τὸ «Σικανταρνάμα» («Ἔπος τοῦ Ἀλεξάνδρου»), ἓνα ἔργο ἀπὸ 5 ἑξαμετρα μυθιστορήματα.

Στὸ βιβλίον τοῦ ὁ Νιζάμη ἔχει μιὰ ἀστεία ἐρμηνεία τοῦ ἐπιθέτου Δουλ-λ-Καρνέιν πού ὅπως εἶδαμε δίνεται στὸν Ἀλέξανδρο καὶ στὸ Κοράνι.

Τὸ ἐπίθετο αὐτό, λέει ὁ Νιζάμη, δόθηκε στὸν Ἀλέξανδρο ἐπειδὴ εἶχε μεγάλα αὐτιά σὰν κέρατα. Τὸ μυστικὸ αὐτὸ τὸ ἤξερε μόνον ὁ κουρέας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος πῆγε καὶ τὸ ψιθύρισε μέσα σὲ μιὰ πηγὴ. Γύρω ἀπὸ τὴν πηγὴ φύτρωναν καλαμιές πού σὲ κάθε φύσημα τοῦ ἀέρα ψιθύριζαν: «Ὁ Βασιλιάς Ἀλεξάνδρος ἔχει μεγάλ' αὐτιά». Τὸ πρᾶγμα ἔγινε ἔτσι γνωστὸ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἀναγκάστηκε νὰ παραδεχθῇ τὴν ἀλήθειαν πὼς τίποτα σὲ τοῦτον τὸν κόσμον δὲν μένει μυστικόν.

Σὲ ἄλλῃ διήγησι τοῦ Νιζάμη, ὁ Ἀλέξανδρος παριστάνεται σὰν σοφὸς πρὸς πολλὸν παρὰ σὰν κατακτητής, καὶ συναναστρέφεται τοὺς ἑπτὰ Σοφοὺς, ἀνάμεσα στοὺς ὁποῖους πρὸ σπουδαία θέσι κατέχει ὁ Ἀριστοτέλης. Σὲ ὅλο τὸ δεύτερον μέρος, τὸ Σικανταρνάμα ἐμπαχρὶ ("Ἔπος τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ θάλασσαν), ὁ Ἀλέξανδρος ταξιδεύει ἀκατάπαυστα σὲ ὅλο τὸν κόσμον ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ συστήσῃ στοὺς ἀνθρώπους νὰ μετανοιώσουν γιὰ τὰς ἁμαρτίαις τους.

Στὸ ποίημα τοῦ Νιζάμη ἀναφέρεται καὶ τὸ παράξενο ἀνέκδοτο, ἡ περιγραφὴ τῆς χαράδρας μὲ τὰ διαμάντια, ἀνέκδοτο πού τὸ βρίσκουμε αὐτοῦσιον στὴ Χαλιμά στὸ κεφάλαιον ὅπου ὁ Σεβάχ ὁ

Θαλασσινὸς διηγεῖται τὰ κατορθώματά του.

Ταξιδεύοντας ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τοὺς συντρόφους του, ἔφθασε, λέει ὁ Νιζάμη, στὴ χαράδρα μὲ τὰ διαμάντια. Ἡ χαράδρα ἦταν γεμάτη ἀπὸ τίς πολυτίμες πέτρες, κατένευσε ὅμως δὲν τοιμοῦσε νὰ πλησιάσῃ γιὰτὶ στὸ θάθος τῆς εἶχαν τίς φωλιές τους πολλὰ φαρμακερὰ ὄρνεα. Τότε ὁ Ἀλέξανδρος σοφίστηκε κάτι πολὺ ἑυφυνο. Διέταξε νὰ σφάξουν χίλια πρόβατα καὶ νὰ τὰ ρίξουν στὴ χαράδρα. Τὰ διαμάντια κόλλησαν πάνω στὴ γλυστερὴ ἐπιφάνεια τοῦ κρέατος. Τὰ ὄρνεα τρέξαν καὶ ἄρπαξαν τὸ κρέας. Ἐνῶ ὅμως θγαίνανε ἀπὸ τὴν χαράδρα, ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ σύντροφοί του, πού παραμόνευαν ἐκεῖ, ἔμπηξαν δυνατὰς φωνάς. Τὰ ὄρνεα τρόμαξαν, παράτησαν τὸ κρέας καὶ φύγανε, ἐνῶ οἱ σύντροφοι τοῦ Ἀλεξάνδρου τρέξαν καὶ μαζέψανε τὰ διαμάντια. Ὁ μῦθος αὐτὸς φαίνεται πὼς ἔχει τὴν ἀρχὴν του σὲ τὴν Ἰνδία ὅπου ὑπάρχουν τὰ περίφημα ἀδαμαντωρυχεῖα τῆς Γκολκόντας.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος Φιλόσοφος

Αλλὰ καὶ ἡ φιλία τοῦ Ἀλεξάνδρου μὲ τὸ δάσκαλό του, φιλόσοφο Ἀριστοτέλη, ἐντυπώθηκε στὴ λαϊκὴ φαντασίαν πού πάνω στὸ θέμα ἔπλασε τὸ παραμῦθι της.

Ὁ ρόλος τοῦ Ἀριστοτέλη μεγαλοποιεῖται στὸ ἔργο τοῦ Νιζάμη. Γίνεται ὁ μυστικοσύμβουλος τοῦ Βασιλιά καὶ ὁ ἀρχηγὸς μιᾶς μεγάλης συντροφιάς ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους σοφοὺς τῆς Ἀρχαιότητος. Οἱ μικρογραφίες μᾶς παρουσιάζουν συχνὰ τὸν Ἀλέξανδρο νὰ περνᾷ τὴν ὥραν τοῦ συζητῶντας μὲ τοὺς σοφοὺς θέ-

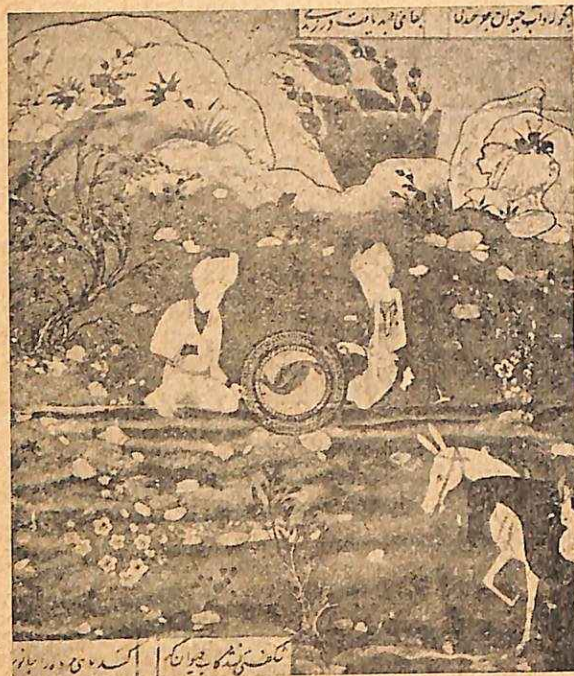
ματα φιλοσοφικά, θρησκευτικά καὶ ἐπιστημονικά. Περιέργως παριστάνεται στὸ Περσικὸ ἔπος ἡ μορφή τοῦ Σωκράτη. Τὸν βλέπουμε ἐρημίτη, μακριὰ ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια. Ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ στέλνει πρόσκλησι νὰ ἔρθῃ στὸ παλάτι νὰ λάβῃ μέρος σὲ συζητήσεις. Ἐκεῖνος τότε τοῦ μνησά πὼς «ὁ δοῦλος πού ἀφιερώνεται στὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑψίστου δὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς. «Δουλεύοντας τὸ Θεόν, εἶμαι ἀνώτερος ἀπὸ σένα, Βασιλιά. Τὴ στιγμή πού θὰ καταδεχθῶ νὰ ἔρθω σὲ σένα, θὰ γίνω δοῦλος.»

Ἡ περὶ φανὴ αὐτὴ ἀπάντησι, ἀντὶ νὰ ἐξοργίσῃ τὸν Ἀλέξανδρο τοῦ κινεῖ τὴν περιέργειαν. Πηγαινέ οἱ ἴδιοι νὰ δῇ τὸ Σωκράτη. Ὅταν φθάσῃ τὸν βρίσκει νὰ κοιμάται. Γιὰ νὰ τὸν ξυπνήσῃ, λέει ὁ Πέρσης ποιητής, τὸν σκουντάει μὲ τὸ πόδι του. Τότε ὁ Σωκράτης θυμῶναι καὶ τοῦ φωνάζει: «Ἐγὼ ἔχω ἓνα δοῦλο, τὸ πάθος. Ἐσὺ εἶσαι δοῦλος τοῦ δούλου μου καὶ ὑποτάσσου σὲ κείνον πού ἔπρεπε νὰ σὲ ὑπηρετῇ.» Μὲ τὰ πολλὰ ὁ Σωκράτης καταδέχεται νὰ δώσῃ στὸν Ἀλέξανδρο μερικὰ συμβουλές, τίς ὁποῖες διατάσσει νὰ χαράξουν μὲ χρυσὰ γράμματα στὴν πρόσοψιν τοῦ παλατιοῦ. Καὶ ἐδῶ ὑπάρχει κάποια ἀληθινὴ θάσι, τὸ ἐπισημῶδες τοῦ Ἀλεξάνδρου μὲ τὸν κυνικὸν φιλόσοφον Διογένη. Ὁ Ἀνακτολῆς ὅμως ποιητής δὲν ξέρει τὰ πράγματα. Παραδόσεις μπερδεμένες ἀκούει καὶ ξέρει μόνον μερικὰ ἑξακουστὰ ὀνόματα. Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα θέλει νὰ ἐξάρῃ τὴν μορφήν τοῦ Ἀλεξάνδρου πού στὴν προκείμενῃ περίπτωσι φανερῶναι ἄλλο ἓνα τῆς χάρισμα, τὸ σεβασμὸς τῆς πρὸς τὴν σοφίαν καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην της.

Καὶ στὰ βυζαντινὰ χρόνια

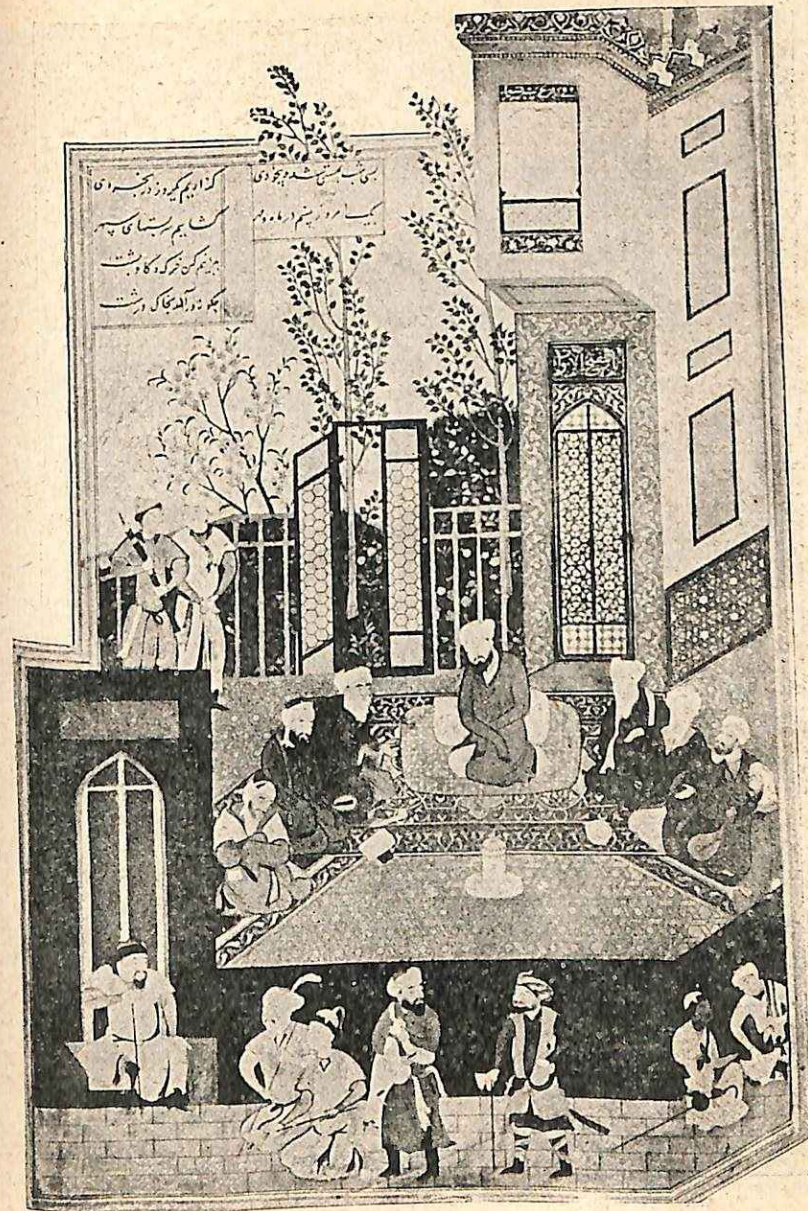
Ἀλλὰ καὶ τὶς Βυζαντινὲς ἀκόμη καὶ τὶς μεταβυζαντινὲς γενεὲς ἔθρεψε ἡ «Φυλλάδα τοῦ Μεγ' Ἀλέξανδρου» ποὺ κυκλοφο-

ροῦσε σὲ πεζὲς καὶ ἑμμετρὲς διασκευὲς σὲ πόλεις καὶ χωριά. Τὸ φθηνὸ αὐτὸ ἀνάγνωσμα στάθηκε γιὰ τὸν Μεσαιωνικὸ κόσμον ὅ,τι ἡ Ἰλιόδα καὶ ἡ Ὀδύσσεια γιὰ τὸν Ἀρχαῖον.

Οἱ σύντροφοι τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀνακαλύπτουν τὴν Πηγὴ μὲ τὸ Ἀθάνατο Νερό.
(Ἀπὸ περσικὸ χειρόγραφο τοῦ 15οῦ αἰ.)

Δημοσιεύουμε μερικὰ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν εἰκονογραφημένων χειρογράφων ποὺ μιλοῦν γιὰ τὰ κατορθώματα, τὴ σοφία καὶ τὰ ταξίδια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Τὶς εἰκόνες αὐτὲς τὶς ἔχει δημοσιεύει σὲ διδρίλιον τὸν «Ἡ φυλλάδα τοῦ Μεγ' Ἀλέξανδρου» ὁ Α. Α. Πάλλης.

Ὁ Σικάνταρ καὶ οἱ ἑπτὰ σοφοὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας.
(Ἀπὸ Περσικὸ χειρόγραφο τοῦ 15οῦ αἰ. — Βρετανικὸ Μουσεῖο)

Ὁ πόλεμος Ἀλεξάνδρου καὶ Δαρείου
(Ἀπὸ Περσικὸ χειρόγραφο τοῦ 15ου αἰ. — Βρετανικὸ Μουσεῖο)

Ὁ θάνατος τοῦ Δαρείου.
(Ἀπὸ Περσικὸ χειρόγραφο τοῦ 16ου αἰ. — Τὸπ Καπού, Κων)πολι)

ΑΥΤΟΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ

Τοῦ

LAWRENCE GALTON

Ο ἄνθρωπος δὲν θὰ ἦταν ἄνθρωπος ἂν δὲν τὸν ἐνωχλοῦσε ἡ ἰδέα τοῦ πόνου, ἂν δὲν τὸν τρώαζε καὶ δὲν τὸν κρατοῦσε μακριὰ ἀπὸ τοῦ γιατροῦ ἢ τὸν ὀδοντογιατροῦ.

Σήμερα ὅμως ἡ ἐπιστήμη προσφέρει ἕνα καινούργιο, ἀπλό καὶ ἀσφαλὲς τρόπο πὺ διώχνει τὸν πόνο—καὶ τὴν ἐνόχλησι πὺ μᾶς προκαλεῖ—ὄχι μόνο ἀπὸ τὶς μεγάλες ἐγχειρήσεις, μὰ καὶ ἀπὸ τὶς μικρότερες, ἀλλὰ ὀδυνηρὰς χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις. Καί, μὲ τὸ μέσο αὐτό, τὸν πόνο τὸν ἐλέγχει ὁ ἴδιος ὁ ἀσθενὴς καὶ αὐτὸς τὸν ρυθμίζει.

Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι πρέπει ὁ γιατρός νὰ κάνῃ μιὰ τομὴ σὲ ἕνα ἀπόστημα, νὰ σᾶς ἀφαιρέσῃ ράμματα, νὰ σᾶς καθάρῃ ἕνα ἔγκαιμα ἢ νὰ ἐπανορθώσῃ ἕνα κάταγμα. Φαντασθῆτε τὸ γιατρό σας, στὸ ἱατρεῖο του ἢ στὸ σπιτί σας, νὰ σᾶς δῇ μιὰ μικρὴ λαστιχένια μάσκα πὺ τὴν κρατᾶτε στὸ χέρι σας καὶ τὴ φέρνετε στὸ προσωπὸ σας, ὅποτε θέλετε. Μερικὰς βαθιεῖς εἰσπνοὲς καὶ ὁ πόνος φεύγει, ἐνῶ ἔσεῖς διατηρεῖτε ἀπόλυτα τὶς αἰσθήσεις σας. Ἄν ὁ πόνος ξαναγυρίσῃ, μερικὰς ἀκόμη εἰσπνοὲς καὶ ὁ πόνος φεύγει καὶ πάλι.

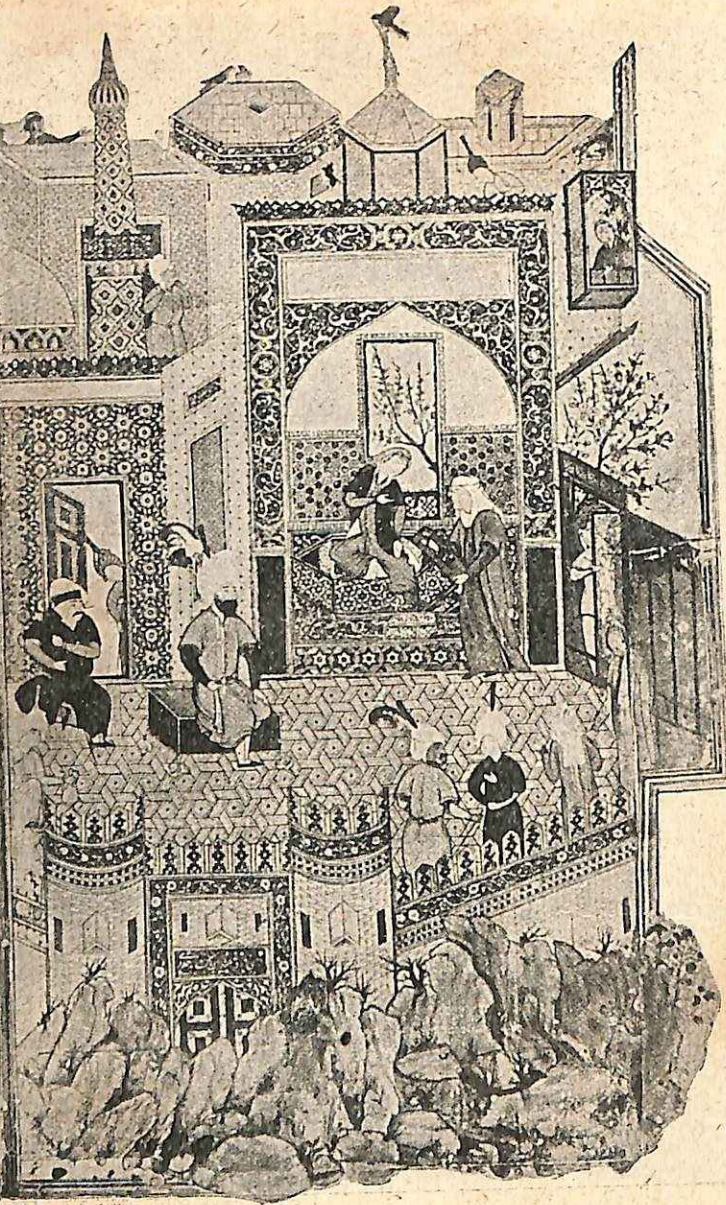
Ὅταν ὁ γιατρός τελειώσῃ, σηκώστε καὶ φεύγετε χωρὶς νὰ

ἔχετε νοιώσει καθόλου πόνο καὶ τὸ σπουδαιότερο χωρὶς νὰ ἔχετε ἐπακόλουθα· οὔτε ναυτία, οὔτε νάρκη, οὔτε τίποτα.

Ἀπὸ τέσσερα χρόνια τώρα ἡ αὐτοαναισθησία χρησιμοποιοῦντοκε ἐλεύθερα σὲ χιλιάδες περιπτώσεις στὸ Πανεπιστήμιο Ντιούκ, στὴν πόλι Ντάραμ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, καὶ ἔφερε ἀληθινὴ ἐπανάστασι στὶς μικρὰς χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις. Ἡ μέθοδος αὐτὴ χρησιμοποιήθηκε σὲ ἱατρεῖα, σὲ σταθμοὺς πρώτων βοηθειῶν, σὲ σπῖτια καὶ σὲ νοσοκομειακά αὐτοκίνητα ἐνῶ πῆγαιναν τοὺς ἀσθενεῖς στὸ νοσοκομεῖο.

Τὶ εἶναι τὸ Τριλένιο

Τὸ ἀναισθητικὸ φάρμακο πὺ χρησιμοποιεῖται εἶναι ἕνα καθαρὸ, διαφανὲς γαλάζιο ὕγρὸ πὺ λέγεται Τριλένιο. Πρόκειται γιὰ ἕνα μίγμα ἐξαιρετικὰ καθαρὸ τριχλωριούχου αἰθυλενίου πὺ τὸ μεταχειρίζονται ἀπὸ καιρὸ στὸ ἐμπόριο γιὰ τὸ στεγνὸ καθάρισμα καὶ εἶναι ἡ πρώτη οὐσία πὺ θεωρήθηκε κατάλληλη γιὰ τὴν αὐτοαναισθησῖα. Οἱ γιατροὶ λένε πὺς ἡ ἐξαφάνισι τοῦ πόνου χωρὶς τὴν ἀπώλεια τῶν αἰσθήσεων γίνεται πληρέστερη καὶ διαρκέστερη μὲ τὸ μέσο αὐτὸ παρὰ μὲ ὁποιοδήποτε ἄλλο.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τὴν Κανδάκη (Καῖταφέ).

(Ἀπὸ Περσικὸ χεῖρόγραφο τοῦ 15ου αἰ. — Βρετανικὸ Μουσεῖο)

Το Τριλένιο είναι άβλαβές. Δεν είναι εϋφλεκτο, ούτε εκρήγνυται. Είναι ευχάριστο και ενεργεί γρήγορα, χωρίς να προκαλή αντίδραση, ούτε συγκίνηση, ούτε παραλήρημα. Άβλαβής είναι και η μέθοδος της χορηγήσεώς του. "Αν εισπνεύσετε αρκετό Τριλένιο ώστε να χάσετε τις αισθήσεις σας, το χέρι σας θα χαλαρώσει και η μάσκα που είναι στηριγμένη στο χέρι σας με ένα λουράκι θα πέσει από το πρόσωπό σας. Μέσα σε τριάντα δευτερόλεπτα θα ξεχάσετε συνέλθω. Τη νέα μέθοδο τη δοκίμασαν όχι μόνο σε ενήλικες αλλά και σε παιδιά 4 ετών. Στη Βόρειο Καρολίνα πολλές μέλλουσες μητέρες τη χρησιμοποίησαν στην άρχη του τοκετού, περιμένοντας το γιατρό.

Το πρόβλημα του πόνου

Η αυτοαναισθησία έλυσε ακόμη ένα από τα βασικά προβλήματα του πόνου και της ανακουφίσεώς του. "Ο πόνος συνδέεται και συχνά εκδηλώνεται με άγνωση, ένταση των νεύρων, φόβο, νευρική κατάσταση, ιδρώτα και σύσπασι των μυών του προσώπου και των άκρων.

"Όσο πιο τα τελευταία χρόνια οι γιατροί κατάλαβαν ότι κάθε άνθρωπος έχει το δικό του τρόπο να αντιδρά στον πόνο. "Η αντίδραση στον πόνο εξαρτάται από πολλούς παράγοντες: την ηλικία, το φύλο, την φυλή, τον χαρακτήρα, την μόρφωση, την ευφυΐα, το επάγγελμα και την φύση της αρρώστειας ή της θλάξης. "Αν είστε ανήσυχος άνθρωπος ανταποκρίνεστε περισσότερο στον πόνο, αν είστε αμέριμνος, πολύ λιγότερο. Παρατηρήθηκε ακόμη ότι οι έφηβοι και οι νέοι ανέχονται λιγότερο τον πόνο από τους μεγαλύτερους. Οι γυναίκες εί-

ναι συχνά πιο ευαίσθητες από τους άντρες. Οι κάτοικοι του Βορρά φαίνεται πως μπορούν να υπομένουν μεγαλύτερο πόνο παρά οι κάτοικοι του Νότου και γενικά όσοι μένουν στην ύπαιθρο είναι πιο ανθεκτικοί από τους κατοίκους των πόλεων. "Όσο περισσότερο είναι κανείς διανοητικά ανεπτυγμένος και μορφωμένος τόσο λιγότερες πιθανότητες υπάρχουν να έχει βίαιες αντιδράσεις στον πόνο.

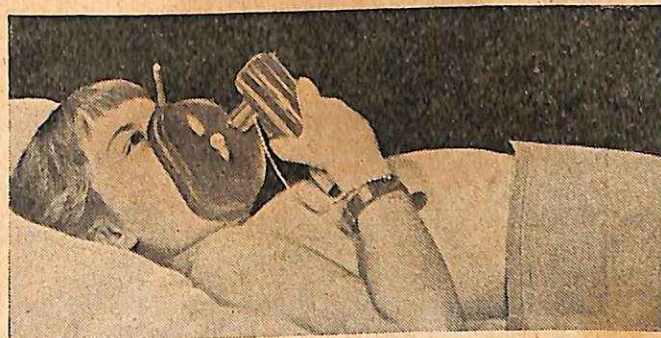
"Ετσι γίνεται φανερό πως η εκδήλωση του πόνου δεν είναι ανάλογη με την έντασή του. Και αυτό μπορεί να ξεγελάσει τον γιατρό, ακόμη και τον πεπειραμένο αναισθησιολόγο. Δεν μπορούν ποτέ να καταλάβουν πόσο πονεί ο ασθενής από ό,τι λέει ή ό,τι δείχνει.

Με την αυτοαναισθησία κάθε ασθενής έχει την ευκαιρία να εξασφαλίσει μόνος του την προστασία του. Ξέρει πόσο πόνο αισθάνεται και μπορεί να ρυθμίσει πόσο παυσίπονο χρειάζεται για να απαλλαγεί από τον πόνο.

Η ιστορία του Τριλενίου

Το Τριλένιο δοκιμάστηκε για πρώτη φορά το 1934 στις "Ηνωμένες Πολιτείες και θεωρήθηκε ότι θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ένα καλό αναισθητικό για τοκετούς. "Υστερα όμως δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι το Τριλένιο προκαλούσε καμιά φορά δηλητηρίαση του νευρικού συστήματος.

"Όσο στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο Βρετανοί έπιστήμονες δοκίμασαν το Τριλένιο και ανακάλυψαν πως το Τριλένιο αυτό καθαυτό δεν ήταν δηλητηριώδες. Βλαβερά ήταν τα παράγωγά του που σχηματίζονταν μόνο όταν το παρασκεύασμα έμενε εκ-

Ο άρρωστος ελέγχει τον πόνο του εντελώς μόνος

θετειμένο στον αέρα ή στον ήλιο τρεις ή τέσσερις μέρες.

Σύμφωνα με τελευταίους υπολογισμούς το Τριλένιο έχει ως τώρα χρησιμοποιηθεί περισσότερο από ένα εκατομμύριο φορές και κυρίως στη Μεγάλη Βρετανία. Τον "Ιανουάριο του 1949 το Βασιλικό Κολλέγιο Γυναικολόγων και Μαιευτήρων έκανε μια ένθουσιώδη ανακοίνωση και ανήγγειλε πως το Τριλένιο ανακούφιζε θαυμάσια από τον πόνο στις περισσότερες περιπτώσεις χωρίς να απαιτεί ιδιαίτερη τέχνη στην χορήγησή του. Με το Τριλένιο το ποσοστό θανάτων των έπιτόκων κατέθηκε στο ήμισυ εκείνου που υπήρχε όταν δεν έδιναν κανένα αναισθητικό. Τριλένιο έδωσαν οι γιατροί και στη Βασίλισσα της "Αγγλίας "Ελισάβετ στον τοκετό και των δύο της παιδιών.

Ο ανώδυνος τοκετός

Βλέποντας τα καλά αποτελέσματα του Τριλενίου μερικοί γιατροί του Καναδά και του Ντάραμ άρχισαν να σκέπτονται πως θα μπορούσε το Τριλένιο να χρησιμοποιηθεί τελικά για αυτοαναι-

σθησία. Οι σχετικές έργασίες στο Ντιούκ και στο Βασιλικό Νοσοκομείο Βικτωρίας του Μοντρεάλ έδειξαν γρήγορα πως στους περισσότερους κανονικούς τοκετούς το Τριλένιο μπορούσε να αποτελέσει ένα θαυμάσιο αυτοαναισθητικό.

Οι γυναίκες μπορούσαν να εισπνέουν όσο Τριλένιο ήθελαν επί πολλές ώρες χωρίς να υπάρχει φόβος μήπως παραταθεί ο τοκετός και χωρίς να βλάπτεται ούτε η μητέρα ούτε το παιδί.

Οι ιατρικές εκθέσεις υπογράφιζαν όχι μόνο την ασφάλεια που υπήρχε για τη μητέρα και το παιδί, αλλά και την καλή ψυχολογική επίδραση. "Η επίτοκος ήταν βέβαιη πως θα μπορούσε να κανονίσει μονάχη τον πόνο της. "Επειτα έγινε ένα βήμα παραπάνω. Σε πολλές περιοχές των "Ηνωμένων Πολιτειών, μόνο τα 25% των τοκετών γίνονται σε νοσοκομεία. Στους υπόλοιπους τοκετούς που γίνονται στα σπίτια δεν είναι παρών παρά ένας γιατρός με βοηθό καμιά συγγενή ή γειτόνισσα. "Ούτε νοσοκόμος υπάρχει, ούτε αναισθησιολόγος. "Η καινούργια μέθοδος ήταν πολύ ευεργετική για τις περιπτώ-

σεις αυτές. "Όταν ο γιατρός έβλεπε ότι ο τοκετός άργούσε, μπορούσε να δώσει στην έπίτοκο τη συσκευή για τις εισπνοές και να φύγει για να φροντίσει άλλους άρρώστους. Και άργότερα, την ώρα του τοκετού οι εισπνοές γίνονταν συνεχώς αντί κατά διαλείμματα, έτσι ώστε δημιουργείτο μία νάρκωση. Ποτέ δέν παρατηρήθηκαν δυσάρεστες αντιδράσεις και οι περισσότερες μητέρες συνέρχονταν τόσο γρήγορα και τόσο καλά, ώστε έδιναν οδηγίες για την περιποίηση του νεογέννητου παιδιού τους.

Έγκαύματα, εξαρθρώσεις

Ο τρόπος αυτός της άνακουφίσεως από τον πόνο χρησιμοποιήθηκε γρήγορα και σε άλλες περιπτώσεις, και πρώτα απ' όλα στα έγκαύματα που είναι τόσο όδυνηρά κατά τις αλλαγές. Τα άλλα παυσίπονα προκαλούν ναυτία, έμέτους και έκκρίσεις ύγρων που δυσκόλευαν τη θεραπεία. Ένα παιδάκι τεσσάρων έτών με σοβαρά έγκαύματα στα πόδια έκανε μόνο του εισπνοές Τριλενίου σε όλες τις αλλαγές. Οι γιατροί ήταν τόσο υπερήφανοι για το περιστατικό αυτό, ώστε φώναξαν τους δημοσιογράφους και τους φωτορεπόρτερ για να δουν μόνοι τους πώς το παιδί έμενε ξαπλωμένο με τη μάσκα στο πρόσωπο, ήσυχο και άτάραχο ενώ του έβγαζαν τις γάζες.

Η επαναφορά των σπασμένων δοντών στη θέσι τους και η επανόρθωση των εξαρθρώσεων είναι κάτι άρκετά όδυνηρό. Τώρα δ-

μως όταν ο άσθενής κάνει μερικές βαθιές εισπνοές Τριλενίου πριν από την επέμβαση του γιατρού και μερικές μετά απ' αυτή, δέν αισθάνεται κανένα πόνο. Η αυτοαναισθησία είναι πολύτιμη και σε ώρισμένες θεραπείες παραμορφώσεων και άσθενειών των άρθρώσεων και της σπονδυλικής στήλης.

Και στον 'Οδοντογιατρό

Τελευταίως ο Δρ. Στήβεν, βοηθός καθηγητής της άναισθησιολογίας στην 'Ιατρική Σχολή του Ντιούκ και ο Τζώρτζ Νιούτον του 'Ιατρικού Έργαστηρίου Έρευνών, έφτιαξαν μία καινούργια συσκευή εισπνοής Τριλενίου που είναι ελαφριά, απλή, εύχρηστη και καθόλου δαπανηρή. "Ηδη έχουν παραγγελλή 15.000 τέτοιες συσκευές στις 'Ηνωμένες Πολιτείες από γιατρούς και νοσοκομεία. Για τους πελάτες των οδοντογιατρών έπινοήθηκε μία μικρή μάσκα της μύτης ώστε να μένει ελεύθερο το στόμα.

★

Φαίνεται λοιπόν ότι έφθασε ή στιγμή που θα μπορούμε να άπαλλαγούμε από τους πόνους. "Όχι μόνο από τον πόνο του χειρουργικού τραπεζιού, αλλά και από άλλους πιο συνηθισμένους και λιγώτερο ίσως σοβαρούς αλλά πολύ ένοχλητικούς. Και ή σκέψη ότι θα έχουμε στα χέρια μας τη δύναμη να διώχνουμε τον πόνο, θα μās άπαλλάξη από τον τόσο φυσικό φόβο που μās κάνει συχνά να άποφεύγουμε το γιατρό.

CINERAMA

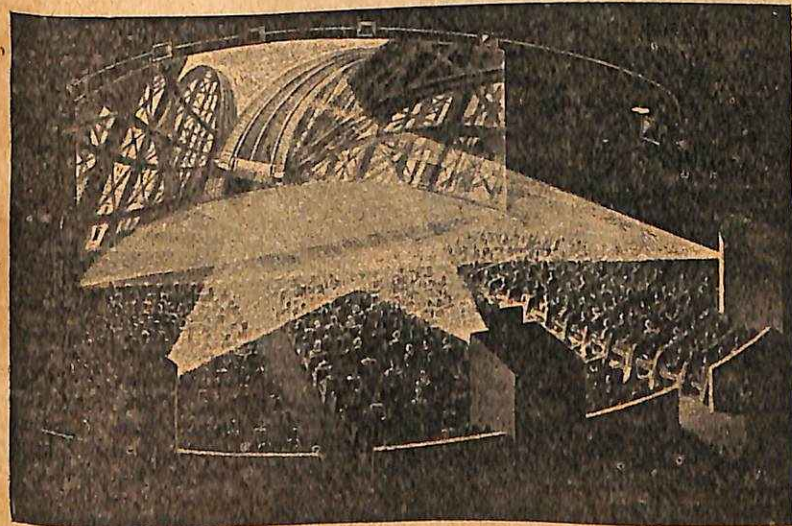
Το θαύμα της Έξδόμης Τέχνης

Στο θέατρο Μπρόντουαϊ της Νέας Υόρκης λειτουργεί ήδη για πρώτη φορά ένας κινηματογράφος που προβάλλει ταινίες τριών διαστάσεων ή όπως λέγονται στερεοσκοπικές.

Από την εποχή που πρωτοεμφάνιστηκε ο κινηματογράφος, οι νέες αυτές ταινίες, οι «Σινεράμα», θεωρούνται ή μεγαλύτερη επανάσταση στην κινηματογραφία. Οι ταινίες προβάλλονται σε κοίλη οθόνη από τρία μηχανήματα προβολής ταυτοχρόνως. Με

τόν τρόπο αυτό δημιουργείται έντύπως βάθους άνάλογη με εκείνη που έχει κανείς βλέποντας μέσα σε στερεοσκοπικά μηχανήματα. Οι φίλοι του κινηματογράφου στη Νέα Υόρκη που παρακολούθησαν προβολές του Σινεράμα συμφωνούν όλοι στο ότι πρόκειται πραγματικά για ένα θέαμα εξαιρετικό και πολύ πιο ρεαλιστικό και πιο ζωντανό από τον συνηθισμένο κινηματογράφο των δύο διαστάσεων.

Οι ταινίες που προβάλλονται

Οι θεαταί δέν έχουν άπλως την έντύπωση ότι βλέπουν μ.ά σκηνή. Αισθάνονται σαν να παίρνουν μέρος σ' αυτήν

στο Μπρόντουαϊ διαρκούν δύο ὥρες καὶ εἶναι σειρὰ ἀπὸ κομμάτια ποὺ γυρίστηκαν ἐπίτηδες γιὰ νὰ δείξουν τὶς δυνατότητες τοῦ τρισδιάστατου κινηματογράφου. Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει μιὰ σύντομη κωμωδία, σκηνές ἀπὸ τὴ ζωὴ στὸ ὑπαιθρο καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ ὕπερες.

Πειράματα προβολῆς κινηματογραφικῶν ταινιῶν τριῶν διαστάσεων ἔγιναν καὶ ἄλλοτε, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχαν. Ἕνας ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς ἀποτυχίας ἦταν ὅτι οἱ θεαταὶ ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ φοροῦν γυαλιά. Μὲ τὸ νέο σύστημα τὰ γυαλιά δὲν χρειάζονται.

Σύντομα πρόκειται νὰ γίνουν προβολές Σινεράμα καὶ στὸ Λονδίνο. Ἐν τούτοις δὲν εἶναι γνωστὸ ἂν πρόκειται νὰ γυρισθοῦν καὶ νέες ταινίες μὲ τὸ σύστημα αὐτό.

Γιὰ νὰ ἐπιτείνεται ἡ αἰσθησι τῆς πραγματικότητος στὶς προβολές τοῦ Σινεράμα, ἡ προβολὴ συνοδεύεται καὶ ἀπὸ «τρισδιάστατο» ἤχο. Ἄν στὴν ταινία μιλεῖ ἓνα πρόσωπο ποὺ θρίσκει στὸ ἀριστερὸ μέρος, ὁ ἦχος τῆς φωνῆς του ἔρχεται ἀπὸ ἀριστερά. Ὅταν ἓνα ἀεροπλάνο πλησιάζει ἀπὸ τὴν πλάτη τῶν θεατῶν, ὁ θόρυβος ἀκούγεται πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους καὶ παρακολουθεῖ τὸ ἀεροπλάνο ὅπως στὴν πραγματικότητα, κωθὼς ἡ εἰκόνα φθάνει στὴν ὁθόνη καὶ ἀπομακρύνεται πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος.

Τὸ Σινεράμα εἶναι τόσο ρεαλιστικὸ, ὥστε οἱ θεαταὶ στὶς πρῶτες παραστάσεις ἄθελά τους ἀντέδρασαν σὰν νὰ ἐπρόκειτο γιὰ πραγματικὰ γεγονότα στὰ ὁποῖα ἔπαιρναν καὶ αὐτοὶ μέρος. Ὅταν γυριζόταν π.χ. ἓνα φιλμ στοὺς κήπους τῆς Φλωρίδας, οἱ ὀπερατέρ καὶ τὸ ἄλλο

προσωπικὸ τοποθέτησαν τὰ μηχανήματα σὲ ἓνα μικρὸ σκάφος. Οἱ θεαταὶ ποὺ παρακολούθησαν ἀργότερα τὴν προβολὴ τῆς ταινίας αὐτῆς εἶχαν τὴν αἴσθησι ὅτι θρίσκόντουσαν οἱ ἴδιοι μέσα στὸ σκάφος. Τόσο ρεαλιστικὲς ἦταν οἱ σκηνές, ὥστε οἱ θεαταὶ χωρὶς νὰ καταλαβαίνουν τί κάνουν, ἔσκυβαν τὰ κεφάλια τους ὅταν τὸ σκάφος περνοῦσε κάτω ἀπὸ μιὰ χαμηλὴ γέφυρα, ἢ ἄπλωναν τὰ χέρια τους γιὰ νὰ ἀπομακρύνουν κανένα κλαρὶ δέντρου ποὺ κρεμόταν χαμηλὰ στὶς ὄχθες τῆς λίμνης.

★

Τὸ Σινεράμα εἶναι ἀποτέλεσμα ἐρευνῶν καὶ ἀναζητήσεων 15 ἐτῶν. Ὁ ἐφευρέτης τοῦ Φρέντ Βάλλερ εἶναι γνωστὸς ἀπὸ καιρὸ γιὰ τὶς ἐρευνές τους καὶ τὶς ἐξυπνες καὶ πρωτότυπες ἐφαρμογές του στὸν τομέα τῆς φωτογραφίας. Μεταξὺ ἄλλων ἔχει ἐφεύρει τὸ πρῶτο μηχανήμα ποὺ ἐμφανίζει καὶ τυπώνει, ταυτοχρόνως μὲ τὴ λήψι, τὶς φωτογραφίες, καθὼς ἐπίσης καὶ μιὰ φωτογραφικὴ μηχανὴ ἱκανὴ νὰ φωτογραφίσει πεδίο 360°.

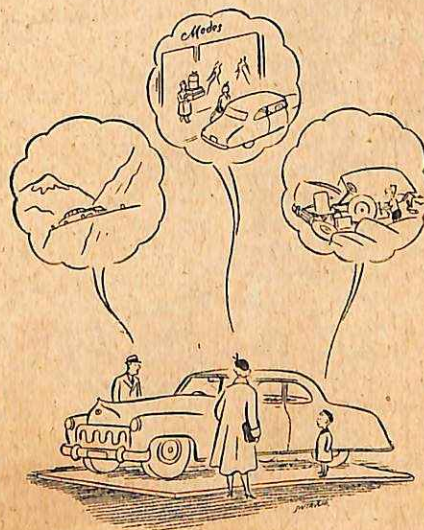
Ὁ Βάλλερ λοιπὸν ἦταν πεπεισμένος ὅτι ἂν κατῴρθωνε νὰ κατασκευάσῃ φωτογραφικὲς μηχανές προβολῆς ποὺ νὰ ἀποτυπώνουν αὐτὰ ἀκριβῶς ποὺ διακρίνει τὸ ἀνθρώπινο μάτι, θὰ μπορούσε νὰ κἀν κινηματογραφικὲς ταινίες ποὺ νὰ ἔχουν τρισδιάστατικὲς ἰδιότητες. Ἐτελειοποίησε φωτογραφικὲς μηχανές γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, ἀλλὰ οἱ εἰκόνες παραμορφώνονταν ὅταν τὶς προβάλλε στὴ σταθερὴ ἐπίπεδη ὁθόνη τοῦ κινηματογράφου.

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ τὸν ἔκανε νὰ διερευνήσῃ προσεκτικώτερα καὶ νὰ ἀντιληφθῇ τότε ὅτι τὰ μάτια

τοῦ ἀνθρώπου ἀποτυπώνουν μιὰ καμπύλη θέα, πρᾶγμα ποὺ τὸν ὥθησε στὴν χρησιμοποίησι κοίλης ὁθόνης. Ὅταν ἔγινε ἡ πρώτη δοκιμὴ μὲ τὸ σύστημα αὐτό, τὰ ἀποτελέσματα ἦταν καταπληκτικά. Ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνῃ πιά ὁ Βάλλερ ἤξερε ὅτι θὰ μπορούσε νὰ φτιάξῃ ἓνα νέο εἶδος τρισδιάστατου κινηματογράφου, κινηματογράφου ποὺ θὰ μπορούσε νὰ ἀποδίδῃ τὰ πράγματα ἀκριβῶς ὅπως τὰ βλέπει καὶ τὸ ἀνθρώπινο μάτι.

Οἱ εἰκόνες ποὺ φωτογραφίζονται καὶ προβάλλονται μὲ τὴ μέθοδο τοῦ Σινεράμα ἔχουν ἄνοιγμα 146° καὶ ὕψος 55°, δηλαδὴ πλησιάζουν πολὺ πρὸς τὴν ἀκτί-

να τοῦ ἀνθρώπινου ματιοῦ ποὺ ἔχει ἀνώτατο ὄριο ἀνοίγματος 165° καὶ βάθους 60°. Δὲν ὑπάρχει φακὸς ποὺ νὰ μπορῇ νὰ καλύψῃ τόση ἔκτασι χωρὶς νὰ παραμορφώσῃ τὴν εἰκόνα. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ τὸ Σινεράμα χρησιμοποιεῖ τρεῖς φακοὺς τοποθετημένους σὲ γωνία 48°. Ὁ κεντρικὸς φακὸς προβάλλει κατευθεῖαν ἔμπρός. Οἱ ἀκραῖοι φακοὶ προβάλλουν ὁ ἀριστερὸς πρὸς τὴ δεξιὰ πλευρά καὶ ὁ δεξιὸς πρὸς τὴν ἀριστερή. Ὁ κάθε φακὸς καλύπτει τὸ ἓνα τρίτο τοῦ ἀνοίγματος. Τόσο ἡ λήψις ὅσο καὶ ἡ προβολὴ τῆς ταινίας συγχρονίζεται ἀπὸ τὰ τρία μηχανήματα ὥστε νὰ ἐμφανίζεται ἐνιαία.

Καθένας μὲ τὸν τρόπο του

Τὰ χρυσὰ πιστόλια

Διήγημα

Τοῦ

F. R. BUCKLEY

Η νύχτα εἶχε πέσει στὸ Λόνγκορν Σίτυ καὶ κατὰ τὸ νοτιά ἕνα βιαστικό ἄστρο τρεμόσβηνε στὸν βελουδένιο οὐρανό, ὅταν ἕνας λιγνὸς ἄντρας μετὰ σκληρὸ πρόσωπο ἤρθε περπατώντας βαρειά ἀπὸ τὸν κεντρικὸ δρόμο καὶ διάλεξε ἕνα ἄλογο ἀπὸ κείνα πού ἦταν δεμένα ἔξω ἀπὸ τὸ μαγαζὶ τοῦ Τιμ Τζόγκεχαν. Τὴν ἡμέρα τὸ φῶς ἦταν καὶ παραῖταν ἄφθονο στὴν πολιτεία, τὴ νύχτα ὅμως ὁ φωτισμὸς περιωριζόταν στὸ μοναδικὸ μαγαζὶ καὶ στὴ μοναδικὴ ταβέρνα. Κι' ἔτσι, μέσα ἀπὸ τὸ σκοτάδι, ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὸ σκληρὸ πρόσωπο ἄκουσε μιὰ φωνὴ νὰ τὸν φωνάζει μετὰ τὸ μικρὸ του ὄνομα:

—Τόμμι! εἶπε κάποιος σιγανά.

Ὁ σκληροπρόσωπος ἄντρας ἔκανε μιὰ ἀνεπαίσθητὴ κίνησι, ἔνα ἀπλὸ κλείσιμο τοῦ χερσιὸ τοῦ πάνω στὴ ζώνη του. Ἦταν ὅμως μιὰ κίνησι πού ὁ ἄνθρωπος στὴ σκιά τὴν κατάλαβε πολὺ καλά.

—Στάσου μιὰ στιγμὴ, παρακάλεσε ἡ φωνή.

Καὶ ἀμέσως ἕνας νέος μετὰ ψιλά τὰ χέρια καὶ τὰ γκέμια τοῦ ἀλόγου τοῦ περασμένα στὸ ἕνα του μπράτσο παρουσιάστηκε στὸ φωτεινὸ τετράγωνο πού σχημάτιζε τὸ πίσω παράθυρο τοῦ μαγαζιοῦ.

—Μὴ ρίχνης, εἶπε προσπαθώντας νὰ κρύψῃ τὴν ταραχή του στὴ θέα τοῦ ὅπλου πού τὸν σημάδεψε. Εἶμαι φίλος.

Γιὰ καμμιά δεκαριά δευτερόλεπτα ὁ νεοφερμένος καὶ ὁ ἄντρας μετὰ τὸ σκληρὸ πρόσωπο ἀναμέτρησαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μετὰ τὴν ἐπιμονὴ ἐκείνων πού παζοῦν τὴ ζωὴ τους κορώνα γράμματα. Ὁ νεώτερος, ἔχοντας ἀκόμη φρέσκο στὸ νοῦ τοῦ τὸ τράβηγμα τοῦ πιστολιοῦ, κύτταξε τὰ ἀπειλητικὰ γκρίζα μουστάκια πού ἔκρυσαν τὸ στόμα καὶ ἀνατρίχιασε λιγάκι ἀντικρύζοντας τὸ ἀτσάλινο βλέμμα τῶν γαλανῶν ματιῶν. Ὁ ἄντρας μετὰ τὸ πιστόλι εἰδε μπροστά του ἕνα πρόσωπο συμπαθητικὸ πού τὸ ἀσχημαίνε κάπως μιὰ ἔκφρασι ἀπελπισίας.

—Τί θέλεις; ρώτησε κοφτά.

—Μπορῶ νὰ κατεβάσω τὰ χέρια; ἀντίκοψε ὁ ἄλλος.

Ὁ λιγνὸς σκέφθηκε.

—Γιὰ νὰ εἴμαστε ἐν τάξει, καλύτερα νὰ μοῦ πῆς πρῶτα ποιὸς

σοῦ ἔμαθε νὰ με λές Τόμμι. Ρώτησες κανένα στὸ δρόμο;

—Ὁχι, εἶπε ὁ νεαρός. Μόλις σήμερα τὸ ἀπόγευμα ἤρθα στὴν πόλι καὶ ἄλλωστε δὲν εἶμαι ἀνόητος. Σὲ εἶδα σήμερα πού ἤρθες καθάλλα καὶ ἐπειδὴ ὅλοι σὲ στραβοκούτταζαν μετὰ φόβο, ἀναρωτήθηκα ποιὸς νᾶσαι. Ὑστερα εἶδα τὰ χρυσὰ πιστόλια σου καὶ βέβαια κατάλαβα. Κανένας δὲν ἔχει τέτοια πιστόλια, παρὰ μόνο ὁ Πέκος Τόμμι. Θὰ μπορούσα νὰ σὲ σκότωνα καθὼς ἔπαιρνες τώρα δὰ τὸ ἄλογό σου, ἂν τὸ ἤθελα.

Ὁ λιγνὸς δάγκωσε τὸ μουστάκι του.

—Κατέβασε τὰ χέρια. Τί θέλεις;

—Θέλω ναρθῶ μαζί σου.

—Τί ἔκανες, λέει;

—Μά, ναι. Τὸ ξέρω πὼς θὰ σοῦ φαίνεται τρέλλα ἴσως, εἶπε ὁ νεαρός. Ἄκου ὅμως... ὁ σύντροφός σου εἶναι στὰ σίδερα στὸ Ρόσε-βελ. Σκέφθηκα πὼς θὰ μπορούσα νὰ πάρω τὴ θέσι του. Τούλαχιστον ὥσπου νὰ γυρίσῃ. Τὸ ξέρω πὼς δὲν ἔχω πετύχει τίποτα ἀκόμη, μὰ ξέρω νὰ καθυστερῶ καὶ ξέρω νὰ ρίχνω καλὰ καί... ἔχω νὰ σοῦ προτείνω μιὰ δουλίτσα γιὰ νὰ κάνουμε καλὴ ἀρχή.

Τὰ μάτια τοῦ ἄλλου μισοκλείσανε.

—Δὲν εἶναι βέβαια καμμιά δουλειὰ σὰν κι' αὐτὲς πού κάνεις ἐσὺ συνήθως, συνέχισε ὁ νεαρός μετὰ ἀπολογητικὸ ὕφος, εἶναι ὅμως ἕνα καλὸύταικο πακέτο χαρτονομίσματα καὶ ἔπειτα αὐτὸ θὰ σοῦ δείξῃ πὼς εἶμαι εὐλικρινής.

Ὁ λιγνὸς δάγκωσε πάλι τὸ μουστάκι του. Τὰ μάτια του δὲν κουνήθηκαν καθόλου.

—Ναι, εἶπε ἀργά. Γιατί ὅμως ἀφίνεις τὴν ξένοιαστη ζωὴ σου μετὰ τὸ ποτηράκι καὶ τὰ ἀστεία; Νομίζεις πὼς εἶναι εὐκολὴ δου-

Τὰ «Χρυσὰ πιστόλια» εἶναι ἀπὸ τὰ διηγήματα πού μιλοῦνε ὁλοζώντανα γιὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ καλοῦ ἐναντίον τοῦ κακοῦ στίς ἀφιλόξενες περιοχὲς τῶν σημερινῶν Δυτικῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Στὰ μέρη αὐτά, σήμερα εἰρηνικά καὶ εὐτυχισμένα, ἡ ζωὴ τῶν πρώτων ἀποίκων ἦταν ἕνας σκληρότατος ἀγῶνας ὄχι μόνο μετὰ τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως ἀλλὰ καὶ μετὰ τοὺς. Τὸ διήγημα αὐτὸ πρωτοδημοσιεύτηκε στὰ 1922 καὶ ἀργότερα τιμῆθηκε μετὰ τὸ βραβεῖο O. Henry.

λειὰ νὰ ληστεύς τὰ τραῖνα;

—Ὁχι βέβαια. Ἀλλὰ μ' ἀρέσει λίγο ἀλατοπίπερο στὴ ζωή.

—Κανένα κορίτσι; ρώτησε ὁ λιγνός.

Ὁ νεαρός κούνησε ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι του καὶ ὁ ἄλλος εἶπε σκεφτικά:

—Λοιπόν, τί δουλειὰ εἶναι;

—Ἀν δέχεσαι νὰ με πάρης μαζί σου, θὰ σοῦ πῶ καθὼς θὰ πηγαίνουμε παρακάτω. Ἀν ὄχι, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ συνεχίσουμε τὴν κουβέντα.

Ὁ μεγαλύτερος ἔβαλε στὴ θέσι του τὸ πιστόλι καὶ πήδηξε στὸ ἄλογο.

—Πᾶμε, διέταξε.

Ὑστερα ἀπὸ λίγα λεπτά οἱ δύο καθυστερημένοι εἶχαν περάσει τὰ τελευταῖα σπιτία καὶ προχωρούσαν πρὸς τοὺς λόφους κατὰ τὸ νοτιά. Ὁ Οὐίλλ Ἀρμπλαστερ εἶχε πῆ τίς λεπτομέρειες τῆς δουλειᾶς στὸν ἀσυγκίνητο ἄνθρωπο πού προχωροῦσε δίπλα του.

—Καὶ πὼς ξέρεις ὅτι ὁ γέρος ἔχει τὰ λεφτά; ρώτησε ἀδιάφορα.

—Τὸν εἶδα πού ἔβγαινε ἀπὸ τὴν Τράπεζα σήμερα τὸ ἀπόγευμα. Γελοῦσε ὁλόκληρος χώνοντας τὸ πακέτο στὴν τσέπη του, εἶπε ὁ νεαρός. Ὅταν ἔφυγε, ρώτησα μετὰ τρόπο. Τὸν λένε Σάντερσον καὶ μένει σὲ ἕνα καλυθόσπιτο,

κάπου ένα μίλλι από δω. Φαινόταν αγαθό γεροντάκι, από κείνα που παραδίδονται χωρίς καμιά δυσκολία. Τὰ λεφτά ήταν αρκετούτσικα, αν κρίνω από τὸ πάχος τοῦ πακέττου. Φαντάζομαι ὅμως πὼς ἂν τοῦ τὰ ζητήσης ἐσύ, θὰ στὰ δώση χωρίς δευτέρα κουθέντα.

—Δὲν θὰ τὰ ζητήσω ἐγώ, εἶπε ὁ λιγνός. Αὐτὴ ἡ δουλειὰ εἶναι δική σου.

Ὁ νεαρὸς δίστασε.

—Κι' ἂν τὰ καταφέρω; ρώτησε μὲ λίγο τρεμάμενη φωνή, θὰ μὲ πάρης μαζί σου;

—Ναί, θὰ σὲ πάρω.

☆

Τὰ δυὸ ἄλογα ἔστριψαν ἕνα λοφάκι καὶ κεῖ, στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, φάνηκε ὁ σκοτεινὸς ὄγκος ἐνὸς σπιτιοῦ. Στὰ παράθυρα δὲν ὑπῆρχε φῶς. Ὁ λιγνὸς ἔβαλε τὰ γέλια.

—Ὁ φίλος σου λείπει.

Ὁ Οὐίλλ πῆδηξε ἀπὸ τὸ ἄλογο

—Ἰσως, εἶπε, μὰ τὰ λεφτά μπορεί νὰ μὴ λείπουν. Ἐφυγε γιὰ τὸ σπίτι του. Ἰσως νὰ χρειάστηκε νὰ ξαναβγῇ, μὰ τὰ λεφτά θὰ τὰ ἔκρυψε πουθενά. Ὁ κόσμος ξέρει πὼς βρίσκεσαι ἐδῶ τριγύρω.

Καὶ πατώντας προσεκτικὰ προχώρησε κατὰ τὸ σπίτι. Τὸ φεγγάρι κρύφτηκε πίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα. Ὁ λιγνὸς ἄκουσε ἕνα κρότο στὴν πόρτα καὶ ὕστερα τὴν κλειδαριά. Ἀμέσως μετὰ ἀκούστηκε ἕνα κρὰκ καὶ ἡ πόρτα ὑποχώρησε. Μέσα ἀπὸ τὸ καλυθόσπιτο ἀκούστηκε ὁ θόρυβος ἀνθρώπου ποὺ σκοντάφτει πάνω σὲ πράγματα, ὕστερα τὰ παράθυρα φωτίστηκαν ἀπὸ ἕνα σπῖρτο. Ἄλλο ἕνα σπῖρτο καὶ ὕστερα μιὰ φωνὴ θριάμβου. Τρεχάτα θήματα στὸ χόρτο καὶ ὁ Οὐίλλ ἔφθασε λαχανιασμένος:

—Τὰ βρήκα! Τὸν βλάκα! Τὰ εἶχε μέσα σὲ ἕνα φλυτζάνι πάνω στὸ τζάκι! Μέσα στὴ μύτη μου! Νά, κύττα!

Ὁ λιγνὸς ἔσκυψε καὶ πῆρε τὸ πακέτο.

—Ἐχεις ἄλλο σπῖρτο; ρώτησε.

Ὁ Οὐίλλ ἀναψε καὶ κύτταξε τὸν σύντροφό του καθὼς μετροῦσε τὰ λεφτά.

—Πέντε τῶν δέκα, εἶπε ὁ λιγνός. Πεντακόσια δολλάρια. Καλύτερα νὰ τὰ κρατήσω ἐγὼ ἐπ' αὐτῷ μου.

Τὰ κρύα γαλανὰ του μάτια γύρισαν καὶ κύτταξαν διεισδυτικὰ τὸ πρόσωπο τοῦ νεαροῦ. Τὰ λεφτά μπῆκαν σὲ μιὰ τσέπη τῆς ζώνης, δίπλα σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ χρυσὰ πιστόλια, ποὺ εἶχαν τόσο συγκινήσει τὸν νεαρὸ Οὐίλλ. Γιὰ μιὰ στιγμή τὸ χέρι του φάνηκε νὰ ἀργοπορῇ πάνω στὴ χρυσὴ λαβή. Ὑστερα, ὅταν ὁ Οὐίλλ χαμογέλασε, τὸ χέρι ἔφυγε ἀπὸ τὴ λαβή. Τὸ σπῖρτο ἔσθησε.

—Πᾶμε νὰ φύγουμε, εἶπε ὁ νεαρός.

—Ὁχι, ὄχι ἀκόμα, εἶπε ὁ ἄλλος. Ἀνέβα στὸ ἄλογο καὶ περρίμενε λίγο.

—Μὰ γιατί;

—Γιατί, εἶπε ἡ ἀτάραχη φωνὴ στὰ σκοτεινά, αὐτὸ εἶναι κάτι καινούργιο γιὰ μένα. Ὅταν ληστεύεις τραῖνα, δὲν ἔχεις τὴν εὐκαιρία νὰ δῆς τὰ ἀποτελέσματά. Ἐτοῦτο εἶναι διαφορετικό. Ὅπου νᾶναι ὁ γέρος θὰ γυρίσῃ. Θέλω νὰ δῶ τί θὰ κάνῃ, ὅταν δῇ πὼς τὸ κομπόδεμα ἔκανε φτερά. Θὰ εἶναι διασκεδαστικό.

Ὁ Οὐίλλ γέλασε θιασμένα.

—Δὲν θὰ εἶναι φρόνιμο νά...

—Δὲν θὰ μᾶς δῇ, εἶπε ὁ λιγνός, ξένοιαστα. Κι' ἔπειτα εἵμαστε ἔτοιμοι νὰ τὸ σκάσουμε.

—Τί εἶναι; ψιθύρισε ὁ νεαρός.

Ὁ ἄλλος ἔστησε τ' αὐτί.

—Ἰσως νὰ εἶναι αὐτός. Τώρα κάτσε ἤσυχα.

Δυὸ καθαλλάρηδες πλησίαζαν κουβεντιάζοντας. Ἕνας ἄντρας καὶ μιὰ κοπέλλα. Γελοῦσαν καθὼς ἔδεναν τὰ ἄλογά τους πίσω ἀπ' τὸ σπίτι.

—Δὲν μ' ἀρέσει ὅμως καὶ πολὺ αὐτό, ἔλεγε ἡ κοπέλλα. Ἐσύ νὰ μένης ἐδῶ, πατέρα, κι' ἐγώ...

—Σούς! Σούς! ἔκανε ὁ γέρος. Τί εἶναι πεντακόσια δολλάρια γιὰ μένα; Ποτὲ δὲν εἶχα τόσα λεφτά μαζεμένα καὶ δὲν θὰ ξέρω τί νὰ τὰ κάνω. Κι' ἔπειτα ἡ θεία σου ἢ Ἐλθίρα δὲν στὰ ἔδωσε γι' ἀστεῖα. «Ἀν θέλῃ νὰ πάῃ στὸ Κολέγιο, μοῦ εἶπε, ἄς ἀποδείξῃ τί ἀξίζει δουλεύοντας. Ἐγὼ θὰ πληρώσω τὰ μισὰ, ἀλλὰ ἐκείνη νὰ μαζέψῃ δουλεύοντας τὰ ἄλλα μισά». Ἐσύ λοιπόν, κόρη μου, δούλεψες καί... Μὰ ποῦ στὸ καλὸ ἔβαλα τὸ κλειδί;

Ἀκολούθησε σιωπὴ ἐνῶ ὁ γέρος ἔψαχνε γκρινιάζοντας τὶς τσέπες του. Ὑστερα ἡ κοπέλλα εἶπε:

—Πατέρα, τὰ λεφτά τ' ἄφησες στὸ σπίτι;

—Ναί, γιατί; φώναξε ὁ γέρος.

—Πατέρα, ἡ πόρτα εἶναι σπασμένη καί...

Ἀκούστηκε μιὰ βραχνὴ φωνή, θήματα θιαστικά καὶ ἕνα σπῖρτο ἀναψε. Τὸ χλωμὸ τοῦ φῶς ἔδειξε μιὰ κοπέλλα ποὺ στεκόταν στὴν πόρτα μὲ τὰ χέρια σφιγμένα στὸ στήθος της καὶ μέσα ἀπ' τὴ σπασμένη πόρτα μιὰ σκυφτὴ μορφή μὲ ἀσημένια μαλλιά μπροστὰ στὸ τζάκι. Σὲ λίγο ἦρθε στὴν πόρτα ὁ Σάντερσον κρατώντας στὸ ἕνα χέρι τὸ σπῖρτο καὶ στὸ ἄλλο τὸ ἄδειο φλυτζάνι.

—Πᾶνε! Πᾶνε, ἔλεγε μὲ ραγισμένη φωνή.

Ὁ Οὐίλλ Ἄρμπλαστερ πῆρε μιὰ βαθειὰ ἀναπνοὴ καὶ κουνή-

θηκε ἀνήσυχος πάνω στὴ σέλλα του. Τὴν ἴδια στιγμή ἕνα δυνατὸ ἀτσαλένιο χέρι τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ μπράτσο.

—Πατέρα, σὲ παρακαλῶ, μὴν κάνεις ἔτσι, ἔλεγε ἡ κοπέλλα.

Ἄναψε τὴ λάμπα πάνω στὸ τραπέζι, ἀλλὰ ὁ γέρος δὲν μποροῦσε νὰ παρηγορηθῇ.

—Δὲν μπορῶ νὰ τὰ ξαναβάλω στὴ θέσι τους! Αὐτὸ εἶναι! Δυὸ χρόνια μοῦ ἔλειπε. Δυὸ χρόνια δούλεψες σὰν σκλάβος ἐκεῖνο τό μαγαζί καὶ τώρα ἐγώ...

—Ἐλα, ἔλα, πατερούλη, σὲ παρακαλῶ. Δὲν πειράζει. Θὰ δούλεψω ἀκόμη καί...

Μὲ μεγάλη προσπάθεια ὁ γέρος ξαναμίλησε:

—Ἄλλα δυὸ χρόνια σκλαβιάς γιὰ σένα, ἐνῶ κάποιος παλιάνθρωπος θὰ ξοδεύῃ τὰ λεφτά σου στὸ κρασί καὶ στὰ χαρτιά. Τὴν κατάρτα μου νὰ ἔχῃ!

Ἡ κοπέλλα ἔβαλε τὸ χέρι της στὸ στόμα τοῦ γέρου.

—Μή, πατέρα. Ἔτσι εἶναι χειρότερα. Ἐλα τώρα νὰ ξαπλώσῃς καὶ θὰ σοῦ κάνω λίγο καφέ. Μὴ κλαῖς, σὲ παρακαλῶ.

Ἀπαλά, σὰν μητέρα, ὠδήγησε τὸ γέρο πρὸ πέρα καὶ χάθηκαν ἀπὸ τὸ φωτεινὸ κύκλο τῆς λάμπας. Πρὸ ἀδύνατα, ἀλλὰ καθαρὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ ἀκούγεται τὸ κλάμα τοῦ γέρου.

Ὁ λιγνὸς γέλασε σιγανὰ καὶ μάζεψε τὰ γκέμια.

—Καὶ θεατρνισμοί! Πᾶμε νὰ φύγουμε, εἶπε.

Ὁ νεαρὸς δὲν ἀπάντησε ἀμέσως. Ὑστερα ἦρθε καὶ στάθηκε κοντὰ στὸν σύντροφό του.

—Ὁχι, εἶπε. Κι' οὔτε θὰ πάρω τὰ λεφτά.

—Ε;

—Μοῦ φαίνεται ὅτι ποτὲ δὲν σκέφθηκα τί σημαίνει αὐτὸ τὸ παιγνίδι, εἶπε συλλογισμένα. Μοῦ φαινόταν πάντα πὼς ὅλο τὸ δι-

κιο και τις δυσκολίες τις είχε κατατρεγμένος. Μπάμ - μπούμ, κυνηγητό και τὰ λοιπά. Μοῦ φαινόταν διασκεδαστικό. Μὰ ποτέ δὲν σκέφθηκα γέρους νὰ κλαῖνε.

—Δὲν φταίω ἐγὼ γι' αὐτό, εἶπε ὁ λιγνός.

—Ὅχι, εἶπε ὁ Οὐίλλ ἀργά. Ἀλλὰ θὰ δώσω πίσω τὰ λεφτά. Ἐσὺ δὲν κοπίασες γιὰ νὰ τὰ πάρης κι' ἔτσι δὲν θὰ χάσης τίποτα.

—Κι' ἂν σοῦ πῶ πῶς δὲν τὰ δίνω; εἶπε ὁ ἄλλος κοροϊδευτικά.

—Τότε, εἶπε ὁ νεαρὸς φουντώνοντας, θὰ σοῦ τινάξω τὰ μυαλά και θὰ τὰ πάρω. Μὴν κουνιέσαι, γιατί ρίχνω! Θὰ τὰ πάω μόνος μου πίσω τὰ λεφτά.

Μὲ τὸ πιστόλι κάτω ἀπ' τὴ μύτη τοῦ συντρόφου του ἄνοιξε τὴν τσέπη τῆς ζώνης και πῆρε τὸ πακέτο. Ὑστερα ἀψηφώντας ἂν θὰ τοῦ ἐρχόταν καμμιὰ σφαῖρα ἀπὸ πίσω, κατέβηκε ἀπὸ τὸ ἄλογό του και πλησίασε μὲ τὸ καμαρωτὸ θῆμα τοῦ καθαλλάρη στὴ φωτισμένη πόρτα τῆς καλύβας. Ὑστερα ἀπὸ δέκα ὀλόκληρα λεπτά ξαναφάνηκε στὴν πόρτα μόνος και πλησίασε τὸ ἄλογό του.

—Μὲ συγχωρεῖς, εἶπε ὁ νεαρὸς ἀνεβαίνοντας στὴ σέλλα, ἀλλά...

—Ἐν τάξει, εἶπε ὁ λιγνός ἡσυχά. Καὶ γιατί νομίζεις πῶς κάθισα και σ' ἔβλεπα, βρὲ ἀνόητε;

Ὁ νεαρὸς δὲν ἀπάντησε. Ξαφνικά τινάχτηκε και τὸ στόμα του ἄνοιξε ἄφωνο.

—Γιὰ πές μου, εἶπε ἐπὶ τέλους βραχνά, μπάς και δὲν εἶσαι ὁ Πέκκος Τόμμου;

Ἡ ἀπάντησι τοῦ λιγνοῦ ἦταν ἓνα γέλιο.

—Μὰ ἔχεις τὰ πιστόλια του και ὁ κόσμος στὸ Λίνγκορν σὲ κύταζε μὲ φόβο. Ἄν δὲν εἶσαι αὐτός, τότε ποῖος εἶσαι;

Τὸ φεγγάρι εἶχε βγῆ πίσω ἀπ' τὰ σύννεφα και φώτισε τὸ πρόσωπο τοῦ λιγνοῦ καθὼς γύρισε μὲ μισόκλειστα μάτια πρὸς τὸν Οὐίλλ. Τὸ χλωμὸ φῶς ἔδειξε πῶς δυνατὲς τὶς σκληρὲς γραμμὲς τοῦ προσώπου, τὸ πεισματάρικο σαγόνι και τὶς ρυτίδες πού κάνει ὁ ἥλιος γύρω ἀπὸ τὰ μάτια.

—Εἶμαι ὁ σερίφης πού τὸν σκότωσε χθές, εἶπε ὁ λιγνός κοφτά. Καὶ τώρα πᾶμε.

Ὁ σύζυγος, νεόνυμφος, ξυριζόταν στὸ μπάνιο. Σὲ μιὰ στιγμή ἄρχισε νὰ θρίζη θεοὺς και δαίμονες.

—Τί ἔπαθες; τὸν ρωτᾷ ἡ γυναῖκα του.

—Αὐτὸ τὸ παλιοξύραφο δὲν κόβει οὔτε τρίχα, νὰ πάρῃ ὁ διάβολος!

—Δὲν γίνεται, λέει αὐτή. Κάτι ἄλλο θὰ συμβαίνει. Δὲν μπορεῖ τὰ γένια σου νὰ εἶναι πῶς σκληρά ἀπὸ τὸ μολύβι μου!

P. M.

ΤΙ ΥΠΑΡΧΕΙ

ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΓΗΣ

Ἐνα ἄλυτο πρόβλημα

Ἡ ἀπότομη ἀφύπνισις ὀρισμένων ἡφαιστειῶν πού ἐδωροῦν το νεκρὰ ἔθεσε ἄλλη μιὰ φορὰ ἐπὶ τάπητος ἓνα ἐρώτημα πού οἱ ἐπιστήμονες ὅπως και οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἔθεταν ἀπὸ αἰῶνες: Πῶς εἶναι τὸ κέντρο τῆς γῆς; Μιὰ ρευστὴ ἢ ἀερώδης μάζα;

Ανάμεσα στὶς φυσικὲς πηγὲς ἐνέργειας πού ἀναφέρονται κατὰ καιροὺς στὶς σχετικὲς συζητήσεις, ἐκείνη γιὰ τὴν ὁποία γίνεται λόγος λιγώτερο συχνά εἶναι ἡ θερμότητα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς. Οἱ πρόσφατες ἐκρήξεις τῆς Αἵτνας και τοῦ ὄρους Λάμινγκτον τράβηξαν και πάλι τὴν προσοχὴ στὰ ἀπροσδόκητα αὐτὰ φαινόμενα πού μποροῦν καμμιὰ φορὰ νὰ πάρουν ὄψι τρομακτική. Ὡστόσο ὁ ἄνθρωπος, παρ' ὅλο πού ἐξακολουθεῖ νὰ φοβάται τὸ ξύπνημα τῶν δυνάμεων πού κλείνει μέσα του ὁ φλοιὸς τῆς γῆς, αἰσθάνεται τώρα λιγώτερο ἀνίσχυρος ἀπὸ ἄλλοτε. Ὁρισμένες μάλιστα ἀπ' αὐτὲς τὶς δυνάμεις τίς ἐξημέρωσε και ὑπάρχουν γεννήτριες πού χρησιμοποιοῦν τὸν ἄτμο ἀπὸ ὑπόγεια ὕδατα, ἀκριβῶς ὅπως τὰ νερά τῶν ἱαματικῶν πηγῶν χρησιμοποιοῦνται σὲ ὀρισμένες περιοχὲς γιὰ τὴν κεντρικὴ θέρμανσι ὀλόκληρων κτιρίων. Τὰ παραδείγματα αὐτὰ ὅμως παραμένουν σπάνια και ἀσφαλῶς ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια θὰ ἀποστρέψῃ

τὴν προσοχὴ τῶν ἀνθρώπων ἀπ' αὐτὸ τὸ τεράστιο κεφάλαιο πού βρίσκεται κρυμμένο κάτω ἀπ' τὰ πόδια τους.

Ἡ γῆ κλείνει μέσα τῆς ἓνα ἀνεξάντλητο ἀπόθεμα θερμότητας. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ θερμοκρασία αὐξάνεται συνεχῶς ὅσο πῶς βαθιά προχωροῦμε μέσα στὴ γῆ. Ἡ αὐξησι εἶναι ἕνας βαθμὸς περίπου γιὰ κάθε 32 μέτρα. Ἄν ὁ ρυθμὸς αὐτὸς ἐξακολουθοῦσε κανονικά, αὐτὸ θὰ ἐσήμαινε πῶς στὸ κέντρο τῆς γῆς ὑπάρχει θερμοκρασία κάπου 200.000 βαθμῶν. Ὡστόσο ἡ πραγματικότητα δὲν εἶναι τόσο ἀπλή. Δὲν εἶναι καθόλου βέβαιον ὅτι ἡ θερμότητα κοντὰ στὸ κέντρο τῆς γῆς παρουσιάζει τὶς ἴδιες ἀναλογίες ὅπως στὴν ἐπιφάνεια. Ὁ πυρήνας τῆς γῆς, σύμφωνα μὲ τὶς κλασσικὲς θεωρίες, εἶναι μιὰ τεράστια ρευστὴ μάζα πού ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ νικέλιο και σίδηρο και θερὰ μέταλλα. Ἄν ὅμως ἡ ὕλη πού τὸ ἀποτελεῖ θρίσκεται σὲ ρευστὴ κατὰστασι, ἡ τεράστια πίεσι πού ὑφίσταται τὴν

περιορίζει σε μία κατάσταση μεγαλύτερης στασιμότητας, για την οποία πολύ λίγα πράγματα ξέρουμε σήμερα.

Μελετώντας αυτό το ζήτημα, δεν πρέπει να μας διαφεύγουν ωρισμένα σημεία. Θα φανταζόταν κανείς ότι στο κέντρο της γής ή πίεσι είναι τρομακτική, γιατί ολόκληρο το θάρος της ύλης της γής συγκεντρώνεται εκεί. Κι' όμως, συμβαίνει έντελως το αντίθετο. Το θάρος στο κέντρο θαρύτητος της γής είναι μηδέν, απλούστατα γιατί η έλξη των στρωμάτων που το περιβάλλουν επενεργεί με τρόπο απόλυτα ομοίμορφο. "Αν μπορούσαμε να αφήσουμε στο σημείο αυτό, σε κάποια κοιλότητα, ένα αντικείμενο, θα αίωρείτο στο διάστημα. "Αν το βάζαμε ψηλότερα, το αντικείμενο θα έκινε το προς την κοντινότερή του πορεία της κοιλότητας, δηλαδή —αν μπορεί να το πη κανείς έτσι— θα έπεφτε προς τα πάνω (!), αν υποθέσουμε ότι η γή ήταν κοίλη.

Η Γή είναι κοίλη;

Το συνέδριο γεωδαισίας που έγινε τελευταία στις Βρυξέλες ασχολήθηκε με πολλά θέματα που είχαν σχέση με την κατασκευή της γής. Η σειсмоγραφία π.χ. μάς επιτρέπει να δομει ωρισμένα παράξενα σημεία. Έχει παρατηρηθεί ότι οι δονήσεις μεταδίδονται μέσα στη γήινη μάζα σαν να ήταν ένα κομμάτι συμπαγούς ύλης. Και το γεγονός αυτό φαίνεται να αποκλείει εκ πρώτης όψης την ύπαρξη έσωτερικής κοιλότητας.

Η θεωρία για τον πυρήνα της γής δεν είναι καθόλου πειστική. Ένα είναι βέβαιο. Πέρα από ένα ωρισμένο όριο ή θερμοκρασία είναι τόσο υψηλή, ώστε όλα

τα γνωστά μας σώματα δεν μπορούν να υπάρχουν παρά σε ρευστή ή αερώδη κατάσταση. Κι' αυτό όμως δεν λύνει το πρόβλημα. Ο τεράστιος αυτός ρευστός πυρήνας είναι στην πραγματικότητα ένα μίγμα από διάφορα στοιχεία, μερικά ραδιενεργά. Αυτό σημαίνει πως είναι πολύ πιθανό στο διάστημα της ζωής της γής να έγιναν μεταβολές σημαντικές πυρηνικής και χημικής φύσεως και εξακολουθούν να γίνονται. Τι συμβαίνει στην περίπτωση αυτή;

"Ας πάρουμε για παράδειγμα μία μάζα στοιχείων που ανήκουν στην οικογένεια του ουρανίου. Το ουράνιο αναλύεται και δίνει ράδιο και άλλα μέταλλα και τέλος μόλυβδο. Συγχρόνως αναδίδονται αέρια, ραδόνιο και ήλιο.

Τα αέρια αυτά μόλις εμφανιστούν, αφού έχουν χάσει τη ραδιενεργειά τους, θα πρέπει να διαχωριστούν από τη φλογερή μάζα επειδή είναι ελαφρά. Συμπεραίνουμε λοιπόν πως θα ανευθουν στην επιφάνεια της γής. Το ίδιο θα γίνει και με άλλα αέρια που παράγονται από πιθανές πυρηνικές αντιδράσεις. Πραγματικά, διαπιστώνουμε την απελευθέρωσή τους στις εκρήξεις των ηφαιστείων, αν δεχθούμε πως τα αέρια των ηφαιστείων δεν προέρχονται από ανώτερα στρώματα της γής.

Αναφέραμε πιο πάνω ότι στο κέντρο της γής η θαρύτης εκμηδενίζεται. Αυτό λοιπόν δείχνει πως πέρα από ένα ωρισμένο θάθος τα αέρια που σχηματίζονται αντί να ανευθουν στην επιφάνεια της γής, θα πρέπει να κατεβαίνουν και να συσσωρεύονται στο κέντρο. Κι' αυτό φαίνεται να έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την ύπαρξη συμπαγούς πυρήνα.

Μία μεγάλη μπάλλα

Στο σημείο αυτό παρεμβαίνει μία άλλη πιθανότητα. Οι ειδικοί παραδέχονται πως η θερμοτήτος του φλοιού της γής συνεχίζεται όσο κατεβαίνουμε προς το έσωτερικό ως το σημείο όπου συναντούμε το ρευστοποιημένο στρώμα. Αλλά εδώ επίσης το φαινόμενο της αύξησης της θερμοτήτος σχετικά με το θάρος εξακολουθεί να τίθεται. Από το γεγονός της ψύξεως του φλοιού που φαίνεται σήμερα να έχη φθάσει σε κάποια ισορροπία με την ήλικη ακτινοβολία, μπορούμε να συμπεράνουμε πως το ανώτερο στρώμα της ρευστής μάζας είναι λιγώτερο θερμό από τα στρώματα που βρίσκονται έγγυτερα στο κέντρο, παρά το γεγονός ότι στα υγρά σώματα η θερμοκρασία τείνει να γίνει ομοίμορφη. Τουτό φαίνεται ακόμη πιο πιθανό, αν λάβουμε υπ' όψη την ραδιενεργεια ή οποία πραγματικά υπάρχει στο κέντρο της γής. "Αν δεχθούμε την δυνατότητα υπάρξεως μίας αερώδους μάζας γύρω από το κέντρο θαρύτητας, η μάζα αυτή πρέπει να βρίσκεται σε θερμική ισορροπία με το υγρό που την περιβάλλει, δηλαδή ότι η πίεσι της μπορεί να είναι τόση, ώστε να έχη την «στερεότητα» που έχη ο πυρήνας της γής. Αυτό εί-

ναι παράδοξο, αν σκεφθούμε ότι η σκληρότης ενός αεροθαλάμου εξαρτάται από το φούσκωμά του, δηλαδή από την ποσότητα του αέρα που έχη μέσα. Στην περίπτωση αυτή η γή θα ήταν σαν μία τεράστια μπάλλα ποδοσφαίρου. Το έσωτερικό πέτσινο περίβλημά της θα αντιστοιχούσε προς τον στερεό φλοιό, ή συμπαρέλλα με το ρευστό στρώμα και ο πεπιεσμένος αέρας με το κεντρικό αέριο. Η υπόθεσι αυτή γίνεται ακόμη πιο αληθοφανής, όταν σκεφθούμε ότι στις μεγάλες θερμοκρασίες που έχουμε στην περίπτωση αυτή, πολλά στερεά σώματα εξαερώνονται.

Βρισκόμαστε λοιπόν μπρος σε δυο υποθέσεις. Κατά τη μία, την κλασσική, η γή αποτελείται από ένα στερεό φλοιό που περιβάλλει ένα ρευστό πυρήνα. Κατά τη δεύτερη ένας αερώδης πυρήνας περιβάλλεται από ένα στρώμα ρευστό, που κι' αυτό με τη σειρά του περιβάλλεται από τον στερεό φλοιό. Μήπως η υπόθεσι αυτή είναι τόσο αυθαίρετη ώστε να πρέπει να την απορρίψουμε εκ των προέρων; Θα μάς επέτρεπε άραγε να έρμηνεύσουμε ιδίως την μυστηριώδη έλλειψι συνεχείας που παρατηρείται σε θάθος 2.900 χιλιομέτρων στα σεισμικά κύματα; Αυτό θα μάς το δείξη το μέλλον, αφού της δώσουμε την ευκαιρία να δοκιμάση τις δυνατότητές της.

‘Η πολυφαγία ἐχθρὸς ὑπ’ ἀριθμὸν 1

Η ΠΑΛΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

ἀρχίζει ἀπὸ τὸ τραπέζι.

Τοῦ

JEAN CARLET

Πίσω ἀπὸ τὰ τζάμια τοῦ μικροῦ γραφείου τοῦ καθηγητοῦ, κάτω ἀπὸ μιὰ στενὴ λαυρίδα γκρίζου οὐρανοῦ, διακρίνω τὶς μακρυὲς σειρὲς τῶν παραθύρων τῆς ἄλλης πτέρυγας τοῦ νοσοκομείου. Ἐδῶ ὁ ἐχθρὸς πού πᾶνε νὰ καταπολεμήσουν εἶναι μυστηριώδης. Κανείς δὲν μπόρεσε νὰ τὸν δαμάσῃ. Κι’ ὥστόσο ἐδῶ καὶ μισὸν αἰῶνα περισσότερες ἔρευνες ἐπιχειρήθηκαν γιὰ τὴ διάγνωσίν του καὶ περισσότερα βιθλία γράφηκαν γύρω ἀπὸ τὴν τακτικὴν του, παρὰ γιὰ ὅποιαδήποτε ἄλλη μάστιγα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Καὶ μ’ ὅλο πὺδ ὁ μέσος ὅρος τῆς ζωῆς ἀνέβηκε ἀπὸ τὰ 29 πού ἦταν περίπου στὰ 1820 στὰ 62 σήμερα, κάθε ἕξη λεπτὰ τῆς ὥρας σχεδὸν ἐξακολουθεῖ νὰ πεθαίνει ἀκόμη καὶ σήμερα ἕνας ἀπὸ καρκίνο. Ὁ γιατρός πού μοῦ μιλά σκέπτεται πολὺ πλατιά. Ὁρισμένες στιγμὲς ἡ σκέψις του ἀγγίζει τὸ λόγο ὑπάρξεως τῶν ὄντων, τὴν κληρονομικότητα, ἄλλες στιγμὲς πάλι τρέχουν στὴ σοφία πού διέπει τὸ μηχανισμό τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Γιὰ νὰ ἐξιχνιάσῃ τὴν προέλευσιν τοῦ καρκίνου, πρέπει νὰ καταφύγῃ στὴ γνῶσιν. Γιὰ νὰ τὸν πολεμήσῃ δ-

μως δὲν διαθέτει ἄλλο μέσο ἔξω ἀπὸ τὸ νυστέρι καὶ τοὺς τυφλοὺς βομβαρδισμοὺς τῶν ἀτομικῶν ἀκτινολογῶν.

— Ὁ καρκίνος εἶναι ἡ νόσος πού δὲν ἔχει ἀντίπαλο, μοῦ λέει ὁ γιατρός. Μάταια θὰ τὸν ἐντοπίσῃς, θὰ ἀπομονώσῃς τοὺς ἱστούς του, θὰ ἀνακαλύψῃς τὴ μετανάστευσίν του, τὴ μετάστασιν ὅπως τὴ λέει ἡ ἐπιστήμη. Οἱ συνάδελφοί μου στὶς ἄλλες πτέρυγες τοῦ νοσοκομείου ἔχουν ἕνα τρομερὸ πλεονέκτημα ἐν συγκρίσει μὲ μένα: μποροῦν νὰ αἰχμαλωτίσουν καὶ νὰ δαμάσουν τὸ φορέα τῆς νόσου, μὲ τὴν ὁποία ἀσχολοῦνται. Ὁ φυματιολόγος λ.χ. ξέρεي πολὺ καλὰ ὅτι ἐπιτίθεται στὸ θάκιλλο τοῦ Κώχ, ἕνα τόσο δὲ πραγματάκι πού ἔχει μᾶκρος 4 χιλιοστά τοῦ χιλιοστοῦ. Καὶ ἡ θνησιμότης τῆς φυματίωσης ἔπεσε μέσα σὲ μερικὰ χρόνια ἀπὸ 20% σὲ 3,5%.

Τὸ σκοτάδι τῆς ἐπιστήμης

Ο καρκινολόγος ὅμως χτυπᾷ τυφλά. Ὁ καρκίνος εἶναι ἀπλῶς σχηματισμὸς ἐνὸς νέου ἱστοῦ. Ἡ νόσος γίνεται μὲ τὰ ἱ-

δια τὰ κύτταρα τοῦ ἄρρώστου. Μιὰ ἀποφράδα ἡμέρα, σὲ ἕνα σημεῖο τοῦ σώματος, τὰ κύτταρα ἀρχίζουν νὰ πολλαπλασιάζωνται μὲ τρόπο ἀναρχικὸ ὡς τὴ στιγμή πού ἡ μάζα τους καταστρέφει τὸ μηχανισμό ἐνὸς ζωικοῦ ὁργανισμοῦ. Καὶ κανένα φάρμακο δὲν κατορθώνει νὰ τὰ καταστρέψῃ, χωρὶς νὰ θίξῃ τὰ ἄλλα κύτταρα. “Ἀν κάθε ζωὴ προϋποθέτει ἕνα διαρκὲ πολλαπλασιασμὸ τῶν κυττάρων γιὰ νὰ μὴ πορῇ νὰ διατηρηθῇ, νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ νὰ πορῇ ἔτσι νὰ ἀνανεῶνται ἡ ἀνθρώπινη μηχανή, ὁ ἄτακτος πολλαπλασιασμὸς τῶν κυττάρων εἶναι ἐκεῖνος πού στὴν περιπτώσει τοῦ καρκίνου ἐπιφέρει τὸ θάνατο.

»Γιατὶ κάθε ζωντανὸς ὁργανισμὸς εἶναι χτισμένος μὲ «τοῦ-θλα», πάρχους ἐνὸς περίπου ἑκατοστοῦ τοῦ χιλιοστομέτρου — τὰ κύτταρα. Ὑστερα ἀπὸ τὴ συνάντησιν τοῦ σπερματοζωαρίου μὲ τὸ ὠάριο, τὰ κύτταρα ἀναπαράγονται δισεκατομμύρια φορές.

Ἀπομονωμένα μέσα σὲ ἕνα κατὰλληλο γιὰ καλλιέργειαν περιβάλλον τὰ κύτταρα πολλαπλασιάζονται ἀπεριόριστα καὶ ὁ Ἀλέξης Καρρέλ ἀπέδειξε πὺς ἀνμείνουν ἀνενόχλητα, μποροῦν νὰ φθάσουν τὴ μάζα τῆς γῆς. “Ἀν ἡ καρδιά λ.χ. στὴν πορεία τῆς ἀναπτύξεώς της δὲν παίρνει τερατώδεις διαστάσεις εἶναι γιὰτὶ ἐπεμβαίνει ἕνας ρυθμιστής, ἕνα μυστηριώδες σῆμα πού κατευθύνει καὶ συγκρατεῖ τὴν κατασκευή. Τὸ ὄργανο ἔχει πάρει τὸ γεωμετρικὸν τοῦ σχήμας, τὴ φόρμα του καὶ ὅχι τὴν ἀμορφὴ σιλουέττα ἐνὸς σωροῦ κυττάρων. “Ἀν ἡ μυστηριώδης προσταγὴ πού ρυθμίζει τοὺς κυτταρικοὺς πολλαπλασιασμοὺς ἀπὸ τοὺς μακρινοὺς χρόνους τῆς ἐμβρυϊκῆς ζωῆς

δὲν εἰσάκουσθῇ ὅπως πρέπει μιὰ ὠρισμένη στιγμή ἀπὸ ἕνα κύτταρο, ἢ ἀπὸ ὁμάδα κυττάρων, τὰ κύτταρα αὐτὰ ἀποκτοῦν μιὰν αὐτονομία πού ἀναστατώνει τὴν παράδοσιν. Αὐτὸς εἶναι ὁ ὄγκος, καλοήθης ἢ κακοήθης: ὁ πρῶτος σταματᾷ ἀρκετὰ γρήγορα στὴν πορεία τῆς ἐξελίξεως του, ἐνῶ ὁ δεύτερος οὐδέποτε πολὺ γρήγορα καὶ γενικεύεται... “Ἐνα χαντάκι χωρίζει τὸν καλοήθῃ ἀπὸ τὸν κακοήθῃ ὄγκο, καὶ μποροῦμε νὰ διακρίνουμε ὅλες τὶς ἐνδιάμεσες καταστάσεις.

Μὰ κάθε φορὰ, ἀπὸ μιὰ ἀνώτερη διαταγὴ, πού δὲν ξέρομε ἀπὸ πού ἔρχεται, σημειώνεται μιὰ μικρότερη ἢ μεγαλύτερη ἀνωμαλία στὴν κυτταρικὴ ἀνάπτυξιν στὴν τάδε περιοχὴ τοῦ σώματος, ἐνῶ ἄλλοι διατηρεῖται ἡ τάξις. Καὶ ἡ ἀνωμαλία αὕτη εἶναι τόσο περισσότερο ἐκδηλη, ὅσο πὺδ προχωρημένη εἶναι ἡ αὐτονομία τῶν κυττάρων. Ἡ αἰτία τοῦ καρκίνου κρύβεται ἀκριβῶς πίσω ἀπὸ τὶς λέξεις αὐτές.

“Ὡστε λοιπὸν εἴμαστε καταδικασμένοι νὰ περιμένουμε ἀσπλοὶ τὸ καπρίτσιο μιᾶς ἀνώτερης ἐξουσίας πού κυβερνᾷ τὰ κύτταρά μας;

Ἀσφαλῶς ὄχι. “Ὅταν ἀνακαλυφθοῦν ἐγκαίρως, πολλοὶ τύποι τοῦ καρκίνου θεραπεύονται. Μὲ τὸ πρῶτο ὑποπτο σύμπτωμα, ἕνα πρήξιμο, μιὰν ἐξέλκωσιν, μιὰν ἐσωτερικὴν αἱμορραγίαν, πού μπορεῖ νὰ περάσῃ σχεδὸν ἀπαράτηρη, ἕναν ἔμμονο πόνο, πρέπει νὰ τρέξουμε πρῶτα στὸν οἰκογενειακὸν μας γιατρό, καὶ ὕστερα στοὺς ἐιδικούς. Μιὰ ραδιογραφία, μιὰ μικροσκοπικὴ ἐξέταση ἐνὸς τμήματος ὑπόπτου ἱστοῦ, ποτὲ δὲν σκότωσαν κανένα.

Εἶναι πολὺ προτιμότερες οἱ ἐξετάσεις αὐτὲς παρὰ μιὰ καθυ-

στερημένη έγχειρησις δίχως επίδα.

Σύμφωνοι, θά πῃ κανείς. Ἄλλα ὁ καρκίνος εἶναι ὕπουλος. Ἄν μπορῇ νά παραμένη ἀνώδυνος καὶ κρυμμένος ὁλόκληρα χρόνια, τότε μοναδική μας ἀσφάλεια εἶναι ἡ παθητικὴ ἀναμονὴ ἑνὸς πρώτου συμπτώματος; Ὁχι. Οἱ μυστηριώδεις κανονισμοὶ ποὺ ἐλέγχουν τὴ συνοχὴ στὴν ἀνάπτυξη τῶν κυττάρων μας ἐξαρτῶνται ἀπὸ τρεῖς οὐσιώδεις παράγοντες: τὴ διατροφή τοῦ ὄργανισμοῦ, τὸ νευρικὸ σύστημα καὶ τὴ λειτουργία τῶν ἀδένων μας. Ἔτσι τρεῖς κύριες αἰτίες: αὐτὸ ποὺ τρῶμε, αὐτὸ ποὺ αἰσθανόμαστε καὶ αὐτὸ ποὺ ἐκκρίνουμε στὸ αἷμα μας, παρεμβαίνουν στὴ γένεσι τοῦ καρκίνου.

Ἡ τροφή σημαντικὸς παράγων

Τὰ κύτταρα τρέφονται ἀπὸ τὸ αἷμα ποὺ κυκλοφορεῖ τὶς θρεπτικὲς οὐσίες: σίδηρο, ἀσβέστιο, χλωρίο, ζάχαρο, ὀξυγόνο κλπ. Ὅταν θρῖσκονται στὸ δρόμο τῆς ἀναπαραγωγῆς τὰ κύτταρα γίνονται πιὸ ἀπαιτητικά. Κι' ἔτσι παρεμβαίνει ἡ θρεπτικὴ συνεισφορά τοῦ ὁργανισμοῦ μας, οἱ διαίτες. Οἱ ὑπερβολὲς στὴ διατροφή δημιουργοῦν καθημερινῶς καρκινοπαθεῖς. Τρῶνε περισσότερο ἀπὸ ὅσο πρέπει. Οἱ προπάτορές μας, ποὺ ὑπέφεραν λιγώτερο ἀπὸ μᾶς ἀπὸ καρκίνο, ἀκολουθοῦσαν μιὰ διαίτα λιγώτερο πλούσια ἀπὸ τὴ δική μας. Μόλο ποὺ στὶς ἐπίσημες περιστάσεις-ὥρ γάμωναν λουκούλλεια γεύματα, ἀγνοοῦσαν τὸ καθημερινὸ κρέας. Κατὰ τὴ γνώμη τῶν διαιτολόγων μπορεῖ κανεὶς νὰ ζῇ καὶ νὰ δουλεύῃ πολὺ μὲ σχετικὰ λίγη τροφή, ἀλλὰ καλὰ ὑπολογισμέ-

νη. Ὁ ὑποσιτισμὸς ἐπιβραδύνει στὰ ζωὰ τὴν ἀνάπτυξη ὀγκῶν. Οἱ στατιστικὲς μαρτυροῦν ὅτι οἱ φτωχὲς τάξεις προσβάλλονται λιγώτερο παρὰ οἱ εὐπορες. Τὸ μικρότερο ποσοστὸ καρκινοπαθῶν παρουσιάζουν οἱ κληρικοί. Οἱ μαῦροι τοῦ Ντακάρ δὲν ξέρουν παρὰ ἓνα εἶδος καρκίνου, τὸν καρκίνου τοῦ ἥπατος, ποὺ τὸ δίχως ἄλλο ὀφείλεται στὸ φυσιολόγο ποὺ ἔχουν οἱ τροφές τους.

Οἱ ἀπόγονοὶ τοὺς ὁμῶς τῆς Ἀφρικῆς, ποὺ ἡ διαίτα τους εἶναι πλουσιώτερη, ὑποφέρουν ὅπως οἱ λευκοὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς τύπους τοῦ καρκίνου. Ἡ μακρὰ κατὰ χρῆσι τῶν διατηρημένων τροφῶν —κονσέρβες— τῶν τροφῶν ποὺ παρασκευάζονται χημικῶς, ὕδατανθράκων, ἢ ἔλλειψι θιταμινῶν, εὐνοοῦν τὸν καρκίνο. Οἱ συνθετικὲς χρωστικὲς οὐσίες μὲ θάσι τὴ βενζίνη καὶ τὴν ἀνιλίνη, τὸ κίτρινο τοῦ βουτύρου, ποὺ τοῦ δίνει ἓνα χρυσοῦ χρῶμα τόσο ὀρεκτικόν, γιὰ νὰ ἀναφέρουμε μόνον τὰ κυριώτερα, προκαλοῦν πειραματικῶς ἀθεράπευτους καρκίνους τοῦ ἥπατος. Εἴκοσι τοιγάρα τὴν ἡμέρα· ἐπὶ εἴκοσι χρόνια εἰσάγουν στοὺς θλενογόνους καὶ τοὺς θρόγγους μας πολλὰ λίτρα κατράμι, ποὺ εἶναι οὐσία καρκινογόνος. Τὰ λίπη τοῦ τηγανιοῦ ποὺ οἱ νοικοκυρὲς τὰ χρησιμοποιοῦν γιὰ οἰκονομία ἓνα σωρὸ φορὲς εἶναι ὑπεύθυνα γιὰ πολλοὺς καρκίνους τοῦ στομάχου. Ἡ ὑπερβολικὴ καταναλῶσι ζωϊκοῦ λίπους καὶ ἐλαιόλαδου γεννάει ἔλκη, καρκίνους τοῦ στομάχου καὶ τοῦ ἥπατος, ποὺ εἶναι ὄργανο ἀποβολῆς τοῦ λίπους. Ἐνας Ἀμερικανὸς ποὺ πίνει τακτικὰ δύο λίτρα γάλα τὴν ἡμέρα δὲν φορτῶναι τὸν ὁργανισμό του μὲ λίπη; Οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς μισὲς ἀρρώστειες, τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τοῦ Δυτι-

κοῦ πολιτισμοῦ ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν ἀφθονία τροφῆς. Προτοῦ σημανὴν ὁ κίνδυνος ποὺ δημιουργεῖ τὸ παραμόρφωμα τῶν ἀρτηριῶν καὶ τῶν ἱσθῶν μας, ἔρχεται μιὰ περίοδος ἀρκετὰ μακρὰ ὅπου οἱ κίνδυνοι καὶ ἰδιαίτερα τοῦ καρκίνου συγκαλύπτονται ἀπὸ μιὰ ἀξιοζήλευτη κοιλίτσα, καὶ ἓνα ὑποφερτὸ πάχος, ἐνῶ ὁ ὁργανισμὸς δὲν ἐκδηλώνει τὴν ἐσωτερικὴ του θλάβη παρὰ μὲ ἐλαφρὲς διαταραχές, ποὺ τὶς παραμελοῦμε.

Πόσοι καρκινοπαθεῖς ἐξακολουθοῦν νὰ ἔχουν πρόσωπο ποὺ ἀκτινοβολεῖ ἀπὸ ὑγεία, τὴν πρώτη μέρα ποὺ πᾶνε νὰ ἐξετασθοῦν, παραπονοῦμενοι ἀποκλειστικὰ γιὰ μικροπονάκια. Τὸ σῶμα εἶναι φτιαγμένο ἔτσι ποὺ σπάνια δίνει τὸ σῆμα τοῦ κινδύνου ὅταν ἀπειλεῖται ἀπὸ τὶς καταχρήσεις. Ἀντίθετα, κάθε περιορισμὸ τὸν αἰσθάνεται ἀμέσως καὶ ζητάει ἐπιτακτικὰ τὴ διόρθωσί του. Ἡ πεῖνα θέτει σὲ ἐνέργεια τὰ ἰσχυρότερα ἀμυντικά μας μέσα. Μὲ τὸ νὰ φοβᾶται περισσότερο τὶς στερήσεις, παρὰ τὶς καταχρήσεις, ὁ ὁργανισμὸς μας εἶναι ἓνα εἶδος συνενόχου τοῦ καρκίνου.

Ἡ συμβολὴ τῶν ψυχικῶν ἀντιδράσεων

Τὰ κύτταρα συνδέονται μὲ τὸν ἐγκέφαλο διὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἐκεῖ εἶναι ποὺ παρεμβαίνει ὁ τρόπος τῆς διαβίωσής μας, οἱ φροντίδες μας καὶ οἱ ἀναποδιές τῆς ζωῆς. Στὴν ἐποχὴ μας ὑπάρχουν πολὺ περισσότεροι λόγοι γιὰ νὰ χαλᾶ τὸ αἷμα μας, παρὰ ἄλλοτε. Ἡ ψύχωσι τοῦ πολέμου καὶ οἱ καθημερινὲς ἀγωνίες γεννοῦν καρκίνους. Ἄν ἓνας ποντικός, κλεισμένος μέσα σὲ ἓνα λαθῦριθο ἀπὸ τὸν

ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ θγῇ γίνεται καμμιὰ φορὰ καρκινοπαθής, ἀπὸ νευρικὴ καὶ ἠθικὴ ὑπερέντασι, πῶς ὁ ἄνθρωπος ποὺ ὑποφέρει τόσο σκληρὰ θὰ μπορούσε νὰ δαμάσῃ τὴ μοῖρα του; Ἐνας μεγαλοβιομήχανος αὐτοκινήτων ἔσθῃσε μέσα σὲ λίγους μῆνες ἀπὸ τὸν καρκίνο ποὺ ἐκδηλώθηκε λίγο ὕστερα ἀπὸ τὴ χρεωκοπία του. Τὸ νὰ ξέρης νὰ δοκιμάζης τὰ νεῦρα σου καὶ νὰ ξεχνᾷς τὴ δυστυχία σου εἶναι λοιπὸν ἓνας καλὸς τρόπος ἀντιδράσεως ἐναντίον τοῦ καρκίνου.

Ἡ σημασία τῶν ἔσω ἐκκρίσεων

Τὰ κύτταρα ἀναπτύσσονται σὲ ἔδαφος ποὺ περιβρέχεται ἀπὸ αἷμα ποὺ περιέχει σὲ ἐλάχιστη ποσότητα τὶς περίφημες ὁρμόνες, τὶς ὁποῖες ἐκκρίνουν οἱ ἔνδοκρινες ἀδένες. Εἶναι λοιπὸν φυσικόν, ἡ λειτουργία τῶν ἔνδοκρινῶν μας ἀδένων νὰ ἐπιδρᾷ στὴ γένεσι καὶ τὴν ἐξέλιξι τῶν διαφορῶν τύπων τοῦ καρκίνου. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς μας περνοῦμε ἀπὸ περιόδους ἔντονης ἀδενικῆς δραστηριότητος ποὺ αὐξάνουν τοὺς κινδύνους ἐμφάνσεως τῆς μυστηριώδους ἀρρώστειας: ἡ γέννησι, ἡ ἡβη, ἡ κρίσιμη καὶ ἡ κλιμακτικὴ ἡλικία, ἡ «δεύτερη» νεότης τοῦ ἐβδόμη-τάρι ποὺ ἐξηγῇ τὴ ζωτικότητα ὀρισμένων γερόντων πολιτικῶν, ὅπως ὁ Κλεμανσώ, ὁ Τσῶρτσιλ, ὁ Στάλιν... Ἄν οἱ στατιστικὲς δείχνουν ὅτι στὶς ἡλικίες αὐτὲς καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὰ 45 ὥς τὰ 55 ἐμφανίζεται ὁ καρκίνος μπορούμε νὰ τὸν δαμάσουμε πολλὰς φορὲς μέσῳ τῶν ἔνδοκρινῶν ἀδένων.

Μὲ τὶς ὁρμόνες ποὺ ἐκκρίνουν στὸ αἷμα, οἱ ἔνδοκρινεῖς ἀδένες

—ή υπόφυσι, ὁ θυρεοειδής, τὰ ἐπινεφρίδια καὶ οἱ γεννητικοὶ ἀδένες— ἄσκοῦν πάνω στὸν ὄργανισμο ἐπίδρασι διεγερτικὴ καὶ ἀρνητικὴ, συντονίζουν τὴ λειτουργία ὀρισμένων ὀργάνων ποὺ ἀλληλοελέγχονται. Ἡ υπόφυσι ἐπιδρᾷ στὶς ὠθηκὲς, στοὺς μαστοὺς, στὸν προστάτη. Ὄρισμένοι τύποι καρκίνου βελτιώνονται συχνὰ καὶ κάποτε χειροτερεύουν μὲ τὴ χρῆσι ὀρισμένων οἰστρογόνων ὁρμονῶν γιὰ τὸν προστάτη καὶ τῆς ἀρσενικῆς ὁρμόνης.

Ἔχοντας ὑπ' ὄψιν ὅλες αὐτὲς τὶς ὁρμονικὲς ἐπιδράσεις, ὀρισμένοι ἐπιστήμονες δοκίμασαν νὰ χτυπήσουν τὸν καρκίνο τοῦ μαστοῦ, ἕνα ἀπὸ τοὺς πιὸ διαδεδομένους καὶ τοὺς πιὸ τρομεροὺς, ἐπενεργώντας στὴν υπόφυσι, ποὺ θρίσκεται στὴ θάσι τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἔχει τὸ μέγεθος μιᾶς ρώγας σταφυλίου. Χρησιμοποιώντας ἕνα χημικὸ προϊόν, τὴν «παραοξυπροφιοφενόνη» ἢ «H365» ποὺ ἀνακόπτει τὴν ἔκκρισι αὐτοῦ τοῦ ἀδένος ἢ ἀφαιρώντας τὸν μὲ

μιὰ λεπτοτάτη νευροχειρουργικὴ ἐπέμβασι κατάρθωσαν νὰ σταματήσουν τὴν ἐπέκτασι καὶ νὰ ἐπιφέρουν τὴν υποχώρησι καρκίνων τοῦ μαστοῦ ποὺ ἦταν κι' ὅλας στὸ στάδιο τῆς μεταστάσεως. Ἐπέτυχαν θαύματα. Μὰ ἡ μέθοδος αὐτὴ, ποὺ ἐφαρμόστηκε ταυτόχρονα στὴ Γαλλία καὶ στὶς Σκανδιναυικὲς χώρες, εἶναι τόσο νέα ποὺ δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ὀριστικὰ συμπεράσματα. Ἡ «ὑποφυσιοεκτομὴ» ἔχει θεραπεύσει καρκίνους τοῦ μαστοῦ· οἱ λειτουργίες τῆς ὑποφύσεως —διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας ὅλων τῶν ἄλλων ἀδένων— φαίνεται, στὴν περίπτωσι αὐτή, νὰ ἔχουν κάποια σχέσι μὲ τὸν παράγοντα ποὺ προκαλεῖ τὴν ἀναρχία τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν κυττάρων. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἐδῶ παρὰ γιὰ μιὰ πολὺτιμη ἔνδειξι. Ἡ παρακολούθησι τῶν ἀδένων μας πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὴ θάσι τῆς ἀντικαρκινικῆς ἐκστρατείας καὶ ἤδη εἶναι ἡ πρώτη νίκη ἐναντίον τῆς μεγάλης μᾶστιγας.

Μπροστά σ' ἕνα μεγάλο κατὰστημα νεωτερισμῶν ἕνας κύριος σέρνει ἕνα καροτσάκι μὲ ἕνα μαρὸ, ποὺ κυριολεκτικῶς οὐρλιάζει.

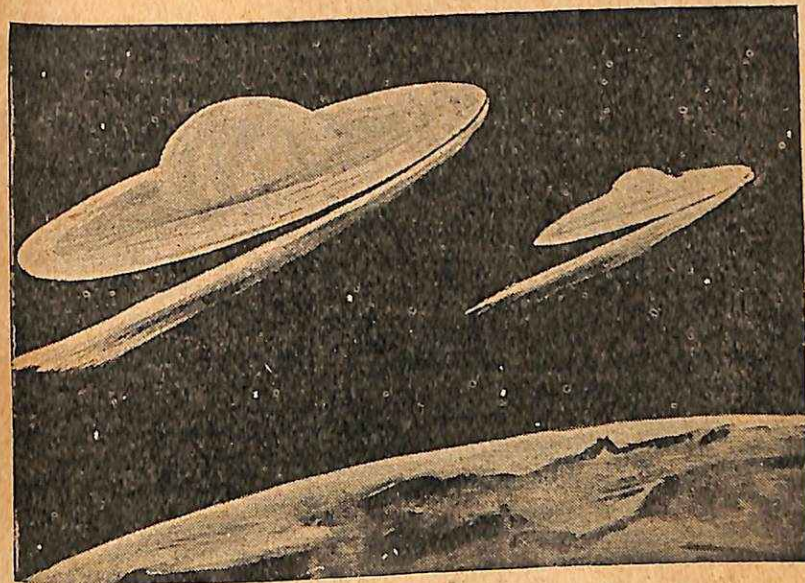
—Ἡρέμησε, Ἀντρέ, πρέπει, Ἀντρέ! Προσπάθησε νὰ κρατήσης τὴν αὐτοκυριαρχία σου, λέει ὁ κύριος, ὅσο πιὸ πειστικὰ μπορεῖ.

Μιὰ κυρία ποὺ περνᾷ βλέπει τὴ σκηνή.

—Μὰ εἶναι τόσο συγκινητικὸ νὰ μιλάτε ἔτσι εὐγενικὰ στὸ παιδάκι! Λέει στὸν κύριο. Σπάνια βλέπει κανεὶς πατέρες τόσο γλυκοὺς. Καὶ τὸ λένε Ἀντρέ τὸ μικρὸ σας;

—Ὁχι, κυρία μου, βρυχᾷται ὁ πατέρας. Τὸ λένε Πάτρικ. Ὁ Ἀντρέ εἶμαι ἐγώ!

Constellation

Μήπως δὲν εἴμαστε οἱ μόνοι κάτοικοι τοῦ Σύμπαντος; Καὶ πάλι προβάλλει τὸ ἐρώτημα τί εἶναι:

ΟΙ ΙΠΤΑΜΕΝΟΙ ΔΙΣΚΟΙ

Γου

J. H. GILBERT

Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἔχουν ἤδη γραφῇ πάρα πολλὰ γι' αὐτὸ τὸ θέμα. Δὲν ἔχει παρὰ νὰ θυμηθῇ κανεὶς πόσες καὶ πόσες στήλες τῶν ἑφημερίδων ἔχουν κατὰ καιροὺς γεμίσει μὲ περιγραφὲς καὶ ἐρμηνεῖες τοῦ φαινομένου.

Καὶ ἡ ἱστορία θὰ περνοῦσε καὶ πάλι στὸ περιθώριο ἂν δὲν ἔφθανε μιὰ εἰδησι-βόμβα. Οἱ Ἀμε-

ρικανοὶ ἀποφάσισαν ξαφνικὰ νὰ πάρουν τὸ ζήτημα στὰ σοβαρὰ. Πραγματικὰ πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ τὸ περιοδικὸ «Λάιφ», συνήθως ἄριστα πληροφορημένο, ἀνήγγειλε ὅτι ὕστερα ἀπὸ σοβαρὴ μελέτη οἱ εἰδικοὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἔφθασαν σὲ ἕνα κατηγορηματικὸ συμπέρασμα: οἱ ἱπτάμενοι δ' ἄσκοι ΔΕΝ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΓΗ. Ἀντίθετα μὲ ὅ,τι

είχε γίνει δεκτό πριν από λίγο καιρό, σύμφωνα με τη νέα άποψη, οι περίφημοι δίσκοι δεν ήταν κάποιο μυστικό όπλο. Είναι βέβαια πώς οι μυστικές υπηρεσίες 'Ανατολής και Δύσεως έκαναν μια σχετική έρευνα αλλά η προσπάθειά τους δεν επέτυχε. Αυτό εξηγεί ίσως γιατί το συμπέρασμα άργοπόρησε τόσο πολύ.

★

Τώρα ωστόσο έγινε κατ' έρ-
χην δεκτό ότι οι Ιπτάμενοι δίσκοι είναι έξω - γηίνης προελεύσεως. 'Από πού έρχονται; Μυστήριο! Την όριστική εξέγηση δεν θα την έχουμε παρά την ή-
μέρα που ένα από τα μυστηριώδη αυτά κατασκευάσματα θα άποφασίση να δοκιμάση να προ-
σγειωθή, πράγμα που δεν έχει γίνει ως σήμερα. 'Αν οι δίσκοι έρχονται από άλλον πλανήτη ή αλ-
τία της έπιφυλακτικότητός τους είναι ευνόητη. Και μείς το ίδιο δεν θα κάνουμε;

Ψύχραιμη αντιμετώπισις

Ας αντιμετωπίσουμε όμως το ζήτημα ψύχραιμα. 'Όταν τελειώσουν τα άστειά με τους δίσκους, μπορούμε να αντιμετωπίσουμε το θέμα κάπως πιο ρεαλιστικά και να εξετάσουμε τα ύπερ και τα κατὰ των διαφόρων υποθέσεων.

Και πρώτα απ' όλα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι μυστηριώδεις έπισκέπτες δεν παρουσιάζονται παρά στον ούρανο της 'Αμερικής. Κι' αυτό είναι παράξενο. Γιατί τάχα οι διαπλανητικοί ταξιδιώτες να ενδιαφέρονται μόνο για τις 'Ηνωμένες Πολιτείες; 'Η μήπως τους προσελκύει το ύψος των ούρανοξυστών και ή γλυκειά μυρωδιά των καπνών της Βιργίνιας; 'Υπάρχει όμως μια άλλη εξέγηση

πολύ πιο θάσιμη. Μπορεί οι 'Αμερικανοί να άνεκάλυψαν ένα καινούργιο μυστικό όπλο και, θέλοντας να στρέψουν σε άλλη κατεύθυνση την προσοχή του κοινού και να άπογοητεύσουν τους πολύ «περίεργους», να φωνάζουν ότι οι δίσκοι δεν έρχονται από τη γη μας. 'Αν ή υπόθεσις αυτή θγει άληθινή, πρέπει να όμολογήσουμε πως ή προπαγάνδα των 'Ηνωμένων Πολιτειών δείχνει άρκετη δεξιότητα σκορπίζοντας μ' αυτόν τον τρόπο την άμφιβολία.

'Η περίπτωση της όμαδικής άυ-
θυποβολής φαίνεται ότι πρέπει να άποκλεισθή. Τους δίσκους τους είδαν πάρα πολλοί αξιόπιστοι άνθρωποι: άεροπόροι, πολίτες, χωρικοί... Και παρ' όλο ότι πρόκειται για 'Αμερικανούς και έ-
χουμε συνηθίσει να είμαστε λίγο δύσπιστοι άπέναντι στις 'Αμερικανικές» ειδήσεις, αυτή τη φορά φαίνεται πως δεν πρόκειται για υπερβολές. Οι μαρτυρίες σχετικά με το σχήμα, την ταχύτητα κλπ. των δίσκων συμφωνούν άπόλυτα. Το «Λάιφ» μάλιστα δημοσίευσε και μια φωτογραφία Ιπτάμενου δίσκου, τη μόνη που ύπάρχει. «Δεν είναι άπάτη», είπαν οι τεχνικοί. Το άρνητικό δεν έχει κανένα ρετούς. 'Αλλά και ή φωτογραφία δεν μάς μαθαίνει πολλά πράγματα. Τρεις γκριζωπές συγκεχυμένες κηλίδες. Και ή μεγένθυσις δυστυχώς δεν άποκάλυψε καμιά λεπτομέρεια.

Είναι ή Γη ό μόνος κατοικη- μένος Πλανήτης;

Υπήρχε μια έποχή όπου ό άνθρωπος, πιγμένος στον άπέραντο έγωισμό του, νόμιζε πως ή Γη άποτελοüse το κέντρο του Σύμπαντος και ότι όλόκληρο το ήλιακό σύστημα έκινείτο γύρω απ' αυτήν. 'Αργότερα αναγκά-

στηκε να κατέβη από τα σύννεφα μαθαίνοντας ότι ό πλανήτης μας, παρ' όλο το σεβαστό του μέγεθος, δεν ήταν παρά ένα ψι-
χίο, ένας μικρόκοσμος μπροστά στο Σύμπαν.

Μια παρηγοριά μάς έμενε ως τώρα. Τα άλλα άστρα φαίνονταν πως ήταν άκατοίκητα.

Πρέπει λοιπόν να χάσουμε αυτή την άυταπάτη; Και αυτό θα συμβή άν άποδειχθή ψεύτικη ή πρώτη εξέγηση που δόθηκε στο φαινόμενο, ότι δηλαδή ή ύπεργή-
ινη προέλευσις των δίσκων δεν είναι παρά προϊόν της άμερικανικής προπαγάνδας.

Περιμένοντας την ήμέρα ή την νύκτα που ένας από τους δίσκους θα δεήσει να προσγειωθή στη γη μας, είμαστε άναγκασμένοι να περιοριζώμαστε σε υποθέσεις. Τα στοιχεία που έχουμε για το σχήμα και την ταχύτητα των άερο-
ροσκαφών αυτών μάς αφήνουν να υποθέσουμε πως «οί άλλοι άνθρωποι» έχουν άεροναυτικές γνώσεις πολύ διαφορετικές από τις δικές μας και πιο προηγμένες, πιο τολμηρές. Τόσο το χειρότερο για τον έγωισμό μας. Δεν είναι λοιπόν παράτολμο να πούμε ότι το σύνολο των γνώσεών τους σε όλους τους τομείς θα είναι άνώτερο από των δικών μας. Οι διαστάσεις των δίσκων, χωρίς να είναι μικρές, δεν είναι τεράστιες. 'Αρα το ύψος των μελών του πληρώματος θα είναι σχεδόν σάν το

δικό μας. Κι' αυτό είναι καθυσ-
χαστικό σε περίπτωση που μια μέρα θα θρισκόμασταν άπέναντι τους.

'Ενα σημαντικό σημείο που στηρίζει την άποψη της έξω - γη-
ίνης προελεύσεως των δίσκων είναι ότι οι μηχανές αυτές κινούνται με ένα σύστημα «αυτοπερι-
στροφής» που άναπτύσσει μεγάλη ταχύτητα. Και μήπως οι έπιστή-
μονές μας δεν λένε πως ακριβώς αυτή ή κυκλική κίνησις θα είναι άπαραίτητη για όποιο άεροσκά-
φος θελήσει να ταξιδέψη στο διά-
στημα;

Τι θα γινόταν άν μια μέρα;..

Το ζήτημα είναι σημαντικό. Και πραγματικά δεν είναι δυνατό άκόμη να υπολογίσουμε την τεράστια σημασία μιας τέτοιας περιπτώσεως. Είναι πολύ πιθανό ότι ή υποτιθέμενη ειρηνική ζωή της γης μας θα ταραζόταν πολύ. 'Η θανατάσια άπομόνωσί μας θα πήγαινε περίπατο.

'Ισως όμως θα είναι άνέλπιστη εύκαιρία να θέσουμε ένα όριστικό τέλος σε όλες τις έριδες που φέρνουν αντιμετώπους τους λαούς της γης και να μπορέσουμε να άπολαύσουμε μια έστω και ειρήνη «άναγκαστική». Είναι αλήθεια ότι οι διαπλανητικοί ό-
λεμοι δεν άποκλείονται. 'Όστόσο αυτό θα έξαρτηθή από τις διαθέσεις των διαπλανητικών μας γει-
τόνων.

Μια μεγάλη ήθοποιός του κινηματογράφου συνάντησε μια μέρα ένα πα-
λιό της φίλο. 'Αφού τα είπαν κάμποση ώρα, τού λέει:
—Και τώρα άρκετά μιλήσαμε για μένα. 'Ας έρθουμε και σε σάς. Πώς σάς φάνηκε το τελευταίο μου έργο;

Constellation

Ενας γερο - κυνηγός διηγείται στο γιό του τα κατορθώματά του :

—Μιά μέρα, πού λές, μέσα στη ζούγκλα βλέπω να έρχονται κατά πάνω μου τριάντα πεινασμένα λιοντάρια. Παίρνω το τουφέκι μου, ρίχνω και σκοτώνω 29, παιδί μου. Τότε το τριακοστό...

—Την ξέρω, μπαμπά, την ιστορία, του λέει ο γιός του. Μου την έχεις πη, μόνο πώς αντί για τριάντα μου είχες πη δεκαπέντε και δεν ήταν λιοντάρια, αλλά μαϊμούδες...

—Ναί, παιδί μου. Και θα σου πω το γιατί, άπαντά ο κυνηγός. "Όταν σου την πρωτοδιηγήθηκα την ιστορία ήσουν ακόμη πολύ μικρός για να μάθεις όλη την αλήθειά!

Constellation

Το κουτσομπολιό έπαιρνε και έδινε.

—Τό φαντάζεσαι αυτό το πράγμα! Μόλις θυγήκε η νύφη από το αυτοκίνητο και προχωρούσε για την εκκλησία, αυτός το βλέπει στα πόδια και μην τόν είδατε!

—Έχασε τα λογικά του;

—"Όχι—τά βρήκε.

Constellation

Κάποιος καυχόταν ότι έφαγε 49 βραστά αυγά.

—Γιατί δεν έτρωγες ακόμα ένα να τα κάνης 50 ; τόν ρώτησε κάποιος από τόν κύκλο.

—Χά, χά! 'Αξίζει να λαιμαργήση κανείς για ένα αυγό;

P. M.

ΦΛΥΑΡΙΕΣ

Ο πλούσιος συγγενής πέθανε και η μεγάλη ημέρα που θα άνοιγόταν η διαθήκη ήρθε. 'Ο συμβολαιογράφος με επίσημο ύφος άρχισε την ανάγνωση και προχωρούσε άτάραχος:

—...Κατά ταύτα, έχων όλας μου τας αισθήσεις άκεραίας, κατηνάλωσα, πρό του θανάτου μου τα υπάρχοντά μου, μέχρι και της τελευταίας πεντάρας.

This Week

Ενα ποντικάκι είχε πέσει μέσα σ' ένα ποτήρι κρασί.

—Βοήθεια, βοήθεια, φώναζε.

Μιά γάτα που περνούσε εκείνη την ώρα, άκουσε τις φωνές του.

—Θά σε σώσω, του είπε, αλλά θά σε φάω.

—"Άς είναι, τής απάντησε τo ποντικάκι. Παρά να πνιγώ, καλύτερα να φαγωθώ.

"Απλώσε η γάτα τo χέρι της και τo τράβηξε έξω από τo κρασί. Μόλις όμως τo ποντικάκι βρέθηκε έξω, έτρεξε στην τρύπα του.

—Μά δεν μου υποσχέθηκες πώς θά καθήσης να σε φάω; φώναζε η γάτα.

—Μπορεί, τής απάντησε τo ποντικάκι, αλλά πρέπει να με συγχωρέσης: "Όταν σου τo έλεγα, ήμουν μεθυσμένο.

Constellation

Ζοῦνε τὰ ζωὰ τόσο ὅσο νομίζουμε συνήθως ;
Ποῖος εἶναι ὁ κυριώτερος συναγωνιστὴς τοῦ ἀνθρώπου

ΜΑΘΟΥΣΑΛΕΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Τοῦ

OSMOND BRELAND

"Εως 25 χρόνια

Ποτέ ο άνθρωπος δεν έπαψε να ενδιαφέρεται για την παράτασι της ζωής. "Ότι το ενδιαφέρον αυτό επεκτείνεται και στα ζωα είναι φανερό από τις άπειρες ιστορίες που δημοσιεύονται σε εφημερίδες και περιοδικά, σχετικά με την ηλικία που μπορούν να φθάσουν τα διάφορα όντα. Δυστυχώς, πολλές από τις ιστορίες αυτές δεν ανταποκρίνονται στην αλήθεια. "Ετσι, ο πολύς κόσμος πιστεύει, ότι μερικά ζωα φθάνουν σε πολύ μεγαλύτερη ηλικία από ότι πραγματικά συμβαίνει.

Τα πιο ακριβή στοιχεία σχετικά με την ηλικία των ζώων τα πέρνουμε από ζωολογικούς κήπους, αλλά και από ιδιώτες.

Οι συνθήκες της αιχμαλωσίας μπορεί να συντελέσουν στην παράτασι της ζωής των ζώων αλλά και στο αντίθετο. Στο τεχνητό περιβάλλον, τα ζωα τρώνε κάποτε τροφές που δεν τις έχουν συνηθίσει και είναι εκτεθειμένα σε άρρωστιας που κανονικά δεν θα τις πάθαιναν. "Από την άλλη μεριά, έχουν περιποήσει και φροντίδα όταν άρρωσθήσουν και είναι προφυλαγμένα από τους φυσικούς εχθρούς τους.

Μερικά από τα καρκινειδή, μία μεγάλη ομάδα του ζωικού βασιλείου στην οποία α-

νήκουν οι καραβίδες, τα καβούρια, οι αστακοί και άλλα, φθάνουν σε μεγάλη ηλικία. Ξέρουμε ότι το κοινό καβουράκι που τρώμε σπάνια ζή περισσότερο από τρία ή τέσσερα το πολύ χρόνια. "Ο άμερικανικός αστακός φτάνει κάποτε 10—15 δεκάδες και οι βιολόγοι έχουν υπολογίσει ότι τέτοια... θηριώδη όντα είναι πιθανότατα παραπάνω από 50 χρόνων.

"Από την κατηγορία των θαλασσινών, οι αχινάδες είναι γνωστό πως ζούν 15 ως 20 χρόνια και έχουν βρεθί μερικές που φθάνουν και τα 30. Δυστυχώς για δύο ζωα της κατηγορίας αυτής δεν έχουμε πληροφορίες. Πρόκειται για τη γιγαντιαία αχινάδα και το τεράστιο καλαμάρι του Ειρηνικού "Ωκεανού. Βρέθηκαν αχινάδες βαρύτερες από 200 δεκάδες, ενώ τα είδη των καλαμαριών του Ειρηνικού έχουν φτάσει σε μήκος τα 17 μέτρα. Το μεγάλο μέγεθος δεν σημαίνει αναγκαστικά και μεγάλη ηλικία. "Αλλά είναι πολύ πιθανό ότι και τα δύο αυτά ζωα ζούν πολύ περισσότερο από πολ-

λά άλλα για τα οποία υπάρχουν αὐθεντικές πληροφορίες. Πολλοὶ λένε, ὅτι οἱ γιγαντιαῖες ἀχθάδες τοῦ Εἰρηνικοῦ ζοῦν πολὺ περισσότερο ἀπὸ ἓναν αἰῶνα.

Οἱ μεγάλες χελῶνες καὶ οἱ κροκόδειλοι εἶναι οἱ περιφημότεροι Μαθουσάλες ἀπὸ τὰ ἔρπετά. Τὸ ρεκόρ τὸ ἔχουν μερικές μεγάλες χελῶνες τῶν νησιῶν Γκάλα Πάγκος, ἔξω ἀπὸ τὴς ἀκτὲς τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Οἱ παπαγάλοι, οἱ κύκνοι καὶ οἱ ἀετοὶ περνοῦν συχνὰ τὰ 100 χρόνια. Πολλὰ πάντως ἀπὸ τὰ στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴν ἡλικία τους χρονολογοῦνται ἀπὸ ἀρκετὲς ἐκατοντάδες χρόνια καὶ εἶναι δύσκολο νὰ ἐξακριβωθοῦν. Οἱ σύγχρονες μελέτες δὲν δίνουν στὰ πουλιὰ τόσα χρόνια ὅσα στὴς ἀχθάδες. Ἕνας σύγχρονος ἐρευνητὴς ἀναφέρει ὅτι τὸ πιὸ γέρικο πουλὶ πού θρῆκε, ἦταν μιὰ κουκουβάγια 68 χρονῶν, ἓνας ἀετὸς 55, ἓνας κόνδωρ 52 καὶ ἓνας πελεκάνος 51.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, οἱ ἐλέφαντες ἦταν τὰ ζῶα πού ἀπασχόλησαν περισσότερο τοὺς ἐπιστήμονες μὲ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς τους. Δὲν πᾶνε πολλὰ χρόνια,

πού οἱ βιολόγοι πίστευαν ὅτι οἱ ἐλέφαντες ζοῦν περισσότερο ἀπὸ 100 χρόνια. Τὸ ζήτημα τῆς μακροβιότητος τῶν ἐλεφάντων ἐξετάστηκε ἀπὸ τὸν συνταγματάρχην Στάνλεϋ Φλάουερ, γνωστὴ αὐθεντία γιὰ τὴς ἡλικίες τῶν ζώων. Ὁ Φλάουερ διαπίστωσε, πρὸς μεγάλη κατὰπληξι πολλῶν, ὅτι ἡ μεγαλύτερη ἡλικία πού διαπιστώθηκε στοὺς

ἐλέφαντες ἦταν περίπου 69 χρόνια.

Ἀρκετοὶ ἐλέφαντες βρέθηκαν ὅτι ἔζησαν πάνω ἀπὸ 60 χρόνια, ἀλλὰ αἰωνόβιοι δὲν βρέθηκαν. Πολλοὶ βιολόγοι συμφωνοῦν, ὅτι ὁ ἐλέφας εἶναι τὸ πιὸ μακρόβιο θηλαστικὸ ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, καὶ εἶναι πιθανὸ ὅτι μερικοὶ θὰ πέρασαν τὰ 100. Λίγα ἀπὸ τὰ κατοικίδια θηλαστικὰ ζοῦν ἀρκετὰ χρόνια. Ἕνα ἄλλογο πάνω ἀπὸ 50 χρονῶν φαίνεται νὰ ἀποτελῇ γεγονός, ἐνῶ δεχόμεστε προσωρινὰ, ὅτι μιὰ γάτα φτάνει τὰ 23 καὶ ἓνας σκύλος τὰ 22 χρόνια.

Ὅλες σχεδὸν οἱ περιπτώσεις μακροζωίας στοὺς ἀνθρώπους θασίζονται περισσότερο σὲ φήμες παρὰ σὲ ληξιαρχικὰ στοιχεῖα. Ἐχουν περάσει, πραγματικά, ἐκατοντάδες χρόνια ἀφ' ὅτου ἔζησαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς περιφημότερους «μαθουσάλες». Μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς πού ἀναφέρονται συχνότερα εἶναι ὁ Χένρυ Τζένκινς (πού ἔζησε 169 χρόνια), ὁ Τόμας Πάρρ (152), ἡ Κάθριν κόμισσα τοῦ Ντέσμοντ (140) καὶ ὁ Κρίστεν Ντράκενμπουργκ (146).

Μερικοὶ ἐρευνητὲς δὲν ἀναγνωρίζουν, παρ' ὅλα αὐτά, τὸν ἰσχυρισμὸ τῶν Δανῶν, ὅτι ὁ συμπατριώτης τους Ντράκενμπουργκ εἶχε τὸ ρεκόρ μακροζωίας ἀνάμεσα στοὺς σύγχρονους του μαθουσάλες.

Ἄν ἔρθουμε σὲ μιὰ σύγχρονη ἐποχή, βρίσκομε ὅτι τὸ 1945 πέθανε στὸ Γιόχανεσμπουργκ ἓνας Ἀφρικανὸς ἰθαγενὴς 130 χρονῶν. Ἀρκετὲς ἐρευνητὲς ἔγιναν

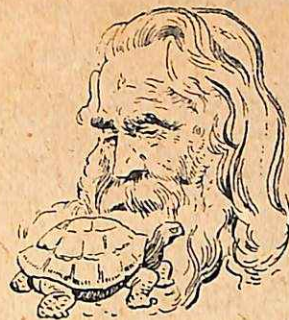

Ἔως 50 χρόνια.

γιὰ τὴν περίπτωσι αὐτὴ καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα θεβαίωναν ὅτι ὁ ἰθαγενὴς αὐτὸς ἦταν πάνω ἀπὸ 120 χρονῶν, ἀρκετὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό του.

Τὸ 1950, ἔδωσε κι' αὐτὸ ὠρισμένα στοιχεῖα. Ἀπ' αὐτὰ διαπιστώνεται, ὅτι ὁ πιὸ ἡλικιωμένος τῆς χρονιάς ἦταν ἓνας κάτοικος τοῦ Μπράουκσβίλι στὸ Τέξας. Αὐτὸς ἐδήλωσε στοὺς ἀπογραφεῖς ὅτι ἦταν 128 χρονῶν, πράγμα πού τὸ θεβαίωσαν καὶ οἱ συγγενεῖς του.

Εἶναι, λοιπόν, φανερό ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θρεθῇ θετικά ἡ ἔσχατη ἡλικία στὴν ὁποία μπορεῖ νὰ φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἀκριβέστερα εἶναι τὰ στοιχεῖα πού ὑπάρχουν γιὰ τὴ μέση διάρκεια

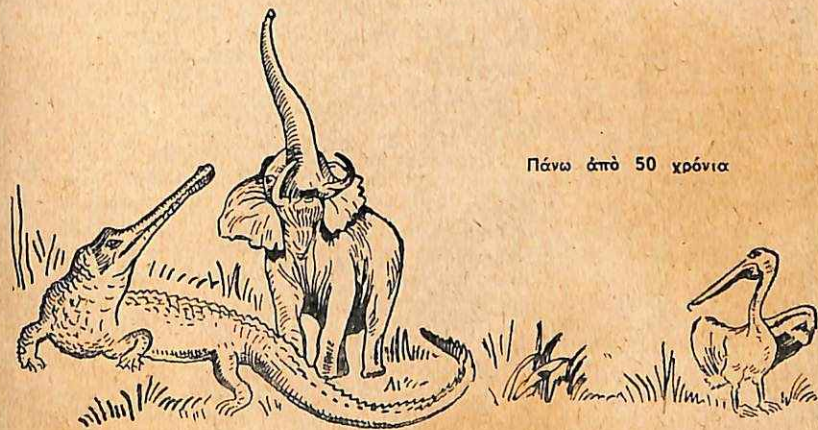

Πάνω ἀπὸ 100 χρόνια

τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Στις Ἑνωμένες Πολιτεῖες, ὡς τὸ 1946, ἡ μέση διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου ἦταν λίγο μεγαλύτερη ἀπὸ τὰ 65 χρόνια γιὰ τοὺς ἄνδρες καὶ πάνω ἀπὸ 70 γιὰ τὸ θῆλυ. «Ἀσθενὲς φύλον». Ἄν συγκρίνουμε τοὺς ἀρι-

θμούς αὐτοὺς μὲ τὴ μέση διάρκεια ζωῆς τῶν 33 χρονῶν πού εἶχε ὑπολογιστῇ γιὰ τὴν Ἀγγλία στὸ Μεσαίωνα, βλέπουμε ὁλοφάνερα ὅτι ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἔχει μεγαλώσει πολὺ.

Ζῇ ὁ ἄνθρωπος περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ζῶο; Σύμφωνα μὲ ὅλες τὴς μαρτυρίες πού ὑπάρχουν, οἱ κυριώτεροι ἀντίπαλοι τοῦ ἀνθρώπου στὸ ζήτημα αὐτὸ φαίνεται νὰ εἶναι οἱ χελῶνες.

Πάνω ἀπὸ 50 χρόνια

Τὸ νὰ εἶσαι καλὸς εἶναι εὐγενικό. Τὸ νὰ μαθαίνης τοὺς ἄλλους νὰ εἶναι καλοί, εἶναι εὐγενέστερο—καὶ γίνεται μὲ λιγώτερες θυσίες.

Marc Twain

Ποιὸς δὰ βρῆ ἰὰ αερισσόλερα;

Ὅπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστερίσκοι ἀπὸ τὶς ἑξὶ λέξεις μὲ γράμματα. Ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἑξὶ ἄρτιες λέξεις.

Οἱ πιθανότητες σχηματισμοῦ λέξεων εἶναι, σὲ κάθε λέξι, πολλές. Ἐκεῖνο ποὺ ἐπιδιώκει ἡ ἀσκησης αὐτή, ποὺ εἶναι συνάμα μιὰ διδακτικὴ διασκέδασις καὶ γιὰ πολλὰ ἄτμα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς λέξεων ποὺ δίνουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους βαθμούς.

Βάσι γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀλφάβητό μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν τόσοι βαθμοί, ὅσοι ἀναφέρονται στὸν παρακάτω πίνακα.

Βαθμολογοῦνται φυσικὰ μόνο τὰ γράμματα ποὺ λείπουν ἀπὸ τὶς λέξεις. Ἐπιτρέπεται ὅμως μόνο ἡ χρησιμοποίησις ἄρτιων λέξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὀρων κλπ. Πασίγνωστοι λέξεις ξενικῶν ὀρων ἐπιτρέπονται ἐπίσης.

Μετοχές, ὁμορῆματα, ἐπιρρήματα, ἀντωνυμίες, πληθυντικοί, γενικές, δοτικές κλπ. δὲν ἐπιτρέπονται.

Ἐὰν τώρα βρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 205 βαθμούς, θὰ ἔχετε ἐπιτύχει μίαν πολὺ καλὴν βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεών μας θὰ βρῆτε ἕνα παράδειγμα μὲ μίαν ἐπίσης ἀξιόλογην βαθμολογία, τὴν ὁποία... εὐχόμεθα νὰ ἔχετε ὑπερβῆ.

A B Γ Δ E Z H Θ I K Λ M

1 7 6 5 2 10 8 10 7 2 6 4

N Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

8 9 4 3 9 3 5 8 8 9 10 10

Βαθμολογία:

- 1) * A * * * * E I A =
- 2) K * * A T * * Σ =
- 3) E * * * * * E I A =
- 4) M * * * * A * O Σ =
- 5) M * * M E * A * * =
- 6) O * * A * * * I A =

Σύνολον βαθμολογίας

I. X.

(Λύσις στὴ σελίδα 119)

Πίσω Ἀπ' Τὸν Σταχτὴ Τοίχο

Ἡ ἔκθεσις ψυχοπαθῶν τοῦ Δρομοκαϊτείου Θεραπευτηρίου

Τοῦ

ΝΕΣΤΟΡΑ Π. ΜΑΤΣΑ

Στὰ μισὰ περίπου τῆς μακρυᾶς γκρίζας ἀσφάλτου ποὺ ἀνηφορίζει πρὸς τὴν Ἐλευσίνα, ἀριστερά, ὑψώνεται ὡς τὴν κορυφὴν σχεδὸν ἑνὸς μελαγχολικοῦ καὶ ἀδενδρου λόφου, ἕνας μεγάλος σταχτὴς τοίχος. Ἔτσι, καθὼς σέρνεται στὸ πετρώδες ὕψωμα σὰν ἕνα ἀτέλειωτο φίδι ποὺ κλείνει μέσα του κάποιον θάνατο, ἀναδίδει μιὰ παράξενη καὶ θαυμάσια ὑποβολή. Τὴν ὑποβολὴ αὐτὴ τὴ συμπληρῶναι τὸ θλιμμένο τοπίο ποὺ θυμίζει σκηνογραφία κάποιου σύγχρονου ἔργου ἀπὸ αὐτὰ ποὺ προσαθοῦν, στὴ σύγχυσι τοῦ λόγου καὶ τῶν νοημάτων τους, νὰ κλείσουν ἀκέραιοι τὸ βαθὺ καὶ πικρὸ ἄγχος τῆς ἐποχῆς μας... Ὅταν περάσετε ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα ἀπ' αὐτὸ τὸ δρόμο, τὴν ὥρα ποὺ γλυστροῦν στὴ γῆ οἱ πρῶτες σκιές τῆς νύχτας, καὶ σταθῆτε γιὰ λίγο μπρὸς στὸ σταχτὴ τοίχο, ἔχετε ἀπόλυτα τὴν αἴσθησι ὅτι σὲ λίγο θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ κάποια ἀθέατα παρασκήνια τὰ πρόσωπα μιᾶς ἐφιαλτικῆς τραγωδίας ποὺ θὰ σταθοῦν στὴν παρυφῇ τοῦ γειτονικοῦ λόφου καὶ θὰ παίξουν τοὺς σκληροὺς ρόλους τους. Ὡς τὴ στιγμή ποὺ θὰ γλυστρήσῃ σιωπηλὰ ἡ Νύχτα. Τότε ὅλα θὰ ἡσυχάσουν καὶ τὰ πρόσωπα τῆς φανταστικῆς τραγωδίας θὰ ἀποσυρθοῦν στὴ θαθεῖαν ἐγκατάλειψι καὶ στὴν ἀσπαστὴ σιωπὴ τους. Τὸ γυμνὸ τοπίο θὰ βυθιστῇ στὸ σκοτάδι καὶ στὴν ἔρημ... ἡ

Ἀποκομίζω πάντα αὐτὴ τὴν αἴσθησι ὅταν καμμιὰ φορὰ τύχη καὶ βρεθῶ στὸ δρόμο ποὺ ἀνηφορίζει γιὰ τὴν Ἐλευσίνα. Σταματῶ τότε γιὰ λίγο στὸ μελαγχολικὸ αὐτὸν τοίχο ποὺ χωρίζει τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ταλανίζονται στὰ χὰν κάποιων ἐφιαλτικῶν ἐντυπώσεων ἢ ἀργοπεθαίνοντες δεμένοι σὲ κάποιο ἀνήσυχο ὄραμα —θύματα τοῦ ἑαυτοῦ των ἢ τῆς κληρονομικότητος— ἀπὸ τὸν ἄλλο, τὸ λογικὸ, τὸ συγκροτημένο κόσμο. Πίσω ἀπ' αὐτὸν βρίσκονται οἱ ψυχοπαθεῖς τοῦ Δρομοκαϊτείου Ψυχιατρείου. Βλέπει συχνὰ ὁ περαστικός ἀπὸ ἔξω τὶς σκιές των νὰ σαλεύουν χωρὶς σκοπὸ καὶ νόημα ἀνάμεσα στὰ λιγοστὰ δέντρα τοῦ Νοσοκομείου, ζιτώντας στὸ μικρὸν αὐτὸν περίπατο μιὰ μικρὴ φυγὴ ἀπὸ τὶς ἔμμενες καὶ τυραννικὲς ιδέες ποὺ τοὺς κυνηγοῦν. Τὴ βρίσκουν; Δύσκολα κανεὶς μπορεῖ νὰ καταλάβῃ. Τὰ ἀσπαστα πρόσωπα καὶ τ' ἀπλανῆ μάτια δὲν ἐκφράζουν τίποτα, δὲν ἐκδηλώνουν καμμιὰ χαρὰ ἢ λύπη, κανένα συναίσθημα.

Ὁ ξένος θυμᾶται βλέποντάς τους κάποιους στίχους τοῦ Βιζυηνοῦ γρμμένους στὸ Φρενοκομεῖο. Τοὺς θυμᾶται καθὼς διαισθάνεται τὴν παρούσα τοῦ δυστυχισμένου λυρικοῦ μας, ἐφιαλτικὴ καὶ παραγμένη, νὰ ὑπάρχῃ παντοῦ, σύμβολο τῆς ἀρρωστημένης φαντασίας καὶ τῶν ἀνώνυμων ἀνθρώπων ποὺ κυκλοφοροῦν

στά μελαγχολικά δρομάκια του Νοσοκομείου, πίσω από το σταχτή τοίχο που τους απομακρύνει από τη ζωή και τους ανθρώπους.:

Σάν μ' άρπάχθηκε ή χαρά
που έχαιρόμουν μιά φορά
"Έτσι σέ μιάν ώρα...
μέσ' σ' αυτή τη χώρα
δλ' άλλαξαν τώρα!

Και από τότε που θρηνώ
το ξανθό και γαλανό
και ουράνιο φώς μου,
μετεβλήθη έντός μου
και ό ρυθμός του κόσμου.

Μέσ' τ' στήθια ή όμορφιά
σάν τ' κύμα πλημμυρά,
σέρνω τ' βαρύ μου βήμα
σ' ένα μνήμα...

Θυμάται όμως πολύ περισσότερο αυτούς τους συγκλονιστικά δραματικούς στίχους όταν βρεθή πλάι σέ άλλους δυστυχισμένους δημιουργούς σαν τ' Βιζυηνό που κλείνουν σιωπηλά και άθόρυβα την ύπολοιπη ζωή τους πίσω άπ' τη βαρεία σιδερένια πόρτα του ψυχιατρείου. Είναι εκεί μέσα ποιητές που δέν έπρόλαβαν νά γίνουν γνωστοί, διανοούμενοι, καλλιτέχνες.... "Η παρουσία τους σδήνει στο πλήθος των άλλων άρρωσμένων ανθρώπων, χάνεται μέσ' στην άνώνυμη δυστυχία. Μόνον όταν μείνι κανείς εκεί μπορεί από κάποια «φωτεινά διαλείμματα» νά άντιληφθή ότι οί άρρωστοι με τους όποιους μιλά, πριν από λίγον ή πολύ καιρό, ήταν κάτι ξεχωριστό· είχαν φιλοδοξίες, όνειρα, προοπτική για τ' μέλλον. Μιά φράσι συχνά, ένας λόγος σέ κάτι τέτοιες περιπτώσεις παίζουν άποκαλυπτικό ρόλο. Τό πλάσμα αυτό που έχει χάσει ό,τι ιδιαίτερα χαρακτηρισίζει έναν ύγιή άνθρωπο, την προσωπικότητά του, σκιαγραφείται μόνο του, άποκαλύπτει κατά κάποιον τρόπο την ξεχωριστή φύσι του που τις άλλες ώρες πνίγεται στα ταραγμένα φρένα του... Πιο άποκαλυπτική όμως στέκει ή έκθεσι

έργων ψυχοπαθών που γίνεται κάθε χρόνο.

Είναι πραγματικά κάτι τ' έκπληκτικό αυτή ή έκθεσι. "Ο ξένος που θά σταθή για πολλήν ώρα στα έργα που παρουσιάζονται, θ' άποκομίση μιάν έντονη συγκίνησι μπρός σ' αυτό τ' δυσερμήνευτο «θαύμα». Βέβαια, ή έπιστήμη με την στεγνή γλώσσα των όρισμών έχει για δλ' ούτά εξηγήσεις λογικές, μαθηματικές, άτράνταχτες. Δέν φτάνει όμως αυτό. Πέρ' άπ' την ψυχρή άντιμετώπισι των πραγμάτων ύπάρχει τ' μέγα θαύμα του ανθρώπινου νου με τις εξάρσεις του και τις πτώσεις του, με τις άναλαμπές και τ' σθιγίματά του. Σε κάτι τέτοιες στιγμές οί άρρωστημένες φαντασίες άπαλλάσσονται από τ' έφιαλτικά όράματα που τις πιέζουν, επανέρχονται στην ήρεμία τους και τότε οί άρρωστοι δημιουργοί —οί ποιητές, οί ζωγράφοι, οί γλύπτες— μεθούν άπ' τη σύντομη χαρά του φωτεινού των διαλείμματος και κάνουν, ό καθένας με τ' μέσα που του είναι πιο προσιτά, τ' "Εργο τους...

☆

Υπάρχουν πολλά ενδιαφέροντα έκθέματα στην Έκθεσι των ψυχοπαθών. Κεντήματα λεπτότατα δουλεμένα που προϋποθέτουν προσήλωσι κι' έπιμονή, πλεκτά, έργα ζωγραφικής... Τ' καθένα άπ' αυτά έχει τη δική του μικρή ιστορία, έχει τ' μύθο του.

Μιά κούκλα, με μυκονιάτικη φούστα, με πλεχτό κόκκινο ζακεττάκι και μ' ένα ταγάρι κρεμασμένο στον ώμο, λέγεται Δομνηνίκη. Μοϋ τ' έξομολογείται μιά άρρωστη κοπέλλα που την κρατάει στα χέρια της και με παρακαλεί νά την αγαπάς. Είναι σίγουρα καλό κορίτσι κι' εύγενικό κι' υπάκουο, μόνο που τ' μοντράκι της με τις δυο μακρυές καστανές κοτσίδες που πέφτουν στους ώμους, είναι θλιμένο κι' άγέλαστο. Κανείς δέν μπορεί νά εξηγήση τη λύπη της. Μπορεί νά θυμάται κάτι, ποιός ξέρει;... Κρατά πάντως σφιχτά τ' ταγαράκι της που έχει μέσα

λίγο θυμάρι, ίσως μιά μικρή λυρική μνήμη κάποιου μακρυνού χωριού που έχει γίνει πιά φαντασία και όνειρο... Μόνο που δέν πρέπει νά ξεχνώ τ' όνομά της: Δομνηνίκη, Δομνηνίκη...

Μοϋ τ' επαναλαμβάνει δυο-τρεις φορές ή κοπέλλα που κρατάει με πάθος την κούκλα, ίσως για νά μη τ' ξεχάσω, όπως ξεχάσε κι' αυτή τ' δικό της και τώρα δέν έχει πιά όνομα, ξένη σ' έναν κόσμο ξένο που κανένας δέν μπορεί νά την καταλάβη και κανέναν δέν μπορεί νά καταλάβη...

Άλλά τ' καθένα από τ' έργα αυτά έχει τ' μικρό του μύθο, ιδιαίτερα οί πίνακες ζωγραφικής που εκφράζουν καλύτερα και εύγλωττοτερα τις ταραγμένες φαντασίες των δημιουργών τους...

Τους πίνακες αυτούς μπορεί νά τους κατατάξη κανείς σέ δυο κατηγορίες: Σ' εκείνους που μέσα από τη σύγχυσι των σχεδίων και των χρωμάτων προβάλλουν άνάγλυφα τ' όράμα του δημιουργού τους που τ'ον κυνηγούν άποτρόπαιες φιγούρες κάποιων έφιαλτικών όραμάτων, και τους άλλους, τους συντηρητικούς, τους ήρεμους, που έγιναν σέ στιγμές πνευματικής νηφαλιότητος, όπου ή προσήλωσι στην Τέχνη στάθηκε πιο δυνατή από την άρρώστεια...

Οί πρώτοι—που δέν άποκλείεται καθόλου νά τους έκανε ένας όποιος-δήποτε μοντέρνος ζωγράφος από αυτούς που ή έφεσι για την πρωτοτυπία και την άνανέωσι τους ώθει στις γνωστές ακρότητες— κλείνουν πραγματικά άκέραιο τ' άγχος των άρρώστων ζωγράφων τους. Παράξενα και ύποβλητικά τοπία πλαισιώνουν κάτι άφορμαρίστες φιγούρες που ύψωνουν δεητικά τ' χέρια τους προς άπίθανους ματωμένους ούρανοϋς...

Σ' έναν πίνακα, ένα τεράστιο πουλί έχει άπλώσει τ' άπειλητικά φτερά του πάνω από έναν άνθρωπο —είναι άνθρωπος τάχα αυτή ή άσημάτιστη μορφή;— που τρέχει νά κρυφθή σέ μιά κίτρινη σπηλιά.

Τί νά συμβολίζει τάχα αυτή ή έφιαλτική εικόνα; Ποιά μανία νά έχη σφηνωθή σ' άρρωστημένα φρένα του ζωγράφου της που όπτασιάζεται έναν κίνδυνο νά τ'ον καταδοκί, νά τ'ον επιτίθεται, νά τ'ον καταστρέφει;

Σ' έναν άλλο πίνακα, μιά μελαγχολική κόρη έχει σταθή πάνω από ένα άνοιγμένο πιάνο. Κρατάει τ' κεφάλι της με τ' δυο της χέρια και κλείνει στο πρόσωπό της και στα σφιχτά κλεισμένα χείλη της μιάν άνείπωτη θλίψι κι' ένα βέβαιο θάνατο. Πάνω στο πιάνο, σ' ένα περίεργο βάζο φυλλορροούν κάποια κατακόκκινα λουλούδια που χτυπούν έντονα με τ' βαθύ κίτρινο χρώμα του βάθους.

—"Η κοπέλλα αυτή είναι λυπημένη γιατί βρίσκομαι μακριά της, μοϋ έξηγεί ό ζωγράφος του πίνακος. Είναι ή άδελφή μου.

Σωπαίνει για λίγο, καρφώνει τ' μάτια του σ' ένα άπίθανο όραμα και συμπληρώνει με ένα περίεργο γέλιο:

—Ξέρεις... Δέν είχα ποτέ άδελφή!...

☆

Πλάι όμως σ' αυτά τ' άρρωστημένα έργα που κλείνουν τόση σύγχυσι και τόση θλίψι, είναι τ' άλλα, τ' άπολύτως συγκροτημένα, που δέν άποκαλύπτουν καθόλου τ' όράμα του δημιουργού τους. "Ηρεμα τοπία, γαλήνιες οικογενειακές σκηνές, φιγούρες ανθρώπων που φαίνονται χαρούμενοι κι' εύτυχισμένοι.

Ξεχωρίζουν αίσθητά όί πίνακες ένός έπαγγελματία, Ρωσικής καταγωγής, ζωγράφου που βρίσκεται άπό κάποιο άτύχημα—οί άνωθυμίες και οί άποσιωπήσεις είναι άπόλυτα σεβαστές εκεί μέσα — στο ψυχιατρείο. Στά περισσότερα έργα του—κι' έχει πάνω από 100—δέν ύπάρχει καμμία άποκαλυπτική λεπτομέρεια, κανένα άδύνατο σημείο. Σχέδιο, χρώμα, προοπτική, όλα ύπακούουν στους θεμελιώδεις νόμους της αισθητικής, χωρίς νά ύπάρχη τίποτα τ' ζωγραφικά άτοπο. Είναι έκπληκτικό πώς ό άρρωστος αυτός έχει τό-

ση γερή μνήμη, ώστε να μπορή να αποδίδη στο μουςαμά με τόση δύναμη τοπία και συνθέσεις που προϋποθέτουν πολλές σπουδές και πρὶν ἀπ' ὅλα «μελέτη ἐκ τοῦ φυσικοῦ». Τὰ λίγα πορτραίτα του—εἶναι δυσερμήνευτο πῶς πάλουν τόσο ἀπὸ ζωῆ κι' ἐκφρασι χωρὶς νὰ ἔχη μοντέλλο—θὰ τὰ ὑπόγραφαν, φαντάζομαι, εὐχαρίστως πολλοὶ δόκιμοι ζωγράφοι μας.

Ἡ ἐπιστήμη βέβαια, σύμφωνα με τὶς τελευταῖες ψυχαναλυτικὲς ἐρευνες, ἐξηγεῖ ἔτσι τὸ φαινόμενο: Οἱ σχιζοφρενικοὶ συχνότατα παρουσιάζουν αὐτὴ τὴ προσήλωσι στὶς ἐντυπώσεις τοῦ παρελθόντος καὶ ἰδιαίτερα στὶς μνήμες τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς τους ἡλικίας πού εἶχαν ἐπίδρασι ἐπάνω τους. Εἶναι ὅμως ἐπαρκὴς αὐτὴ ἡ ἐρμηνεία γιὰ τὸ θαῦμα τῶν ἄρρωστων ζωγράφων πού χωρὶς μοντέλλα καὶ χωρὶς μελέτες «ἐκ τοῦ φυσικοῦ» φθάνουν σὲ τέτοια ἀξιόλογα ἐπιτεύγματα; Ξέρω ὅτι μποροῦν νὰ ὑπάρξουν πολλὲς λογικὲς καὶ ἐπιστημονικὲς ἀπαντήσεις σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα. Ἀλλὰ γιὰ τὸν ἀμύητο, γιὰ τὸν κοινὸ νοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ἓνα δυσερμήνευτο αἶνιγμα σὰν τὰ ἄλλα, τὰ πολλὰ, πού προβάλλει τὸ πιὸ μεγάλο αἶνιγμα τῆς Γῆς: ὁ Ἄνθρωπος!

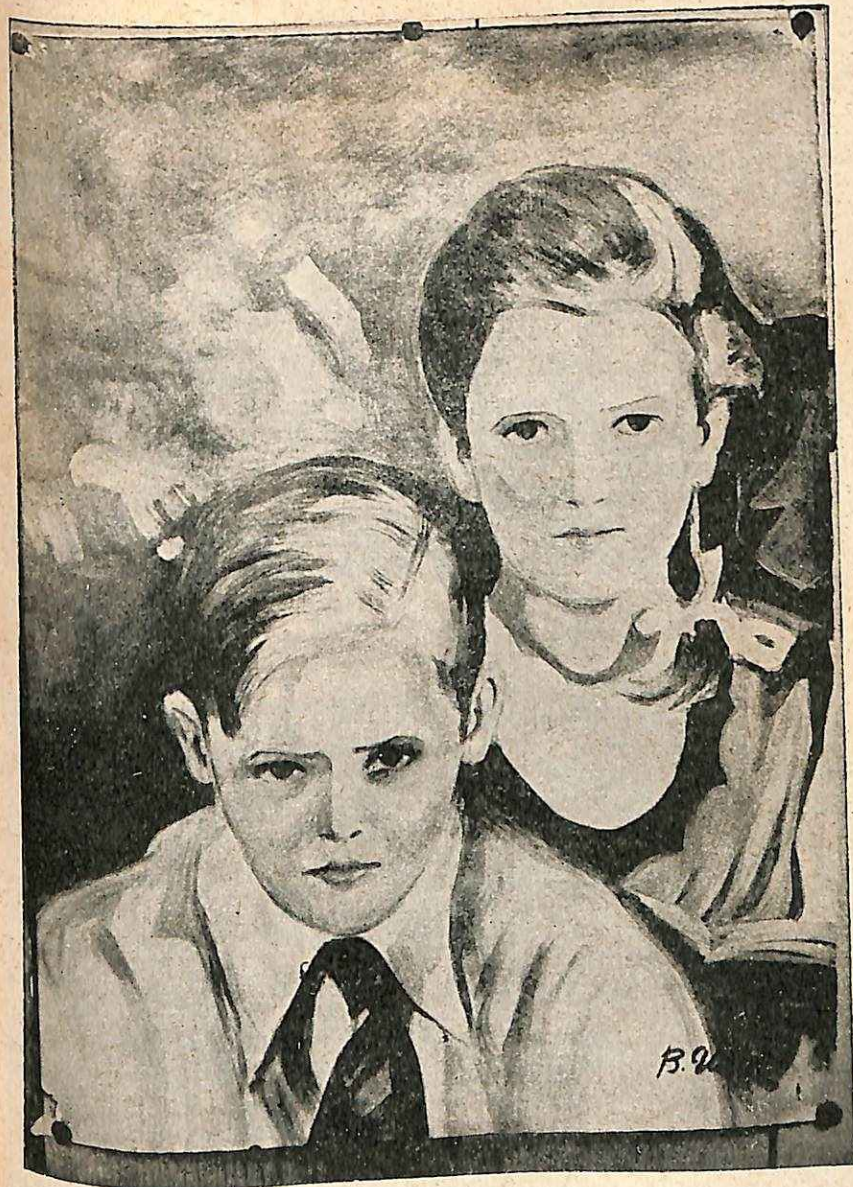
☆

Χρειάζεται χρόνος πολὺς ἂν θέλῃ νὰ μελετήσῃ κανεὶς ἓνα πρὸς ἓνα ὅλα τὰ ἐνδιαφέροντα ἔργα τῆς Ἐκθέσεως. Μπορεῖ μάλιστα, ἂν πάῃ σὲ κατάλληλες ὥρες, νὰ δῇ καὶ τοὺς ἀ-

σθενεῖς νὰ ἐργάζωνται: Τὶς γυναῖκες στὸ Ἐργαστήρι τοὺς νὰ κεντοῦν, νὰ ὑφαίνουν καὶ νὰ πλέκουν καὶ τοὺς ἄντρες στὸ μικρὸ ἀτελιέ τους, στὸ βάθος τῆς μεγάλης αὐλῆς τοῦ Νοσοκομείου. Ἡ ἐργασία τοὺς γίνεται συνήθως σιωπηλὰ καὶ ἀθόρυβα, μὲ προσήλωσι καὶ ἀγάπη στὸ ἀρχινισμένο ἔργο. Πολὺ σπάνια τὶς ὥρες τῆς ἐργασιοθεραπείας,—ἔτσι λέγεται αὐτὸ τὸ σύστημα θεραπείας—θὰ συμβῇ κάτι ἄτοπο πού θὰ σπάσῃ τὴν παροδικὴ γαλήνη τῶν ἀσθενῶν...

☆

Ἡ νύχτα πού θὰ γλυστρήσῃ σὲ λίγο, ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἡμέρο χειμερινὸ δειλινὸ, θὰ βυθίσῃ στὴ σιωπὴ τὸ γειτονικὸ τοπίο, τοὺς ἀρρωστημένους ἀνθρώπους, τὸν σταχτὴ τοῖχο... Τὰ σιδερόφραχτα παράθυρα τοῦ νοσοκομείου θὰ φωτισθοῦν γιὰ λίγο ἀπὸ κάποια ἀδύνατα φῶτα, ὕστερα θὰ κλείσουν κι' αὐτὰ τὰ μάτια τοὺς. Ἀργότερα ἴσως ἀκουστοῦν στὴ βραδυνὴ ἡσυχίᾳ ἐξαιρετικὲς ὑστερικὲς φωνὲς μερικῶν ἀσθενῶν πού τοὺς κυνηγοῦν κάποιοι ἄορατοι τιμωροὶ γιὰ νὰ τοὺς βασανίσουν σαδιστικὰ μὲ ἀπίθανα μέσα. Γρήγορα ὅμως θὰ πνιγοῦν στὴ γενικὴ σιωπὴ κι' αὐτὲς οἱ φωνές. Δὲ θὰ φαίνεται καὶ δὲν θ' ἀκούγεται τίποτα. Μόνο, καθὼς θὰ γλυστροῦν στὴν ἄσφαλτο τὰ περαστικὰ αὐτοκίνητα θὰ φωτίζουν μὲ τοὺς βιαστικούς φανούς των, τὸν σταχτὴ, τὸν ἀτέλειωτο, τὸν μελαγχολικὸ τοῖχο πού γαντζώνεται στὸ γυμνὸ λόφο...

B. 2

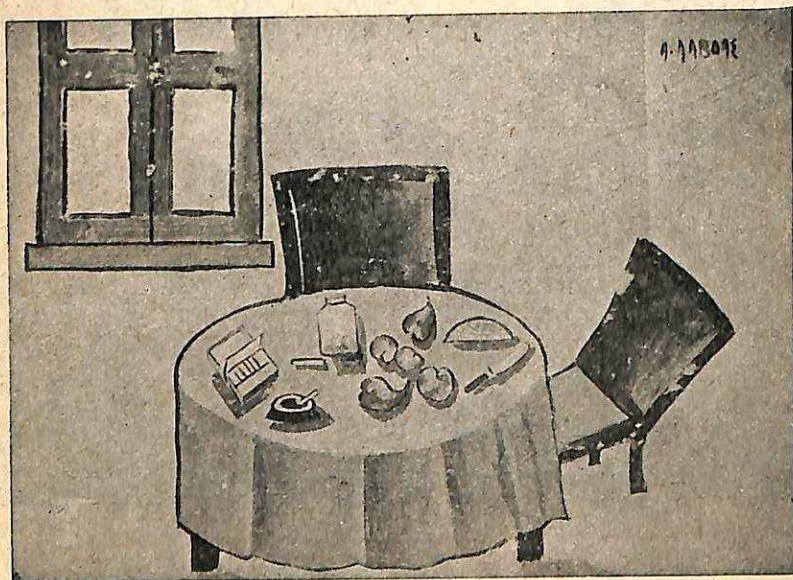
Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἔργα πού ἀκολουθοῦν δείχνουν πόσο ἐνδιαφέρουσα ἦταν ἡ ἔκθεσις.

Τδατογραφία 13X10

Τδατογραφία 19,5X14,5

Έλαιογραφία 23X31,5

Τδατογραφία 16X12

Τδατογραφία 28,5X16,5

Ύδατογραφία 20X29,5

“ΜΕΤΕΟ,”

Τού

ANDRE LABARTHE

Ἡ Μετεωρολογία, ἡ παραγνωρισμένη ἐπιστήμη τῆς σήμερον, θὰ κυβερνήσῃ κάποτε τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων

Στὴν Γῆ τῆς Ἀντελί, διακόσια χιλιόμετρα ἀπὸ τὸν Νότιο Πόλο, σὲ μιὰ ἐξυλινη παράγκα χτισμένη μέσα στὰ χιόνια καὶ τοὺς πάγους, ὑψώνεται μιὰ φωνὴ μέσα στοὺς καπνοὺς τῶν τσιγάρων.

«Μετεό, ὦρα γιὰ παρατήρησι».

Ὅλοι γελοῦν καὶ ἀστειεύονται, μὰ ξέρουν καλὰ τί θὰ ὑποφέρῃ ὁ συνάδελφός τους ὁ μετεωρολόγος μέσα στὰ εἴκοσι λεπτά τῆς ὑπηρεσίας του. Ὁ «μετεό» ντυμένος στὶς γοῦνες καὶ τὰ ἀδιάβροχα, φορώντας τρία ζευγάρια γάντια καὶ σκούφο γούνινο, ἀνοίγει τὴν πόρτα. Ἡ γκριζὰ σιλουέττα του χάνεται γρήγορα στὴν καταιγίδα. «Ἐξω εἶναι 35° ὑπὸ τὸ μηδέν καὶ ὁ ἀέρας κυνηγὰ τὸ χιόνι μὲ ταχύτητα 180 χιλιόμετρα τὴν ὥρα. Ὁ μετεωρολόγος προχωρεῖ ἀργὰ μὲ τὰ τέσσαρα, κρατώντας ἓνα σκοινὶ πὺρ ἐνῶναι τὴν παράγκα μὲ τὸ μικρὸ ὑπόστεγο τῆς σκοπιᾶς πὺρ προστατεύει τὰ ὄργανα μετρήσεως. Μιὰ μάσκα πάγου κολλᾷ στὸ πρόσωπό του. Καλύτερα ἔτσι, γιατί ὁ ξερὸς ἀέρας θὰ ἦταν χει-

ρότερος. Σὲ λίγο σημειώνει κά-τι νούμερα σὲ μιὰ μικρὴ πλάκα δεμένη στὴ ζώνη του. Οἱ ἀριθμοὶ του εἶναι μεγάλοι, τρεῖς πόντους, γιατί μόλις πὺρ μπορεῖ νὰ λυγί-σῃ τὰ δύχτυλά του μὲ τὰ χοντρά γάντια πὺρ φορεῖ. Ἐξί φο-ρὲς τὴν ἡμέρα ὁ συνάδελφος - μετεό σημειώνει τὴν πολικὴ θερμοκρασία. Μαζὶ μ' αὐτὸν καὶ ἄλλοι μετεωρολόγοι ἀπὸ διάφορες χῶ-ρες μελετοῦν τὴν Ἀρκτική, τὴ Γροιλανδία, τὰ ψηλά βουνὰ τῆς γῆς. Ἀμερικανοί, Ρῶσοι, Γάλλοι, Δανοὶ καὶ Ἀγγλοὶ ἀνταλλάσ-σουν ἀριθμοὺς ἀπὸ τὸ ραδιόφω-νο σὲ ἓνα διεθνὴ κώδικα. Ὁ ἀέ-ρας πάνω ἀπὸ τοὺς πόλους θα-ραίνει ἀπὸ τὸ κρύο καὶ μοιάζει σὰν στρώμα λαδιοῦ. Πότε - πότε μιὰ «σταγὸνα» ξεφεύγει καὶ κα-τευθύνεται πρὸς τὸν ἰσημερινό. Ἡ γιγαντιαία αὐτὴ μάζα τοῦ πα-γωμένου ἀέρα παρεκκλίνει δεξιὰ ἐξ αἰτίας τῆς κινήσεως τῆς γῆς. Σὲ λίγες μέρες θὰ συναντήσῃ μιὰ μάζα τροπικοῦ ἀέρα, γεμά-τη ὕδρατμους. Ἡ τεράστια «στα-γὸνα» τῆς ὑγρῆς θερμότητος θὰ σημειωθῇ ἀπὸ ἓνα ἄλλο συνά-

δελφο - μετεο που πεθαίνει από δίψα σε κάποια τροπική ακτή. Ο ζεστός αέρας ανεβαίνει ψηλότερα από τον ψυχρό. Συμπυκνώνεται και τότε βουνά τα άπειλητικά σύννεφα, καμμιά φορά με 4.000 μ. πάχος, εμφανίζονται στον ορίζοντα.

Κάθε ώρα τα παρακολουθούν και τα «σημειώνουν» 10.000 σταθμοί σκορπισμένοι σ' όλο τον κόσμο, 2.500 στην Εύρωπη, 4.000 στην περιοχή Εύρωπης - Αφρικής. Οί ιδιοτροπίες της τρικυμίας, της θροχής, της καλοκαιρίας, οί ξηρασίες, οί καιρικές διαταραχές, παύουν πιά να είναι τυχαίες εκδηλώσεις του ούρανο, συμφορές ή εύλογες του Θεού που οί άνθρωποι τις δέχονται όπως τη μοίρα τους.

Η «Μετεο» στην καθημερινή ζωή

Η μετεωρολογία κερδίζει την εμπιστοσύνη των ανθρώπων όλο και πιο πολύ.

— Μπορώ χωρίς κανένα δισταγμό, λέει ένας βιομήχανος κονσερβών, να κατεβάσω 20% τις τιμές στα τουρσιά όταν ξέρω από το φθινόπωρο ποιές μέρες ή θερμοκρασία θα κατέβη κάτω από τους 5 βαθμούς το χειμώνα. Στην περιοχή του Παρισιού όταν κάνη πολύ κρύο, ή κατανάλωσι στα τουρσιά ανεβαίνει από 100 σε 200 τόννους την ημέρα. Η ζήτησι και ή τιμή του πατέ εξαρτάται από τους μήνες Μάιο—Σεπτέμβριο, από το πόσες καλές μέρες θα έχουμε, δηλαδή από το πόσες εκδρομές θα γίνουν.

Προτού αρχίσουν οί διακοπές, οί ξενοδόχοι περιμένουν με αγωνία τι θα κάνη ο ήλιος. Απ' αυτόν εξαρτώνται εκατομμύρια κέρδη ή ζημιές. Ο ιδιοκτήτης ενός

έξοχικού κέντρου έκανε περιουσία γιατί συνήθιζε να τηλεφωνή κάθε Παρασκευή στην Μετεωρολογική Υπηρεσία και να μαθαίνη τον πιθανό καιρό της Κυριακής. Αν ήταν για λιακάδα, έτοιμάζε τις θεράντες: Τραπεζάκια, όμπρέλλες, μπύρες, λεμονάδες. Αν ήταν για θροχή, νοίκιαζε μια όρχήστρα και διωργάνωνε χορό. Με την πρόγνωση της αγωνιώς μπορούν να προστατευτούν τα πρώιμα φυτά και τα λουλούδια. Με την αναγγελία της κατευθύνσεως των ανέμων ρυθμίζονται τα δρομολόγια των αεροπλάνων. Η θερμοκρασία πάλι ρυθμίζει την κατανάλωσι ήλεκτρικού ρεύματος, γιατί όταν πέση κάτω από τους 5 βαθμούς, ο ήλεκτρισμός που καταναλώνουν τα εκατομμύρια οί ηλεκτρικές σόμπες και τα καλοριφέρ αυξάνεται κατά 15%.

Συχνά οί μετεωρολογικές συνθήκες έπηρεάζουν την Ιατρική και τη ζωή ακόμη των ανθρώπων. Ένας χειρουργός δεν έγχειρίζε ποτέ ένα εξασθενημένο άρρωστο όταν υπάρχουν «ατμοσφαιρικά κενά», γιατί τότε παρατηρούνται συχνότερα μετεγχειρητικές έμβολες. Τελευταία ο γιατρός μίας παιδιατρικής κλινικής στις Άλπεις άπορούσε για τον άφύσικα μεγάλο αριθμό των μικρών άρρώστων που παρουσίαζαν σοβαρές διαταραχές της κυκλοφορίας ύστερα από μια κοινή ένεσι άδρεναλίνης.

— Τι ώρα παρατηρούνται οί διαταραχές; τόν ρώτησε ένας φίλος του μετεωρολόγος.

— Από τις 12 ως τις 2 το μεσημέρι.

— Αυτό φανταζόμουναι και έγώ, είπε ο άλλος. Την ώρα εκείνη παρατηρώ και σημειώνω ένα

πολύ θερμό κύμα που έρχεται από τα νοτιοανατολικά.

Το 1944 ο Χίτλερ συμβουλευόταν τους άστρονόμους του και οί γερμανικές μετεωρολογικές υπηρεσίες διαβεβαίωναν τόν στρατό να ποδοποιήσουν ότι ήταν αδύνατο οί σύμμαχοι να κάνουν άποβατικές έπιχειρήσεις έξ αιτίας της κακοκαιρίας. Ο «Αϊζενχάουερ» όμως πήρε από τους δικούς του μετεωρολόγους τη διαβεβαίωση ότι είχαν σημειώσει για τις 6 Ιουνίου μια περίοδο ήρεμίας που δεν ήταν δυνατό να την προσδιορίσουν ως τότε και που θα κρατούσε 36 ώρες. Ο «Αϊζενχάουερ» βασίστηκε στην «μετεο» και έτσι σώθηκαν μερικές εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπινες ζωές.

★

Το ποσοστό των αεροπορικών δυστυχημάτων που οφείλονται σε κακοκαιρία έπεσε κάτω από 1%, ενώ των ναυαγίων περιορίστηκε κατά 9)10. Και όμως, ο μετεωρολόγος στην έποχή μας είναι άντικείμενο ειρωνείας. Μια πρόσφατη κατάμετρησι της κοινής γνώμης έδειξε πως ούτε τα 50% των Γάλλων έχουν εμπιστοσύνη στα προγνωστικά της μετεωρολογικής υπηρεσίας.

Γη, θάλασσα και ούρανο βοηθούν την «Μετεο»

Για ποιο λόγο άραγε είναι τόσο δύσκολη ή πρόγνωση του καιρού; Πολλά στοιχεία άπ' αυτά που συνθέτουν το μετεωρολογικό πρόβλημα είναι γνωστά με ακρίβεια: Τα στοιχεία που μας δίνει ή άστρονομία, ή περιοδικότης των έποχων, ή φύσι μίας περιοχής.

Ξέρουμε ακόμη πως οί ώκεανοί ρυθμίζουν κατά μεγάλο μέ-

ρος την θερμοκρασία της γης. Τα μετεωρολογικά προγνωστικά για την Εύρωπη καθορίζονται κατά μέγα μέρος από τα ρεύματα του άέρος που έρχονται από τόν Βόρειο Άτλαντικό. Μπορούμε να φανταστούμε τόν ώκεανό σαν μια τεράστια μπανιέρα με μια θρύση με ζεστό νερό (το Γκάλφ - Στρήμ) και δυο θρύσες με κρύο νερό (το ανατολικό ρεύμα του Λαμπραντόρ και το ρεύμα της Γροιλανδίας). Τα θαλάσσια αυτά ρεύματα ακολουθούν ίδια κατεύθυνσι με τα ρεύματα του άέρα. Η μελέτη των ρευμάτων γίνεται από δεκάδες μετεωρολογικές φρεγάτες που βρίσκονται στους ώκεανούς. Στόν Βόρειο Άτλαντικό σταθεμούν 10 τέτοιες φρεγάτες. Τα κύματα τις κλυδωνίζουν και οί τρικυμίες τις χτυπούν αλύπητα. Μα οί φρεγάτες μένουν στη θέσι τους όλο το χρόνο, άκατάβλητες από τους άνέμους και τους κυκλώνες.

Όστόσο αυτό δεν είναι άρκετό. Για να προβλέψη ακόμη καλύτερα τόν καιρό ο άνθρωπος εξερευνά και τόν ούρανο. Περίπου 10.000 σταθμοί σκορπισμένοι από τα βορειότερα ως τα νοτιότερα γεωγραφικά πλάτη, από τόν Ινδικό ώκεανό ως τα νησιά του Ειρηνικού, άνιχνεύουν συνεχώς τα ατμοσφαιρικά στρώματα με αερόστατα, με ρουκέτες, με άνέντες του ραντάρ, με πομπούς άσυρμάτου, με όργανα όπτικά, μηχανικά, υδραυλικά. Στις παραπάνω παρατηρήσεις πρέπει να προσθέσουμε και αυτές που προσφέρουν τα ρομπότ. Στόν τελευταίο πόλεμο πολλές σηματοδούρες ποντισμένες άνέβαιναν κάθε τρεις ώρες στην έπιφάνεια και έβγαζαν τη «μύτη» τους στόν άέρα, μια μύτη όπλισμένη με ειδικά όργανα που άνίχνευαν τόν καιρό. Σε

κανονικά διαστήματα κάθε ση-
μαδούρα έστελνε αυτόμάτως τὸ
μηνύμα της καὶ ὕστερα θυθιζό-
ταν πάλι.

“Ὅσο καλύτερες πληροφορίες
θέλουμε νὰ ἔχουμε τόσο πιὸ μα-
κρὰ πρέπει νὰ φθάσουμε, ὥς τὴ
στρατόσφαιρα. Ἀπὸ τὰ στρώμα-
τα τοῦ ἀέρα περνοῦν ρεύματα
ποὺ μπροστά τους τὸ ρεῦμα τοῦ
Γκάλφ Στρήμ μοιάζει παιχνιδά-
κι. Πιλότοι ποὺ ἀνέβηκαν σὲ ὕ-
ψος 4.000—5.000 μέτρων σημείω-
σαν ἀνέμους μὲ ταχύτητα 300—
400 χλμ. τὴν ὥρα. “Ἐχει παρα-
τηρηθῇ πὼς οἱ ἀνέμοι αὐτοὶ ἔ-
χουν μεταφέρει γύρι λουλουδιῶν
ἀπὸ τὴν Ἰσπανία καὶ τὴ Βόρειο
Ἀφρικὴ στὴν Σκανδιναυία.

Μποροῦμε λοιπὸν νὰ ἐλπίζου-
με ὅτι θὰ μποροῦμε νὰ προβλέ-
πουμε ἀκριβῶς τὸν καιρὸ ὅταν
θὰ ἔχουμε ἐξαντλήσει τὴ μελέτη
τῆς γῆς, τῆς θάλασσας καὶ τοῦ
οὐρανοῦ;

Οἱ ἡλιακὲς κηλίδες

Πολλὰ λέγονται γιὰ τὴν ἐπί-
δρασι ποὺ ἔχουν στὸν πλανή-
τη μας οἱ ἡλιακὲς κηλίδες καὶ ἄ-
κοῦμε νὰ θρίσκουν σ’ αὐτὲς μιὰ
ἀπὸ τίς αἰτίες τῶν πολέμων, τῶν
ἐπαναστάσεων, τῶν ἐπιδημιῶν.
᾽Οσὸσο εἶναι θέθαιο πὼς οἱ κη-
λίδες μποροῦν νὰ ἐξηγήσουν τίς
μαγνητικὲς θύελλες καὶ τὸ θό-
ρειο σέλας. Δὲν ἀποκλείεται λοι-
πὸν, ἀφοῦ οἱ κηλίδες ἐπηρεάζουν
τὸν μαγνητισμὸ τῆς γῆς καὶ τὴν
ἀτμοσφαιρικὴ πίεσι καὶ κατὰ συ-
νέπεια καὶ τὸ κλίμα, νὰ ἐπηρεά-
ζουν καὶ τὴν συμπεριφορὰ μας.

Τίς πρῶτες πρωινὲς ὥρες τῆς
24ης Φεβρουαρίου 1952 τὰ ἄ-
στεροσκοπεῖα ὅλου τοῦ κόσμου
σημείωναν στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἡ-
λίου μιὰ ἐκρηξί μὲ πρωτοφανὴ
δύναμι. Τὰ ἡλιακὰ ἠλεκτρόνια

ἐκσφενδονίστηκαν μὲ τόση ταχύ-
τητα, ὥστε ἔφθασαν στὴ γῆ τὴν
ἐπομένη μέρα. Οἱ ραδιοφωνικὲς
ἐκπομπὲς παρουσίασαν διαταρα-
χὲς. Τὰ ἀερόστατα ραδιοανιχνεύ-
σεως πάνω ἀπὸ τὸ Βερολίνο ση-
μείωσαν ὅτι σὲ ὕψος 9.000 μέ-
τρων ἡ θερμοκρασία εἶχε ἀνέβει
κατὰ 47 βαθμοὺς μεταξὺ 24 καὶ
25 Φεβρουαρίου. Σιγὰ-σιγὰ ἡ
θερμοκρασία αὐτὴ τῆς στρατό-
σφαιρας προχώρησε στὰ 6.000
μέτρα, μὲ ἀνύψωσι κατὰ 27 βα-
θμοὺς στὶς 29 Φεβρουαρίου. Στὸ
διάστημα αὐτὸ ἓνα ψυχρὸ ρεῦμα
ἀέρος κατευθυνόμην ἀπὸ τὴν
Ρωσία στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, σὲ
χαμηλὸ ὕψος, ἄλλαξε ξαφνικὰ
δρόμο χωρὶς σπουδαῖο λόγο. Καὶ
στὸν Βόρειο Ἀτλαντικὸ ἡ γαλλι-
κὴ μετεωρολογικὴ φρεγάτα τοῦ
σημείου Κ ἀνῆγγειλε ἀπροσδόκη-
τους κυκλῶνες ἀνάμεσα στὶς Ἀ-
ζόρες καὶ στὶς Βερμούδες. Πρέ-
πει μήπως νὰ συμπεράνουμε ὅτι
ἡ ἡλιακὴ ἐκρηξί ἦταν αἰτία τῶν
διαταραχῶν αὐτῶν; Οἱ μετεωρο-
λόγοι μελετοῦν μὰ δὲν ἀπαντοῦν.

Κινδυνεύει ἡ ἰσορροπία τοῦ κόσμου;

Τι νὰ ποῦμε ὅμως καὶ γιὰ τὸν
ἴδιο μας τὸν πλανήτη; Κατὰ τὴ
γνώμη τοῦ διευθυντῆ τοῦ ἀστερο-
σκοπεῖου Πυϊ-ντέ-Ντόμ, οἱ με-
γάλες θροχὲς ποὺ ἔπεσαν στὴ
Βόρειο Γαλλία τὸ καλοκαίρι τοῦ
1950 ὀφείλονταν στὶς ἀποκρυ-
σταλλώσεις τῶν ἀτμοσφαιρικῶν
ὕδρατμῶν ἐξ αἰτίας τῶν ραδιε-
νεργῶν μορίων τῆς ἀτομικῆς ἐκ-
ρήξεως τοῦ Ἐνιβετόκ στὸν Εἰ-
ρηνικό. Κατὰ τὸν περίφημο
Σουηδὸ μετεωρολόγο “Ἀξελ
Χάλλενμπορντ, χρησιμοποιοῦμε
σήμερα γιὰ νὰ κλονίσουμε τὸν
κόσμο τὴν μόνη πηγὴ ἐνεργείας
ποὺ δὲν προέρχεται ἄμεσα ἀπὸ

τὸν ἥλιο, τὴν πυρηνικὴ δύναμι.
Οἱ ραδιενεργὲς κρυσταλλώσεις
θὰ μεταφερθοῦν πρὸς τὸν Βόρειο
Πόλο ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ ρεύματα καὶ
θὰ πέσουν σάν χιόνι. “Ἔτσι τὸ
στῶμα τοῦ πάγου θὰ βαρύνῃ
καὶ μπορεῖ νὰ χαλάσῃ ἡ ἰσορρο-
πία τοῦ κόσμου. “Ἢδη ὁ Βόρειος
Πόλος θαραίνει κατὰ 18% περισ-
σότερο ἀπὸ τὸν Νότιο. Μερικὲς
ἀτομικὲς ἐκρήξεις ἀκόμη καὶ ὁ
κόσμος θὰ γυρίσῃ ἀνάποδα! “Ο-
λα αὐτὰ ὅμως εἶναι ὑποθέσεις,
ποὺ οἱ περισσότεροι μετεωρολό-
γοι δὲν τίς δέχονται.

★

Οἱ μετεωρολόγοι τῆς Ἀμερι-
κῆς, τῆς Ρωσίας, τῆς Γαλλίας
ἐκδίδουν ἥδη δοκιμαστικὰ γιὰ ἓ-
να στενὸ κύκλο εἰδικῶν δελτί-
α μὲ προγνωστικὰ γιὰ μιὰ ἐβδο-
μάδα ἢ καὶ γιὰ ἓνα μῆνα.

Μιὰ μέρα ὅμως οἱ μετεωρολό-
γοι θὰ εἶναι οἱ μάγοι τοῦ κό-

σμου. Μαζί μὲ τὸν καιρὸ τῆς ἐ-
πομένης θὰ προβλέπουν τὸν πι-
θανὸ ἀριθμὸ τῶν ἀτυχημάτων,
τῶν αὐτοκτονιῶν, τῶν φόνων καὶ
τῶν συζυγικῶν καυγάδων σὲ μιὰ
ὀρισμένη περιοχὴ.

Γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸν μελλον-
τικὸ καιρὸ πρέπει νὰ ξέρομε
τὸν καιρὸ τῶν προηγούμενων ἡ-
μερῶν. Τελευταία ὁ καθηγητὴς
Γιούρεϊ, βραβεῖο Νόμπελ τῆς χη-
μείας, ὑπολόγισε μὲ χημικὲς ἄ-
ναλύσεις ἀπολιθωμάτων θαλασσι-
νῶν ὀστράκων τὴν θερμοκρασία
τῆς νοτιοανατολικῆς ἀκτῆς τῶν
Ἑνωμένων Πολιτειῶν πρὶν ἀπὸ
60 ἑκατομμύρια χρόνια. “Ἦταν
κατὰ 3 βαθμοὺς χαμηλότερη ἀ-
πὸ τὴν σημερινή.

Δὲν θὰ ἀργήσῃ νὰ ἔρθῃ ἡ ἡ-
μέρα ὅπου ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου
θὰ ρυθμίζεται ἀπὸ τὴν μετεωρο-
λογία ποὺ θὰ ἔχη προαχθῇ σὲ ἐ-
πιστὴμη σημαντικὴ.

Μιὰ φορὰ πῆγε στὸν Μπαλζάκ ἓνας δανειστής του.
—Χρειαζομαι τὰ χρήματα τοῦ εἶπε. “Ἐχω νὰ πληρώσω ἓνα χρῆός μου.
—“Α! μὰ αὐτὸ εἶναι ἀνήκουστο, φώναξε ὁ Μπαλζάκ ἀγανακτισμένος. Κάνεις
χρῆς καὶ ὕστερα ζητᾷς ἀπὸ μένα νὰ σοῦ τὰ πληρώσω!

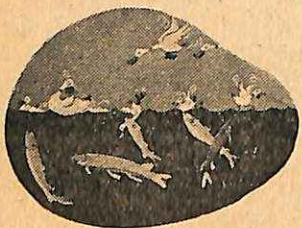
Marc Twain

ΞΕΡΕΤΕ ΟΤΙ...

... στη βρεταννική άποικία της Χρυσής Άκτης (Δυτ. Αφρική) επιτρέπεται στους Ιθαγενείς που υπηρετούν στο στρατό να έχουν μαζί τους τις γυναίκες τους. Δοθέντος ότι μεταξύ των Ιθαγενών επικρατεί η πολυγαμία, στους μὲν άπλους στρατιώτες επιτρέπεται να έχουν μαζί τους μία σύζυγο, στους λοχίες δύο και στους έπιλοχίες τρεις. Τά έξοδα της διατροφής των συζύγων τὰ καταβάλλει φυσικά η κυβέρνησις της Μεγ. Βρεταννίας.

... στην Αυστραλία και στη Νέα Ζηλανδία σημειώνει τεράστια επιτυχία μία όρχήστρα από 20 Ιθαγενείς κοπέλλες που παίζουν χωρίς κανένα μουσικό όργανο. Με διάφορες κινήσεις των παλαμών αποδίδουν όλόκληρες συμφωνίες.

... οί κυνηγοί των βορειοανατολικών περιοχών των Ήνωμ. Πολιτειών έχουν κηρύξει έξοντωτικό πόλεμο έναντιόν ενός είδους ψαριών που ζούν στα ποτάμια και στις λίμνες τους. Αφορμή του πολέμου είναι ότι τὰ ψάρια αυτά τρέφονται αποκλειστικά από μικρές άγριοπάπιες, τις οποίες άρπάζουν καθώς κολυμβούν στην επιφάνεια του νερού.

... σχεδόν όλες οί Τράπεζες των Ίνδιων που έχουν συναλλαγές με τους Ιθαγενείς διατηρούν μεγάλες θιτρίνες γεμάτες με άληθινά μετάλλινα νομίσματα. Τό είδος αυτό είδος της διαφημίσεως είναι άπαραίτητο για την προσέλευσι πελατών που δέν τρέφουν καμία έμπιστοσύνη προς τὰ χαρτονομίσματα.

Τό μικρό καπελλάκι

Τα

Πρώτα Μηνύματα

Υπάρχουν νέα σχετικώς με τὸ μακιγιάζ της μόδας. Έμφανίζεται πολύ πιό ελαφρό, τὰ φρύδια και τὰ μάτια δέν βάφονται πλέον τόσο έντατικά και γενικώς τὸ πρόσωπο που πλησιάζει περισσότερο στὸ φυσικό, είναι της μόδας. Πολλά σκουλαρίκια φοριούνται και τὰ μαλλιά λίγο πιό μακρὰ από πέρυσι παρουσιάζονται πάρα πολύ άπλά κτενισμένα και θουρτισμένα προς τὰ πίσω.

Στὰ φορέματα δέν παρατηρεῖται κανένας επαναστατικός νεωτερισμός. Η μέση μένει στη θέση της και είναι πολύ εφαρμοστή, ή φούστα ως επί τὸ πλείστον φαρδύα και ίσως μάλιστα λίγο μακρύτερη από την περυσινή, με πολλές πιέτες και πολλά πλισσέ. Πάντα της μόδας παραμένουν τὸ ζέρσευ και τὰ «του-ίντ» και τὰ σκωτσέζικα ύφασματα. Επίσης και τὸ δελουδο κοτελέ, τὸ όποῖον φτιάχνει χαριτωμένα φορέματα σέ ἴσια γραμμή.

Η φαρδουλή ζακέττα, που φοριέται επάνω από φόρεμα ή φούστα και μπλούζα και αντικαθιστὰ τὸ παλτό, εξακολουθεῖ νὰ βασιλεύη. Φτιαγμένη από χονδρά μάλλινα ύφασματα σέ ζωηρά χρώματα ή σέ τόνους μπέζ, είναι πραγματικά μία θαυμασία οικονομική και κομψή άνοιξιάτικη λύσις.

Τὰ ταγιέρ, ή κατ' έξοχην στολή της άνοιξεως, παρουσιάζονται πιό λιτά, πιό στενά, πιό εφαρμοστά από ποτέ. Κολλάνε στὸ σώμα σάν κοστούμια του μπάνιου και έχουν στενές ἴσιες φούστες, σχεδόν καθόλου γιακά, σπανιώτατα τσέπες και μετρημένα αύστηρά κουμπιά. Όλη αυτή ή άπλότης δέν τὰ έμποδίζει

Πριν ακόμα λυώσουν τὰ χιόνια, πριν φθάση από τὸν νοτιὰ τὸ πρώτο χελιδόνι, ή μόδα στέλνει από τὸ Παρίσι τὸ καλοκαιρινό της μήνυμα. Κιόλας τὰ ξένα περιοδικά είναι γεμάτα από χαρούμενες κοπέλλες, ντυμένες με δροσερά ελαφρά φορεματάκια, των όποιων ή γραμμή (εύτυχώς για όλες τις γυναίκες της γής) δέν είναι πολύ διαφορετική από την περυσινή. Αλλά πάρωμε ένα - ένα τὰ χαρακτηριστικά σημεία της νέας μόδας, αρχίζοντας από τὰ καπελλάκια:

Εφέτος τὸ καλοκαίρι δέν πρόκειται τὸ παριζιάνικο καπέλλο νὰ μᾶς σώση από τὸν ἥλιο. Είναι μικρό, δέν καλύπτει παρά ελάχιστα τὸ κεφάλι, είναι όμως και πολύ χαριτωμένο, νεανικό και κολακευτικό. Μικρὰ μπερέ από ψάθα, καπελλάκια που θυμίζουν τὰ παλαιὰ άνδρικά ψαθάκια, τὸκ από χρωματιστὲς ευθυμες ψάθες. Αὐτὰ παρουσιάζονται στίς νέες συλλογές. Η Ροζ Βαλουά έχει ανακαλύψει διάφορες περιέργες ἱταλικές ψάθες, ψάθες που άλλοτε χρησίμευαν για τσάντες και πανέρια και τις έχει διαμορφώσει σέ χარიέστατα καπελλάκια.

Το στενό ταγιέρ

νὰ ἔχουν πολὺ σίκ καὶ νὰ ἀποτελοῦν ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἀπαραίτητα, ἴσως τὸ πιὸ ἀπαραίτητο νούμερο τῆς ἀνοιξιάτικης γυναικείας γκαρνταρόμπας.

Καὶ τώρα, τί ἄλλο; Ἄς τελειώσουμε αὐτὸ τὸ σύντομο πρόλογο τῆς γυναικείας μόδας με τὰ χρώματα ποὺ λανσάρουν οἱ τέσσαρες κορυφαῖοι παριζιάνικοι οἰκοὶ ραπτικής. Ὁ Κριστιέν Ντιὸρ θὰ σκοτεινιάσῃ τὸ καλοκαίρι σὲ ὅλη τὴ γῆ, διότι ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιμένῃ στὸ μαῦρο σὰν βασικὸ χρῶμα τῆς συλλογῆς του. Ὁ Ζιβεσί, ἀντιθέτως, προτιμᾷ τὰ ανοικτόχρωμα ἐμπριμέ, ὁ δὲ Ζὰκ Φέτ καὶ ὁ Ζάν Ντεσέ ἔχουν καὶ οἱ δύο ἀφιερωθῇ στὸ πράσινο.

☆

Αὐτὰ πρὸς τὸ παρόν. Τὸν ἄλλο μῆνα, ποὺ θὰ γνωρίζουμε πλεόν ὀριστικά καὶ μὲ ὅλες τὶς λεπτομέρειες τὴν εἰκόνα τῆς νέας μόδας, θὰ ἔχουμε νὰ ποῦμε πολὺ περισσότερα.

MARINA

Ἡ ζακέττα

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Ὅσα καὶ νὰ γράψω θὰ εἶναι λίγα γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σὲ παينέψω ὅπως σοὺ ἀξίζει. Λυπᾶμαι μόνο ποὺ διαί- κεις μιὰ φορὰ τὸν μῆνα.

ἔχω ὅμως καὶ μερικά παράπονα. Βέβαια ὄχι ἀπὸ σένα τὴν ἴδια τὴν «Ἐκλογή» μου, ἀλλὰ ἀπὸ μερικοὺς φίλους σου. Μερικοὶ γράφουν ἀγγελιοῦ- λες καὶ ζητοῦν ἀλληλογραφία. Τοὺς γράφεις... καί... δὲν σοὺ ἀπαντοῦν. Ἐγὼ προσωπικά ἔγραψα σὲ πέντε (τρὶς ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ δύο ἀπὸ ἐπα- ρχία) καὶ δὲν ἀπήντησε κανένας. Τὰ γράμματα τὰ εἶχα στείλει ἀεροπορι- κῶς. Δὲν πιστεύω νὰ χάθηκαν καὶ τὰ πέντε.

Σ' εὐχαριστῶ
Μὲ ἐκτίμησι
ΙΩ. ΜΑΜΑΚΟΣ

Ἀγαπητὴ μου «Ἐκλογή»,

Μὲ τί θὰ μπορούσα νὰ σοὺ ἐκφράσω τὸ «εὐχαριστῶ» μου γιὰ τὴν εὐτυχία ποὺ μοῦ ἔχῃς χαρίσει;

Νὰ σ' εὐχαριστήσω πρῶτα γιὰ τὰ ὑπέροχα θέματά σου ποὺ εἶναι γιὰ τὸ κάθε γούστο; Γιὰ τὴν τόσο ὁμορφὴ καὶ πρακτικὴ μαζὶ ἐμφάνισί σου; Θὰ ἤθελα τώρα νὰ βοηθῶς στὴν τακτοποίησιν ἐνὸς ἄδικου παράπονου εἰς ἄραρ σου.

Ἡ ἀναγνώστριά σου Ἀνθούλα Παπαγιάν- νη παραπονεῖται στὸ τεύχος τοῦ Νοεμβρίου ἀπὸ τῆς στήλης «Γράμματα τῶν ἀναγνωστῶν μας» πὺς ἀπὸ πέντε μῆ- νες πρὶν δὲν εἶδε τὴν ἀγγελία τῆς γιὰ ἀλληλογραφία ποὺ ἔστειλε νὰ δημοσι- εῦται ἐν τῇ στήλῃ «Ζητοῦμε ἀλληλογρα- φία».

Κι' ὅμως! Τὸ ὄνομα καὶ ἡ διεύθυν- σίς της δημοσιεύθηκαν στὸ τεύχος τοῦ Σεπτεμβρίου—στὴν οἰκεία στήλη, ἄρ.

σελ. 112. Δηλαδή δύο μῆνες πρὶν ἀπὸ τὴ διαμαρτυρία τῆς. Ἐγραψα, χωρὶς νὰ πάρω ἀπάντησι ὡς σήμερα.

Μήπως δὲν σὲ διαβάζει τακτικά ἡ καλὴ μας φίλη; Ἡ εἶναι τόσο ἀπρόσε- χτη...

Κι' ἐσύ, καλὴ μου «Ἐκλογή», ἐπει- δὴ βέβαια δὲν μπορεῖς νὰ κρατᾷς καὶ νὰ ἐλέγχεις ὅλες τὶς διευθύνσεις τῶν φίλων μας, δημοσιεύεις ξανά τὴν ἀγ- γελία, δύο τεύχη ἀπὸ τὴν πρώτη δη- μοσίευσί, τὸ Νοέμβριο.

Μ' ὅλη μου τὴν ἀγάπη

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ

Εὐχαριστοῦμε τοὺς ἀναγνώστες μας καὶ ἀκόμη περισσότερο γιὰ τὴν εἶ- ναι κατὰ τὸ ὅποιο σκοπεύαμε νὰ ἀ- παντήσουμε. Τὸ ζήτημα τῶν ἀναγν- ωστῶν ποὺ ζητοῦν ἀλληλογραφία μᾶς ἔχει καὶ ἄλλοτε ἀπασχολήσει, ἐξ αἰ- τίας μερικῶν φαινομένων... ἐλαφρὰς συνιδρύσεως, ἢ ἀλήθεια σπανισμάτων. Ὅταν κανεὶς ζητᾷ νὰ ἀλληλογραφή- σῃ, πρῶτα πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ θάρρος νὰ δῇ τὸ ὄνομά του στὸ περιοδικό. Ἐπειτα καμμιά φάρα στὸ ζήτημα τῆς ἀλληλογραφίας δὲν ἔχει χιούμορ. Εἶναι μόνον κοκόγυστο πείρασμα. Γιὰ ὅλους τοὺς πολιτισμένους ἀνθρώ- πους ἡ ἀλληλογραφία εἶναι κατὰ ἀ- πώτα σεβαστὸ καὶ ἀξιοπρεπές. Αὐ- τὸ δὲν πρέπει ποὲ κανεὶς νὰ τὸ ξε- ννά. Τὸ νὰ μπερδεύῃ ἓνα ὄνομα δὲν εἶναι φυσικὴ ἐγκλημα. Πάντως γενικά κάπως περισσότερα προσοχὴ καὶ εἰ- κασίαι...

«Ἐκλογή»

ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙ- ΣΙΣ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Ἀναφέρομαι εἰς τὸ ἄρθρο ποὺ δη- μοσιεύσατε στὸ τεύχος τοῦ Σεπτεμ- βρίου μὲ τὸν τίτλον «Τὸ πρῶτο ὑπε- ρωκεάνειο ἀτμόπλοιο ὁ Μέγας Ἀνατο- λικός».

Δέν είναι ακριβές ότι ο «Λεβιάθαν» που μετωνομάσθηκε «Μέγας Άνατολικός» ήταν το πρώτο υπερωκεάνειο ατμόπλοιο. Πρίν απ' αυτό έξυπνέτησαν την υπερατλαντική επιβατική επικοινωνία τα άγγλικά «Royal William», 817 τόννων, «Great Western», 1.350 τόννων, «Great Britain», 3.270 τόννων, (που ήταν το πρώτο σιδηρένιο έλικόπλοιο) του Samuel Cunard, που πρωτονομάσθηκε «The British & North American Royal Mail Steam Packet Company» και σήμερα κατέχει τα σκήπτρα του Όκεανού με το όνομα του Ιδρυτού της, το ατμόπλοιο «Liverpool», δύο αμερικάνικα 2.000 τόννων το καθένα και ένα δλλανδικό.

Πράγματι έφθασαν τρεις μήνες για να καθελκυθή όχι όμως και 600.000 £, όσο έστοίχισε δηλαδή ολόκληρο το πλοίο, αλλά 21 υδραυλικοί «κρίοι».

Τέσσερεις προσπάθειες έγιναν μέσα στο Νοέμβριο του 1857 (3, 19, 28 και 30 Νοεμβρίου). Τελικά το πλοίο δρόθηκε στο στοιχείο του στις 30 Ιανουαρίου 1858.

Η δυσκολία για την καθέλκυσι ωφέιλετο στο ότι είναι πλάγια και όχι κατά μήκος. Ο Brunnel υπελόγισε βάσει του μήκους του πλοίου ότι αν θα καθελκυότο κατά μήκος, έπρεπε να ναυπηγηθή επάνω σε κεκλιμένο επίπεδο, ύψους από το έδαφος 13 μέτρα στην πρύμνη και 30 μέτρα στην πλώρη. Γι' αυτό έναυπηγήσε το σκάφος παράλληλα προς την όχθη του ποταμού, άποφασισμένος να το ρίξη πλάγιως.

Έπειτα από την καθέλκυσι έμεινε διόμισι χρόνια όχι «σαν πάπια στο νερό», αλλά που χρειάσθηκαν για την κατασκευή και εγκατάστασι των μηχανών του (πρώτη φορά στον κόσμο κατασκευάσθηκαν ναυτικές μηχανές τόσο μεγάλες): Βάρος τροχοερετμών και λεβήτων 1.250 τόννοι, Ιπποδύναμεις 5.000, μηχανών έλικος και λεβήτων 1.500 τόννοι, Ιπποδύναμεις 6.500 και για την πλήρη τακτοποίησι των εφοδίων, εγκαταστάσεων και δια των εξωραϊσμών του πλοίου.

Το ατύχημα της έκρηξης ενός αλού λέβητος συνέβη στις δοκιμές των ατμομηχανών του, όταν έπλεε μέχρι Gravesend. Κατά τον χρονογράφο της εποχής: «Το έπισυμβάν ατύχημα έκρηξης ενός των σωλήνων απέδειξε το σπτερόν και μόνιμον της ναυπηγήσεως».

Ο «Λεβιάθαν» είχε το δλον 8 άγκυ-

ρες και όχι 10. Άπ' αυτές 6 στην πλώρα, που οι 4 έζυγίζαν 7 τόννους ή μία, και οι 2 από 5 τόννους και ¼, και οι 2 στην πύμνη από 6 τόννους ή μία. Οι άλυσίδες των άγκυρών του έζυγίζαν 98 τόννους και όχι μόνο 10. Όμως αυτό το πλοίο στην πραγματικότητα έλυσε πλείστα προβλήματα ναυπηγικής (σχήμα πλώρας, ταξίθετεις διαμερισμάτων, επικοινωνία της γεφύρας με το μηχανοστάσιο, την πλώρα και την πρύμνη, αὐτάρκεια καυσίμων για μακρινά ταξίδια, διπλό σκάφος για λόγους ασφαλείας), ως και πολλά προβλήματα μηχανικής, σωσίβιων μέσων, έκτος από 20 σωσίβιες λέμβους, διέθετε και δύο σωσίβιες άτμακάτους 120 τόννων ή κάθε μία (ποίο σημερινό σκάφος διαθέτει τέτοιας χωρητικότητος σωσίβιο μέσον;)

Αυτό το πρόσταγμα άς έχη εφαρμογή και για τη μνήμη του «Μεγάλου Πλοίου» που δεν ήταν κι' αυτό παρά μία ύποταγή στη Θεϊκή έντολή προς τον αιώνη Νώε, το ναυπηγό: «ποίησον οὖν σεαυτῷ κιβωτόν».

Η. ΛΕΔΑΚΗΣ

Αὐτὰ και πολλά άλλα σοφά μας γράφει στο μακρό του γράμμα ο άναγνώστης μας για τον «Μέγα Άνατολικό». Το άρθρο που δημοσιεύσαμε — πρίν από πολλούς μήνες — μετράσθηκε από τα άγγλικά, χωρίς καμμία αποβολή. Όστόσο οδοδεκνύεται πως ο κ. Λεδάκης είναι πολύ καλύτερα πληροφορημένος από τον Άμερικο ό άρθρογράφο. Άρκει να διαβάση κανείς όλο του το γράμμα που βούθει από τεχνικές λεπτομέρειες, νούμερα και γινικές πληροφορίες. Το γράμμα ήρθε με την ώρη του. Η καθυστέρησης βαρύνει την «Έκλογή», ή μάλλον, τον περιωρισμένον χώρο που διαθέτει.

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

... με νέους για λογοτεχνία, Ιστορία και κινηματογράφο.

Στρατ. Κατσαρός Νικόλαος
ΔΔ)124 ΕΣΠ, ΣΤΓ 908

Στρατ. Φατζίης Στυλιανός
391 Σύνταγμα Άομάτων 1η Ίλη
ΒΣΤ 904

Δεκαεὺς Πασβάνης Ίωάννης
616 ΤΠ Λόχος Διοικήσεως ΣΤΓ 9206

Στρατ. Γκίκας Εὐθύμιος
Διμοιρία Διαβιδάσαν 194 Έλαφρο
Συντάγματος Πεζικού ΣΤΓ 908

Μιχαήλ Τσακαρόπουλος
Ραιδεστού 127 — Πειραιεύς

... με νέους και νέες για κάθε θέμα.

Ύπαξιωματικοί Διαβιδάσαν
Τσολακίδης Κωνσταντίνος
Κομματᾶς Κίμων
Μπασιγιάννης Τζών
Καμπᾶς Έρρίκος
Χαλκιάς Άλκης
Μπακίδης Γεώργιος
Τσιμαράκης Ναπολέων
ΚΕΔ)ΣΟΔ 3ος λόχος ΒΣΤ 902

Νάντια Βάλτερ
Τάνια Μαλβέρα
Βασ. Όλγας 292 Θ σσαλονίκη

Άλέκα Μπέτσου
Μαγνησίας 18 Νέα Σμύρνη

Γρηγόριος Χατζηϊωάννου
Θεολόγιος Θάσου Καβάλα

Λοχίας Άρνόκουρος Γεώργιος
173 ΣΑ)ΑΠ Γ Μοίρα ΒΣΤ 903

... με δσους ένδιαφέρονται δι' ανταλλαγὴν Carte-Postale και γραμματοσήμων.

Ζαβιτσιάνος Εὐάγγελος
Καποδιστρίου 42 Κέρκυρα

... με νέους και νέες για κάθε θέμα.

Στρατιῶται
Παυλόπουλος Θεοφάνης
Βρακάς Χρήστος
485 Τ.Δ. ΒΣΤ 904

Ύπαξιωματικοί
Μουτζίκης Άναστάσιος
Χατζηπαράσχου Λουίζος
ΣΠΤΜ Ύπαξ)κὼν 1ος λόχος ΣΤΓ 902

... με φίλους της κλασσικής μουσικής.

Άλίκη Κοσμάτου
Ίπποκράτους 15 — Άθήναι

... με νέους και νέες, κατά προτίμηση μαθητάς, για φιλολογία, μουσική και ποίηση.

Παναγιώτης Γερόπαππας
Λυγιά Ναυπάκτου

... με νέους και νέες για κάθε θέμα.

Δημήτριος Κοντογιάννης
Συν. Άγίας Τριάδος 14
Πρίστέρι — Άθήναι

Δημήτριος Παπαδόπουλος
Άλμυρος Μαγνησίας

Ναῦτης Άσυρματιστής
Νικολάκος Παναγιώτης

Ν. Σχολή Συνεννοήσεως,
Σκαραμαγκᾶ ΒΣΤ 902

Άναγνωστόπουλος Εὐάγγελος
Βασίλειος Όλύμπιος
8ος Λόχος ΣΤΓ 925

Δίοποι Άσυρματισται
Λαζάρου Βίκτωρ

Καλόφωνος Παῦλος
Ν. Σχολή Σ.

ΚΕ)ΠΟΛ Σκαραμαγκᾶ GEN

Δύο φοιτῆται έν Ίταλία ζητοῦν αλληλογραφία με νέους της Έλλάδος.
Γράψατε:

SIGNOR GIULIO MARANZI
VIA IRNERIO 24, BOLOGNA, ITALIA

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
ΖΑΧΑΡΩΔΩΝ ΠΡΟ-Ι-ΟΝΤΩΝ
"ΓΩΓΟΣ"

ΑΘΗΝΑΙ
ΟΙΚΟΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΤΟ 1881
ΓΡΑΦΕΙΑ — ΠΡΑΤΗΡΙΑ :
ΟΔΟΣ ΚΑΛΑΜΙΣΤΟΥ 12
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 24.965
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ — ΑΠΟΘΗΚΗ :
ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 248
ΤΗΛΕΦ. 96.585 και 968.844

ΚΟΥΦΕΤΑ, ΜΠΟΜΠΟΝΙΕΡΑΙ ΩΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΙΔΗ
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ

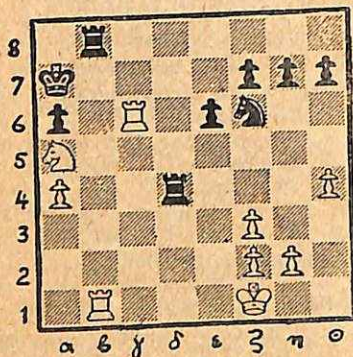
ΣΚΑΚΙ

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

(*Άσκησις άρ. 139)

ΜΑΥΡΑ (9)

ΛΕΥΚΑ (9)

Λευκά: Ρζ1. Πβ1. γ6. Ια5. Σα4. ζ2. ζ3. η2. Θ4.

Μαύρα: Ρα7. Πβ8. β4. Ιζ6. Σα6. ε6. ζ7. η7. Θ7.

Είναι η σειρά των Λευκών να παίξουν.

Ποιος είναι ο σωστός τρόπος παζιματος των Λευκών, ο οποίος και εξασφαλίζει την νίκη;

*Άσκησις άριθ. 140. *Από μίαν παρτίδα.

Λευκά (6): Ρζ4. ΠΘ1. Αβ5. Ιη6. Σβ5. ε4.

Μαύρα (8): Ρζ4. Πγ2. Αη2. Ιζ6. Σα7. β6. β6. η7.

Τα Λευκά παίζουν και κερδίζουν. Μάποιον τρόπον;

*Άσκησις άριθ. 141. *Από μίαν παρτίδα.

Λευκά (12): Ρη1. Πε1. Θ3. Ιη5. Θ4. Σβ2. β3. γ3. ε5. ζ4. η4. Θ2.

Μαύρα (12): Ρη8. Πα8. ε8. Αβ3. Ιβ6. Σα5. β7. γ4. β5. ε6. η6. η7.

Τα Λευκά παίζουν. Ποία είναι η καλύτερα κίνησης και διατί;

*Άσκησις άριθ. 142. *Από μίαν παρτίδα.

Λευκά (8): ΡΘ1. Βε6. Πε1. ζ6. Ιβ6. Σα2. η2. Θ2.

Μαύρα (11): ΡΘ7. Ββ6. Πβ8. ζ8. Αα5. Σα7. γ3. γ7. η5. η7. Θ6.

Είναι η σειρά των Λευκών να παίξουν.

Πώς πρέπει να παίζουν δ.α. να κερδίσουν την παρτίδα;

Πρόβλημα άριθ. 143. Ε. ΠΑΠΑΔΡΟΥ (ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ).

Λευκά (3): Ρε1. Βη8. Σε2.

Μαύρα (4): Ρη1. ΑΘ2. Ση2. η3.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε τέσσερεις κινήσεις.

Πρόβλημα άριθ. 144. F. BENNET

Λευκά (12): ΡΘ5. Ββ1. Πβ2. ζ5. Αβ4. η8. Ιε8. ζ1. Σβ5. ε3. η3. η4.

Μαύρα (10): Ρε4. Πγ2. Θ7. Αβ3. β8. Ια1. ε2. Σγ4. γ7. Θ6.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

Πρόβλημα άριθ. 145. F. GIEGOLD.

Λευκά (5): Ρε5. ΠΘ4. Ιβ7. Σβ2. β3.

Μαύρα (7): Ρα5. Αα4. Σα6. β3. β5. β6. γ6.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε τρεις κινήσεις.

Πρόβλημα άριθ. 146. DR. O. DOTTERWEICH.

Λευκά (7): Ρα6. Βα3. Ιβ3. ε6. Σβ5. ε3. ε4.

Μαύρα (4): Ργ4. ΒΘ2. Σβ6. γ5.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ σε δύο κινήσεις.

ΜΙΑ ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΣ ΚΙΝΗΣΙΣ

Σ' ένα πρόσφατο διεθνές αγώνισμα στο Σαλοματζόρε στην 'Ιταλία ο Γερμανός πρωταθλητής της Στουτγάρδης Σουδστερ μπόρεσε να νικήση τον 'Ιταλό πρωταθλητή Στάλντα μ' έναν

άληθως καταπληκτικό τρόπο. Στην παρακάτω θέσ. Λευκά (Σουδστερ). Μαύρα (Στάλντα):

Λευκά (11): ΡΘ1. Πβ7. ζ4. Ιε6. Σα2. β2. γ3. ε4. ζ5. η2. Θ3.

Μαύρα (9): ΡΘ2. Βε5. Πη8. Σα6. β5. γ6. ζ6. η7. Θ7.

*Ητο η σειρά των Μαύρων να παίξουν. Τα Μαύρα έπαιξαν 1)... η7—η5 υπολογίζοντας ότι η κίνησης αυτή είναι πολύ καλή, διότι μετά την υποχώρησι του Πύργου, θα πέση το σπουδαίο πιόνι ε4 και η έπιθεσις των Λευκών θα έξη άποκρουσθή έντελώς.

*Η έκπληξις των Μαύρων όμως ητο μεγάλη, όταν τα Λευκά άπάντησαν:

1) ζ5—η6! παίρνει EN PASSANT (έν τη διελεύσει). Τώρα τα Μαύρα δέν μπορούν να πάρουν τον 'Ιππον λόγω ΠΧΘ7+ μάτ. *Εν τούτοις η θέσις δ.α. τα Μαύρα έφαίνετο πολύ εύνοική μετά την άπάντησι: 1)... Πη8Χη6, διότι ο άπρ-οσάτευτος 'Ιππος δημιουργει δυσκολί-ες εις τα Λευκά. Τώρα όμως ήλθε η

δευτέρα έκπληξις: 2) Πζ4—Θ4! Τα Λευκά δέν σκοτίζονται δ.α. τον 'Ιππον! 2)

Βε5Χε6 (*Εάν τα Μαύρα δέν έπαιρναν τον 'Ιππον και έπαζαν π.χ. 2) Βη3,

τότε τα Λευκά θα έκέρδιζαν σ' ένα φι-νάλε πονών παίζοντα 3) ΠΘ4ΧΘ7+

Ρη8 4) Πβ7—η7+ ΠΧΠ 5) ΠΧΠ+ ΒΧ Π 6) ΙΧΒ. ΡΧΙ 3) ΠΘ4ΧΘ7+! ΡΘ8

η8 και τώρα η τελευταία έκπληξις 4) ΠΘ7—ε7!! Καί τής άπέλξης του μάτ να θυσάσουν τη Ντάμα και τα Λευκά άποκτούν ένα θεωρητ. κως κερδισμένο φι-νάλε Πύργου και Πονιών.

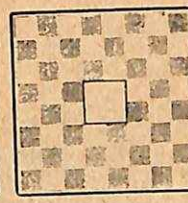
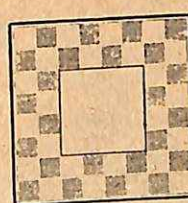
Δι' αυτόν τον λόγον έγκατέλειψαν τα Μαύρα την παρτίδα.

ΠΩΣ ΑΝΟΙΓΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΜΙΑ ΠΑΡΤΙΔΑ

(3η Συνέχεια)

*Εκείνο που πρέπει να έχη κάθε παίκτης όπ' όψιν του στο άνογμα είναι τα μεσαία τετράγωνα της σκακίας. Γι' αυτά υπάρχουν δύο όνομασις και τις μεταχειριζόμεθα εδω όπως στις δύο παρακάτω εικόνες.

Τα τέσσερα κεντρικά τετράγωνα (1) «Τό κέντρο» και τα 16 μεσαία τετρά-

γωνα (2) «Τό μέσον». Τα τετράγωνα αυτά παίζουν ιδιαιτέρως σπουδαίον ρόλον εις την όλην εξέλιξιν μ.ας παρτίδας. Θά το άντιληφθήτε δέ αυτό καλύτερα εάν σκεφθήτε ότι ένας 'Ιππος δύ.αται μόνον, εύρ σκόμενος εις τό «μέσον» (2) ν' άναπτύξη όλες του τις δυνατόμεις, διότι από όποιοδήποτε τετράγωνον, εύρ σκόμενος εις τό μέσον, δύναται να μετακινήθη σε όκτώ διαφορετικά τετράγωνα. *Εξω από τόν «μέσον» δέν μπορεί να υπερβή τα έξι τετράγωνα. *Ετσι κερδίζει σε δύναμιν εύρ σκόμενος έντος των 16 τετραγώνων του «μέσου».

*Ενας άξ.ωματικός εύρ σκόμενος εις τό κέντρον (1) κυριαρχεί επί 13 τετραγώνων, έναντι 11 μόνον εάν εύρίσκειται εις τό «μέσον» (2). *Ετσι και η Βασίλισσα, η όπο'α συνδυάζει τις κινήσεις Πύργου και Άξ.ωματικού, κερδίζει εις τό «μέσον» εις δύ.αμιν. *Άλλά και ο Βασίλεως μπορεί στα φινάλε εύρ σκόμενος εις τό «μέσον» να φθάση σε 4 τό πολύ κινήσεις στο π.δ άπομεμακρυσμένο σημείο. *Αντιστρόφως πάλι, όταν τό «μέσον» είναι άποκλεισμένο, πολλοί δρόμοι συνδετικοί παραμένουν κλειστοί. ΟΙ δ.α. περιστροφών δρόμοι είναι άπό-λεια χρόνου.

Δοκμάστε π.χ. με άδειαν ή σκακιέρα να οδηγήσετε τόν 'Ιππον από τό β1 στο β8, χωρίς να περάσετε από κανένα των 16 τετραγώνων που άποτελούν τό «μέ-σον!»

*Ο κλασσικός τρόπος παζιματος έπι-δ.ώκει, δ.α. τούς άνωτέρω λόγους, να καταλαμβά η κανείς όσο το δυνατόν περισσότερα τετράγωνα εις τό «κέντρον», αλλά και εις τό «μέσον» με πόν.α.

*Η τάρτη συνέχεια εις τό προσεχές τεύχος.

Ι. Χ.

Λύσεις στη σελίδα 118)

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 3.

1) ΕΞΗΚΟΝΤΑΕΞΗ. 2) ΙΕΡΑ-ΚΕΣ. — ΡΙΤΑ. 3) ΣΙΩΝ. — ΙΣΙ-ΔΟΣ. 4) ΑΔΙΕΚΒΑΤΟΙ. 5) ΓΑ-ΣΤΟΥΝΗ. — ΜΟ. 6) ΟΣ. — ΑΥ-ΤΟΣ. — ΑΑΡ. 7) ΑΣΤΙ. — ΙΝΕΣ. 8) ΑΝΕΧΕΙΑΣ. 9) ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ. — ΛΑ. 10) ΑΛΑΣΤΡΑ. — ΛΙ. 11) ΠΑΤΕΡ. — ΡΟΣΤΑΝ. 12) Ι-ΣΑΛΑ. — ΟΧΗ.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1) ΕΙΣΑΓΩ. — ΟΚΑΠΙ. 2) ΞΕΙ-ΔΑΣ. — ΑΛΑΣ. 3) ΗΡΩΪΣ. — ΑΦΡΑΤΑ. 4) ΚΑΝΕΤΑΣ. — Α-ΒΕΛ. 5) ΟΚ. — ΚΟΥΤΑΜΑΡΑ. 6) ΝΕ. (55). — ΒΥΤΙΝΑΣ. 7) ΤΣΙΑΝΟ. — ΕΝΤΡ. 8) ΣΤΗΣΙ-ΧΟΡΟΣ. 9) ΕΡΙΟΝ. — ΝΕΥΑΣ. 10) ΞΙΔΙ. — ΑΕΙ. — ΤΟ. 11) ΗΤΟ. — ΜΑΣΑΛΛΑΧ. 12) Α-ΣΤΟΡ. — ΣΑΪΝΗ.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 116.

*Αρ. 139. 1) Πγ6—γ7+, Ρα8 2) Πγ7—α7+, ΡΧΠ 3) Ια5—γ6+, Ρα8 4) ΠΧΠ+ και μάτ.

*Αρ. 140. 1) Πθ1—θ8+, Ρζ7 2) Α65—ε8+, ΙΧΑ 3) Ρζ4—η5 και μάτ εις την επομένην με Πθ8—ζ8.

*Αρ. 141. 1) ζ4—ζ5! και τὰ Μαύρα αναγκάζονται νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν παρτίδα, δὲν τὸ ΙΘ4Χη6 καὶ Πθ3—θ8+ καὶ μάτ εἶναι ἀναπόφευκτον.

*Αρ. 142. 1) Βε6—ζ5+, Ρθ7—η1 2) ΠΧΠ+, Πδ8Χζ8 β) ΒΧζ8+, ΡΧΒ 4) Πε1—ε8+ μάτ.

*Αρ. 143. 1) Βα8, Ρθ1 2) Ρδ2, Αη1 (Έάν 2)... Ρη1 3) Βα1+ καὶ Βε1+ μάτ. 3) Βα1, Ρθ2 4) Βθ8+ μάτ.

*Αρ. 144. 1) Ββ1—ββ1 ἀπειλή 2) Ββ6—ε6+ μάτ.

*Αρ. 145. 1) Πθ4—β4!! Έάν τὼρα ΡΧΠ ἀκολουθεῖ Ιβ7—β8 καὶ τὰ Μαύρα περιέρχονται εἰς ἐξαναγκασμὸν κινήσεως μὴ δυνάμενα νὰ ἐμποδίσουν τὸ μάτ τοῦ Ίππου στὸ α6 ἢ γ6. Έάν πάλι δὲν πάρουν τὸν Π καὶ παίξουν, ἀκολουθεῖ καὶ πάλι Ιβ8!

*Αρ. 146. 1) Ιε6—η7! Έξαναγκασμὸς κινήσεως!

«ΛΙΓΟ ΑΠ' ΟΛΑ» από σελίδα 55.

Στις 7 Δεκεμβρίου 1941.

Έη ἐπιστήμη πού μελετᾷ τὰ ζωντανὰ ὄντα μέσα στὸ περιβάλλον τους.

Ο Έμιλ Ντεμπρώ. Τὸ τραγούδι ἐμφανίστηκε στὰ 1819, ἀλλὰ ἦταν γραμμένο στὸ σκοπὸ ἐνὸς παλαιότερου τραγουδιοῦ.

Στὰ 1869. Έπὸ τὴν ἀρχὴ τὸ κέντρο παρουσίαζε μπαλλέτα, μίμους καὶ κυρίως ἀκροβάτες.

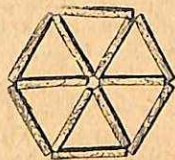
Εἶναι τὰ ἀρχικὰ τριῶν λέξεων: Geheime, Staats, Polizei πού σημαίνουν Κρατικὴ Μυστικὴ Έστυνομία.

Έθνη (1896), Παρίσι (1900), Σαίντ Λούις (1904), Λονδῖνο (1908), Στοκχόλμη (1912), Έμβέρσα (1920), Παρίσι (1924), Έσπενταμ (1928), Λὸς Έντζελες (1932), Βερολίνο (1936), Λονδῖνο (1948) καὶ Έλσίνκι (1951).

«ΞΕΡΕΤΕ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ;» από σελίδα 55.

Κίνα, Φιλιππίνες, Περού, Νοτιο-αφρικανικὴ Ένωσις, Καναδὰς, Βραζιλία. Έη Έργεντινὴ.

«ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΟΣΚΟΥ» από σελίδα 55.

Όταν τὶς τοποθετήσῃ ἔτσι, τοῦ φθάνουν 12 σανίδες.

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ» από σελίδα 96.

1) ΧΑΙΡΩΝΕΙΑ = 43. 2) ΚΩΜΑΤΩΔΗΣ = 37. 3) ΕΥΚΡΙΝΕΙΑ = 34. 4) ΜΥΡΩΔΑΤΟΣ = 37. 5) ΜΩΑΜΕΘΑΝΗ = 37. 6) ΟΧΛΑΓΩΓΙΑ = 37. ΣΥΝΟΛΟΝ = 225.

«ΤΙ ΑΚΡΙΒΩΣ ΕΝΝΟΕΙΤΕ ΟΤΑΝ ΛΕΤΕ;» από σελίδα 39.

1) ΑΝΤΙΠΟΥΣ: Β. Έκείνος πού

χει τὰ πόδια του στραμμένα ἀντίθετα πρὸς τὰ πόδια ἄλλου καὶ μεταφορικὰ ὁ τελείως ἀντίθετος ἀπὸ ἄλλον. Εἶναι ὁ ἀντίπους τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ, δαφέρει ὅλως δόλου κατὰ τὸν χαρακτήρα, τὰ προτερήματα ἢ τὰ ἐλαττώματα. Στὸν πληθυντικὸ οἱ ἀντίπους εἶναι οἱ τόποι τῆς γῆς οἱ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι καὶ οἱ ἄνθρωποι πού κατοικοῦν σ' αὐτοὺς.

2) ΑΣΥΔΟΤΟΣ: Α. Έκείνος πού μιλάει ἢ ἐνεργεῖ χωρὶς κανένα περιορισμὸ καὶ τελείως ἀνεύθυνος γὰ τὰ λόγια καὶ τὶς πράξεις του. Έη ἀρχικὴ σημασία τῆς λέξεως ἐδῶλανε τὸν μὴ ὑποκείμενο σὲ φορολογία.

3) ΒΑΝΔΑΛΙΣΜΟΣ: Β. Πράξι πού ταιράζει σὲ Βανδάλους, ἀρχαῖο γερμανικὸ λαὸ, γνωστὸ γιὰ τὶς θαρραλότητες του καὶ μάλιστα γὰ τὶς καταστροφὲς τῶν μνημείων τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ γενικά στις χώρας πού ἐπέδραμαν κατὰ τὸν τέταρτο καὶ πέμπτο αἰῶνα μ.Χ. (Έδιαίτερα στὴν Έταλία).

4) ΔΙΑΠΑΣΩΝ: Β. Τὸ δῶστημα μουσικῆς κλίμακας, ἢ ὀκτάβα (ὀγδόη). Έπίσης ἡ μικρὴ μουσικὴ σφύριχτρα πού παράγει ὀρισμένο ὕψος ἤχου. Σημαίνει ἀκόμη τὸν δέυτατο φθόγγο ὀργάνου ἢ τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς, ἀπὸ ὅπου ἡ φράσι: Φωνάζει εἰς τὴν διαπασῶν, πολὺ δυνατὰ.

5) ΙΚΜΑΣ: Α. Αρχικὴ σημασία τῆς λέξεως εἶναι ἡ ὕγρασία τῆς γῆς, ἡ θρεπτικὴ δύναμι πού ἀπορροοῦν τὰ φυτὰ. Μεταφορικὰ στοιχεῖο ζωτικότητας, χυμός. Έχασε κάθε ἱκμάδα.

6) ΚΑΣΤΑ: Γ. Κάθε κοινωνικὴ τάξι στὸς Ένδους, ὅπως ἡ κάστα τῶν Βραχμάνων π.χ. Κατ' ἐπέκτασι, τάξι ἢ ὁμάδα ἀνθρώπων πού διαδραματίζουν τὸν ἴδιο ρόλο (πολιτικό, ἔθνικό, θρησκευτικό, ἐπαγγελματικό) καὶ διακρίνεται αὐστηρὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους πολίτες.

7) ΜΑΓΓΑΝΕΙΑ: Β. Έη πράξι καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ μαγνάνεω, χρησιμοποιοῦ τὸ μάγνανον, μαγνικὸ φίλτρο, γοητευτικὸ φάρμακο, μαγεία, γοητεία, θαυμαστοπία, ἀπάτη.

8) ΝΤΙΛΕΤΑΝΤΗΣ: Α. Έρασιτέχνης πού ἀγαπᾷ με πάθος τὴ μουσικὴ

καὶ κατ' ἐπέκτασι μιὰ ὁποιαδήποτε τέχνη. Γενικά κάποιος πού ἀσχολεῖται ἐρασ.τεχνικά καὶ ἐπομένως χωρὶς θαύματα με κάτι: Οἱ ντιλετάντες τῆς πολιτικῆς. (Έη ἱταλικὴ λέξι dilettante).

9) ΡΟΚΟΚΟ: Α. Καλλιτεχνικὸς ρυθμὸς πού ἀθροε στὴ Γαλλία κατὰ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶ. καὶ στὸν ὁποῖο προέχει τὸ πλούσιο διακοσμητικὸ στοιχεῖο. Έρχ. κὴ σημασία: Διακόσμησι με rocailles=χαλίκια.

10) ΣΥΒΑΡΙΤΗΣ: Β. Ο κάτοικος τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς Κάτω Έταλίας Συβάρως. Σήμερα ἄνθρωπος πού ζῇ φλῆδονα καὶ ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ μέλλον ἢ τὶς συνέπειες τῶν πράξεων του καὶ μαλθακά σὰν καὶ κεῖνον. Έη τέτοια διαγωγή του λέγεται συβάριτισμός.

11) ΣΥΝΘΥΛΕΥΜΑ: Α. Συσώρευσι ἀνομίων πραγμάτων, παραγέμισμα—σὲ σύγγραμμα π.χ. πού εἶναι γραμμένο χωρὶς ἐσωτερικὴ ἐνότητα ἀπὸ διαφορετὰς πηγὰς. Τὸ βιβλίον τοῦ τὰδε εἶναι ἓνα συνονθύλευμα διαφόρων βιβλίων. Έκόμμα εἶναι ἓνα συνονθύλευμα τῶν πιὸ ἐτερόκλητων στοιχείων.

12) ΤΥΡΒΑΖΩ: Έσχολοῦμαι θορυβῶδως καὶ ἐπιδεικτικά με κάτι. Περί πολλὰ τυρβαζεῖ. Τὸ ρῆμα γίνεται ἀπὸ τὴν τύρβη=θόρυβος, ταραχή, ἀταξία. (Πδ. Ζῇ ἢ συχομακρὰν ἀπὸ τὴν τύρβην τῆς πόλεως).

13) ΥΠΟΤΥΠΩΔΗΣ: Α. Έκείνος πού ἔχει δαπλασθῇ ἢ ἀναπτυχθῇ ἀτελῶς. Έποτυπῶδες δργανον τοῦ ἀνθρώπου π.χ. εἶναι ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις πού ἀχρηστεύθηκε με τὸ πέρασμα τῶν γενεῶν καὶ δὲν ἐκτελεῖ πιά καμμιὰ λειτουργία. Μεταφορ. Έποτυπῶδης ἀνάπτυξις πολιτισμοῦ.

14) ΦΡΕΣΚΟ: Γ. Εἶδος ζωγραφικῆς κατὰ τὸ ὁποῖο ζωγραφίζονται με νερόχρωμα πῶς σὲ ὑγρὸ ἀκόμη κονίαμα τοῖχου κωδὸς καὶ ἢ με τέτοιο τρόπο ζωγραφισμένη παρὰστασι.

Δ' ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ "ΕΚΛΟΓΗΣ,,

(Έγχρωμων διαφανειών)

Ἡ «Έκλογή» ἔλαβε πάρα πολλές ωραιότατες ἑγχρωμες διαφάνειες καὶ ἡ ἐπιτυχία τοῦ Διαγωνισμοῦ αὐτοῦ ξεπέρασε κάθε προσδοκία.

Ἀπὸ τίς φωτογραφίες ἡ Ἐπιτροπὴ ἐδιάλεξε εἴκοσι δύο. Ἀπὸ αὐτὲς πολλές θὰ δημοσιευθοῦν εἴτε μέσα στὴν «Έκλογή», εἴτε στὴ θέσι τοῦ ἐξωφύλλου.

Παρακαλοῦνται οἱ θραβευθέντες νὰ περάσουν μετὰ τὴν 10ῃ Μαρτίου 10—12 π.μ. ἀπὸ τὰ Γραφεῖα τῆς «Έκλογῆς» γιὰ νὰ παραλάβουν τὰ θραβεῖα τους.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΩΝ

ΔΗΜ. ΛΟΥΚΙΣ ΣΑΣ, Νομομηχανικός—Βοτανικός: Α' Βραβεῖο: «Λουλούδια τοῦ βουνοῦ», 10 φωτογραφίες.

ΝΙΚΗΣ ΑΠΕΡΓΗΣ — Κηφισιά: Βραβεῖον. α) «Ναὸς Ἀπόλλωνος». β) «Γεφύρι Ἀρτας». («Έκλογή» Φεβρουαρίου 1953).

Α. ΑΡΝΑΟΥΤΗΣ — ΑΘΗΝΑΙ: Βραβεῖον. α) «Κοκκόρια». β) «Λευκὸς Πύργος Θεσσαλονίκης».

ΗΛ. ΚΟΥΡΜΟΥΖΗΣ — ΑΘΗΝΑΙ: Βραβεῖον. «Ὁ Ψαράς».

ΠΕΤΡΟΣ Α. ΜΑΚΡΗΣ — ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Βραβεῖον. «Μπαίνοντας στὸ Βατοπέδι». («Ἅγιον Ὄρος»).

Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ—ΚΗΦΙΣΣΙΑ: Βραβεῖον. «Ἐκθεσις Θεσσαλονίκης».

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ—ΑΘΗΝΑΙ: Βραβεῖον. α) «Παρέλασις 25ῃς Μαρτίου». β) «Ψαράδες».

Ι. ΤΣΙΜΙΝΑΚΗΣ—ΑΘΗΝΑΙ: Βραβεῖον. «Ξυλόκαστρον».

ΜΠΕΤΣΗ ΣΤΡΟΥΖΑ—ΑΘΗΝΑΙ: Βραβεῖον. «Μυκῆναι».

Δ. ΧΑΡΙΣΙΑΔΗΣ—ΑΘΗΝΑΙ: Βραβεῖον. «Γατάκια». («Έκλογή» Ἰανουαρίου 1953).

Ἐτὴν Ἀνθολογία ἔξων Διηγημάτων δημοσιεύεται αὐτὸν τὸν μῆνα ἓνα διήγημα τοῦ Σέρβου συγγραφέως Λαζάρεβιτς.

Ὅσοι θέλουν νὰ συμπληρώσουν τὴν σειρὰ τῆς Ἀνθολογίας ποροῦν νὰ πάρουν τὰ προηγούμενα τεύχη τῆς «Έκλογῆς» ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῆς. Ζήνωνος 4.